

శ్రీ రంగమాహాత్యము.

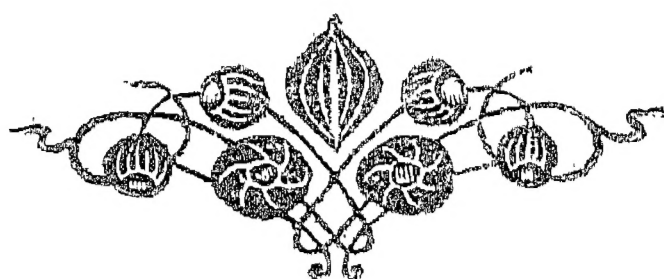
ఇది

కట్టా వరదరాజేంద్రకవిచే

రచియింపబడి

శ్రీ చెలికాని లచ్చారావుగారిచే

సరిపాదింపబడినది.



చిత్రాదః

శ్రీ రామవిలాస ముద్రాక్షరశాల న్నడితము.

1921.

ఫైల ను 1-8-0.

ప్రీతి క.

కవి వంశము.

ఈ శ్రీరంగమాహాత్మ్యమును వ్రాసిన కవి కట్టా వరదరాజేంద్రుడు ఇతడు వేంకటేశ్వరభక్తుడనియు, యతిరాజస్వామి యను న్నెన్నగురువు శిష్యుడనియు, హరిదాసరాజ కృష్ణాంబా సతీరత్నములకుఁ బుత్రుడనియు నతని కృత్యాదివలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది. ఈతఁ డొక ప్రభుఁడైనట్లును, హితలోక స్వర్ణాది యందు స్వప్నవివరములు మొదలగునవి యాముక్తమాల్యద ననుకరించె ననియుఁ గూడఁ జూడ నగును. ఈతఁడు తాను సూర్యవంశమువాడననియు, కరికాశనోళి విభు, బిజ్జలరాజుల సంతతివాడననియుఁ జెప్పకొనినాడు. కావున శుక్రమిందుఁ డని చెప్పకొనుట కవి మతము. ఇతఁడు దానచింతామణి యనియుఁ దెలియుచున్నది. ఇతఁ డళియరామరాజు పెదతల్లి కుమారుడని శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారు తాము ప్రకటించిన భైరవుని గ్రంథ పీఠికలో వ్రాసి యున్నారు. కాని దాని కాధారములు చూప లేరీ.

కవి కాల నిర్ణయము.

ఇదివఱకు వ్రాసిన శ్రీరంగమాహాత్మ్యములను గూర్చియు, భైరవకవి, వరదరాజకవుల కాలనిర్ణయమును గూర్చియు శ్రీ వంగూరి నుబ్బారావుగారు హితకారిణి (23-12-17 ; 1-1-18) ఆంధ్రపత్రిక (రాత్రి పుష్య బ ౧౩) లలో విపులముగఁ జర్చించి యున్నారు.

భైరవుని కాలనిర్ణయమును గూర్చి శ్రీ మానవల్లి రామకృష్ణ కవిగారు శబ్దగ్రంథ పీఠికలో శ్రీ ॥ శ॥ 1500 లకుఁ బూర్వం దనఁగల్గిరి కాని శ్రీ వంగూరి నుబ్బారావుగారు ఆంధ్రపత్రిక సారస్వతానుబంధము (రాత్రి, పుష్య, బ ౧౩ శనివారము) లో నిట్లు వ్రాసిరి.

“కావునఁ బోతరాజుపై శాసనము ననుసరించి శా॥ శ॥ 1298 లో నుండఁగా నాతని తమ్మునిపుత్రుఁడు గౌరనయు నాతనిపుత్రుఁడు భైరవుఁడును శ్రీ ॥ శ॥ 1377 ప్రాంతముల నుందురు గాని పై మువ్వురు చరిత్రకారులును సూచించిన కాలములలో నుండుట పొసఁగదు.”

భైరవుఁడు గౌరననుశుడే యైనచో దప్పక శ్రీ ॥ శ॥ 1400 పై మున్నవొడనుట స్పష్టము. అసఁగా 15 వ శతాబ్దారంభమువాఁడు. వరదరాజు శ్రీ కవిగారు

చెప్పినట్లు రామరాజు బంధుగఁ జైనవోఁ గప్పక 16 వ శతాబ్దము కడపటివాఁడగును. ఇరువురకు రమారమి 150 సం॥గములు పైఁగా భేద ముండియుండును. పైఁగా నాము క్తమాల్యద పోలిక లుంట నీతఁడు 16 వ శతాబ్దము కడపటిభాగముననే యుండియుండవచ్చును.

అందువలన నీతఁడు కృత్యాదినిఁ దనకు ముందు శ్రీరంగమాహాత్మ్యములు లేవనుటకుఁ గారణ మీతఁడు భైరవుని గ్రంథ మెఱుంగకుండుటయే యై యుండును.

క వి మ త ము.

కవి వర్ణనములవలనను, గృత్యాదినలనను గూడ స్పష్టముగ వైష్ణవుఁడు. భైరవుఁడు శైవుఁడు. ఐనను భైరవుని కృతిలో శివపక్షపాత మగు నంశములు లేనని శ్రీ కవిగా రనుచున్నారు. కాని భైరవునకును వరదరాజునకును భేదము కనబడుచున్నది. భైరవుఁడు ఐహుళః ధనాశచే నిది వ్రాసెను గాని వైష్ణవభక్తి శూన్యము. వరదరాజు భక్తిధరితుఁడు. ఈయంశము పెక్కుచోట్ల కనబడుచున్నది ఉదాహరణముగ నొక్కటి చూపెదము. ద్వితీయాశ్వాసాంతమున వరదరాజు శ్రీరంగవర్ణన తగడయు, పంచమాశ్వాసమున నశ్వశీర్ధమహాత్వము లోని వినిత చేసిన నుకృతము భైరవుఁడు చెప్పినదానికిని, వరదరాజు చెప్పినదానికిని భేదమును జూడుఁడు.

క. ఒక వైష్ణవుఁ డర్ధనిశా, ధిక నర్లును చేత నొగిలి నీరని చనినె

నొకచోటఁ జేరఁగాఁ గా, నక వాకిట బంచనీరునన్ నాడు తరిన్.

వరదరాజు (80 పుట).

“ సీ. పాదముః పారిభక్తుఁ డగుసిద్ధవరుఁ డొకఁ డేతెఱచి యుండె ”

భైరవుఁడు (113 పుట).

కావున వరదరాజు వైష్ణవభక్తుఁడు. కావున నావేశమున నిందు వైష్ణవమతవిషయముల వర్ణించుచు వచ్చినట్లు కనబడుచున్నది. భైరవుఁడు వైష్ణవుని పారిభక్తుఁ డగుసిద్ధుఁ డనెను. వరదరాజు పక్షపాతముచే వైష్ణవు నొనర్చెను.

క వి యి త ర గ్రం థ ము లు.

వరదరాజీవఱకే పరమభాగవతచరిత్రము వ్రాసి వేంకటేశ్వరవక్తకుఁ గృత్యి చెప్పినట్లు. ఇర్ప డీగ్రంథము చిక్కుట లేదు అప్పన్నకవి యను మఱి మొకఁడు పరమభాగవతచరిత్రమును వ్రాసినట్లు రంగరాట్ఛందమునఁ గలను.

క వి వి వ ర ము లు.

కవి యెచ్చటి వాఁడో చెప్పటకు నీళ్లు లేవు. కాని దాక్షిణాత్యుఁడు కావచ్చును. ఇతఁడు వేంకటేశ్వరవరప్రసాదాసాదితుఁ డనియు, చాటుభారానిరాఘట

సకలసత్తుర్విధకవితానచనాచమత్కారఁ దనియు, సకలవిద్యజ్ఞానాధానుఁ దనియుఁ జెప్పకొనినట్లు గద్యవలనఁ దెలియును.

ఇ త ర క వు లు.

ఇతఁడు నన్నయ, తిక్కన, యెఱ్ఱిన్నలను, నాచన సోముని, పెద్దిరాజును, శ్రీనాథుని మాత్రము పొగడియున్నాఁడు.

శ్రీ రంగమాహాత్మ్యములు.

ఇది సంస్కృతములో గారుడపురాణమున మాగద్యాయములుగనుండు | బహ్మోద డపురాణమున తొమ్మిదధ్యాయములుగాను నున్నది. బైకవుఁడు నితఁడును గారుడ పురాణమునుండియే తెలిగించిరి, బైకవుఁ డైనాశ్వాసములుగాను, నరదగాజు పద యాశ్వాసములుగాను వ్రాసిరి. శ్రీరంగమాహాత్మ్యము ననేకు లనేకవిధముల | వ్రాసి యున్నారు. క్షేత్రమాహాత్మ్యములలో నిన్ని గ్రంథము లున్న మఱికొక క్షేత్ర మగపడదు.

కవి పేరు.	కావ్యస్వరూపము.	పూలుము.
1. గుండుపల్లి జగన్నాథకవి	పద్యము	బహ్మోద?
2. కవి పేరు లేదు.	నచనము	బహ్మోద
3. భాగవతుల రామకవి	పద్యము	,,
4. కవి పేరు తెలియదు.	సాట	తెలియదు
5. ముకుందయోగి	ద్విపద	బహ్మోద
6. నరమల నరసామాత్యుఁడు	కందిపద్యములు	,,
7. చెన్నమల్లు శ్రీగిరన్న	పద్యము	తెలియదు
8 పులిపాక రామన్న	నచనము	బహ్మోద
9. పోతరాజు బైకవుఁడు	చంపువు	గారుడపురాణము
10. కట్టా నరదరాజు	,,	తెలియదు

[1, 2, 10 వీనిప్రతు లాగ్రంథపరిశోధకమహామండలిలో నున్నవి. 8, 9, ముగ్ధా ములు. 5, 6 లు శ్రీ మాననల్లి రామకృష్ణకవిగా రుదాహరించినవి. 3, 4 | పదులు భాగములు చిక్కినవి. 7 వ గ్రంథము ప్రబంధరత్నావళిలోఁ గొన్ని పద్యము లున్నవి.]

ఈగ్రంథము లన్నిటిలో నుత్తమమైనవి 9, 10 పద్యములు | గ్రంథము లవి శ్రీ కవిగారి యభిప్రాయము. అందు వా రుదాహరించిన భాగములఁ బరీక్షించినను

మాకు వరదరాజు కవితాశిల్పమే మిన్నగఁ గాననచ్చినది. పాతకులే రెండుగ్రంథములను జదివి మంచిచెడ్డ లరయుదురు గాక ! ఇందలి శైలికై —

గీ. మోక్షమున కాదుసరణి ముముక్షుఘోర, కలుషజలరాశితరణి సౌఖ్యములభరణి
పుణ్యములకుసరణి చంద్రపుష్కరిణి స, మీపథరణి వసించె నమ్ముడుని కరణి.

ఉ. వాకిటఁ దొంగిచూచియును వైష్ణవుఁ గన్గొని యెవ్వరయ్య పైఁ
గోకయు లేక యీ నిసిఁ దగుల్పడి భో రనువర్తధారలకై
మూకవలెక వణకుచును ముచ్చముడింగినవారు లేచిరం
డీకడ యింటిలోని కని యిచుక చో టొకయొర పాకలోన్.

ఈగ్రంథంబునం దచ్చటచ్చట భాషాదోషములు కొన్ని యున్నవి ప్రత్యంత రము చిక్కకపోవుటచేఁ గొన్ని యచ్చుతప్పులును బడినవి. కాని యీనెరసులు వర దరాజుని మధురకవితలో నొక లెక్కలోనివి కావు. ప్రత్యంతరము చిక్కిన రెండవ ముద్రణమున సవరించుకొందుము. కవి సంగీతకళాభిజ్ఞుఁ డనియు, మహాభక్తుఁ డని యుఁ దెల్పుభాగము లున్నవి. కవి మూలముకంటె భక్తి, వర్ణనములుఁ బెంచి రస వంతముగ వ్రాసెను. భైరవునికంటె నీతఁడు పండితుఁడు కాకపోయినను కవితలో మిన్నయనుట కేభాగమైనఁ జాలునని మాయభిప్రాయము.

ఈగ్రంథము తొండంగి గ్రామనివాసులగు మ॥ రా॥ రా॥ కందిమల్ల వెంకయ్య గారిచే నాంధ్రపరిశోధకమహామండలి కొసఁగబడినది. వా రిది యిచ్చినందులకుఁ గృతజ్ఞులము.

ఈవీరికాధారములు : — 1. ఆంధ్రకవులచరిత్రము (నూతనముద్రణము)
2. ఆంధ్రకవులచరిత్రము 3. హితకారిణి (23-12-17 & 1-1-18 మొదలగునవి) ఆంధ్ర పత్రిక (రాద్రి, పుష్య, బ ౧3 శనివారము) లలోని వంగూరి నుబ్బారావుగారి వ్యాస ములు 4. భైరవకవి శ్రీరంగమాహాత్మ్యము వీతిక మొదలగునవి.

చిత్రాడ,
18—3—21.

ఇట్లు,
చెలికాని లచ్చారావు,
సంపాదకుఁడు.

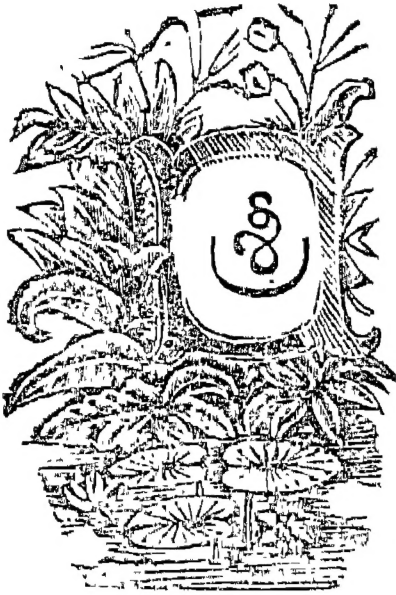
శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రంగమాహాత్యము.



ప్రథమాశ్వాసము.

—:(0):—



రామాజనతాశిరోమణి పరించెన్ నాగు నంకంబుపై
నారా యీచనునెంతలేదనుచు తానాముక్తమాల్యంబు చూ
శీరతోపరి బూన్చుధారుణిమనోలీలారతిం జొక్కునా
శ్రీరంగేశుఁడు వేంకటేశ్వరుఁడు రక్షించున్ బ్రపన్నావళిన్.

నీ. సాధితాసుగవీర చక్రింబు చక్రింబు దానుల భయములఁ దరుము దరము
నమదమరానందకము నందకంబును విదళితాశ్రితమనోగదను గదను
శక్తినిర్జితశంభు శార్దూంబు శార్దూంబు నచ్యుతాజానేయు నాంజనేయు
ద్వాదశసూరుల ద్వాదశశూరుల నజకృతానతిని సైన్యాధిపతిని
నతులితైతత్పురాణ సహాయు భాగ, వతగణధ్యేయు మునిగేయు వైసతేయు
దలఁచి పూజించి పెక్కుచందములఁ జొగడి, సేవసేయుదు ననఘ వాక్సిద్ధికొఱకు.

మహాసృగ్ధర.

కృతపుణ్యల్లాఫలింపం గృతులు కృతులుగా నీప్సితార్థంబు లొందన్
బ్రతిభా పాండిత్యసందర్భములు నవరసప్రీతి వాటించి మించన్
శతసాహస్రప్రకామస్తవము లొనరుతున్ మామకాచార్యవర్యున్
యతిరాజస్వామి నారాయణచరణసరోజానుషం గాంతరంగున్.

ఉ. నన్నయభట్టుఁ బ్రేగ్గడను నాచనసోముని సార్వభౌము తి
క్కన్నను పెద్దిరాజు మొదలై తగు నాంధ్రకవీంద్ర ముఖ్యులన్
సన్నుతిఁజేసి వారు రచనల్ పొసఁగించిన తోవఁగాంచి యా
యెన్నిక నేను గొంతరచియించుటకు మది నుత్సహించితిన్.

శ్రీరంగ మాహాత్మ్యము.

ఉ. చెప్పినపద్యముతో రసము చిప్పిలుచున్నవి మేలుమేలనన్

దప్పది యింతలేదనుచు చాకొనికొంద అనూయనాడ నా

యొప్పిద మంతయున్ సరియె యొచ్చెములెన్నక వేంకటప్రభుం

డప్పడు నిల్చి మెచ్చగలఁ డక్కరలేదు మదీయవాణికిన్.

వ. అని యిష్టదేవతాప్రార్థనంబును, సుకవిబహూకరణంబును, కుకవితరస్కారంబును గావించి పరమపావనంబును, సనాతనంబును, పురుషార్థప్రదంబును, జగద్విదితంబును, నగు నొక్క మహాపురాణరాజం బాంధ్రభాషావిశేషరచనాచమత్కారగౌరవంబుగా రచియింప నాప్తాలోచనంబుఁజేసి యొక్కశోభనదినంబున సుఖినుప్తినొంద నాస్వప్నంబున బ్రభాతపూర్వము హూర్తంబున,

నీ. శ్రీపాదయుగమది సేవించుచుకృతి నా యరచేతిమణియున్న కరమువాఁడు తొలుకారుకొమ్మించు దులకురాదనమించు దులకించు మేల్మీ దువ్వలునవాఁడు ఘనఘనాఘన సమాకలితాబ్జహితరేఖ యొజవచ్చు డామేనిగతీతవాఁడు భాగ్యరేఖాయుత ప్రచురమాణిక్యకుండలవిభాయుత లోచనములవాఁడు రత్నకోటీరమును కప్పురంపుపూత, చవులుగలహారముల కెంపురవలయందె లమర నమర శిరఃకిరీటాబ్జరాగ, జాలనీరాజితాంఘ్రి సాక్షాత్కరించె.

క. నాకల నీగతి సురలల, నాకలిత విశాలచామరాభేరిత సు

శ్రీకరవైభవు డవ్విభుఁ, డాకర్ణింపుమని యిట్టు లానతియిచ్చెన్.

గీ. మున్ను నాపేర నంకితంబుగ నొనర్చి, తవని బొగడొందఁ బరమభాగవతచరిత మిపు డొనర్చుప్రబంధంబు నిమ్ము నాకు, నంకితంబుగ నేవేంకటాధిపతిని.

క. నీకవిత విన్న వీనుల, కాకడఁ బెరకవుల కృతుల సరుచిజనించున్

మాకు మఱిమఱియు యుష్మ, చీ్చికర వాక్యంబులందుఁ జిత్తము వొడమెన్.

క. కృతినేయుము గారుడసం, హితహితమది మాకు గారుడేలా దరమా

ర్జిత నిజధామంబగుటం, బ్రతిపత్తి విశేషమగుచుఁ బాటిలు నందున్.

ఉ. చేయరె తొల్లి సత్కవు లశేషపురాణములుం దెనుంగులో

నీ యితీహాస మెందురచియింపమి తావకపుణ్యమింతె యా

మ్నాయచతుష్కసారము సనాతన గారుడసంహితాశతా

ధ్యాయి తెనుగునేయ నొకఁడర్హుఁడె నేటి కవీంద్రకోటిలోన్.

క. అని యానతిచ్చి గరుడా, ద్రినివాసుఁ డదృశ్యుడైన దిగ్గన నే మే

ల్కని కార్యకరణములు వెస, నొనరిచి కొలువుండి యతిశయోత్సాహమునన్.

ఉత్సాహ. చేరిరాజులుం దొరల్ బ్రసిద్దులైన సత్కవుల్
 ధీరులున్ బురోహితుల్ మధీనిధుల్ బ్రధానులున్
 చారులున్ భటుల్ నటుల్ పొసంగికొల్వఁ గొందఱిన్
 వారినిండ్ల కనిచి యాప్తనర్లముల్ భజింపఁగన్.

గీ. ఉండి సముఖంబువారికి నొక్క-స్వప్న, మఖిలకల్యాణకారణమైన నేను
 గంటి నని సర్వమునుదెల్పఁ గవులు బుధులు, బలికి రిట్లని నాతో మభాషితములు.

సీ. అవధరింపుము దేవ యంజనాచలనాథుఁ డైన వేంకటనాథుఁ డాదగమున
 స్వప్నసాక్షాత్కార సంవిధానమొనర్చు నది యితోధిక విభుత్వాభివృద్ధి
 కృతినేయుమని యానతిచ్చుటితోధిక సారస్వతోద్యోత కారణంబు
 తనకంకితముగాగ నొనరించుమను టితోధికదయాకిమ్మిరి తేక్షిగనుట
 గారుడపురాణము తెనుంగుగా రచింపు, మనుటితోధిక కామితార్థాభివృద్ధి
 యొకరినే మెచ్చననుటతోధికకుమార, విభవనీర్ణమువులచేత నెలయుమనుట

క. నీయంతరాజుచేఁ గా, కాయంజనశైలభర్త యందునె కృతులి
 చ్ఛాయుక్తిఁ జేరి నెండి మ, హాయత్నముతో నొనర్చి యర్పింపుకృతిన్.

మ. హరిదాసక్షితిపాలశేఖరుఁడు కృష్ణాంబాసతీరత్నమున్
 జిరకాలంబు రమేశుఁగూర్చి రహిఁబూజింపంగఁ బూర్వార్జిత
 స్థిరపుణ్యం బిది నీస్వరూపమయి మించెంగాక యీభాగ్యమి
 ధరపై నన్యుల కేలకల్లు వరదేంద్రా! దానచింతామణి.

క. సాధారణ రాజన్యుల, కీధర్మము నిట్టిదయయు నీదాక్షిణ్యం
 బీదైర్య మేలకలుగు కృ, పాధననీయన్వయంబు పావనమయ్యెన్.

సీ. తనదు మిత్రత్వంబు గనిపింప నెవ్వఁడు కడనుండి తమ్ములగాసిమాన్పె
 తనజగన్నేత్రత్వ మొనరంగ నెవ్వఁడు జనులకు లోచనోత్సవమెసంగఁ
 దనలోకబాంధవత్వముచూడ నెవ్వఁడు శ్రీమోభివృద్ధులు నేయనేర్చె
 దనతరణిత్యవర్తనముచే నెవ్వఁడు దనరు సంసారాబ్ధి దాటఁజేసె
 తనరు నెవ్వఁడు తాత్రయీతనుఁడుగాగ, మేనఁ జోటిచ్చె నిందిరాజాని కతఁడు
 వరలుభాస్కరుఁడే తదస్వయమునందు, హాళి విభుడయ్యెఁ గరికాశచోళవిభుఁడు.

క. ఆకరికాళుని కులనీ, రాకరమునఁ గల్పభూరుహాకారముతో
 రాకారమణికార, త్నికారణమూర్తి బిజ్జశేఖరుఁ డలగన్.

మ. తెలుగుం బిజ్జరరాజశేఖరుని గీర్తిక్షాత్ర గాధాపథున్
 దలమే యెన్నఁగఁగల్గె రంగవిభుఁడే తద్వంశవిస్తారుఁడై

బలవత్సంగరంగభీమ గరణీసాలావళీసింహుడై
లలనా మంగళలక్షణా సహనభేలత్తద్దబాహోగుడై.

- క. ఆరంగవిభుని తనయుడు, త్నిరంగాధీశ్వరాంశ సిద్ధాకృతియై
త్నిరంగద్వైభవుడై, త్నిరంగప్రభుడు వెలసె స్థిరశౌర్యమునన్.
- క. ఆకట్టరంగవిభునకు, నాకదుమపంచకం బనంగ గుణరత్న
త్నికర నీరాకర మహి, మాకరులై వెలసి రేవు రాత్మజు లందున్.
- సీ. చట్రాలపైగాక యెట్రామొలిచె కట్ట కట్రాజనుచు రిపుల్ గంపమొండ
పెద్దరాజులలోన నద్దిరా పేరెందు పెద్దిరాజునకన్న పద్దు వెలయ
శరదాగమయాథ శరదాభినుతకీర్తి హరిదాస రాజశేఖరుడనంగ
రఘునాథ తేజో నిరఘసాధితారాతి రఘునాథరాజన్య రవణమెసంగ
యిచ్చి రాకున్న బిలిపించి యిచ్చురాజు, లచ్చిరాజని యాచకు లిచ్చబొగడ
కట్ట రంగేశ గర్భముక్తాఫలములు గలిగి రేవురు వారిలో నలఘుయశుడన్.

శ్రీ పద్మంతములు

- క. కుంభీనస రాట్టల్పున, కంభోరుహబంధుమండలానల్పునకున్
శాంభవశిరోవిభూషణ, జంభత్సంభవపదాంబుజాత నటునకున్.
- క. కల్పితఫణికిన్ గీర్వా కల్పితమణికిం గటాక్ష కరుణాకలనా
కల్పితజగత్పతికి పా, గల్పితపతికి శిఖరహిత సతతవిహృతికిన్.
- క. మధ్యేసముద్రవాసున, కధ్యేతవ్యప్రభావ హరికి మునీంద్రా
ఘధ్యేయవిలాసున కన, వధ్యేయప్రభవ దుర్భవదురాసునకున్.
- క. దవ్వీకర వరకుఁగరా, ఖర్వశిఖరభాగ కేళికలనాదరికిన్
గర్వితసుపర్వ శాత్రున, శార్వరనిర్వాపణైక చణదోరరికిన్.
- క. నిత్యునకున్ నమదఖిలా, దిత్యునకు పయఃపయోనిధిశ్చతాకృత దాం
పత్యున కతికమనీయా, పత్యునకు నజాండభరణ పాండిత్యునకున్.
- క. రంగాధ్యక్షున కలమే, ల్మంగాశ్రితవక్షునకుఁ గళాధ్యక్షునకుం
మాంగళ్యాకృతికిం దిరు, వేంగళపతికిన్ సమస్త విశ్వాదృతికిన్.
- వ. సమర్పితంబుగా నారచియింపఁబూనిన గరుడపురాణశతాధ్యాయ త్నిరంగమా
హాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునకుం గథాసంవిధానం బెట్టిదనిన.
- క. పుణ్యమయి విబుధమానస, గణ్యమయి మునికృత విష్ణుకథనకథాపా
వీణ్యమయి నైమిశాఖ్యా, రణ్యము వెలయుం ధరణ్యరణ్యోత్తమమై.

మ. అనఘంబై తగునట్టి నైమిశసమాఖ్యాగర్భాంతరమున గాం
చనశైలాదులనుండి గాలన నశిస్త వ్యాసుని పాదాదుతా
మునికంతీరవు లాత్మయోగధను లానోగాత్మక లభ్యాత్మనా
సనలందఁ గుమిగూడి చేరిరి మనోజ్ఞానంబు లుహ్సంగంకన్.

ఉ. గణనకు నెచ్చుగా మునినికాయము తద్వనసేమ సుక్ష్మపా
రణి సమిధాదుతా పరికరములుచేకొని ద్వాపరాబ్రహ్మ
రణమగు సత్రయాగము కరంబొనరింపుచు నునిగొనెను
ర్షిణియు మహర్షులున్నసభ చందము కన్నులవిందు నేయంగన్.

క. చేర న్వచ్చిన సూతు, న్నారలుగని సముచితాపనమున నునిచి యా
త్మరాములగుచుఁ గుశలము, లారసి యూరటిల నమృతమును తల్లన్.

గీ. ఓయిపౌరాణికోత్తమ ! యొకపురాణ, మాతృకలునగుననందచి సౌఖ్యములుబాసంగ
జాలునది యానతిమ్ము మీసంప్రసాద, మహిమనభిలముఁ గనతలములకనుగును.

క. ఇంద్రమును సంశయములు, చిందణవందలుఁ జేసి చిత్తములను నా
నందము కందళితముగా, విందుము బలె వీనులలర వినుపింపు తగన్.

క. నావిని యబ్బురమున నో, పాననమతులార యిట్టి భాగ్యముగలనే
యేవచ్చినపని యెట్టిది : మీనచనము లట్లయగుట మెచ్చదవిందెన్.

సీ. వినుడెట్టులనిన నజ్ఞనకమహారాజు భూరిదక్షిణల నపూర్వమైన
సత్రయాగమొనర్ప మైత్రేయ నారద కణ్వ నశి షాత్రి గౌతమాది
మునులు పౌరాశర్యమునిఁ జూచి మీరు నన్నడిగినగతి వారు నడుగుటయును
సాత్యవతేయుఁ డాసంయమిశ్వరులు వినంగ గారుడపురాణమ్ము దలిసి
యెన్నిలే వితిహాసంబు లీప్సితార్థ, కేవలానందపదములు లేవుగాక
ధరణిజనులకు కర్ణామృతంబుగాదె, తత్కథామార్గ మనుములు దలఁగుటెంత.

క. వారలు వేడినచందము, పౌరాశర్యమునిచేతఁ బలుకంబడెఁ ద
త్పరంభము వినుపించెద, నేరుపడంగనంచు సూతుఁ డిట్లునిపలికెన్.

మ. యతివర్యుల్ బహుతీర్థవాసు లభిపుణ్యశ్లోకు లాభాగతా
మృతసంభూతి వివేకసాగరుషమూర్తివాఁతవిచ్ఛేదక
ప్రతిభాలోకు నిరంతరాభికలిత బ్రహ్మనుసంధాను నా
నతులై నూత్నసరోజకోరక సమానస్వాగ్రి హస్తంబులన్.

క. సన్నిధి నిల్చిన దీనుల, సన్నిధి శుకమాని తండిరి సాత్యవతేయుం
డున్నత కరుణారస మొక, మున్నెరగఁ బల్ల జూపు మునులం బొదవన్.

- ఉ. చూచి యభీష్ట మెద్దియనుచున్ గురుశేఖరుఁ డానతిచ్చినన్
 పొచ్చిరవిఁ గనుఁగొనిన బద్ధములుఁ బలె నుల్లసిల్లుచున్
 గోచరభాగ్యరాశి యని కోరిక తీరికలెత్త బల్కురుఁ
 జూచుచు నాత్మలోఁ బరమశోభనకారణులై మహామునున్.
- శా. ఆచక్రాచల మైనతీర్థముల నాయాసంఖ్యలం జూచి ము
 ఖ్యాచారక్రియ లెందు నేమరక మే మశాంతిముం జుట్టెయున్
 మీచేఁ గాని మనఃకళంకవికృతున్ మీటంగ మార్గాంతరం
 బాచార్యోత్తమ కానలేక భవదీయాంఘ్రిన్ శరణ్యంబుగన్.
- గీ. వచ్చితిమి మాతలంపులు వరుస నీకు, విన్నపముఁ జేసి తగినవి వేడి మీర
 లానతియ్యంగ వినుమని యాదరమును, నాగదంతుని నియమించినార మిపుడు.
- క. ఆనాగదంతమునితోఁ, బూనిక గారుడపురాణమున సందేశం
 బానతి యిండన వ్యాసులు, కానిండని వారిమీఁదఁ గరుణాపరతన్.
- క. ఆనాగదంతుఁ గనుఁగొని, యేనెఱుఁగుదు వీరితలఁపులెల్ల నదైనం
 గానిమ్ము వేడు మెయ్యది, యేననవుడు గేలుమొగిచి యిట్లనిపలికెన్.
- నీ. ఎవ్వఁడు రక్షించు నీవిశ్వమంతయు నెవ్వఁడు రక్షించు నీప్రపంచ
 మెవ్వనిలోపల నిమిడియుండు జగంబు చేసెనెవ్వఁడు సర్వజీవస్పృష్టి
 యీపోడుములమాయ నెవ్వఁడు గల్పించె నెవ్వని నిగమంబు లెఱుఁగలేవు
 సకలశబ్దార్థవాచ్యంబు లెవ్వనిమూర్తి యంతకుఁ డా కర్త యెవ్వఁడయ్యె
 నట్టి యీశ్వరుఁ డెవ్వఁ డీయంబునిధులు, ద్వీపములు తత్ప్రమాణంబు దివ్యదేశ
 తీర్థపుణ్యవ్రతాదుల తెఱఁగు లెఱుఁగు, తెల్లఁ బేర్కొనుఁ డెందు నభిజ్ఞులగుచు.
- గీ. అనిన నక్షరు నవ్యయు నాదిపురుషు, త్నిశు నచ్యుతు హరి హృషీకేశు బరము
 సర్వమయు విష్ణు తామానసమున దలఁచి, మొక్కి యిట్లనిపలికె నమ్మునివరుండు.
- నీ. ధన్యమానస విను తత్పరమతితోడ గారుడసంహితఁ గలతెఱంగు
 దక్షుండు మును దేవతాసమూహము మానిగణములు గూడి యాగంబుసలుప
 నాయాగశాలలో నధ్వరుఁ డుద్ధాతబ్రహ్మయుఁ దమతమపనులు నడప
 నయ నుద్ధాతకర్ణామృతంబుగ సామగానంబునేయ నాకాశవీధిఁ
 బుట్టె నొకమోత జగము లిట్టట్టుగాఁగ, దిశలుఘ్నూర్ణిల్ల మానులు దిగులునొంద
 వేలుపులుమానినపడ సభవెఱుగుఁడెంద, దక్షుఁ డిదియేమియనుచుఁ జిత్తమునగలఁగ.
- క. ఆసామగాన మప్పుడు, చేసిన నామంత్రణంబుఁ జెలువమర త్రియా
 వాసి సనాతనుఁ డాగమ, భాసురతనుఁ డింద్రిముఖసుపర్వులుఁ గొలువన్.

నీ. ఒకచోట దేవతాప్రకర నమోవాక్కు జయజయస్సను లాకసంబు నిండ
నొకమేర సామవేదోక్త నుగానంబు ఘుమ్మని రోదసీకుసార మాన
నొకవంక దివిజ్జవైణికనారదాదుల పాట లజాండంబు ప్రబలికొనంగ
నొకచాయ వివిధరంభోర్వశీమేనకాలాస్య విలాసభేలలు జెలంగ
నొక్కయెడ దివ్యదుందుభుల్ చిక్కటాహ, పాటన ధిమధిమలజెవు ల్వుగులఁజీయ
నొక్కతరి చైత్యమాత్యగంధోత్కటాహ, చందనాచలపననంబు సందడింప.

క. ఛందోమయుఁడు ముకుంద, స్వందనరాజంబు దేవసంయమి జనతా
మందారము వినతాప్రియ, నందనుఁ డయ్యాగశాల నడుమ న్నిలిచెన్.

నీ. శ్రీమహారోహణ శిఖరోపమానమై డాలించుమణికిరీటంబుతోడ
నతులఘణామణిద్యుతులచే నసియాడు పన్నగకుండల ప్రభలతోడ
నాజానుదీర్ఘ మహాగ్రీవమరకతకమనీయమణికంకణములతోడ
కాంచనాచలముపై మించు బారాతపశ్రీలీను చెంగావించేలతోడ
చకచకలు జల్లుము తెపుసరులతోడ, నాత్మమణిమేఘలావలయంబుతోడ
కనకమంజీర చరణయుగ్మంబుతోడ, నక్షరుఁడు తార్క్ష్యు డపుడు బ్రత్యక్షమయ్యె.

ఉ. ఆకరణిం బ్రసన్నమతియై బాడచూపిన వైనతేయు లో
కైకశరణ్యా నచ్చటి మునీందులి దివ్యులు జాగిమొక్కి యా
లోకనభాగధేయమయి లోపలి జీకటివాయఁజూచి య
స్తోకనునస్కులై తగునుతుల్ ప్రకటించి రనేకభంగులన్.

వ. దేవా ! యేమొనర్చు నీయాగంబు సఫలంబయ్యె. యజ్ఞపురుషుండవు నీవ. నీస్వ
రూపంబు లెట్లనిన, సర్వత్రీదివత్స్వరూపంబై ధారుణీభారావహశక హూంకారాత
వారసంహారకారణ మహాన్నత్యకరంబితాగ్రినాసంబగు మీముఖమండలంబునకు
జయమంగళంబు. విశాలవర్తులంబులై గాయత్రీస్వరూపంబులగు మీలోచనస్తులకు
శోభనంబు. సకలలోకసంరక్షణజాగరూకంబై సోమాత్మకంబైన మీయాత్మకు
భద్రంబు. వామదేవ్యరూపంబై వనమాలికాలంకృతం బయిన మీగాత్రంబునకు
స్వస్తి. యూపప్రభావంబులై రాహుగ్రస్తదృశ్యమాణసహరిణాంకపార్శ్వశకల
రేఖాకారంబులగు మీకోరలకుఁ గుశలంబు. ఛందోమయంబులై యనురూపంబుల
యిన మీసకలాంగకంబులకుఁ బ్రణామంబు. సామరూపంబై సకలప్రపంచనిర్వా
హకంబయిన నీబలంబునకు నుత్తరోత్తరాభివృద్ధి. చిత్స్వరూపదర్శకురమయం
బులై సంధ్యారుణారుణంబులయిన మీపాదెఱుక్కగములకు విజయంబు. యజ్ఞ
ర్వేదప్రపంచంబై నజ్జిసారంబయిన మీదంతంబుల కనంతకల్యాణంబు. చతుర్వే

దాకాకంటె యమృతోత్పాదనసహాయ గజకచ్చపచ్చేదన బియదాంకంబులగు
 మీచరణంబులకు మేలువార్త. త్రియూవిద్యాస్వరూపంబై సప్తజిహ్వతులితంబగు
 మీజిహ్వరంగంబునకు సాధువాదంబు. సామాంగంబులమర్యాదయై విక్షేపమా
 రురతులాయమాన మేరుమంధరాచల ఘశఘశాయమాన సప్తసాగరకల్లోల సము
 త్పాటచోన్మూలాయమాన మహామహీరుహంబులై కుపితాఖండల దంభోళిధారా
 ప్రిభావ పరిపాలనార్థ ప్రితిపాదిత నిజైకదేశాగ్రసక్షంబయిన మీచక్షుద్వ
 యంబునకు నిరంతర క్షేమంబు. ధర్మవిధానంబై దివ్యమందారదామహరిచంద
 నపరమాభరణముక్తామాలికా ద్యులంకృతంబయిన మీహృదయంబునకు నేమంబు.
 అభర్షణార్థకంబై హిరణ్మయబ్రహ్మాండకటాహుహిరావరణపావకవికాసంబయి
 న మీచంద్రికావిదుకూలంబునకు భావుకంబు. మహానీయోపనిషత్ప్రాయంబై విల
 యావసరసకలలోకగ్రంథనన్యసనానపాయ త్సుధాధునీణంబయిన మీకుక్షికి సర్వ
 రక్ష. సామగానాత్మకంబై సర్వజ్ఞప్రికటంబయిన మీబుద్ధికి శుభంబు. అక్షరా
 త్మకావయవంబై ఔక్కలతోటి మేరునగంబోయనం బరగు మీతిరుమేనికి శుభం
 బు. నారాయణచరణారవిందాఘాతకిణాంకితంబై కుంకుమకస్తూరికాపంకాలంకా
 రంబగు మీపరిణద్ధకంధరంబునకు నిత్యోత్సవంబు. విష్ణుశక్తియంతయినం జాలు
 మీయనంతశక్తికి నిరంతరసంతోషంబులు. వేదాత్ముండవు. వేదమయుండవు.
 నీవు గానవేదవేద్యుండవు. విశ్వభావనుండును నగు పరమపురుషుండు పుండరీకా
 త్నుండు నీయండ నుండుననుటకు నితరప్రమాణంబు లేల? అట్టి నీకు సాష్టాంగన
 మసాగరశతసహస్రంబులు. నాగాంతక, సుపర్ణ మాకు నీచరణంబులే శరణం
 బులు. నీవే దిక్కు. జగంబు తావకాధీనంబు. క్రితుమూర్తివి, త్రియూమయుం
 డవు, భగవంతుండవు నైన నీకు దాసానుదాసులము. నీవీ దివ్యమంగళాకారంబున
 బ్రసన్నుండవైతివి. నీయనంతకల్యాణగుణంబు లెఱుంగ మే మెంతవారము. కరు
 ణింపుమని భయభక్తి పరవశులై కైవారంబుఁ జేసిన.

మ. ఉరగారాతి దయామతిం పతిత సామోద్ధాతవర్ణించు నీ
 శ్వరదిగ్భాగము వేషిపై సవనరక్షాబుద్ధిచే దక్షుఁడా
 దరణి నిల్పఁగఁ జూచి రత్నఖచితోద్యత్ప్రీతికానీనుఁడై
 సురమానీంద్రులఁ జూచి యిట్లనియె దక్షుం డెంతగన్యుండొకో.

మ. వినుమేనిచ్చితి మీకు నొక్కవరమున్ వేడంగరాదంచు లో
 ననుమానింపక యెద్దియేనియును నన్నర్పించి గైకొందు కో

ప్రథమాశ్వాసము.

- రిశకోర్కుల్ సమకూర్తునన్న సభవారే కొంతుచున్ గొంతనే
పునకున్ నిశ్చితకామితార్థులయి యుగ్మక్త ప్రమోదంబునన్.
- గీ. అందఱును జూగి మ్రోకి కరాంబుజములు, ఫలతలమున గీలించి పలికిరిట్లు
సర్వతత్వమయుండవు సామలోల, చక్రిపాణికి నాధాగళ క్తి వీన.
- క. తొలుత చతుర్దశవిద్యలు, నెలకొన్నవి నీదుమనని నిగమంబులతో
నలశౌరి జగముదాల్పంగ, జలజాక్షుని దాల్చిశీవు సామాన్యుడవే.
- ఉ. కోరితి మేము వాస్మనసగోచరమై పరతత్వవాచ్యమై
కారణమారమై సకలకారణమై శరణాభిభూమియై
దూరితకర్మబంధభవదుఃఖజరామరణాదిభేదమై
కారణజన్మ బ్రహ్మమనగా నది యెట్టిది యానతీయవే.
- క. నావిని నుపర్ణుఁ డిట్లను, నావేలుపునుచులఁ జూచి యనురాగముతోఁ
బ్రావృష్టలగరగర్జా, పావీణ్య శరణ్య వచనశంగి జెలంగన్.
- చ. తగినతెఱంగు వేడితిరి తత్వవిచారవివేకదక్షులై
నిగమరహస్యసార మతినిర్మల మాశ్రయణీయ మీశితం
బగుణము నిర్వికల్పము నిరంజనమవ్యయ మేనుదెల్పఁగాఁ
దగునని యానతిచ్చి విదితంబుగ సర్వమునానుభూర్విగన్.
- మ. సగుణబ్రహ్మమయుండు సద్గుణమహైశ్వర్యుండు చిహ్మార్తి యుక్
భగవంతుండును నైన విష్ణురథరూపస్వామి యాదిత్య ప
న్నగగంధర్వముఖస్తుతుల్ సొలయ నంతర్ధానముంబొందఁగా
జగదాశ్చర్యమహానుభావము మదిం జర్చించి గమ్మానులున్.
- క. ఈగరుడనిర్మితంబగు భాగవతారాధ్యమైన పరమపురాణం
బాగుణనిధులెల్లను మది, లో గురుతుగనిల్చి రంతలో వినువీధిన్.
- గీ. ఆకారమునఁ జతురామ్నాయములు మోయి వందిబృందము భావములఁబొగడ
పాణిస్థితంచైన వీణయు నొసపరిపాటల భాషావహూటి గొలుచ
స్తుతులు నారదవశిష్ఠులు నెంటరా వారిపజ్జల దేవతాప్రభులు రాఁగ
గరుడ గంధర్వ కింపురుష నానాస్పృత గీతవాద్యములు దిగ్వితతినిండ
మూర్తి వంతంబులాయాగమములుఁ బురాణ, ములునుధర్మంబులును గెలంకులభజింప
హంసవాహనుఁడై సరోజాసనుండు, దక్షుఁ డలరంగ ధాత ప్రత్యక్షమయ్యె.
- చ. ఎదురుగవచ్చి మానులు సమీహితభక్తి నమస్కరించి హ
ర్షదయగు నర్ఘ్యపాద్యముఖసత్త్రియచేఁ బరిణామమొంద నా

శరణులుఁ గజించి ననరత్నమయాసనకోటి నింపుమీ

జదురెతనూరులఁ దరతరంబునసింపఁగజేసి భక్తితో.

ఉ. పన్నగభోజివచ్చిన ప్రభావము తారు మనోభిలాషముల్

విన్నపమాచరించుటయు వీనులునిందులుగా రచించి యా

పన్నశకణ్ణఁ డవ్విభుఁడు వల్కిన తార్క్ష్యపురాణవర్తనం

దెన్నికమీఁదఁ బ్బుటకు నెంతయు సంతసమందె ధాతయున్.

సీ. ఉండపరుఁడై శతానందుఁ డప్పడుఁ బలికె సత్యంబె మీపలుకులెల్ల

నకలంకవిజ్ఞానులై నూక్కునూక్కునలోకనులై యతిలోకులైన

పరమయోగులకు నేర్పడ దెట్టియర్థంబు వేదంబులెట్లెట్ల వేదమూర్తి

దైవట్టి నైనతేయకృతేతిహాసంబు సంహితా శ్రేష్ఠంబు సమృతంబు

కాన నాగదంతమా నంతరంగంబు, లోననరసి సకల లోకహితము

నేయునట్టి తలఁపుచే నభిమానించి, వచ్చినాడ నిత్తు వరము మీకు.

క. గాడుడము మీరుచిన్నది, కారణముగ నన్నుఁ జూడఁగలిగెన్ మీరల్

కోరుఁడభీష్టుము లనవుఁడు, వారందఱు కేలుమొగిచి వనజజుతోడన్.

క. దేవా కాలముగెలువఁ, దేవాదులు నేరరట్టి తెఱగిడి కాలం

చేవెరవున గెలువఁగనకు, నేవేలుపు నాశ్రయింతు మెఱింగింపుమనన్.

గీ. ధాతయిట్లను మీరెంతఁ దలఁచినారు, మాటలో నిది చిక్కు-లమాట గాదె

మిగులమెచ్చితి వివరింతు మీరలెల్ల, హెచ్చరికగాఁగ వినుడని యిట్లునియె.

సీ. నిత్యంబు సత్యంబు నిరవద్యమాద్యంబు నిర్వికల్పముఁ జిత్తనిర్గుణంబు

నిర్మలంబును సాక్షి నిర్వేతుకంబు నానందకందముఁ గరుణామయంబు

నపరిచ్ఛదంబు బ్రహ్మంబనా విలసిల్లు నారాయణసరూపనామకముల

తద్దేవు దివ్యావతారంబు లమలినభూతిహేతువు లట్టిపుణ్యనామ

వాచ్యుఁడేకాలచక్రప్రవర్తకుండు, కాలమయుఁ డట్టికాలంబు కర్మసమ్య

తైనవారికిఁ గర్తయగాని తాను, కాల మీశ్వరునకు నెందుఁ గర్తకాదు.

క. కాలమునకుఁ గర్తయనఁ, జాలు విరాట్పురుషుఁ డతఁడు సమయాశాంశ

త్మిల దనయోగమున నే, వేళల భరియించునట్టి విశ్వమునెల్లన్.

చ. జగదుపకారియై పారి రసావలయంబున దేవమానుషా

దిగఁగల సర్వజీవవితతిం జనియించును బద్మవాస లో

ననుతరుణాల్ విహంగనరుఁ డాదిగ పార్శ్వచరుల్ నుదర్యనా

దిగజేతసాధనంబులు మఱిందిరిగా జనియింతు రందులన్.

గీ. ఇచ్చవచ్చినప్పు డేవేశ నెయ్యెడ, నేమి నేయవలయు నీశ్వరునకుఁ
దలచినపుడుఁ బుట్టి తానట్లు గావించు, పాప డెపుడు వైనతేయుఁ డతని.

ఉ. తాబుధ గక్షతార్థమయి దాననభేదివినుండు జాయమా
నోబహుధాయనన్ గురివిను దటుగావున తార్థ్యఁ డిట్టతే
జోబలకాదియై పొడముచున్ సారయట్ల మెలంగు నట్టివాఁ
డే బహుపుణ్యసంహిత మహిక్ వలయన్ నచియించె గంటిగీ.

ప. అస నహ్మానులు నేన ! పద్మభవ ! మీ గవ్వైనతేయు నుత్తరించిన మావీనులు
చల్లనయ్యెను. జగన్ని రాత్రుతం కాశ్యపేశ్వ నిరూఢం నినుబోల నాతఁడు త్రి
యార్యంబు మీయిద్వందను పూర్ణంబులుగాగ నిచ్చినవి యెన్నున్మిముత త్రి
యంత్రములు.

గీ. వైనతేయుని త్రిపాదవనదుహములు, భక్తి నీవిని తత్కృతి పోధిచులు
విని కృతార్థులమగుట యవిద్యమానె, మిముత భజయింపంగలిగె బుద్ధాముగ్రాద.

క. అని వినుతించిన వారిం, గని నీవనలిచ్చి ధాత కటహంసముపై
జనియె నేల్లులుగొల్పంగ, మునులయ్యధ్వరము సాంగముగఁ జెల్లుటయున్.

క. అగ్గోటరాని వలసిన, యిచ్చలఁ జనిరఁడునుండి యేనిచ్చటికిన్
వచ్చితి నీకథ చెప్పెద, ముచ్చటమీచంగ వినుము మునివల యనుచున్.

క. కగయుగముఁ గన్నయచ్చులు, నరమొగిచి గమేళు నీకు నద్యతుని ముకిం
స్మరణమొనరించి గారుడ, పరమపురాణంబు శక్తి పొతుఁడు తెప్పన్.

మ. విను నీప్రశ్నకు నాగదంత యపుడీవిశ్వంబు బ్రహ్మంబునం
దునె యుత్పత్తియు వృద్ధియున్ లయము నొందున్ బ్రహ్మ మాధారమై
దనరున్ సర్వచరాచరాత్మకును నిత్యంబైన లోకాళిక
ల్లను జన్యంబులఁ దానతమ్మవిధు తెల్లం గగ్మతఁగూర్చుచున్.

గీ. అట్టిబ్రహ్మంబు భగవంతుఁ డనఁగ విష్ణుఁ, డనఁగ నారాయణుడన నతిశయిల్లి
నది బహుశయింపకన్వోభయంబుగాన, బ్రహ్మ మనుపరివృన్మమై పరిణమించె.

క. ఘృతకోశాతకియనుటకుఁ, బ్రతిమంబై యితరులకును బ్రహ్మత్వంబున్
బ్రతిపాద్యమయ్యు నీశ్వరుఁ, డతఁడొక్కఁడై బ్రహ్మమనఁగ నభినుతిఁగారున్.

తా. అయినఁడుఁ బ్రపంచనిర్మలకిఁ దా నాది స్మహాపూరుషున్
ధీయుక్తిన్ సృజియించె భూతబహుధాని గ్మాణశక్తిప్రభా
వాయ త్తప్రకృతిన్ సృజించె నతఁ డందావిర్భవిందెన్ దమం
తాయం దజ్జనితంబహూకరణమం దయ్యెన్ గుణవారితమున్.

- గీ. అవియ వై కారికమన భూతాదితైజ, సంబన సగుణభేదత్రయంబు వాని
వివేరమెట్లన్న భూతాదివికృతివలన, బెరసె నాకాశతన్మాత్ర బీజసరణి.
- సీ. గగనంబుమొదట శబ్దగుణాత్మకము దానస్పర్శతన్మాత్రతో పవనుడుదయ
మయ్యె నందునబుట్టె ననలుండు రూపతన్మాత్రచేత రసతన్మాత్రవలన
గలుగు నంబువు దాన గంధతన్మాత్రలయ్యె నేతన్మయంబరయగా న
జాండము బ్రహ్మం బనంతనామ
కలిత మైయుండు బ్రహ్మను గలుగఁజేసి, బ్రహ్మచే గల్గిరిట నవబ్రహ్మలనఁగఁ
బదియునలుపురు మనువు బ్రహ్మలకును, మనువులకుమానవులు బుట్టి రనఘచరిత.
- క. స్థావర మానవ తిర్య, ద్వేవాదుల జీనకోటి తీరనికర్మం
బే విత్తుమొదలుగా యం, దావిర్భవ మొందుదురు క్రియాపరవశులై.
- క. యుగములు వేనరుసల నా, లుగుగడచిన బ్రహ్మకుఁ బగలుగడచుఁ బదునా
లుగు మన్వంతరములు నపు, డగు నింద్రాదులు నశింతు రాదిత్యులతోన్.
- గీ. నలువ మరునాడులేచి మున్నట్టియమల, సృష్టి కుద్యుక్తులైన విరించులెల్లఁ
దమదు బ్రహ్మత్వశక్తిచేదత్తదుచిత, జీవకర్మానుగతి సృష్టిఁ జేతురపుడు.
- క. దేవాదియోను లందున, నావిర్భవమొంది కర్మమను సారిగతిం
మావరియించిన సుఖదుఃఖావని నొందుదురు తోయినగునే తమకున్.
- క. విత్తు మొదలి చెరిచినగతి, నుత్తమధర్మమున శ్రిశు నుల్లమునందున్
హత్తించి కర్మఫల మతఁ, డెత్తుకుచనఁ దారు ముక్తి కేగుదు రధిపా.
- శా. అన్యోపాస్థులు నన్యదై వభజనం బన్యక్రియాలోకనం
బన్యాసక్తిఁ తదన్యమంత్రజపపూజారాధనాదుల్ వృధా
యన్యాయంబుగఁ జేయ నేమిఫలమో హా ! యర్హులే వారలే
మాన్యుల్ భేదములేని మంచియెడ
- గీ. తనరజస్తామసగుణాలి ననుసరించి, యెందుఁ గడలేనిజన్మంబు లెత్తవలదు
సత్యమిది శ్రినివాసుని శరణమొంది, మనుట లెస్సయు నాబుద్ధి వినుట లెస్స.
- క. వై కారికగుణములు రెం, డైకనుపడు రాజసౌఖ్యమే తేజసమై
పాకట వై కారిక ధ, రాకలితచిదిందిరియంబులై జనియించెన్.
- సీ. అనఘ వీనులు మేను నక్షులు జిహ్వా నాసాఖ్యలు జ్ఞానేంద్రియంబు లందు
పనివడి వాక్పాణి పాదయూపస్థ లైదును కర్మేంద్రియంబులందు
సంకల్పభువనముల్ జనులు కర్మాధీనమైయుండు బుద్ధికర్మాదులెల్ల
కాలవశంబులు కాలంబు నీశ్వరాధీన మీశ్వరుఁడు శ్రిజానిసుమ్ము

కలక మతీయన్యధాదైవములు ప్రపంచ, సృష్టియెట్లయ్యె నెట్టివాఁ యితమనుండు భూమ్యచలసాగరద్వీపములు తెఱంగు, లానతిండన మతీయు నిట్లనియెనతఁడు.

చ. అడిగెడి దీశ్వరావయవమైన ప్రపంచములో తెఱంగు దా నొడువుదునంచు నెంతటిఘనుల్ వచియింపసమర్థులే తలం పడుగుటఁజేసి శౌరకృప నాత్మకు లోనగునంతమాత్రమే ర్పడ వివరింతునంచు నిరపాయవివేకనిధాన మిట్లనున్.

గీ. పృథివి తొమ్మిదియగు వర్షభేదములను, ద్వీపభేదంబులను సప్తవిధము లయ్యె భూమిపరిణామవిధముడన్నామములును, లోకములచంద మెఱింగింతు నీకునిపుడు.

నీ. వర్షభారతము కింపురుషంబు హవేవర్షంబనంగ నిలావృతంబనంగ కెలనభద్రాశ్వంబు కేతుమాలా హిరణ్మయము నాగ వర్షనామములు దాన నొక పేరు వర్షంబునకు వేరువేర తొమ్మిదిఖండములు సౌంజ్ఞ లొదవు మొదటి భారతవర్షంబు నీరీతి నవఖండములనొప్పు నిందు దీవులు వచింతు జంబువును ప్లక్షనామంబు శాల్మలియును, శంబుక్రాంచంబుశాకపుష్కరము లనంగ లక్షయోజనములనొప్పు ప్లక్షమిటుల, యొక్కటొక్కటి ద్విగుణించియొప్పుచుండు.

గీ. ఇట్లు ధారుణి యేఁబదికోట్లయోజ, నాలివ ర్తించు డెబ్బదివేలఁ గోట్లు పొడవుమీఁదటిలోకముల్ బుడమిగ్గిందు, నుండుయొండొండఁబదివేలయోజనములు.

క. ఇంతయు బ్రహ్మాండంబగు, నంతయుఁ దా బ్రహ్మశక్తి నాదలనిడి ని శ్చిత్తుండై శేషభోగి య, నంతుఁడు వర్తిల్ల జగము లారాధింపన్.

గీ. సూర్యచంద్రులదీ ప్తి యచ్చోటనుండు, నంతమాత్రంబై భూమియు నాకసంబు దిక్కులునుగాని యామీఁదనొక్కటియును, గానమిరవొందుబ్రహ్మాండకర్పరంబు.

నీ. జగతికి లక్షయోజనములపై సూర్యుఁడుండు నిన్మడిఁ జంద్రమండలంబు తద్విగుణంబు బుధగ్రహమండలం బలవడ శుక్రమండలమునట్ల యామీఁద భౌమ బృహస్పతి శనిమండలంబులు తద్విగుణంబు వాని పైలక్షయోజనపరిమాణవసతి సప్తర్షి మండలమొప్పు దానిమీఁదఁ గాలచక్రప్రమాణశిఖాముఖమున, నమరుస్పృశుడటు మూడులోకములు నయ్యె దానిపైఁ గోటియోజన స్థలమునందు, నమరుచుండు మహాలోక మనఘచరిత.

క. యోజనకోటిద్వయమిత, మై జనలోకంబుమీఁద నగుతద్విగుణం బాజగతి తపోలోకం, బాజమిలిక సత్యలోక మభిమతిఁ గాంచున్.

క. సత్యాదిలోకపటక్రము, ప్రత్యేకమువాఱు పాశబద్ధములై సా తత్యము గృహమరుదు గృహ, విత్కులకు న్నడుమనిడి ప్రగీపితుఁ డయ్యెన్.

క. ఈశాంకములకుఁ బదియును, నాలుగుకోటులకు మోజనమ్ము లజాండం

బాలెక్క విస్తరిల్లుం, బైలెక్కయుఁ గలదు కొంత పరికింపంగన్.

నీ. అందుమీదటను తోయావరణంబు బ్రహ్మాండమునకుఁ బదియంతలయ్యె

నన్నియు నాయువు నాకాశము మహత్తహంకారమును ప్రకృత్యాదులైన

యావరణంబును నట్లమొండొంటికి దశగుణోత్తరవృద్ధి దనరి యట్టి

యాద్యంతమును మహత్తనదగు తత్వంబు ప్రకృతరూపకుడైన బరమపురుషు

చేత నావృతమయ్యె నీసృష్టియందు, మీదఁ గాలంబునవధియు మీదగిందు

దిక్కులును నాకసములేదు తెలియ నక్ష, రుండు చిన్మాత్మ నిండుకయుండు నందు.

గీ. అట్టి యీశ్వరుడైన బ్రహ్మాంబు శక్తి, యంద నేకీభవించి పాయడు తదీయ

మహిమమున కధితంబు సామ్యంబులేదు, సగుణుడైతా నెసృజించుజగములెల్ల.

మ. ఇది నానామరచూళికాతటమణి ప్రింఖన్మ యూఖోల్లస

త్పదపంకేరుహయుగ్ముడైన గరుణాపారీణ లక్ష్మీయుతుం

మదిఁజింతింపుచుఁ దత్ప్రసాదమహిమన్ వాకొంటి నట్లుండెఁ దె

ల్పద నారాయణమంగళాయతనముల్ క్షేత్రంబులున్ దీర్ఘముల్.

శా. లక్ష్మీవక్త్రులదృక్పదాబ్జయుగళీలాక్షారసాక్షిష్టతా

లక్ష్మీపంచితపక్షరాక్షసభుజశ్లాఘాహరప్రాభవా

సూక్ష్మప్రేక్షజితాక్షమానివిదితజ్యోతిర్మయాకార శే

షష్టాభ్యుత్తటకోటరస్థలరిరంసాస క్తచిత్రంబుజా.

క. ప్రాభాతికాబ్జకోకా, సాభాగ్యధురీణనయన సరసమధురవీ

క్షాభ్యంగకిశోరావళి, కాభూషితజలధికన్యకాముఖకమలా.

సర్వగీ. మంజరీపుంజ సద్భాగింతి భృంగాంగనా

మంజుసంగీత సంపద్విశేషోల్లస

తుంజ నానాలతాదృక్స్పృరత్సానుభా

గంజనాహార్యశృంగాగ్రసీలాంబుదా.

→ శి గ ద్య శి ←

ఇది యీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ

కవిత్వరచనాచమత్కార సకలవిద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్జ

చంద్ర వగదరాకేంద్రప్రసీతంబైన గారుడపురాణతాధ్యాయి

యీరంగమాహాత్మ్యంబును మహాప్రబంధంబునందుఁ

బ్రథమాశ్వాసము.

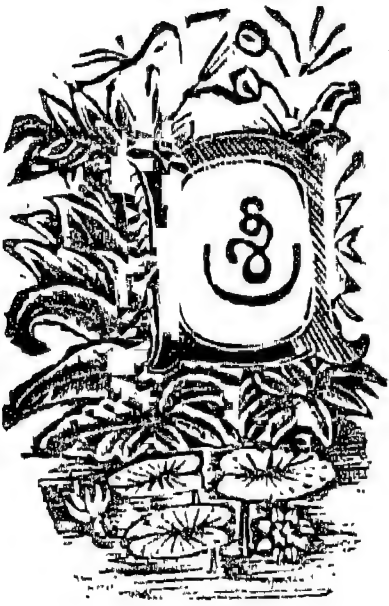
శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రంగమాహాత్యము.



ద్వితీయాశ్వాసము.

—:(0):—



కమలముభీముఖే

లీకమలమరందరసవిలిక్షుభ్రమరా

లీకలనకటాక్షాంచల

యాకల్పవిలాసవేంకటాచలవాసా.

వ. అనధరింపుము. ఇట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చినతేజంగున నూతుండు శౌనకాగుల నుద్దేశించి.

నీ. మాధవాధీనమా మనుజకల్మయే కల్మి పరమేశుఁగూర్చిన పలుకు పలుకు హరిగేహమునకేగు యడుగులె యడుగులు కేశవుఁబూజించు కేలు కేలు నారాయణా యనునాలుక నాలుక శ్రీనివాసునకిచ్చు మేను మేను పంకజాక్షునిఁగూర్చు భావంబు భావంబు భక్తుడై మనువాని బ్రతుకు బ్రతుకు దాను లెందుండిరదియె వీర్ధస్థలంబు, హరిపరాయణవసతి పుణ్యాశ్రమంబు భాగవతకోటి శ్రీపాదపద్మరేణు, మిశ్రమంబు వియన్నదీ మిశ్రమంబు.

గీ. కర్మపాశనిబద్ధులుఁ గలుషమతులు, గుణసహితు లట్టిమనుజుల గణనఁజేసి పలికెదరటన్న శ్రుతిమాత్రకలుషనాశు, లయిన గరుడధ్వజునిదాసు లొట్లఁజూవె.

క. గంగానదికిఁ శ్రీహరి, మంగళకరచరణకమల మహానీయరజ స్సంగతిఁ ద్రిలోకపావన, మాంగళ్యముఁ గలిగెనది ప్రమాణముగాదే.

శా. కావేరీనది మున్నఁగా నదులసంఖ్యల్ విశ్వవిశ్వంభరన్ వేవేలెన్వరు గృంకెన్ దలచినన్ విన్నన్ మహాపాతక

గౌరవాగ్రతము వజ్రసాతహతి భగ్నంబౌగతిం బోవుటన్

త్రివిష్ణుస్థలవాస సేవనుగదా సిద్ధాంత మీవాక్యమున్.

గీ. స్పర్శనముచేతఁ బూతులు స్మరణచేత, ముక్తులును ధ్యానమున భవమోచనులును
గారె హరిదాసులనుచు నాగమములెల్లఁ, దెలుపుచున్నవి హరిభక్తి నులభులగుట.

సీ. నదులగో ముఖ్యమైనది విష్ణుపదపద్మసంభూతమైనట్టి జహ్నుకన్య
దత్తీరమున జగత్రియపూజ్యముఁ బ్రమాణ మట్టిదె యమునామహాస్రవంతి
యందు రాధానాథుడైన త్రికృష్ణుండు గోపాలబాలలఁగూడి యపుడు
రాసకేలీమహోల్లాసుడై తటవనశ్రేణుల నెపుడుఁ జరించుకతన
నెపుడు నన్నది గనవేడుటే తదీయ, సైకశస్థలమంజులజలజనయన
హలకులిశవజ్ర పద్మరేఖాచితంబు, లైన యడుగులుఁజూడ భాగ్యంబుగాదె.

క. ఆతీరంబునఁగను మధు, రాతీర్థముఁ గృష్ణపాదరాతీవరజో
వౌతసమాకులకలనా, పూతంబై జనులదురితముల వోనడచున్.

క. అచ్చట మూన్నా శ్లేష్వరు, వచ్చి కృతస్నానులగుచు వనమాలిజపం
బుచ్చరియింతురు వారు వి, యచ్చరులరుదందగనుదు రచ్యుతునందున్.

క. గోవర్ధనగిరిచెంగట, ధీవైభవుఁ బుండరీకతీర్థము మదిలో
పావనమై భవబంధపు, తీవలు దెగఁగోసి జనతతిన్ రక్షించున్.

క. ఆగోవర్ధనతీర్థము, భాగవతులపాలి కల్పపాదప మనటన్
భోగాపాలక తీర్థము, నాగోమతితీర్థ మభిమతార్థము లిచ్చున్.

క. కాళిందీసరమున గో, పాలుఁడు చలిదారగించు పట్టగునచటన్
మేలెంతురు పితృకర్మలి, కేలా యితరములుగాన మిహపరములకున్.

క. ఒకయెడగూఢయు నొకయెడఁ, బ్రకటయు నై దోచెఁ దా సరస్వతిగానన్
సకలార్థంబులు నిచ్చును, నికటామరతరువు మనుజు నికరంబులకున్.

ఉ. ఏల తదీయతీర్థముల కేఁగ జనాళి సరస్వతీనదీ
కూలనికుంజమంజుతరుగుల్మలతావళిఁ దేటిచూచినన్
బాలన కోటిజిహ్వలను భారతి తాండవమాడ బ్రహ్మయి
ల్లాలట యమ్మహానది ప్రియాశయముల్ దమ కీయఁజాలదే.

గీ. ఆదినుండియుఁ బరిశుద్ధులగు సరస్వ, తియును భాగీరథియు యమునయుఁ దలంపఁ
గారణములపుడు నీతులుఁ గడమనదులు, తలఁప నసునాశ మిన్నదీత్రయమునందు.

గీ. పావనములైన బుణ్యసరోవరముల, యందులో రెండుముఖ్యంబులయ్యె దాన
నుత్తరమునకుఁ బుష్కరం బుత్తమంబుఁ, గడమకాసారములు పెక్కుగలిగియున్న.

గీ. పక్షిణంబునగల్గు శీర్షములకెల్ల, వానియగుఁ జంద్రపుష్కరిణీసరంబు
యిట్టి చెండునుడలఁచిన నెందునున్నఁ, బగమపడఁమొందుఁ గొంగుపకిండి గాదె.

శా. కావేరీ సరయూ నదీద్వయము వేరఁ బానన త్నిలంబో
భావింపఁ జెలువొందె మున్నదియు నీభాగ్యస్థితుల్ గాంచెనే
దేవారాధ్యుఁ డయోధ్యలో దశముఖాదికూరులం జంప రా
మావిర్భావమునొందె దాశరథియై యాదిత్యులం బోగఁగన్.

క. త్నితరుణి తానుబుట్టదె, సీతానామమున వారు చేరుటగాదే
పూతత్వమొందె సరయువు, భూతలమున నాటకుండి బుధసేవితమై.

క. సాకేతనగరిలో యి, డ్వాకుండు మును దెచ్చినిలిపె సరయువు పొంతఁ
త్నికర రంగవిమానము, కామన్న నదెట్లునాపు కలుషములెల్లన్.

శా. రంగన్మాట విమానశేషశయనస్థోఁ బమేయంబు శీ
రంగబ్రహ్మము వచ్చినిల్పుటఁగదా పొప్పించె కావేరికిఁ
భంగవ్రాతవిభూతశీకరపరిష్పందస్ఫురన్మారుతా
సంగత్ సంగనిరస్తపాదతతుతా సౌభాగ్యగాధానకుల్.

క. త్నిమద్రింగవిమాన, మ్మామహిమము తోడనెనసి యలరుటగాదే
భూమిజనులకు సహ్యజ, యీమేనుల భుక్తియుక్తు లీయ్యఁగ నేర్చున్.

నీ. సర్వపాపప్రణాశనియయి బహుశీర్షకోటి రమ్యాభయకూలమగుచు
ఖచరచారణిద్ధగంధర్వ సేవ్యమై జలధిపర్యంత నిజప్రవాహ
పావనోభయ పార్శ్వభాగనీరంధ్రరసాలచందననారికేళపనస
పూగరసాలజంబూప్లక్షుఖర్జూరకదళీలనంగమాకందకుండ
పాటలీముఖ్య తరుపుష్పఫలసమృద్ధి, శుకపికాదివిహంగమప్రకర మధుర
కలకలారవభృంగ ఝంకార కలిత, యైన కావేరిమహిమ యేనునఁగవచ్చు.

ను. చిరకాలాగతప్రాణనాయకుని తాఁ జేదోయి నాలింగనా
దరణఁ మెచ్చఁగఁజేయు మానవతించందంబొప్పు కావేరి తా
నిరువాగై కవగూడి యెన్నఁదును రంగేశుఁ భజించెఁ దయా
పరుడై యచ్చొటుబాయకుండెను బరబ్రహ్మంబు రంగేశుఁడున్.

గీ. శ్రాద్ధమాగాదికర్మముల్ శ్రద్ధలేక, యైన మంత్రక్రియలులేకయైన నరుండు
చంద్రపుష్కరిణీతీర జగతియందు, జేసి తాను భగీరథి శీవహింతు.

శా. కావేరిమహిమంబుఁ దెల్పుటకు శక్యంబే జగత్పావనం
బీవిశ్వంభరపై మహామహుని రంగేశుం గృపాలోలు భ

క్యావేశంబున నవ్విభీషణుడు కళ్యాణార్థియై తెచ్చి తా
నావిర్భావము నొందజేయుట తదీయా రామసీమంబునన్.

మ. కలనైసన్ నిముషంబుబాయనగునే కావేరికావేరికం
దళితోత్తుంగ శుభోత్త రంగ విలువత్కల్లోలమాలామిశ
న్నశీనా మోదిసమీరణాంకురవిభిన్న కూరపాపావళీ
కలనన్ సంగముదద్వయ్యానిగమరేఖాశృంగమున్ రంగమున్.

గీ. తెచ్చిన విభీషణునిరేక తేరఁబనిచి, హరికావేరికా సైకతాంతరంబు
పుణ్యవనవాటికలు చంద్రపుష్కరిణియు, నుల్లమునమెచ్చి తరలక యున్నవాఁడ
క. త్త్విరంగనాథునసతియు, సారసరి తీర్థరాజ సహచరయును నై
యేరులనెల్లను తిరుకా, వేరిసమానంబులేని విశ్రుతిఁ గాంచెన్.

చ. సనకసనందనాది మునిజాలము దేవతలున్ దదీయపా
వన వనభూములందుఁ దరువర్గలతౌషధులై జనించినా
రనయము రంగనాయకసమాశ్రయ మాత్మలఁగోరి యట్టిచో
దునుమఁగరాదు పూరియును తోడనె దోషములందుఁ గాననన్.

గీ. సహ్యాపర్వతజలరాశి సందునందు, నుభయకావేరి తీరంబు లభిమతించి
ధరణిపైగల పుణ్యతీర్థంబులెల్ల, నెనసియున్నవి ములుమోప నెడము లేక.

క. స్వర్గద్వారంబనఁగ న, నర్థశమతిరంగమరుత నమరున్ స్థలనై
నర్ధికబహుమహిమమునన్, స్వర్గాదినుఖంబు లిచ్చు స్నాతలకెల్లన్.

క. అచ్చట దేవారాధన, లిచ్చిన దానములు కోట్లకెచ్చిన ఫలమై
నచ్చి పరలోకమునఁ దమ, యిచ్చల మెచ్చులనుగూడి యెదురుగవచ్చున్.

ఉ. రంగము లెన్నఁగా శుభతరంగము తీర్థము పుండరీక మ
చ్చెంగట నొక్కగట్టు విలసిల్లును దానిపయిం బుధాళికిం
గొంగుపసిండి శ్రీపతిదగుం గమలాక్షుడు బ్రహ్మహత్య వా
యంగఁ దపంబొనర్చి హరుఁ డచ్చటఁబావనుఁ డయ్యెగావునన్.

గీ. అట్టి తిరుచళ్లలో నరు లెట్టివారు, పుండరీకాక్షు నేవించి పూజ్యమైన
యుభయలోకసుఖోన్నతి నొందఁగలరు, తత్ స్థలాజ్ఞేయవకుళ తీర్థంబు నటుల.

క. వకుళమహాతీర్థము చెం, తకు నిందుఁడువచ్చి తాపదభిష్టుండై
యొకయేడు తపంబొనరిచి, యకలంకత మరలఁగాంచె నైశ్వర్యంబుల్.

గీ. అందు నాగ్నేయభాగంబునందు నమరు, మందరంబైన శ్రీరంగమందిరంబు
చెంత నింద్రునిటంబు విశేషతీర్థ, మదిగదా కామగవియయ్యె నాశ్రితులకు.

శా. త్నిగంగంబు విలోకనీయమగుటక జెన్నొందునందాక న
మేర్పరక లోగొను ధారుణీవలయనమ్మిశ్రంబులే చెట్లలో
పూరై నక గొనకొమ్మయైన దునుమక బుణ్యక్రియల్ దూరమా
చేరుక దోడనెహత్య మానిసురలాచించాది భూజాతముల్.

నీ. మహిష మూషక ధేను మర్కట మార్జాల గజ వరాహ తురంగ కాసరములు
సురగ వృశ్చిక జంబు కోలూక కుక్కుట మీన పారావత మేషములును
కాక ఘూక శ్వేన కంక గృద్ధ్ర బలాహ కేకి శారీ భృంగ కోకిలములు
శుక త్తిరి పిపీలిక కుణ మత్కుణ మక్షిక మచ్చోద మశకములును
మొదలుగా జీవకోటి యమ్ములు సురలు, యక్షగంధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదు
లని యెఱుంగుము శ్రీరంగమున జనించి, పొల్చి కైవల్యమునకేగ నిల్చినారు.

నీ. పరమపుణ్యులు ధర్మపరు లతికారుణ్యశాలు లుత్తములు నిష్టాగరిష్ఠు
లాచారపరు లాగమాంతార్థవేదులు సర్వభూతహితులు శాంతమతులు
నిర్దోషు లానందనిరతు లీక్షణబంధరహితు లాత్మారాము లహితదూరు
లుత్తము లధ్యాత్మవేత్తలు నిర్జితేంద్రియులు ధన్యులు గుణాధికులు సములు
వీరరాగు లభిజ్ఞులు విష్ణుభక్తు, లాఘ్య లన్యోన్యహితులు మహానుభావు
లాస లుడిగినవారు సత్యనిధు లౌర, రంగవాసుల మహిమ నెఱుంగవశమె.

క. పరతత్వమతులు వేదాం, తరముఖులును నుభయవేద నానాత్మకశా
పరిణతులుగాక రంగా, వరణాంతర్వాసులైన వైష్ణవు లెల్లన్.

నీ. అజ్ఞాని యున్మత్తుఁ డలసాత్ముఁ డవివేకి యప్రిద్దుఁ డపూజ్యు డన్యతవాది
నాస్తికుఁ డపకారి నాస్తివాదకు డల్పు డన్యదూషకుఁడు జనాపవాది
గర్వాంధుఁడును మూర్ఖ కాముకుండు దురాత్ముఁ డధముఁడు వంచకుఁ డర్థలోభి
దోహి పాషండుఁ డంధుఁడు మూక బధిరుండు సుర్వ్యసనుఁడు పంగు దుష్టబుద్ధి
మలినుఁడును దుర్గుణుం డసమర్థకుండు, పాపి యన్యాయపరుఁడు దుర్బాషకుండు
కొండియుఁడు కోపి హింసకుం డుండరాదు, రంగపతియాజ్ఞచేత శ్రీరంగమునను.

గీ. మోక్షలక్ష్మీరతిశ్రమమ్మున జనించు, యలతకునుబోలె సహ్యాకన్యాంతరమున
సోమరిత నానఁ బవళించె జూడరమ్మ, రంగఁ డనికొల్తు రాదిత్యరాజముఖులు.

చ. విను మితహాసమొక్కటి పవిత్రచరిత్రము నాగదంత స
జ్జనవినుతుల్ సుబోధనుఁడు సత్యుఁ డనంగ మునిండుగి నెప్పుడ
వ్వనములఁ గందమాలఫలహారముచేత శరీరయాత్రగా
దినములుబుచ్చుచుక సవిధదేవనివాసము రంగధామమున్

- క. నేవించి ప్రదక్షిణముగ, గావేరికి నటిగి నిత్యకర్మానుష్ఠా
నావళిదీర్చుచుఁ దోవన్, శ్రీవైష్ణవకోటిఁగని భజింపుచు భక్తిన్.
- శా. శ్రీరంగేశ్వరపాదపద్మయుగళిన్ నేవించి యాసజ్జనా
ధారున్ సన్నుతిఁజేసి యిచ్చిన ప్రసాదస్వీకృతిన్ గోపుర
ద్వారంబుల్ గని నిర్గమించి యొక కాంతారోటజావానుతె
వారల్ విష్ణుపురాణకీర్తనల నద్వారంబు వో దోయుచున్.
- క. మీరిరి పరాశరునకున్, వారలు ప్రియశిష్యులగుచు వర్తిలు గంగా
ద్వారమునఁ దపమొనర్చుఁగ, వారితపం బిందుఁడలిగివారించుటయున్.
- క. అచ్చోటువాని యమ్మును, లెచ్చటఁ దపమాచరించ నిందుఁడు దోడ్తో
నచ్చోటికరిగి చక్కని, యచ్చరలును దాను విఘ్న మాపాదించున్.
- క. ఆవెంబడి మునులిరువురు, కావేరీతటముజేర కలుషములడఁగెన్.
రావెంచె నునాసీరుఁ, డావైష్ణవు లందునహిత మాపాదించున్.
- ఉ. వారిమరుద్భుజావిమల వారిని స్నానమొనర్పఁ జేరువో
నీరములేక వీడయిన నివ్వెఱనొంది యిదేమిచిత్రమో
వారి యవారిని న్నధికవారిగ కారణమేమియంచు న
య్యేరుపయి నిల్వోకనము లేగక దీరక చూచుచున్నెడన్.
- నీ. ఉల్లాలకూలంకషాన్మూలకానేక భూరుహావ ర్తవిస్ఫురిత మగుచు
ఘశఘశాయతవిశృంఖల మరుత్ప్రేరితాభంగురరంగానుభావ మగుచు
పారోష్వపవనతరుప్రకర పుష్పపరాగమాధ్వీరసప్లవమాన మగుచు
తీవరపలహరికాపిబహుళోద్ధారితపాండురడిండీర ఖండమగుచు
వచ్చె నాకస్మితముగ దేవస్రీవంతి, సవతి జలరాశిరాణివాసంబు సహ్యా
తనయ కావేరి శ్రీరంగధామవసతి, దిగులుపడి తీరవామలు పగిలిపాట.
- క. మునులు భయమంది యౌరా, పెనునెల్లువ వచ్చెననుచు బెడరుచు నవ్వా
హినిఁ దేరిచూచుచుండఁగ కనుపండువుచేసి సహ్యాకన్యామణియున్.
- నీ. వికసించి నెత్తమ్మివిరిమోముబాగుగా కలువలు కన్నుల చెలువుగాఁగ
కష్టమీరిననాచు విప్పపెన్నెరులుగా జక్కవల్ గుబ్బలనికుగ గాఁగ
పుప్పాడి నెమ్మేనిబూయు కుంకుమగాఁగ తెల్లనితెరలు కుచ్చెల్లుగాఁగ
బెళుకుబేడినలుచూపుల మిటారంబుగా జవ్వాడునురుగులే నవ్వుగాఁగ
బహుళవిహగారావము మధుపాన మత్త, కలకలాయతమధుర వాక్యములుగాఁగ
మగనికాగిలి యాశించి ముగువపచ్చు, తీరుఁగనిపించి మించి కావేరి యపుడు.

- క. దిగులుపడి సత్యుఁ డాత్మక, సగుణబ్రహ్మంబు రంగశాయిఁ డలంచెన్
నగు మొగముతో నుబోధుఁడు, మగతనమున దలకడయ్యె మదిని నుకమున్.
- గీ. అమరవాహినిపై జహ్నుఁ డెరిగినట్లు, మండి కోపించి దిక్కులు నిగిడినచు
సహ్యజనుజూచి యమ్ముని జాతరాగ్ని, యడఁపఁగాఁబలె మ్రింగెడనని తలంచె.
- మ. కలగెన్ పిండిలిపండుగా జలధు లొకంపించె ముల్లోకముల్
కులశైలంబులు సంచలించె నభ మాకోశించె భూచక్రమ
ల్లలనాడెం దడబాటునొందె దిశలెల్లన్ మాని నేత్రాగ్రశాం
చలకోపానలజాయమానవిశిఖా సహ్యాధ్యవన్ డాసినన్.
- గీ. చిత్రమిది యశార యంగుప్తమాత్రుడయ్యు, వార్ధకాపోశించె నూర్వశిత నూజుఁ
డింతవాడను కావేరి యెంతనాకు, నంచు ద్రావుటకై తోయమంచునంత.
- క. యేరెల్ల నడగి కాలువ, తీరై యొకమందకట్ట దిక్కులునాహ
కారంబునిండ ముని కర, వారిజముల పువ్వఁదేని సడువున నిలిచెన్.
- శా. ఆలోనంబరవీధివార్ది కపయోధారావధీరంబుగా
యేలా చాలును మానుమాను తగునే యాయత్న మింతేహితం
బాలోకింపఁగ నాదుపల్కులని యత్యాశ్చర్యకందంబులొ
నాలాపంబులు వీనుసోకిన నతండాలించి మేలెంచుచున్.
- ఉ. చల్లనివై నుధామధుర సౌప్తచ శైలములై దయావిశే
షోల్లసనంబులైన చతురోక్తులు నానతియెవ్వరిచ్చికో
మెల్లనిమాట యేలనిక మ్రింగకమాన కవేరికన్యకన్
డెల్లమిగాఁగ మానుమనుదేవుఁడు మాకుఁ బ్రసన్నుఁడౌటకున్.
- క. వలసిన నాకున్ మోగిల, న్నిలుచు న్నిలకున్ననైన నిష్ఠురమాయా
చలమీడేరుతునన్నన్, వలదనువాక్యంబు వినఁగవచ్చె న్మఱియున్.
- శా. ఏమీ మానివరేణ్య మాకు నిదిభూయిష్టంబు కావేరియే
శ్చిమద్రంగశయానుమందిరము ధాత్రీలోకపూజ్యంబు ని
స్సీమానేకమహత్యరూపమఘరాశిచ్ఛేదనం బన్నచో
నామాటల్ విని మానినాయకుఁ డమంధానందకందాత్ముడై.
- ఉ. ఈపలుకేలబోల నిక నెన్నిభవంతము లీవుచేసినన్
జూపుల కోర్కెదీరనినుఁజూడక కోపముదీర దూరి కే
జూపులుజేసినమ్మను నె సహ్యజ నామతమిట్టిదన్న యా
లాపములిచ్చి మెచ్చి చదల న్మునివీనుల కొక్కవెడియున్

- గీ. విల మునినాథ కావేరి యనుకదీవి, పున్నుఁగోటలనడుమ నపూర్వమైన
బంగరపు వెజ్జిలోన శ్రీరంగధామఁ, డించిగయు దాను గ్రీకించు నెందు నెపుడు.
- గీ. వాసుదేవుని పడకయిల్లయి సమస్త, బనులకును కామధేవునై సకలదురిత
హరిణియు నైన నడిమిఁడనలిగి నీవు, కట్టుకొనుటేమి యననాతఁ డిట్టులనియె.
- క. నీవేమి గట్టుకొనియెందు, దేవా పొడచూపరాదె తీరనిపనికిం
గావేరికినగు నాకగు, చేనడలనటన్నమాట చెవిసోఁకుటయున్.
- చ. అడుగుము నీకు నేవరమునైన నొసంగెదనన్న నెవ్వరం
చడగను నిన్నుఁజూడక బయల్విని నావుడు నీశ్వరుండ నే
ర్పడ ననుఁజూడ బ్రహ్మయు సుపర్వులు నోపరటన్న నీవునా
యొడయుఁడవేమి నీయడియ నోపుమ సన్నిధిగమ్ము నావుఁడున్.
- గీ. త్విరత్స మమమచ్చ జెలఁగునెమ్మేనితో కాస్తుభమణిపతాకంబుతోడ
మకరకుండలభాసమానకర్ణములతో డంబైన మణికిరీటంబుతోడ
శంఖచక్రాదిరాజద్భుజాంగములతో దయలీను నేత్రపద్మములతోడ
నొంపరినలుపాటు పడిఁడిదువ్వలునతోఁ గమలగాపున్న వక్షంబుతోడ
హారమండీరకటకశేయూరకంక, ఊంగదంబులతో మందహాసవదన
చంద్రిబింబంబుతో గుణసాగరుండు, హరి సుబోధునియెదురఁ బ్రత్యక్షమయ్యె.
- క. కలయో శ్రీమతినినోకోగ్, నిలుకడయో యనుచు నలరి నిన్వెటగాంచెన్.
తలకించున్ పులకించున్, దిలకించున్ దెలివిగాంచు ధృతివాటించున్.
- గీ. తోడఁబ్రొమిల్లి లేచి చేవోయి మొగిచి, వాసుదేవాయ సద్బ్రహ్మవాచకాయ
త్త్వినివాసాయ | రంగవిమానశేష, శేషశయనాయ తే నమస్తే నమోస్తు.
- గీ. చేన నీచదనంబు తేజోమయంబు చంద్రాంగులు నీలోచనాంబుజములు
దిక్కులునాల్గు మీచక్కనిభుజములు మీకు నాభిస్థలం బాకసంబు
పూనికగా కాష్ఠములు నీదువీనులు భూమిరుహములు రోమరాజి
పర్వతద్వీపరూపచరాచరము మేను పంచభూతస్వరూపంబు నీవ
మహాదహంకారనామతన్మాత్ర ప్రీతి, ప్రకృతిపురుషుండవును పరబ్రహ్మ వీవ
స్పష్టిసటనంబులెల్ల నీచేతనయ్యె, కొలుతు నెప్పుడు మిమ్ముఁ బుణ్యాలు రమేశ.
- క. నినుఁ గొలుచునట్టి పజ్జను, లనయంబును చోరసారి మగుసంసారం
ఒనసుమకులై తరింతురు, కనలే రీజాడ యెంతఘనులు ననంతా.
- క. నీచక్కని ముఖచంద్రిని, జూచితి నీకరుకులైన చూపులచేతన్
నీచుండ నానేమియును, నీచరణమెగాక దిక్కు నెమకినగలకే.

- క. చక్కని తామగలకు మొన, యెక్కుడుగల మీపదంగా లేక్కడ కలనన్
మొక్కగ జేరిన నాశిర, మెక్కడ యీ మొక్కశమున కేమన నేర్తున్.
- క. కావేరిమీద నూగక, యే వెట్టినిగాక యలుగనేల యలిగినన్
మీవాక్యము లౌ గాదని, నేవాదించుటకు నన్ను నేచుందు హరీ.
- చ. బలిమిని నిన్ను నాదుకనుపండువునేయుట నీవు భక్తవ
త్సలుడవుగాన నాకనువు సాగంగజేసితి వింతమీద మీ
తలఁపున నెంచినట్టి దయతప్పదు నాకునభీష్టమట్ల కా
దలఁచితినంచు గేల్వదలితాఁ బ్రవహింపఁగజేసి సహ్యాజన్.
- క. కరుణింపు మనుడు శ్రీహరి, వరమిచ్చెద వేడుమనిన వరమిదె నాకున్
ధరణిఁగల పుణ్యతీర్థము, లరనేయక నిమ్ము నీమహానదిలోనన్.
- గీ. ఇచట మనుజులుగావించు నెట్టిదాన, మైన నొక్కటికొకటిగా ననునులెల్ల
దూరమైపోవ వారు నీవారుగాఁగ, భుజగళయన యనుగ్రహింపి యనువు.
- గీ. అనుడు సట్టులనరమిచ్చి యాప్రిథాన, పురుషుఁ డవ్యయఁడనియె సుబోధ నీకు
నిటుల సన్నుతిఁజేసితి నేనెనుమ్ము, వాసుదేవుఁడ శ్రీరంగవల్లభుండ.
- క. ఖగరాజయాన సుఖముల, నగుదున్ బ్రత్యక్ష మచ్చటచ్చటగొని ప
న్నగరాజయానమున నా, లుగు మొగములవేల్పు నింటిలోనఁగియుంతున్.
- ఉ. అంతియకాని యెవ్వరు ననంతశయానుని నన్నుఁగాన రీ
నెంతటిభాగ్యశాలివికదే పొడకట్టితి నిట్టిమేన నా
చెంతన రంగమందిరము జేరి మదిన్ భజియింపుచుండు ని
శ్చింతతనన్న నముడయి చేతులుమోడ్చి సుబోధుఁ డిట్లుపన్.
- క. ఓకమలేక్షణ పరమద, యాకరమగు దివ్యమంగళాకారముతో
లోకేశు నింటిలోపల, నేకతమున నిల్చి తానతిమ్మని పలుకన్.
- శా. ఏ నాచే సచరాచరాత్మకవిధం బీవిశ్వ ముత్పన్నమా
యే నాకన్యము లేదొకప్పుడు సమస్తేలాస్థితిం జూచుచో
నేనన్నన్ బరమాత్ముఁడంచు శుభ్రులే యేవేళ ఘోషించు నీ
వా నన్నున్ వినవేడిపల్కితివి నీకాద్యంతమున్ దెల్పెదన్.
- ఉ. శ్రీయుతమై మనీయమగు క్షీరపయోనిధిలోన నాదినా
రాయణ ముఖ్యనామక మనంతములౌ నిజమూర్తినున్న న
న్నాయజుఁ డాత్మలోనిలిపి యబ్బహుస్రములుగ్రతం దపం
బాయతభక్తి జేయుటయు నందుకు మెచ్చి కృపావిభూతితోన్.

లయవిభాతి. తొలుఁగొల్ల నలుగెడల తొలుకరిమొగుల్లములు
 బలిసి యిల జీఁకటులు బలె బొదువు మేనన్
 గలుములమితారి చెలుననుగ వగజూచునను
 లులియ మణికుండలపు టలపుగన జక్కుల్
 జలజముఖిసాధనము లలగ గరమున్ దయను
 చిలుకకును దామగలు చెలువులిడ హారం
 బులు వెలుఁగ వేదములు చిలుగ పెరుగద్దియను
 నలుగకును మోగిలఁ దగ నిలుగ నతిభక్తిన్.

- శ్రీ. శరణమొందెదనయ్య వరమ్మగేంద్రాసన దామడనయ్య పద్మానివాస
 సాష్టాంగమయ్య వేదాంతవేద్యపద్మా యభయగూఢయ్య పద్మాయతాక్ష
 కరుణింపుమయ్య భక్తజనైకమందాగ తక్కితినయ్య ప్రధానపురుష
 మనగంటినయ్య సమస్తలోకాధార, రక్షింపుమయ్య కారణశరీర
 తపము లీడేరెనయ్య సత్యస్వరూప, పావనుడ నయితినయ్య కృపావిశాల
 నన్ను మన్నింపుమయ్య యనాథనాథ, యరసి ననుఁగావుమయ్య క్షీరాబ్ధిశయన.
- క. అని నుతియించిన యేనా, వనజాసనుఁ జూచి యిత్తు వరమేమైనన్
 ననువేడుమనిన వేడెడ, మనసున గలకోర్కె సర్వమయ పరమేశా.
- క. పిన్నిట్లు నిన్నుఁ దపమున, ధ్యానముజేసితిని తదవతారంబున నా
 చే నెపుడు పూజఁగొనుచు ర, మానాయక నిలునవలయు మద్దేహమునన్.
- మ. అన నే గ్రహుగన శేషసీతమ్మదుశయ్యారీతిగానుంచి యుం
 డినయట్లన్ బవలించి యుక్తమగుమాడ్కిన్ సత్యమోఁకారమున్
 తనకున్ సజ్జగజేసియిచ్చిన ప్రమోదంబంది యారంగమున్
 తన మస్తంబులదాల్చి ధాత పరమోత్సాహంబు సంధిల్లఁగన్.
- గీ. సత్యలోకంబుజేరి పూజాగృహమున, ననుబ్రతిష్ఠించి నిత్యంబు నలినభవుఁడు
 సముచితారాధనోపచారములచేత, పంచరాత్రీకసరణి పూజించు నంత.
- క. ఇంనుతుఁడు మమవు ధాత్రికి, ననుఁదేనియమించి మొక్కనాఁ డిక్ష్వాకున్
 దనయు నయోధ్యాపురిలో, మనిచి వనంబునకుఁజనియె నొక్కఁడు ధృతితోన్.
- ఉ. పోయి వనప్రదేశమున భోరునవానలు గుప్తపూరింపఁగాఁ
 గాయుచు ఘగ్మకాలముల గాటపుయెండలు మించఁగా నవ
 స్యాయముముంచి యీదు తనుసంధులుమార హుతాశసార్పు లే
 చాయలునిండ నన్నడుమ జల్పె తపంబు తదేకచిత్తుడై.

- మ. తప మత్యుగ్రముగానొనర్చి యతఁ డాత్మక నాకలూకంబుఁ దా
నిపుడే గైకొనఁ జూచెనంచు మదిలో నిందుండి గోపించి చే
తిపవింబించిన ధారుణీవలయముశ్రీ-లావళిం గప్పి రా
జుపయిదానతఁ డస్మదర్శితమనోబ్బుండై విరాజిల్లఁగన్.
- గీ. చాల గరుణించియే సుదర్శనముఁ బంప, నది సహస్రారక-సంకాశమగుచు వచ్చి
కొట్టినం గాలకాష్ఠమై కులిశమడఁగి, యల్లటునడంగ చక్రియనకిగె మఱల.
- క. తా నదియెఱుఁగక యచలత, పోనిష్ఠుం డైనరాజపుంకవు చిత్తం
బేనరయుట జైవాత్రికుఁ, డైన ద్విజాకారమున హితాలాపములన్.
- ఉ. ఏమిటికయ్య సర్వగరణీశ్వర మేను కడిందియెండలన్
సాముగ దావపావకవిశాలశిఖావళిచేతవంగి యా
భీమవనంబునం దపము పేరిట గాసిల బుద్ధిచాలదే
నామదిలో నెఱింగితి వినన్ బనిలేదు భవత్ప్రచారముల్.
- శా. నీవా రుద్రముఖామరవ్రజశిరోనిత్యత్ర-నద్యస్త్రణి
త్రివిన్యాసపదాంబుజాతయుగళుక జిహ్మార్తి నేతెంచి యీ
భావంబేలజనించె నీకు నకటా బ్రహ్మాదులుం గానరా
దేవుంజూడ నయోధ్యకేగుము విపత్తింబొంద నీ కేటికిన్.
- క. నామాటవినిన మేలగు, నామీద నీదుచి త్తమనవినిచును నా
భూమినురుఁ గనుఁగొని నగు, మోమున నిట్లనియె డెందము వికాసింపన్.
- ఉ. ఎచ్చటనుండి వచ్చితిరొ యెయ్యెడకేఁగఁదలంచి నారొ యీ
ముచ్చటలేల మీకు ద్విజముఖ్యులెసంజను డట్టివోటికిక
బచ్చన మాటలేల పనిమానినపాట రమావిలాసి రా
డిచ్చటికంటి రవ్విభు మునీందులు గానరటంటి రెందులన్.
- గీ. వచ్చునని మీకుఁ దెల్పినవార లెవ్వ, రేపదము నేయరామి మీకేమి గొఱత
తను వనిత్యంబు యిరువది జననములకు, దినము బూరకజెల్లింపఁజనదు గాన.
- గీ. భోగములచేతఁదనిసి యేఁబొద్దువోక, తపముచేసెద నెన్నివత్సరములైన
మేఘవొఱఁగిన మఱియును మేనులెత్తి, యిటులనుండుదు సంకల్ప మిదియ నాకు.
- క. విచ్చేయుడన్న మాయల, రచ్చ మృషాద్విజుఁడు కానరాకతొలఁగఁగా
నచ్చెరువున నితఁడే హరి, యెచ్చటితోబోవు బోయి యెఱుఁగమివచ్చెన్.
- సగ్విణి. పోవునె కాండుగాఁబోలు రానట్టివాఁ
డేవర్గవచ్చె మున్నేమి రమ్మంటి నే

పావనంబై రూపంబుతో రాగ దా
దేవతారాధ్యు డీతీరుకన్ వాటముల్.

తోటకం, రాదరిచూడక రాదుగదా యీ
చోడలకేమది చూచెద రాడే
తాదనయిచ్చ వృధాతపమీడన్
చోడల పోడలు బోలునె నాకున్.

౪. అని బెడిదంబుగా మొదటియట్లన ఘోరతపంబొనర్చుచుం
డిన మనుభూవరుం డిదిగణించి బలారిబలాబలానురే
కుని శతకోటియట్లు సాగసూరునె రాజునకై యిదేల నా
కనిమిషరాజ్య మింకనని యంబుజగర్భునిఁజేరి యిట్లనున్.

౫. అంభోజగర్భ మొక వి, శ్వంభరపతిమీఁద ననుప వసుధాస్థలికిన్
దంభారి కిపులనునిమిన, దంభోళికి యిపుడు యన్యధాత్వము వచ్చెన్.

౬. నాకేటి కింద్రీపట్టం, బాకడ నీమైలబాసినపు డయ్యెడు వే
కేకట్టడ నేయింపుము, నాకము మీమననునచ్చిన నుపర్వునికిన్.

౭. అనిన నింతటిపనివచ్చెనా నురేంద్ర, చింతిలఁగ నేల నేఁగల్గ నింతపనికి
ననుచు నెందునకో తపమాచరింపు, చున్నవాడని భావించె మోగదృష్టి.

౮. కాంచనజలజము జారి వి, రించిబడియె వెజ్జు బొబ్బరించినరీతిన్
మించిన మూర్ఖున్ గని యిది, మంచిపనామెనని నముచిమగనుం డల్కన్.

౯. నాకదుడే కమండల, సీరముచేఁ గమలశవుని నేత్రాంచలముల్
స్వారాజు దుడిచి మరలన్, సారసపీతమున నునుప సభయుండగుచున్.

౧౦. తనమునకు మెచ్చి నాయుంట దలకడెపుడు, రంగపతి సర్వలోకశరణ్యుఁ డనుచు
నమ్మితి నిజేటిపైన మైవాపు తండి, పాయనేర్తునె నే నిన్ను స్వామిముగను.

౧౧. అని కనతిరువారాదన, ముననప్పుడు పైనమగుచు మూలవిమానం
బుగూడి జతనమై యుం, డిన రంగస్వామివాకిటికి నడ్డముగన్.

౧౨. పోయితి నొకలుచు నీ, యడుగుదామరలు వాసి యరగడియైనం
గడచు నీ తాళనేర్తునె, జడనిధిపర్యంక యంత జనునే నీకున్.

౧౩. నను మేర మొడబాసిపోవనని నానాదైన్య వాక్యంబులన్
దనసార్నిశ్యమునందుఁ జింతిలు విధాతం జూచి రంగేశుఁ డి
ట్లను ప్రాధాతికపూజచేసితివి మధ్యాహ్నంబు భూమండలం
బున నానాజనరక్షణైకభరమున్ బూనన్ విచారించితిన్.

- క. సాయంసమయమునకు నీ, సేయుసపర్యలువరింపఁ జేగుదు నీతో
నీయడలేమిటికని ఘణి, నాయకశయనమున వచ్చి నరవరమాలిన్.
- క. నిలిచితిని కంటకంటకం, గలిగెం శ్రీరంగనాయకనిధానము నా
తలఁపులుఫలించి గెలిచితి, నలువఱ మనఁగంటి ననుచు నర్తించె వడిన్.
- మ. తలపై నన్నుధరించి భూవరుఁడయోధ్యాపాగ్నిశాపాగ్నింగణ
స్థలియందున్ సరయూతటంబున బ్రతిష్ఠానంబు శ్రీరంగమున్
వెలిపారంబనఁగా నయోధ్యభవనావిర్భావముం గోపురం
బులు పాకారము లాయతించె నురశిల్పుల్ వచ్చి నిర్మింపఁగన్.
- మ. మను విత్వాకున కిచ్చె నన్వెనుక నమ్మార్తాండువంశంబునన్
జననంబొందిన రాజులెల్ల బహుపూజాసంతతారాధనల్
దినమాహోత్సవముల్ ఘటించి మది నెంతం దృష్టిగావించి రా
మునిపర్యంతము నర్చఁజేసిరి జనంబుల్ గాంచి రిష్టార్థముల్.
- మ. ధరణీభారముమాన్ప దాశరథియై తాఁబుట్టి కైకేయి యా
భరతున్ బట్టముగట్ట వేడువరముం బాటించి సామిత్రియున్
ధరణీజాతయు వెంటరా భయదకాంతారంబుల న్మానులం
బరిపాలించి ఖరాదిదైత్యుల ననిన్ మర్దించి శౌర్యోన్నతుల్.
- గీ. దండకాటవినుండ సీతను హరించె, పంక్తికంధరుఁడది రామభద్రుఁడెఱిగి
యర్కతనయహానూమాన్నరాదులై న, కపులవే వార్ధిగట్టి లంకకును జనియె.
- చ. దురమున నింద్రజిత్ప్రముఖదుష్టనిశాతుల లక్ష్మణుండు దు
స్తరశరలాఘవక్రియల శౌర్యమునన్ దశకంఠ కుంభక
ర్ణరణకలాకలాపము తృణంబుగ నెంచి వధించి రాఘవుం
డిరవుగఁ ధా విభీషణున కిచ్చిన పూనిక నిర్వహింపఁగన్.
- గీ. జలధితీరంబునందు లక్ష్మణునిచేత, కట్టెపట్టంబు మునుపె లంకకు నిజముగ
వెనుక పట్టంబుగట్టించె వెలదితోడ, రామచంద్రుఁడయోధ్యాపురంబు శ్రీ.
- ఉ. తా నభిషిక్తుఁడై రఘువతంసము చాలబహూకరింపుచున్
భానుతనూజవానినుతపాననిముఖ్యులఁ బంచి రాక్షసేం
ద్రానినుజుఁడవిభీషణు ప్రియంబున రమ్మని సొమ్ములగకున్
మానకు మెప్పుడున్ మమత మాయెడనంచు నచిచ్చి పరిపినన్.
- మ. భయమున్ దత్తగపాటు దైన్యమును నోపన్ స్వామి శ్రీరామ మీ
దయకుం బాతుఁడగానె యేమిటికి నిర్దాక్షిణ్యచిత్తుండవై

తి యధార్థస్థితి రాక్షసుండనియ్య భక్తింగొల్వలేదో హిత
క్రియలం దేమరియుంటినో పలుకులన్ రెంటాడి కానెతినో.

క. ఎక్కడి లంకాపుర మే, నెక్కడ నినుఁబాసి కడకు నేలాచనుదున్
రక్కసుడనైన నీవే, దిక్కనియున్నాడ తండ్రి దిగవిడుతురటే.

క. పొమ్మనినప్పడే మేనం, తమ్ముగదా యనుచు ననువితానము దొలఁగన్
సమ్మతమొందెను నాకిది, సమ్మతమే సభకు మీకు సమ్మతమైనన్.

గీ. కించుతగవాని నాజ్ఞ సేయించునటుల, వెడలిపొమ్మన్న నేనేల కడకుబోదు
పుణ్యమున కొడిగట్టి యీపొంతనున్న, వార లొకమాటయనరయ్య వాసిచెడదు.

క. అని పెదవులుదడపుచు నగ, తనుగనుఁగొని రిచ్చునున్న దానవవిభు పై
ననురాగము కరుణయు మది, నినుమడిగా రామచంద్రుఁ డిట్లనిపల్కెన్.

క. ఈబోలనట్టియర్థము, చేర బరమప్రీతినిచ్చి సేయఁగవలయున్
నేబోవవలయు లంకకు, తాబోవం డితఁడు కడమతలఁపుల ననుచున్.

క. రమ్మని దమజాధీశు క, రమ్మ కరమ్మనదగిల్చి రఘుపతి శ్రీరం
గమ్మనకుఁ దోడుకొని చని, సమ్మఖిముననునిచి రంగశాయిం జూపెన్.

శా. సేవించందగు సంతతంబు నుజనుల్ శ్రీన ర్తకీరంగమున్
భావాతీతపదాబ్జనీయమగు నత్పద్మాక్షు సారంగమున్
దావప్రాయభవాదితామృతసరిత్రారంగమున్ హాటక
గ్రావోత్తంగమునాగ మత్ప్రకరరంగద్భృంగమున్ రంగమున్.

క. మాయిత్వాకునివంశజు, లీయీశ్వరు రంగధాము నిలవేలుపు నా
దాయము నిక్షేపముగా, పాయకఁ గనికొల్తు రింతపర్యంతంబున్.

క. నాకన్న నధికమైనది, నీకున్ భువనముల లేదు నెమకిన నొసఁగన్
నాకారాధ్యుఁడు శ్రీపతి, నా కారాధ్యుం డితంఁడే నాకధికుఁ డగున్.

క. ఈరంగస్వామిని నా, మారుగ గనికొల్వు మారుమాటాడకుమీ
యూరికె జను మొసఁగెదనని, శ్రీరంగవిమాన మతనిచేతికినిచ్చెన్.

ఉ. ఇచ్చిన మిన్నముట్టి యతఁ డెంతయు సంతసమంది రాఘవున్
ముచ్చటదీర లేచి పదముల్ తనఘాలముసోఁక మొక్కి పై
నచ్చరదుందుభుల్ మొరయ నంబరవీధిని వచ్చి వచ్చినా
యిచ్చదలంచినట్లుగ మహీస్థలి గాంచె కవేరికన్యకన్.

గీ. కాల్యకణ్ఠీయములు దిర్ఘఁగాఁ దలంచి, మిట్టయైనట్టి కావేరి నట్టనడుమ
దినయ సికతామయద్వీపమున నతండు, మస్తకముమీఁది రంగధామంబు డించె.

- క. తానును సమయార్హును, స్థానంబులు దీర్చి పురికిఁ జనువాఁడై నా
పూనిక దెలియక రంగవి, మానము తలవంచి మొక్కిరి మది బోదలఁగన్.
- గీ. మొక్కిరి యెత్తెదనని చేర మున్నెయదియు, శేషజిహ్వాకలన ఫణి శ్రేణి మార
నారసాతలముగ వేర్పల్లవారి మేరు, పర్వతోపమై ధాత్రినిఁ బాదుకొనియె.
- క. చులకగ నెత్తఁగఁ జూచె, బలిమిం గదలించిచూచె పల్లవఁబచి యా
తలనానియె త్తిచూచెన్, నలుగురుమంత్రులునుగొని పెనంగియుఁ జూచెన్.
- క. ధానవపతి యీకరణి వి, మానము తాజుట్టు సుట్టి మల్లాడి దిగుల్
పూని యిదియేమి రంగళ, యానా యిక నేమిచేయునయ్యా యనుచున్.
- నీ. కనలేక నీయందునునిచిన కావేరియమ్మ రంగస్వామి నంపవమ్మ
దీనునిపై వనీదేవకామినులార కరుణింపరమ్మ రంగవిభుఁ గూర్చి
యాకాశవాణి నీవైన రంగేశ్వరుహృదయ మిట్లని యానతియ్యవమ్మ
ధారుణీసతి రంగధాముఁ డేటికిరాడు కలయర్థ మీవైన బలుకవమ్మ
తండ్రి శ్రీరామ నీవు నీదాసునన్ను, యలమటలుదీర్చి రంగేశు ననుపవయ్య
స్వామి శ్రీరంగళయన నీచరణయుగళి, నమ్మివచ్చితి రావయ్య నన్నఁగావ.
- ఉ. హా యను నీవొసంగిన మహాధన మంకెకురాదు రమ్మ రా
మాయను నోసమీరణకుమారక సజ్జదెమల్పఁ దోడుగా
వేయను తెచ్చియూరక కవేరిజలొనిను డించిపోదు రం
గాయను నిక్కమో కలయొకాయను నేరము వచ్చెఁగా యనున్.
- క. ఈతెఱఁగు చారజనముల, చేతన్విని నిచుళరాజశేఖరుఁడు నతి
ప్రీతుండై ధర్మవర్మపు, నీతుఁడు దా వచ్చెనని వినీతుండగుచున్.
- నీ. కలిగెఁగా కృతతపఃఫలసారసామగ్రి చేకూరె సంకల్పసిద్ధి నాకు
పొందెగా దేవతాపూజాఫలంబెల్ల నబ్బె ననంతపుణ్యాతిశయము
దొరికెగా బహుదాస పరిలట్టిభాగ్యంబు పరగళరీర సాఫల్యమహిమ
జతగూడెగా సమార్జితనుకృతవ్యక్తి నిండు కోరికలెల్ల పండెనిపుడు
నే గృతార్థుండ నన్నింట నేటిదినమె, దినము నాజన్మమేజన్మ మనిన నిట్టి
రంగధామంబు లోకైక మంగళంబు, వెలసె కావేరి ననుమాట విన్నకతన
- మ. అని నానాహితబాంధవద్విజన్మపాలామాత్యవర్గంబు చెం
తనుగొల్పెన్ దనుజేంద్రుఁడేరఁజని నీదానుండ శ్రీరంగధా
నునికిన్ దానుఁడవీపు నీవదయుగంబున్ బూజఁగావింపఁగ
లెను జాలింపు విచారమేల తనువీలీలన్ శ్రీమంబొందఁగన్.

- సీ. అని యూరడించి మహానుభావ విమాన మజహరేంద్రాదులక్తన బలిమి
నెత్తరా దిదిమొదలు త్తరాఫల్గునినాటిపర్యంతంబు నలినభవుని
నియమంబునను రోహిణీనామకామృతసిద్ధయోగంబున జేసినావు
రంగప్రతిష్ఠ తీరదు చేర నెంతటజేగిరించిన నది విస్తరింతు
చల్లకై నచ్చి మంతదానంగనేల, యెదురుజూచుచునుండితి మిన్నినాళ్లు
నీకతన నాదుకోర్కెలన్నియు ఫలించె, ననఘము తదీయపూర్వార్థమంగరణి.
- గీ. దశరథుడు పుత్రకామేష్ఠి తానొనర్పఁ, బూని పిలిపించెరాజులఁ బుడమియెల్ల
నేలువాడౌట బోయితి నేను నట్టి, యుత్సవమునకుఁ బోరామి యున్న కతన.
- క. నరపతి జన్నము దోడ్తో, నరివిరియలరించె నియతి నవబృథస్నానం
బిరువుగఁ జేసియు భూనా, ఘల బహుమానముగ వేడ్కతో ననుపుతరిన్.
- చ. ఉడుగరలేనునంది నతఁ డూరికి పొమ్మనిపంప నూరకే
వెడలక వారి గుప్తమగువీ త్తము నేర్పున మోసపుచ్చి యె
ప్పుడు గొనిపోదు దీని కొకబుద్ధియుదోచదు డించిపోవఁగా
నడుగులురావు రంగనిలయా నిను నెన్నఁడుఁ జూడఁగల్గుకో.
- మ. అని దాయాదివిరోధ మేరుపడ నే నాలోచనన్ జేసి రం
గనివాసుల్ గొనితేర నప్పటికి మార్గంబేమియున్ లేక వ
చ్చినతోరన న్మరలంగవచ్చి మదిలో చింతింపుచు న్నాపురం
బున కాల్పాద నసహ్యమై యువతిసంభోగాదులున్ మానితిన్.
- మ. అశనాదుల్ భుజియింపఁగా నరుచి భూషాదుల్ గనన్ వేసటల్
స్వశరీరాదిశరీరక్షణవిధా సంసక్తిపై నొల్లమున్
పశులందున్ మొగమీఁకయుండుటయు చాలంగల్గి యేఱిద్దు రం
గశయాను న్మదినిల్పి మాని నియతిన్ గావేరితీరంబునన్.
- మ. లనలీ లుంగ లవంగ వక్తులెలా నాగ పున్నాగ చూ
తవితానమ్ముల మంజులప్రసవగంధప్రాప్తకుంజాంతర
స్రవదుద్వేలమరందపూరితసరిత్సామిప్యభాగంబులన్
భువనాధీశ్వరుఁగూర్చి చేసితి తపంబు న్మాసపర్యంతమున్.
- క. ఈజాడనుండఁగా న, వ్యాజోపకృతిస్వభావు లచ్చట భార
ద్వాజాదిమునులు నమఁగని, రాజ తపం బీప్రసేయు క్రిమమెద్ది యనన్
- చ. తెలిపిన వారలందుకు మతి న్నహియింపక ధాత్రియేలుటో
చలమున శత్రుభూవరుల సంగరవీధిని గెల్పుటో జనా

వలిబరిరక్షనేయుటయొక్క వచ్చినయర్థలకిచ్చుటో తపం
ములకును రాజపుత్రులకు పొత్తుగననే మనుచ-శభూషణా.

గీ. ఉరక చేకూడుపనులకు నుప్పువేసి, పొత్తుగలయంగ నీకేల భూవరేణ్య
నులభమే రంగధామనివాసుఁ గనఁగ, కలిగియున్నది మనల భాగ్యంబుఁ జేసి.

క. రానున్నవాఁడు శ్రీపతి, కానున్నది గాకపోదు కావేరీ మే
లానందమేనితపములు, పూనికఁ గావించి రవ్వభుని దెచ్చుటకున్.

క. ఇచ్చటనసింప నానతి, యిచ్చెను శ్రీరంగధాముఁ డీరఘురాముం
డిచ్చిన విభీషణుఁడు గొని, వచ్చుఁ గవేరి జనుడించు వాయుముగన్.

క. వరమిది తగుదినములలో, పరమశ్రేయోపమృద్ధి పొత్తముగా నీ
వెలుఁగక తపంబునేయఁగ, నెఱిగినవారలము గాన నిటులనవలసెన్.

క. చాలింపు తపము నిజముగ, నాలింపుము మాహితోక్తు లౌగాదనకీ
మేలించుము మదిలో మహి, పోలింపుము లేచిరమ్మ పార్థినముఖ్యా.

గీ. వారిమాటలు మదినమ్మి నదలి తపము, మారువలుకకయే నోరయూరు జేరి
కాచి యేవేళ యెదురులు చూచి చూచ, యిన్ని నాళ్లకు ననఘామ్మ నిన్నుఁగంటి.

క. నోములు ఫలించె రంగ, స్వామిపదాబ్జములు గంటి చాలదె భాగ్యం
బే మంచిదినము నేడు ధ, రామరులం బిలిచి జేయు మర్యాద విధుల్.

క. ఇది మొదలుగాగ మొకతొమ్మిది నాళ్లకు బ్రహ్మ పేర మించినతిరునా
ళ్లది మాయభయంబులఁగని, మది నోరిచి నిలిచి మమ్ము మన్నింపు దగన్.

గీ. యుత్సవదినంబులగుట నీయున్న నెలన, తరలకున్నాఁడు శ్రీరంగధాముఁ డిపుడు
తొమ్మిదిదినంబు లస్మదాదులకు నెల్ల, నేవ లొసఁగినవెనుక విచ్చేయఁగలఁడు.

ఉ. లంకకువెంటనచ్చు నకలంకమతిం గొనిసొమ్ము నేఁడు మా
యంకెకురమ్మ నీపదములాన యదార్థము విన్నవించితిన్
బొంకిన నాజ్ఞ నేయుము విభుండవు నీవు ధరిత్రికెల్ల ని
ష్వంకగుణాఢ్య నామనవి పాలననేయుము మీఁద మేలగున్.

చ. అనవిని తత్ప్రధానవరు లట్టమొనర్చుడు మంచిమాట తీ
రనిపనికెట్టులైన సుకరమ్ములునా నడపింపఁగావలెన్
జనవరుఁ డీతఁడాడినది సత్యము నావుడు నవ్వి భీషణం
డును మదిసమ్మతించె విభుఁడున్ సవరించె యథోచితక్రియల్.

గీ. తననగరిలోన దనుజేందుని నునిచి తత్ప్ర, ధానజనులకు వివిధోపధావిధాన
పూర్ణగృహము లొనర్చియ పూర్వమహిమ, నడపెశ్రీరంగవిభుతిరునా శుభనతఁడు.

- చ. అతిశయభక్తి గోపురమహావరణాదుల విశ్వకర్మని
 ర్మితమొనరించి యచ్చదలుమించు పురంబు కరంబమర్చి యు
 న్నతమును రత్నకాంచనసనాశమునైన రథంబుమీఁద నా
 క్షితిపతి రంగధామని వసింపఁగఁజేసె మహాత్మవంబునన్.
- గీ. ఉత్తరను తేరునడపిన యుత్తరక్ష, ఇంబ శ్రీరంగవిభు విమానంబుఁ జేర్చి
 ధర్మనర్మయుఁ దనరాజధాని కరిగెఁ, వీరి దనుజేంద్రునే ననుజ్ఞాతుఁడగుచు.
- కీ. క్షేమంబు శ్రీరంగధామంబు భువనాభిరామంబు నుతసుకస్తోమ మనఁగ
 సారంబు దివ్యావతారంబు శోభనాగారంబు సజ్జనాధార మగుచు
 నాద్యంబు వేదాంతవేద్యంబు నిరతానవద్యంబు చిన్మయాపాద్య మీశ
 గానంబు కృతమునిధ్యానంబు మునివరాధీనంబు శ్రీవహుస్వాన మఖిల
 శేషశేషిత్వ మశ్రాంత శేషతల్ప, ముభయకావేరికావాస ముత్ఫలాభ
 మైన రంగేశ్వరబ్రహ్మ మమరు సజ్జఁ, బేరుకొని జేరి మొక్కి విభీషణుండు.
- క. ఆలంకాపురి కరుగఁగ, నాలోచనఁజేసి మొదట యల్లనశుచియై
 మూలతిమానము నెత్తఁగ, కేలం గదిలించిచూచె గెంటకయున్నన్.
- శా. దిక్కుల్ జూచుచుచు చూచి రంగరమణా దిక్కెవ్వరేయంచు తా
 దృక్కొంబుల నశ్రుబిందువులు వర్షించున్... ..లక్ష్మణా
 చక్రంజూడవదేమి సంగరములొఁ జూకుండ రక్షించి యా
 శంకం గారణమేమి యేమరితి వీస్వామీ ప్రసాదింపవే.
- పా. రంగా యేటికిలేచిరావు రఘువీరా నావిభంబెట్టి నీ
 యంగీకారమె కాక యితైఱుగు లేలా కల్లునో జానకిన్
 భంసించీక్రియ నీతనూజునకు సంపాప్తంబుగా నిట్లుపే
 కుంగాబేమదలంతు రమ్ము యింక లంకారాజ్య మేమానొక్కో.
- క. త్నిరంగధామ నన్నీ, మేరందయఁ జూడవేని మీఁదటి కింక నీ
 పేరైన విన్న నమ్మరు, ధారుణిఁ గలజనులు నీకుఁ దగ నీతలఁపుల్.
- ఉ. నాకింక నేదిబుద్ధి కరుణామతి నిట్లని యానతీయవే
 నాకడమాట నీవెకనెదాడుకొనన్ బనిలేదు రంగనా
 థా కమలేక్షణ తగునె తండ్రి యనాథశరణ్య లేచిరా
 వే కడతేర్పవే యని మహింబారలాడుచు నశ్రులొల్కఁగన్.
- గీ. ధూళిధూసరితాంగుడై చాలనడలి, బడలి వాపోవఁ జూచి కృపావిభూతి
 నేల చింతిల దనుజేంద్ర యిచటనున్న, నేమి నీవాడ విను మదెనీహితంబు.

- స్తీ. కడకేకనచ్చునె కావేరికావేరి లహరికాగోకనోల్లాసములను
తొలగిగోవుదనున్న తలఁపుపుట్టించు నె యీనైకతస్వీపచార మగిమ
యెడబాయవచ్చునె యీదృశోభయకూల రమణీయశోభనారామచసతి
యెంతలేదనవచ్చునే సప్తశాల విశాలపట్టణ మహేశ్వర్యగరిమ
కాన నిత్యనివాసయోగ్యంబు మాకు, నిచ్చట నరెండు చరము లేనిచ్చినాడ
కోరి కావేరిమున్నగు వారికెల్ల, మాకు హితమైన నీకు సమృద్ధము గాదె.
- శా. రక్షోరాజ్యము లంక మాకు నిలువక రాదచ్చట నీపయిం
బక్షం బెప్పుడునుండి నిన్నెకనుమక బాటించి నీరాకలక
బ్రేక్షమాళికలుంచి నీయభిమత శీలితు రామాయణం
బీక్షోణిం గలయంతకాలమును నిన్నెలింతు సామ్రాజ్యమున్.
- గీ. ఏననియు రాముడనిభేద మింత లేదు, కొలిచితివి మమ్ము నీకింత గలుగనేల
లంకకునుబొమ్ము పలయువేలైన వచ్చి, రాకపోకలు నడుపు శీగంగమునకు.
- క. మానసపూజావేశల, యే నచటికివచ్చి నీదు హృదయమునందున్
ధ్యానించినట్ల నిలుతు న, మానద మామహిమ నమచు నుపదేశింపన్.
- మ. అనుమానంబులు మాని భేదములు మాయంచేసి యానందవా
రినిధిన్ దేలుచు నేకృతార్థుడను చేరెన్ నాదభీష్టంబులున్
నినుఁ గావేరిప్రతిష్ఠచేసె నమటింతే చాలజే నామ వే
రనఁగా నెవ్వరు నీకృపామహిమదే నేరఁటి నిష్టార్థమున్.
- గీ. అమచు వలగొనిమొక్కి పోయెను విభీష, ఇందు లంకకు దనవారలండఁ గొలువ
నాటనుండియు నేను కావేరినడుమ, లోకరక్షణ తా జాగరూక మహిమ.
- క. ఉన్నాడగాన నీకు ప్రి, సన్నుడనైతిని మదీయచరితము నాదే
విన్నట్టికతన నెవ్వరు, నిన్నుడలంచినను వారి నేరక్షింతున్.
- స్తీ. వినుము సుబోధ నావినుపించు మత్కథ వినిన హాసిన జనినిన జనంబు
సకలకల్యాణమున్ సంగ్రామవిజయంబు పుత్రహింసము సర్వభోగములును
కామినీమణులు సంకల్పఫలంబులు ధనభాగ్యవస్తురాహుక సమృద్ధి
ఆరోగ్యభాగ్యంబు హతకల్మషంబును దీర్ఘముత్తమ పితృదేవహితము
దివ్యభూషణ వస్త్రమున్ భవ్యకీర్తు, లతులపంతోషములు సుఖస్థితుల కొంది
నెనుక కైవల్యసౌభాగ్యమున వరింతు, రింతయును సత్యమని యానతిచ్చె గాన.
- క. గారుడసంహిత లోపల, శీగంగనుఘోషక్రమిది గరిశ్రీ జనులె
వ్వారు పఠించిన వినినక, వారి యభీష్టార్థములు గృహంబుగ గలుగున్.

రగడ. త్రివిరజానంతర కావేరీరళతరంగము శ్రీరంగము
 పావనమగు మణికాంచన సప్తస్రాకారమయాంగము శ్రీరంగము
 తీరనినివస నృల్లీజాతిలతా నారంగము శ్రీరంగము
 సారస నీహార సరళరసాస్వాదన సారంగము శ్రీరంగము
 నరజనులార్జిత పుణ్యఫలవిధామ్నాయ చతుశ్చంగము శ్రీరంగము
 తరుణమహాత్మాలమహాత్పితధన్యాది భుజంగము శ్రీరంగము
 సకల ధరాదివృష్థలబహువిలసన్మహిమోత్తుంగము శ్రీరంగము
 మకరధ్వజతోరణకేతనచామరముఖిరాభంగము శ్రీరంగము
 మోహనలీలాస్యకళాకుల ముక్తి నదీరంగము శ్రీరంగము
 మోహింపఁగఁజేయును సజ్జనుల ముముక్షుసమాగమ శ్రీరంగము
 మద్యద్భాసిత ముఖమంటపరుచి వద్దరుడతురంగము శ్రీరంగము
 మధ్యమ భువనసమంచిత శోభనమహిమాది పరంగము శ్రీరంగము
 గనుజవరానుజభాగధేయమా గర్మశరనిషంగము శ్రీరంగము
 తనరు మహాశార్ఙ్గదాయతనందకశంఖగఢాంగము శ్రీరంగము
 రామానుజముని తనమహిమము వర్ణననేయఁగ మెచ్చెను శ్రీరంగము
 తామసజనులకుఁ దనదర్శనమొదఁగ నీయఁ జొకప్పడు శ్రీరంగము
 గోపురమునుమించిన మణికాంచనగోపురములుమించును శ్రీరంగము
 నూపురమై లక్ష్మీకి గణికాపదనూపురములుఁ జెన్నగు శ్రీరంగము
 నిచ్చలు నచ్చరవంశముకొమ్మల నెలవై జెన్నొగును శ్రీరంగము
 ముచ్చటలను తనుదలఁచినవారల ముక్తులుఁగాఁజేయును శ్రీరంగము
 రంగరంగరంగం బనితలఁచ గరంగంజేయును చిత్తము శ్రీరంగము
 రంగరంగా యనుభక్తులకుఁ జెరంగుల బంగారము శ్రీరంగము
 మరికలడాతిరుపతులను బ్రతి భూమండలి ననవెలసెను శ్రీరంగము
 పురుషార్థంబులు నాలుగు దమలో బోధింపవెలయుంచును శ్రీరంగము
 చేసినపుణ్యము కోటిగణితమై చేకురు ఫలమిగును శ్రీరంగము
 వాసిగ తలఁచగరానిమహాత్మ్యము నర్జింపగదగినది శ్రీరంగము
 దుర్గాగణపతిభైరవులను జేవోడుఁగ గాపుంచును శ్రీరంగము
 వర్ణత్రయముల గిరిగడువల యపగర్వమునకు నిగును శ్రీరంగము
 బ్రహ్మాండ్రుల హితక్షణసురదిక్పాలనివాసంబగు శ్రీరంగము
 లక్ష్మీధ్యానపరాయణ నానాభాగవతాన దము శ్రీరంగము

కోరి హరుడుదెల్పఁగ వినుగొరికి కోరిక లీడేరును శ్రీరంగము
 కూరిమితనలో చంద్రపుష్కరిణిఁ గుంకిన జయమిచ్చును శ్రీరంగము
 కల్పకచింతామణికర ధేనుతక్రరములఁ గర మొప్పును శ్రీరంగము
 కల్పాదిని మును ధాతకు పూజాగారంబై దనరును శ్రీరంగము
 దాసులవేషముఁబూనిన సురలను దలఁగోయ రానిది శ్రీరంగము
 దాసోహం బనువై స్థగతోటుల తానకమై మించును శ్రీరంగము
 చూచినవారికి నపవర్గము మనఁజూపఁగఁ జేయిచ్చును శ్రీరంగము
 వాచయములకు నేకాంగంబులకు నివాసంబై తనరును శ్రీరంగము
 యేటికిఁబోవఁగ తపములాడఁగా నిదుగో నేవింపును శ్రీరంగము
 యేటికి నొకనాఁడైన తలఁచినను నిహపరము లొసంగును శ్రీరంగము
 కంటిమి కన్నులకరునెల్లను బో కామితము లొసంగెడు శ్రీరంగము
 కంటిమి జన్మాంతరముల సుకృతంబుల కశ్యాణఫలంబగు శ్రీరంగము
 అపగతకల్మషమగు శ్రీరంగము అపవర్గాజనమగు శ్రీరంగము
 జపసిద్ధిప్రదమగు శ్రీరంగము జటిహిప్పదమగు శ్రీరంగము
 శ్రీరంగము నాచారనివాసము శ్రీరంగము దివ్యమహోల్లాసము
 శ్రీరంగము హనుమత్పరిచర్యము శ్రీరంగము సుతసన్మునివర్యము
 శ్రీరంగము సజ్జనగుణసేవధి శ్రీరంగము సద్గుణమణినీరధి
 శ్రీరంగము శోభననిభవారిణి శ్రీరంగము నేనకచింతామణి
 శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము శ్రీరంగము.

- క. త్నిరంగ రగడ విద్యా, పారంగతు లగుచు జనులు భక్తిఁ బఠింపక
 గోరిన కోరిక లిచ్చుక, శ్రీరంగస్వామి యిది ప్రసిద్ధం బయ్యెన్.
- క. ఈజలధికామినది, నీజనములు వినఁగఁ జూచితే మునిఁగిరియే
 నీజలముఁ ద్రావిరేనియుఁ, బూజించిరయేని ముక్తిఁ బొందుదు రెందున్.
- క. అని యానతిచ్చి శ్రీపతి, యును నంతర్ధాన మొందె నుల్లంబున న
 మ్ముని యలరి రంగధామము, గని కొలుచుచునుండె ముక్తి కైవళమగుటన్.
- కా. పుణ్యో పేతకథానుధారసరసాంభో మూల్యసృష్టికిరీ మా
 గణ్యత్యాగవిలోపకారణరణాగ్ర్యగ్రచక్రానలా
 రణ్యానీభవరుగ్రదానవనవారంభకృ మోదార హై
 రణ్యశ్రీలసదంశకోజ్వలకటీరన్య స్తహస్తోజ్వలా.

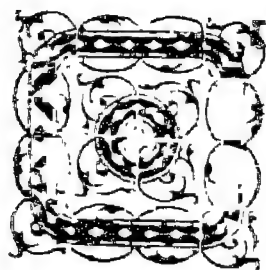
క. త్రిలింగాధరణీ మహీ, శానందనిధాన చందనారామవనీ
మారిత వేంకటభూధర, సానువసత్కాలమేఘ సరసగుణౌఘా.

మంచనామరము. కలాకలాప సింధుకన్యకా కపాలపాలికా
విలాస దర్పణాచలోక విభ్రమైకలాలసా
ద్దళద్దళత్ స్ఫులత్ స్ఫులత్ పరికామనిష్పతత్పత
చ్చలచ్చల స్మహానిశాట వక్రిచక్రిసాధనా.

శ్రీ రంగ ద్యోతన

ఇతి త్రిలింగేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్యజ్ఞనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాభి
చంద్రీ వరదరాజేంద్రిప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయ
త్రిరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ

ద్వితీయాశ్వాసము.



శ్రీ గ స్తు.

శ్రీ రంగ మాహాత్యము.

శ్రీ

తృతీయాశ్వాసము.

—:(0):—



చరణ కమల మకరం

దోచిత సుగవాహినీ మహార్యోనిచయ ము

క్రాచయ విలసన్మణి

రాచరితవిలాస వేంకటాచలవాసా.

వ. అవధరింపుము నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చినతేరంగున నూతుండు
శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

మ. అది యట్లుండెను నాగదంత విను మత్యాశ్చర్య మింకొక్కట
న్నది యాలింపుము చంద్రపుష్కరమహాత్యంబొండు మున్నచ్యుతుడ
మదిలోనుంచి సనతుకూమారుడతిభీమంబౌ తపంబుర్వియున్
జడలున్ యోగదవానలార్పుల దపింపం జేసె ఘోరంబుగన్.

క. ఇందుగ్గిడదియెఱిగి యితఁడీ, సాంద్రతపం బెద్దివేడి సల్పెడినో ని
స్తందుగ్గిండె యని మాన్పంగ, చంద్రాస్యల సనుప వారు సంయమియెదురన్.

సీ. చల్లనై వలపులు జల్లుచు నసియాడు మలయాగశీతలమారుతములు
కలయంగ పండు నెన్నెలనిండ మిన్నంది పొడచూపె పున్నమ కడలిపట్టి
మాయఁ బూయక పూచెఁ గాయకకాచెనా కనిపించె పేరుటామని తుపాకి
వెలచాగవిల్లు పువ్వులకోలలుం బూని దండుపూనిక మదనుండు నిలిచె
శారికాకీర కేకిమయూరహంస, కోకిలమధువ్రతాదులుక్కలుగలసె
పూనినసనతుకూమారు తపోవనమున, నెందుఁజూచిన శతమన్యుఁ డెచ్చరించె.

క. జిలిబిలిపాటలు నాటలు, కులుకులు కిలకిలలు ముద్దుగొనరెడు నలుకులో
కలికమితారపుఁజూపులు, గలయన్పర లింద్రహితముగా వనవీధిన్.

- సీ. శ్రుతిగూర్చె వీణతంతులు గుమ్మనంగ రంగ బిరుదు పెండేరంబు బెట్టెహరిణి
జడపారిజాతపూసరులు జుట్టె ఘృతాచి కళుకుబంగరుకాసెగట్టె హేమ
తిలకంబు మృగనాభిశీర్షె తిలోత్తమ మణిభూషలానరించె మంజుఘోష
కులుకుచుఁ బసిడిగజ్జెలుదాలెచ్చ నూర్వశి చలువకుంకుచుపూసె చంద్రరేఖ
యితర సురకామినులు తమయిచ్చవచ్చు, జాడ గై నేసి యమ్మహాశ్రమముఁ జేరి
దేవతానాథు కనుసన్నహావభావ, హరిసరణి సనత్కుమారాగ్రసరణి.
- క. మేళమ్మగూడి దండెలు, తాళములును చంగులును మృదంగములు స
మేళముజేసిన యొసపరి, యాలాపములెత్తి పాడి యాడిరి వరుసన్.
- మ. అది చిత్తంబున జీరికిం గొనకఁ దా నంతర్ముఖాలోకమా
మది నయ్యోగివరుండు మూర్తమగు బ్రహ్మధ్యానపారీక్షుడై
కదలుంజూపు నెఱుంగుటన్ వదలిరా కంబంబు చందంబునన్
బదిలుండై తపమాచరింప దివిషద్భామామణుల్ సిగ్గునన్.
- ఉ. ఇమ్ముని కిన్కచేత నొకయించుకఁ గన్నుటవచ్చి మాడలే
దమ్మకచెల్ల యిందుప్రలు కాదలనున్నది యీతఁ డల్కచే
హుమ్ముని శాపమిచ్చిన బయోజభవుండు మరల్పఁజాలునే
యిమ్మొయి మాని రండనుచు నేగిరి వచ్చినతోవ నందఱున్.
- క. భూగోళమెల్ల నిండె ది, శాగగనము లాక్రిమించె సముదగ్రత హా
యోగంబున ననలంబ, య్యోగిశిరోగ్రమున బుట్టి యుత్కిలలతోన్.
- శా. లోకంబుల్ తపియించి రూపఱంగ నాలోకించి నానామరు
ల్లోకంబుల్ వికలాత్ములై కొలిచి రాలోకేశుఁ జేరంగ త
న్నాకేశుండు పినాకియుం జని విషన్నస్వాంతులై ధాతతో
లోకాధీశ సనత్కుమారు తప మాలోకింప వింతేనియున్.
- శా. నీరంబుల్ తపియించి యింకి జలధున్ నిర్వారులయ్యెన్ దతా
గారంబుల్ దరికొన్నమాడ్కి భసితాకారంబు లయ్యెన్ బనుల్
తీరెన్ సర్వచరాచరాత్మకధరిత్రీప్రాణసంఘంబు నీ
వేరూపంబున సృష్టిజేయు దొకఁడే యీమీఁద పద్మాసనా.
- గీ. వీజమాత్రంబు చిక్కక బేలపోవు, నెల్ల సరణియు నింతట నెచ్చరిల్లి
కాన నిది వేళ తగినమార్గంబుఁ జూడు, మనిన నెంతయు భీతిల్లి యబ్జభవుఁడు.
- శా. వారు దాను మునింద్రికోటియును గీర్వాణావలింగూడి యా
క్షీరాంభోనిధిఁ జేరనేగి యచటన్ శ్వేతాహ్వాయద్విపమున్

నీరేజాక్షుని వాసముం గని హరికా విష్ణుక దయాసాగరుక
వారల్ భావనజేసి నములయి కైవారంబుఁ గావింపుచున్.

స్తీ. దండంబు మీనావతార విహారున కభివాదనము కచ్చపార్మకునకు
మాయావరాహరమ్యశరీరునకు మొక్కుగ్గ లంజలి స్వామిహర్యక్షమూర్తి
కారాధనము వామనాంగపంపన్నున కర్చనల్ పగకురామాపసుచున
కర్ణపాద్యములు రామాభిధానవిలాసి కలరు దోయిళ్ళు నీలాంబరునకుఁ
గృష్ణునకుఁ గేలుమోడ్పు కల్గికి జొహారు, శరణు నారాయణునకు శ్రీహరికి జోత
లిందిరామందిరునకు నానంద మాది, పురుషునకు ముగళంబు లీశ్వర ముకుంద.

మ. అని బ్రహ్మేశసురేంద్రముఖ్యసుర లథ్యాత్మానుసంధానులై
వినతుల్ వారలు నేర్చినట్టికొలఁదిక వేత్వేఱఁగావించి యో
వనజాతేక్షణ భక్తవత్సల జగద్వాస్తవ్య లోకంబు లె
ల్లను మాఁయించె సనత్కుమారుతప మేఱ యిట్లుపేక్షింపఁగన్.

క. రక్షింపు జగంబులు మము, వీక్షింపు కృపాకటాక్షవీక్షణములఁ బ్ర
త్యక్షముగా నీమూర్తి స, మక్షమముగఁ జూపు నీరజాక్ష యనంతా.

ఉ. ఇంతకు సర్వలోకములు నేమనునొక్కొ సనత్కుమారు ని
శ్చింతతపోదవానలవిజ్ఞాభితఘోరశిఖాముఖంబులక
గొంతకుఁగొంత యైననిలకుం బ్రజ నిల్వఁగఁజేయు మిందిరా
కాంత ! యనంత ! తల్పత్రిజగద్భరణా ! మొర యాలకింపవే.

మ. అని జేజేల్లుమిచూడి గూముడఁగ క్షీరాంభోధిరంగ త్తరం
గనికాయంబున నల్లబట్టుతెగలో కాకున్న నీరాస వ
చ్చిన నీలాంబుదమాలికాగయ ము నాచీకట్లు మిన్నెల్ల నిం
డెను కొంజీకటి కట్టియై కరడుకట్టె మూర్తివంతంబుగన్.

క. ఆదిత్యతేజమనయవి, యై, దివ్యాదివ్యమంగళాకారముతో
వేదాంతవేద్య మహిమము, తో దృగ్గోచరవిభూతితోఁ గనిపించెన్.

స్తీ. శశియొ కాదిది పాంచజన్యంబు రవియేమొ కాదిది పరమచక్రింబుగాని
తమ్ముగో కాపు నేత్రములు నీలోత్పలములలో కాదు దేహమ్ముగాని
కస్తూరిపట్టి నొ కాదు శ్రీవత్సంబు జియిసహో కాదు పరింజిచేల
గ్రహతారకంబులో కాపు హారంబులు కనకావలము గాదు గజవరుడు
మూపు కొనుము త్తియపుజగ ముంబు గొడుగు, కామ భోగిపనిశదభోగములుగాని
జననభేదంబు లడఁగించు మవల భాగ్య, రాశి యోగ నితండు నారాయణుండు.

- క. అనుచుం బ్రణగన మోవా, కనిసితే నారాయణాత్మక చతుర్ధ్యంతా
భినుతి సమంచిత సాష్టాం, గనమస్కృతిపూర్వకంబుగా సుకలెల్లన్.
- క. సర్వమయ సర్వభావన, సర్వాత్మక సర్వసాక్షి సర్వశరణ్యా
సర్వేశ సర్వభావన, సర్వప్రద సర్వరూప సర్వారాధ్యా.
- క. విశ్వమత విశ్వనిర్మిత, విశ్వావన విశ్వనిలయ విశ్వాధారా
విశ్వేశ విశ్వగంజన, విశ్వాలయ విశ్వదూర విశ్వాకారా.
- క. ఉరగాయుతేశ నత సు, స్థిరమూర్తి వచింత్యభుజుల చిరతరవిద్యా
సురమూర్తి వి పరమాత్మచ, పరమానందాత్మకుడెవ బ్రహ్మమవు హరి.
- గీ. అనుచు నజహరముఖులి ట్లభినుతించి, పల్కిరి సనత్కుమారు తపయచేత
కమలిపోనున్న వెల్లూకములుగాన, దెలియవిదిమాన్చి మముకృపాదృష్టి గనుచు.
- క. ఈయన్న మైనజాలున్, మాయందటి పదవులెల్ల మన్ననతో మీ
రామోగినరున కిచ్చిన, యోయచ్యుత మాకు మిగులనుత్తమ మభవా !
- ఉ. ఈశుడు శూలి యీతఁ డబు డీతఁ డితఁడు సురేశ్వరుండు మా
చేతను గానికార్య మిది చిత్తములోఁ గృపయిచ్చి వేగ వి
చ్చేతురుగాక యన్న సునుజెకులపై యెలనవ్వుమీఱ ల
క్ష్మీశరుణీహాయుడును జీవల కానతియిచ్చెఁ బ్రేమతోన్.
- క. ఇపుడాసనత్కుమారుని, తప మే నెఱుఁగుదును వాని తలఁపొనగూర్తుం
గృపదే మానుడు మీమీ, నపలత్వము లనుచుఁ బనిచె సకలమరులన్.
- నీ. అత్యంత ఖేదభయార్తులైనచ్చి శ్రీహరిఁజూచి యలకొంటిరనుట యెంత
యొదురు నారాయణస్మరణ పర్యవసానపావనంబును బూర్వభాషితంబు
నిన్నామెకామె యవ్వెన్నుఁ డింద్రాదుల ననిచి సనత్కుమారాశ్రమంబు
తాజేరునపుడు సాగ్యాయుఁడై వెంటననంతాహిరిపులు నేనాని పంచ
సాగనములు శిష్యులజాడ కృష్ణ, మృగమహితచగ్మపరిధానులగుచు దాను
పలుక పాదార్థరక్సామములను వరుస, నన్యయన మొనరింపుచు ననుసరింప.
- గీ. ఆగమాంగపు గాణేశీహోమములు తి, గోహితాకానములను జేరున భజింప
నారద సనందనాదులుఁ బార్వములును, భాగవతులును సుగలు నప్పగిదిఁ గొలువ.
- శా. చేరన్వచ్చి సనత్కుమారు నెమరన్ జిత్రింబుగానిల్చు జే
నారాశ్రమం గని లేచి యంజలిపుట్టి హస్తాబుఁడై ధాతయో
స్వారాజో హరుఁడో మరుఁడో యితఁ డిచ్చాపూసపంచారుఁడై
యీరూపంబున నన్నుఁ బోరితునని లక్ష్మీశుండో నిక్కంబుగన్.

- మ. అన నమోగ్యుడు కేరవచ్చి మునినాథా యీతపంబేల నీ
కన నారాయణుడొడ నన్నమది నే యర్థంబు గామించినా
వన మోక్షార్థిని మీచిలెవ్వరన నేనాచార్యులందెల్ల పె
ద్దరు నీసేమయ్యోరి వచ్చితిఁ జూచి దైవానుకూలంబుగన్.
- గీ. అనినవిని యస్మదభ్యుదయార్థి నగుచు, వచ్చితి నటన్న నీమాట వై పుజూడ
మనుజుడవుకావు ననుబ్రోతువనితలంతు, నాదినారాయణుడవు తథ్యంబునున్ను.
- క. వీరెవ్వ రాజినాంబర, ధారులు మీయాకృతికిని దగుశిష్యులు నీ
ప్రేరేతిఁ గూర్చితిరి మీ, పేరును దలిదండు)తెరగొ బేర్కొనుఁడనుడున్,
- శ్లో. ఎట్టి పేరనువాడె యెల్ల పేరులునావి గురుఁడెవ్వఁడందును గురుడ నేను
యెందునుండునునందు నెల్ల కోటులనును నెవ్వారు తలిదండు) తెలుఁగ నేను
యిది జాతిపుట్టున యిదియనఁగా లేదు నాకుఁ జుట్టుంబులేనాట లేరు
కాన నెన్నఁడు నార్తిగలమార్తులను బో)తు నేను నమ్మినవానిఁగాని కేర
కారణములేని శిష్యులు వీరు నాకు, జాతునని నన్ను నెవ్వరుఁ జూడలేరు
కోరినను వారికిత్తును గోర్కెలెల్ల, వత్తు వలసినయెడ కిందు నచ్చినట్లుల.
- క. నానానుపర్వులందును, మానులను సనత్కుమారమానియు పరమ
జ్ఞానాధికుఁ డుత్తముడన, నేనెప్పుడు వినుచు నునికి నిటురావలసెన్,
- గీ. నన్ను మీరెవ్వరనివేడినావు కొన్ని, యభ్యసించి యుపాధ్యాయులై నద్విజులు
సకలమును నేర్తు గావున జగతిగురుల, కెల్లనుఁ బ్రధానగురుడని యెరుఁగుమనఘ.
- క. దీనికి నిదర్శనంబుగ, మానసమున దెలియఁదగిన మర్మంబులు నీ
చే నడిగి తెలుతుననుచు ర, మానాయకుఁ డా సనత్కుమారున కనియెన్.
- శ్లో. జనులెల్ల జయపెట్టఁజను నర్థమదియెద్ది మనుజులొడెడియట్టి మాటయెద్ది
యందఱకును దృష్టియనియెడు పలుకెద్ది నొక్కటై బహుశమై యుండునెద్ది
యాధారరూప మా నదియెద్ది వినుపుట్టు నెద్ది పుట్టుకయుండునెద్ది తలఁచ
సత్తునసత్తునా జనియెనెద్ది జలంబు బహుజన్మమెద్ది నాప్రశ్న తెఱిగి
వరుసగా నేర్పరుపుమన్న వాక్యములకు, నెరుసుగా ననుబ్రోవఁగ నెంచి యిటు
జేరు నారాయణుడవీవు వేరుకేయ, నేల మీ రానతిండన నిట్టులనియె.
- క. నీతపముచేత నొగిలెన్, భూతలమని యెల్ల వేలుపులు మొరయిడ నే
నీతీరున వచ్చితి విను, నాతలఁచిన ప్రశ్నములకు నాయుత్తరమున్.
- శ్లో. జనులు స్వధర్మానుసారంబు నేయుట యన్యత్రంబుదొరలనియదియె మాట
మూర్ఖుఁ డందఱకుఁ జక్షువునాగ విలసిల్లు ప్రకృతి యొక్కటియేని పలుకఁబడియె

- బహుశంబుకార్య ప్రపంచవిభంబులు బ్రహ్మమాధారమై బరంగుచుండు
 త్వరము పుట్టినది యత్వరము పుట్టనిదయ్యె సత్తి శ్వరుండు నసత్తు ప్రకృతి
 అజము పరమాత్మ బహుజన్ముడతడెనుముత్త, విష్ణుశక్తి నె యంతయు విస్తరిల్లు
 నడుగు మిడయెద్ది సంశయంబనినఁ జూచి, వారిజాతాత్మనకు మునివర్పడనియె.
- క. సందేహము లణంగఁగ నీ, సందేశముఁ గోరియున్నఁ జాలదె మిగులన్
 సందేహంబులె నామది, సందడిగొనఁ బలికిలివి పాసంగదటన్నన్.
- నీ. అసఘ సనత్కుమార నిజంబపలికితి వనుమానములుఁ దీరు వినుము నీవు
 వేటొక్కమార్దానునృత్తి ధర్మము హింస సోకకుండెడుమాట సూనృతంబు
 జ్ఞానదృష్టియె దృష్టిగానెటుంగుము కారణంబనియంటి బ్రహ్మంబె యొకటి
 కార్యకారణములగానె బహుత్వంబు విమలావతారభేదములచేత
 యతడెయాధారమునుసత్తు నక్షరంబు, త్వరమున నసత్తు ప్రకృతియుజన్తుడతడు
 తానె బహుజన్ముడయ్యు నింతయునిజంబు, విష్ణుశక్తి ని సర్వంబు విస్తరిల్లు.
- క. కుణపప్రాయము నారా, యణశక్తిం బొరలదేని యఖిల మఖిలమా
 గణుతింపఁగఁ బవననభో, మణిహింపప్రముఖు లటుల మదిఁ బరికింపన్.
- క. ఆరయ బరమవ్యోమా, కారంబున నిండియుండు కమలాక్షుండు శ్రీ
 నారాయణు నవ్విభునకు, వేటెందును లేదునుముత్త విశ్వమునందున్.
- గీ. ఊర్జితంబును ముఖ్యమై నుండు నెద్ది, యందులను నిండియుండు నారాయణుండు
 సకలరూపచరాచర సంజ్ఞవలన, నడువగవలసిన నెద్దియే నడుగవలయు.
- క. అడిగితిరి మీరు నన్నవి, యడిగిన యుత్తరములీ సమర్థుడొకఁడే
 నుడివిడిరి మీరె మదిలో, విడువని సందేహాలతలు విడివడిపోవన్.
- నీ. సంశ్రితాశాపాశ శైవాలజాలంబు కామమోహాది నకర్రజంబు
 ప్రతికూలతాపత్రయతరంగజాలంబు నిరత దుర్విషయవాన్నిబిడితంబు
 కోర్కలోభాదిసంకులమీనజాలంబు బాంధవబడబాగ్ని బరిచయంబు
 రమణితనూజనిర్వర్తనిరంతరమాత్సర్యమదత మోమానితంబు
 నైన సంసారవారాశి నలసి మునిగి, యీది దరిఁజేర నేరక యేదులొత్తు
 వానిగతియన మెటుఁగనివాని నన్ను, గాతునని వచ్చినావు నిష్కారణముగ.
- గీ. పెక్కుజన్మములను బుట్టిపెరిగియడఁగి, భేదమోదవియోగయోగాదిశయము
 లీషణాదికము లపారమెటుఁగనట్టి, నన్ను నేరీతిఁబోచెదవన్న నలరి.
- క. కమలాక్షుఁ డిట్టులనియెం, దిమిరము కన్నులనుగప్ప తెరఁగున నజ్ఞా
 నము మదిఁగప్పిన విజ్ఞా, నము దీపమునీతి వెలిగినన్ దమమడఁగున్.

- క. జ్ఞానంబు హృదయసిద్ధియు, జ్ఞానమె శుభకారణమును జ్ఞానమె యానం
దానుభవహితమగుటకా, జ్ఞానంబు నానగడుపు సంసారాబ్ధిన్.
- గీ. ఆత్మయనియెడు బుద్ధిని నాత్మయందు, ననుప సంసారభూరుహంబునకు ననియె
హేతువగుగాన విజ్ఞానహేతిచేత, యది మొదల్గాని తెగఁగోయ నతఁడయోగి.
- క. ఓయాచార్యోత్తమ నిను, డాయుట మది నే వినిష్టుడనఁగా వలతున్
మీయడుగులు జేరుటకయి, యే యత్నముఁ జేసినాడె హృదయములొనన్.
- శా. కారుణ్యామృతసాగరుండపు మనఃకాలుష్యముల్ దీగ్న నీ
వేరూపంబున బలగ నేర్తునన లక్ష్మీశుండు యోగింద్ర నీ
పాగ్రిగలభించిన యాత్మయోగ మతిగోప్యం బేరికిం దెల్పరా
దీరూపంబునఁ గూడ దెవ్వరికి నే నీ యొక్కడన్ దక్కఁగన్.
- సీ. అదియెట్టులన్న యా నాశచే బయలుగా నకును సంసారకాశనము నీవు
శాస్త్రంబులందు నిశ్చయబుద్ధినునిచి యాప్రకృతిని విడనాడి పలుకునపుడు
స్వస్తికామినయి యానములలో నొక్క యానంబుంబి లహ్వాసెనగు ను
పోనీక యింద్రియంబులవెంటఁ చిత్తంబు మగుడింపు నీవశంబుచునుండు
పొరయుమహాదాదులెల్లనబ్బరముఁజేసి, తోచినవియెల్ల మిథ్యగాఁద్రోచియపుడు
నిలకడైయెద్ది నిలచిన నెమ్మనంబు, దానదవిలించి పొందు మాత్రానుభవము.
- గీ. నిర్వికారంబు నిత్యంబు నిష్కలంక, మఖిలకర్మవిమూరమా నాత్మనెఱిగి
నాత్మనానందసౌఖ్యరసానుభవము, నొంది నుఖియై రమింపు మేమున్న యటుల.
- క. నీనైదును కెండై తగు, నావరణము లుత్తరింప నని బ్రహ్మాంబౌ
కై నల్యము ముక్తియు నది, యావల మతిలేదు నీకు యన్యము పలుకన్.
- గీ. అనుభవైకవేద్యమగునది విశ్వాస, హీనులకును భక్తి లేనివారి
కెందు నాస్తికులకు నిదియుపదేశింప, వలున దనిన మానినర్హుఁడలరి.
- ఉ. విచ్చెను సంశయంబులు పవిత్రగుణాకర దాసశక్తి దా
నెచ్చటనుండు పొంద నదియొక్కడ నున్నది బ్రహ్మమెట్లు నా
యిచ్చఁ దదాత్మతం బొరయనీయక యించుక చిక్కుఁదీర్చ నీ
వచ్చినరాక నానుకృతవాసనయున్ ఫలించుపఁ జేయజే.
- గీ. అనిన నీక్రియ శ్రీమంతులైనవారు, నితరవిజ్ఞానపగతత్వ నిగ్మహాత్ము
లింద్రియాతీతు లడుగరే రిట్టిదనుచు, నెవ్వఁ డెఱిగించునని గురుఁ డిట్టులనియె.
- క. మానీంద్ర మునుపు వింటివి, వీనుల నిది యనుభవైకవేద్యం బనఁగా
జ్ఞానాధికు లెవరందురు, మానసమున బ్రహ్మమనెను మహితార్థంబున్.

- క. పరమవ్యోమాకారము, పరిపూర్ణము నిత్యమనుచుఁ బలికినమాటల్
తెరఁగునఁ బోనిచ్చితి మీ, యెరుఁగమిఁ జాలించి కనుము హృదయముఁగోనన్.
గీ. అనుచు నుపదేశమిచ్చి మాయాగురుఁడు, శిష్యులును దాను కను మాయజేసిన్లు
యింద్రజాలకురీతి నదృశ్యుఁడైన, యబ్బురమునొంది భేదమోదాత్ముఁడగుచు.
మ. ఇతఁడే నాదుతపఃఫలం బితఁడే నాయిష్టార్థ మీతఁడే శ్రీ
పతి యేనేలనెటుంగనైతి యింక నాపాలింట రాకుండునే
శ్రితసంరక్షణజాగరూకమతి లక్ష్మీజాని యందాక నే
నతనిష్ఠం దపమాచరింతునని బ్రహ్మధ్యానపారీణుఁడై.
గీ. మోక్షమునకాదు సరణి ముముక్షుఘోర, కలుషజలరాశితరణి సౌఖ్యముల భరణి
పుణ్యములకుసరణి చంద్రపుష్కరిణి స, మీపధరణివసించె నమృతుని కరణి.
శా. ఏదేవుండు మహాశ్రమంబునకు నేడెమ్మేనేతోవచ్చె నో
నేదేవుండు హితోపదేశమున తానీడేర్చె నాచార్యుఁడై
యేదేవుం గనలేక చింతిలిద నేనేప్రాద్దు నివో తపం
బాదేవుం గురుతించి చేతునని యాత్మలోకుఁడై యున్నచోన్.
మాలినీ. కాంచనపక్షయుగంబు విదిర్చిన గంధని బంగరుటాల్లా దిశల్
మించి వసంతములాడు తురంగముమీఁద నురల్ ప్రణతాస్మయటం
చంచల రానిగమావళి వందిచయంబయి మోల నుతుల్ సలుపన్
కాంచనగర్భుఁడు సన్నిధిఁ జేసినగాంచి మునీంద్రుఁ డెదుకొనియెన్.
క. కొనియర్ఘ్యపాద్యముఖ్యము, లొనరిచి యుచితాసనమున నునిచి విరించిన్
గని యాచార్యునిరాకయుఁ, దనకానతి యిచ్చుతెరఁగుఁ దగఁదెల్పుటయున్.
చ. వెరగున సంతసంబు నొడవించిన యాపలుకాలకించి యో
పరమమునీంద్ర భక్తి సులభంబగు బ్రహ్మము రంగమందిరాం
తరనిలయంబు నీకుఁ బరతత్వముఁ దెల్పెఁ ప్రసన్నమూర్తియై
హరి యతఁ డాత్మసాధనము లాశ్రితకోటియు శిష్యవర్ణముల్.
ఉ. నీవు కృతార్థచిత్తుఁడవు నీయెడ శౌరి ప్రసన్నమయ్యె నా
శ్రీవరు మాదృశుల్ మునులు సిద్ధులుఁ గానఁగలేరు కొల్వొమ
ద్దేవుని జంద్రపుష్కరిణి తీర్థములాడుము ముఖ్యసంపదల్
కై వసమా నటన్న మదిఁ గ్రమ్ముట ధాతనుగాంచి యిట్లనున్.
క. ఈతీర్థమహిమ యెట్టిది, యీతీర్థములాడ ముక్తి కేఁగఁగవచ్చున్
జేతఁకళంక మడఁగఁగ, నాతో వివరింపుమనిన నలినజుఁడంతన్.

- క. మానసతీర్థమే తీర్థము, గాని వృధా నీటమునునంగల్లునె కైవ
ల్యానందసుఖము గావున, జ్ఞానమే తీర్థంబు నిగమజాలము పలుకన్.
- క. జ్ఞానమపు డాత్మయగు న! జ్ఞానము జీవులకుఁ బ్రకృతిసంగతి గలిగెన్
గాన త్రిగుణాత్మకము జడ, మా నది పుట్టువుల వీజ మరుదుగ బోల్పన్.
- గీ. విత్తుచే చెట్టు చెట్టున విత్తుగలిగె, కడ యెఱుంగనిచందాస గర్మనశ్య
జీవులకు నాదివాసన జెడదుగాన, నదలి కర్మంబు జ్ఞానిగావలయు నుముక్తి.
- మ. తపముం దానము ధర్మముల్ వ్రతము తీర్థస్నానముల్ యజ్ఞముల్
జపముల్ సత్యపరోపకారములు పూజల్ స్థపసంతానముల్
నిపుణు ల్జేతురు మాధవార్పణముగా నిర్వాణలోభాత్ములై
విపరీతంబుగ గోరినేతు రధము ల్వీనిం బడిం గోరుటన్.
- గీ. జ్ఞానశక్తికి నిదియెల్ల సాధనములు, జ్ఞాన మీశ్వరరూపమ సంశయంబు
జ్ఞానమే తీర్థమగు వెండి చంద్రపుష్క, రిణియె తీర్థంబు ముక్తికిఁ గారణముక్తి.
- క. అయకారణమనుచు జితం, తయతిమనూక్తమగుఁ జేయుస్నానము దానన్
లయమగుచు మహాపాతకఁ చయ మాకల్పంబుగాఁగ సంచితనుయ్యెన్.
- సీ. పాలనులై శుక్లపక్షపంచమినాఁడు సతిఁగూడి యందున స్నానమాడి
తిలలు దానమొనర్పఁ గలుగు సంతానంబు ఘృతదానమునంగల్లు నుతసమ్మద్ది
హేమప్రతిమ పర్కయెత్తు దానమునేయ మానునురాజ యక్ష్యయును ధేను
దానంబు తనజన్మతారలోఁ జేసిన జ్వరకుఘ్నగుల్మరుజలు దొలఁగు [నుచు
పాపియుఁగృతఘ్నఁడునుమద్యపానిదోహి, యందుమునిఁగినయతడుకృతార్థుడ
పుష్కరాక్షుండుకుముదుండుపుష్కరుండు, గాలుడునుసుప్రీతికుండు గాచవారు.
- క. ఈయేవురు హరిదూతలు, పాయక యొకయోజనార్థపర్యంతము ర
క్షాయుక్తి గాతురచ్చట, నీయయ్యలకెరగి గృంకులిడుదురు నిపుణుల్.
- గీ. పర్వములను సీతభానుఁ డచ్చటగృంక, పొలిచెనేరు చంద్రపుష్క-రిణికి
దానిమునిఁగి రంగధాముని నేవింపు, చుండుమనుచుఁ బద్మజుండు చనియె.
- గీ. నాఁడునాటికిపోయి సనత్కు-మారుఁ, డెట్లుగావించె నీయితిహాస మెందు
వినిన వ్రాసిన జదివిన మనుజులకును, మొదట ధర్మార్థపురుషార్థములు వసించు.
- మ. విను మింకొక్క మహేశిహాసము జగద్విఖ్యాతమా దేవతా
మునికంతీగవ నాగదంత శ్రీనణంబు ల్పొతసం బొందఁగా
మును శూద్రుం డొకఁడెందు జీవనవిధంబుం గానఁగాతేక చా
ర్యనిరూఢిం దరవాట్లుగొట్టును నహోరాత్రియు లేజావలన్.

- గీ. కట్టి నానాట జీవులఁ గొట్టికొట్టి, గోద్విజశ్రీనధాదులు కొట్టగలఁది
 సేయుచును మీదెటుంగక జీవనంబు, నడుపుచుండంగ నొక పురాణద్విజుండు,
- క. తోననురా నెటుపోయెదు, పోవగనిత్తునె తెగించి పోలియింపక నా
 చేవాలున ననబరువున, రానెఱచి భయార్తుఁడగుచు బ్రాహ్మణుఁ డనియెన్.
- శా. చేతఁ బైకములేదు వస్తువు శతచ్ఛిద్రంబు భిక్షాశన
 వ్రాతం బాత్మ శరీర మేమిటికి నాపాణింబులాశింప నా
 యాతాయాతము లేమి నీనెఱుంగవే యశాంతహింసాస్యమ
 జ్ఞాతాశంబె భవత్ప్రచార మతివిశ్వాసంబు మోసంబకో.
- క. వలదని నోరుండింతటి, చులకని బాపడవు హేతుశూన్యఁడవయ్యుం
 బలుకార్యములున్న గతి నె, తలఁపున నెటుఁబోయెదనిన ధాతీసురుఁడున్.
- ఉ. పోయెదఁ జంద్రపుష్కరిణిపాంతను స్నానమొనర్ప దేవతా
 ధ్యేయుని శేషశాయిని రమేశుని రంగనిఁ గొల్చి భేదముల్
 మాయగఁచేయు నన్న నిజమా యిది నమ్ముదు నీదుమాట వి
 చేయుము చంద్రపుష్కరిణి జేరువనున్నది యోద్విజోత్తమా.
- క. రంగమనుమాట వినినఁ, గఱంగు న్నామనను దగ్గఱనెయున్నది యే
 వెంగల్వనై యిన్నాళ్లును, దొంగిలిసాకితిని పక్షి డొక్క మహాత్మా.
- క. ఈమాట విన్నయప్పుడె, నామదిఁ గడుభీతిపుట్టె నానడకలకై
 యే మీనెంటనెవచ్చెద, సామీ కడతేర్పుమనుచు జాగిలిమొక్కెన్.
- ఉ. మొక్కిన భీతియేమిటికి ముందరనున్నది రంగమందిరం
 బిక్కడి కామ దాసరసు నీపగ లింటికిఁజేరవచ్చు ర
 మృక్కడికేల పాపభయమందెడవంచు ద్విజుండు బోయినం
 దెక్కలికాడు జేరె మహి దేవలకామము రంగధామమున్.
- గీ. చంద్రపుష్కరిణినామ సరసిఁజేరి, పాపములునోయి యన్నాడె పాణిములును
 వాసి పంచత్వమొందిన నచ్చిరపుడె, జమునిమాతలు కట్టుకుననిరి వాని.
- క. యాతనలం బొదలించుచు, చేతులుబిగఁబట్టి కొట్టి సేయనిబాధ
 ల్పాతాళింపఁగజేయుచు, దూతలు చనఁజూచి విష్ణుమాతలు కరుణన్.
- మ. కరుణాలోకులు విష్ణుసాధనకరు ల్గ్రంథాతపత్రేక్షుణ్
 శరణాభ్యాగతరక్షణక్షుణులు గాజత్కాంచనచ్ఛాదనుల్
 వరకే మూరకిరీటకుండలు లబాటా షోర్ధ్వపుండ్రాకు లు
 త్కరులై సూత్రవశీష యానతిని వక్కాణింపుచున్ వేల్చిడిన్.

- ఉ. పోకుడుపోకు డెక్కడికిఁబోయెడు గోరిదురాత్ములార మీ
రాకడ పొట్టకొవ్వలను రంగముచెంగట సాగనిత్తుమే
యాకడ మిమ్మునంపిన మదాంధుని కన్నులనీళ్లు రావలెన్
మీకును బుద్ధిరావలెను మీఁదటికె నఁ దలంచుకోవలెన్.
- మ. అనుచుఁ గాంచనకింకిణీరవముతో నాబద్ధమాభ్యాసితో
మిచకుల్ దట్టపుఁ బట్టెనామములతో మేలుకునన్ బోసితే
చ్చిన దుడ్లున్ గుదికోలలుఁ దరునుచున్ జేకొల్పలన్ మోసి యొ
క్కనిఁ బోనీయక సుంకురాలిచిన రక్తస్రావగాత్రంబులన్.
- గీ. తలలుపగిలియు నెమ్ములుఁ లిగి పండ్లు, దుల్లి మొగములుజెడరి మూర్ఛిల్లి యముని
కింకరులునద్ద చోరునికలకుఁ జేరి, కట్లుండిచి హితాలాపకలన జేర్చి.
- క. ఉపలాలన మొనరింపఁగ, నపు డయ్యమభటులు మీర లందఱు నెవ్వా
రిపుడును మీనెల వెక్కడ, నిపుడును దండనముఁ జేయ నేటికి మమ్మున్,
- గీ. ధరణిఁ గలశీవులకు నెల్ల దండధరుఁడు, కర్త మాస్వామియితఁడు లోకమునఁగలుగు
సుకృతదుష్కృతకర్మవశ్యులు మచీయ, శాసనములకు లోఁగాకఁ జనుట లేదు
- గీ. మంచివారికి మేమును మంచివార, మనుచుఁ బుణ్యపు నెలవుల కనుపుమండు
మేము పాపాత్ములకు నతిభీమమైన, తనువులనునుంతు మెల్ల యాతనల వారి.
- క. అనయము హింసాకారుని, పెనుబాముల గొనుచుఁబోవ పిడుగులనలెఁ బి
ల్వని పేరంటము మీరిట, లనిమిత్తము వచ్చి మమ్ము నరికట్టుమరే.
- క. ఊరకపొమ్మని పోవక, చోరునిఁ బడవైచి మమ్ముఁ జుట్టును మోదం
గారణ మెయ్యది, మీకన, పారిషదుల్ యమునిభటులఁ బలికిరి కిరుకన్.
- సీ. విను దండధరుని శమనుని దూతలమన్నపలుకు విష్వక్సేన భటులమేము
త్రిమహితాష్టాక్షరీ మహామంత్రంబు సర్వార్థములు మాకు సాధనంబు
మీరన్నకెమ్మది మిగుల కాలుండును కాలాదిగతి నొంది కాలవశ్యు
లైనవారికిఁ గర్తకాని కాలాత్ముఁడౌ హరికింకరులతోన నతఁడు యుండు
గాని హరియున్నవాఁడు పుష్కరిణిచెంత, రంగధామఖ్యమగు శరీరంబుదాల్చి
యతనియనుమతిచే నూత్రనిశితమగుండు, కావుమని నాఁడు చంద్రపుష్కరిణి మమ్ము.
- క. ఎనిమిదిదిక్కుల నుండుదు, మెనిమిది మేల్ సైన్యనాథుఁ డిటుభటులము దు
ర్గనుక్షేత్రపాలు గణపతి, ననిచినవాఁ డతనినిపుడు యాలమునందున్.
- క. త్రిరంగరాజు తేజం బేరికినిం జూడనిట్లు.....గు తిరుకా
వేరీ లహరీ శీకగ, పూరితపననములు వొలయు భూవలయమునన్.

- సీ. కడలు నే పూరికులదరి తే నెలుచింద తనయిచ్చు బవనకందళచయంబు
మొదలునచ్చునె మంచుగదియించి కల్వలు మొగుడింప జక్కవ బగరకై నే
కాయు నే పేరెండ కామినీవదనముల్ చమరింపవేసవి కుముదనైరి
కురియు నే సస్యవిస్ఫురణకై తగినట్టి వానమాత్రమై కాక వారిదములు
మినుకవత్తురె ప్రజలుర్విమోడ నిచటి, కిమ్మనఁగవచ్చు నే యమకింకరులకు
నెపుడు మదనుగ్రహములేక యిహపరైక, మంగళప్రద మైన శ్రీరంగమందు.
- క. ఆదేవుని నేవకు బ్ర, హాదులు మాయాజ్ఞామీటి యడుగిడగలరే
వేదాంతవేద్యుఁ గని మధు, సూననుఁ డిలభక్తులకును సులభుం డయ్యెన్.
- క. ఆరయ కల్పాంతంబులు, శ్రీరంగము కట్ట కట్టివీవనములలో
నారూఢి సర్వశక్తుల, తో రంగస్వామికెపుడు తోడైయుండున్.
- క. అందున్నవారు కాలుని, సందడికింబోరు వీరు చనియెడిమార్గం
బందమయి వేఱెయున్నది, యందిన ఫలనుగుచు నైష్ఠానావళి కెల్లన్.
- మ. ఇతఁడీతీర్థముఁ జూడఁగోరియెకదా యిచ్చోటికిన్ వచ్చి తా
మృతుడయ్యెం గడుకల్మషంబులకు నేమీ వీడు పోరామియే
కృతపుణ్యం డితఁ డె త్తనుండియును రంగేశాధివాసంబు మీ
బ్రతుకుల్ వేడిన తేరిచూడకుడు' రాఁ బాటిల్ల దిచ్చోటికిన్.
- క. అనివారిఁ దరిమి చోరుని, ననురాగమునిార మేను హస్తయులచే
తనిమిరియంతట వృషభము, పెనురొంపిని దేరి లేచు వేగిరవారల్.
- క. పరిశుద్ధశరీరుండగు, పురుషుని గొనివచ్చి చంద్రపుష్కరిణీ పు
ష్కరములను ముంచి రంగే, శ్వరులను నేవింపఁజేయ సైన్యాధిపుడున్.
- గీ. తనదుచిహ్నంబు లిచ్చి యాతని తదీయ, పార్శ్వచరులందు నొకనిగా పదవి నొసఁగి
యునుపనిత్యుడొముక్తుఁడైయుండెనతఁడు, తిరిగి జూచుచుయ మునికింకరులుజనిరి,
- మి. చని నిట్టూర్పులుతోడ నంతకుని నాస్థానంబులోఁ గూయుచున్
వినియే మే మనిదండపాణియును తద్వృత్తాంత మాద్యంతమున్
తనమాతల్ వినుపించి కాయములుగందన్ మోరుకోగా యముం
డును నత్యాగ్రహవృత్తికన్న గొనలందు న్నీరముల్ గారఁగన్.
- మ. భృకుటీపాశమహాభుజంగరమణీపూతాగ్ర మోహమయా
ధిక నిశ్వాససమీరుఁడై భయరసస్థితోగ్రిదంష్ట్రానళి
శకనీభూతనిజోష్ఠజోణితతతసానప్రభాపుంజభీ
మకటాక్షుండయి కాలుఁ డాగ్రహము చుర్మానం బనూనంబుగన్.

- క. నాయాజ్ఞాదాటియంతలు, నేయఁగ నెవ్వారు గలరు శ్రీపుష్టిని వా
రేయెడ దాగన్నెరుఱు, రీయత్నముఁజేసి కాచునెవ్వరు వారిన్.
- మ. అనియూలాంచనఁ జేసి కాకనుచు మీ రాసహ్యాజాతీరభూ
మిని శ్రీపుష్కరతీర్థమున్నదియ యమ్మేరం జూమి రంగధా
ముని తాఁదెచ్చి విభీషణుండునిచె నమ్ముద్రాధికారున్ మిముం
గినుకంగొట్టిరె మోసమయ్యెనని తా కేళోడ్చి కన్మాముచున్.
- క. భావించి పసిఁడిగుదియల తో ననమాలికలతో చతుర్భుజములతో
శ్రీచతురు ముచ్చదాపరి, తో వైష్ణవులచటనుండ నోఁచె న్నదికిన్.
- మ. పరఁజీతనూజుఁ డిట్లు హరిదాసుల చందమెఱింగి యక్కటా
యోజుఁగకపోతి రచ్చటికి నెన్నటికిం గటిగట్టి మీదలా
తెగఁగున మెల్లఁగావలను తెల్పితిఁ దెల్పితి రంగధాముఁ డా
పాయనున నిల్లుగట్టుకొనె పుష్కరతీర్థముఁ జేరవచ్చునే.
- క. యీ రంగయోజనార్థము, చేరకుడెన్నటికి నచటిజనులున్ జూనా
ధారు లిఁక బ్రతుకవలసిన, మీరెఱుఁగక బోయెదరునుమి యని పలుకన్.
- గీ. వాగులును గొల్వలొనున్నవారు వెరచి, అయ్య తలవట్టి చూచుకొన్నట్టుగాయె
వాగు లెటువోయె రేమి శ్రీవైష్ణవులును, డాయవలసిన మీరాజ్ఞ నేయుఁ డెపుడు.
- క. ఏటికి సహ్యాజలోపల, నాటె విభీషణుండు రంగధాముని సరనుల్
కోటులుగల్గియు పుష్కర, మేటికి నుతిగాంచె నానతిండని పలుకన్.
- క. తెలిపెదను తాఁకుడని కర, ములు కన్నులు మొగిచి రంగమును రంగేళు
దలఁచి తలంబున తా సా, గిలిమొక్కి యథావిధి స్వకీయుల కనియెన్.
- మ. మాకిది సర్వభోజనకరంబు వినుం డుపనీతిఁ బల్కినా
రీకథ యవ్విభీషణుఁ డనేకులు మానులు వేడునట్లనన్
లోకములన్నియుం దనదులోనిడి యొక్కఁడు నిల్చి దుగ్ధనీ
రాకరలోలవీచికలయందు భుజంగమతల్పశాయయై.
- గీ. ఆనినారాయణుండు పరమాత్ము డవ్య
యుండు సకలాత్మకుండు చిన్మయుండు మొదలు
సృష్టి కుమ్యుక్తుఁడైన రాజీవ మొకటి
నాభియం దుదయించె సనాతనముగ.
- మ. కలిగెం దత్కమలంబులో కనకభృంగపాఠ్రయుఁడై వింతగా
నిలు మోము ల్లువేల్పుపెద్ద యతఁడ న్నాభీకగర్భయునన్.

బొలుపా గర్జికఁగూరుచుండి నిశలంభోరాశియుం జూచి యీ

జలజం బెచ్చటనుండి పుట్టెనొక నాజన్మంబు తీరెట్టిన్,

క. తోడెవ్వరులే రీక్రియ, నేడు బొడమి యమితభయము నియతిగనియె నిం
దేడమొదలొక్కని మొలచెన్, జూడఁగవలెననుచు శరధిఁ జొచ్చె విశంకన్.

ఉ. తామరతూఁడుఁ బట్టుకొని ధాత యధోముఖుడై చనంజనన్

సోమరిపాటు భీతియును జూచెనెకాని సరోజమూలని

దీమున నున్నదంచు గను తేకువజాలక నాశమూతగాఁ

దా మొదలింటియట్ల నిజధామసరోజము చేరెఁ జింతతోన్.

క. దిక్కెవ్వ రేమి సేయుదు

నెక్కడచనునాడ ననుచు నిలయు గగనమున్

దిక్కులుఁ జూచుచు భయమున

నొక్కఁడు దిగులుపడియుండియు నుపాయమునన్.

క. అపు డంబరభాగంబున, 'దప' యను వాక్యములు విశ్రుతంబగుడు తనుం
దపమొనరింపగ నెవ్వరొ, యిపు డానతియిచ్చిరనుచు దృఢీణుం డంతన్.

గీ. తపము బహుదివ్యవర్షశతంబు లతఁడు, సేయు మిన్నునమఱియును చిత్రగీల

హంస మొక్కటిపాడచూపి యాద్యమైన, ప్రణవమపదేశమిచ్చి కన్నడకదొలఁగె

క. అదియుచ్చరింపుచును దా, వదలక తపమాచరించె ననజాసనుఁడున్

మొదటిగతి హంసము హితం, బొదవగ వ్యాహృతులు మూడు నుపదేశించెన్.

క. మానివర హంస మంత, స్థానమునొందిన విరించి తపమొనరించెన్

బూనుకొని మఱియు నిగమము, పైసాలుగు వ్యాహృతులు సమంచితమయ్యెన్.

క. నెట్టుకొని యజుఁడు పూనిక, గట్టిగ తపమాచరింపఁగా శ్రీపతి స్వా

రాట్టన ... సా, హ్రీట్టన బొడచూపె బహుతరవ్యాహములన్.

గీ. కడలితెరలెల్లఁ దెరలుగా కపటనాట, కముల వివిధరూపముల ... వచ్చు

జూడ సాక్షాత్కరింపుచో జలజగర్భుఁ, డుల్లమున నొల్లములుజేసి యూరకున్న.

క. ఆకెనుక నీవిమానము, నీవిషధరరాజతల్ప మీశయన విధ

శ్రీవానుశేవవిగ్రహ, మీ విమలవిభూతిమెరయ నిగోటిరుచిన్.

క. కడకట్టిఁట్టిమాకృతి, బొడకట్టిన రంగవిభుని పొలుపు మనమునన్

గడకట్టిన కనులజుడున్, పెడకట్టుకనంబు లేక ప్రియధయములతోన్.

ఉ. సాగిలిమొక్కి దేరికను సాగిలిమొక్కును చిందుఁబాడుచున్

సాగిలిమొక్కు విట్టగను సాగిలిమొక్కును నవ్వు నూరకే

- సాగిలి మ్మొక్కుగ్గ మేన్మరచు సాగిలి మ్మొక్కిన దృశ్యనేతుగ్గడై
సాగిలి మ్మొక్కుచుగ్గ బొగడు సాగిలి మ్మొక్కు నెఱుంగడేమియున్.
- గీ. అలరి రంగేశకరుణాకటాక్షమహిమ, తుందుడుకుమాని యానందమంది యలరి
రంగ రంగనివాస శ్రీరంగశయన, రంగనాయక రంగేశ రంగధామ.
- చ. కుగురు సమస్త లోకములకుం జతరంబని జీర్ణశంకచే
బదిలముగాఁగ నుంచి వలపక్కిగ్గ కంటికి నిద్రితేక నీ
వొదికిలి యింతయెచ్చరికనుండగ నోర్తు మె తండ్రి నీలనీ
రదనిభ మైన గాత్రమున రంగవిహారభుజంగతల్పకా.
- గీ. ఎన్నితల తెన్నినదనంబు తెన్నికన్ను, తెన్నికా శ్లేన్నిచేతులు నెన్నిజేర్చి
నాకుఁ బ్రత్యక్షమైనట్టి మీకు నేను, మెత్తునే జూచి యెట్లుతైన మెత్తుగాక.
- గీ. శ్రీమహితమైన శ్రీరంగధామమునకు, ప్రియతమంబైన మీ శేషశయనమునకు
దివ్యమంగళమైన మీ దేహమునకు, మంగళము మంగళము నిత్యమంగళంబు.
- క. అందము నానందాదిమ, కందము నర్థితకటాక్షకలితామృతవా
క్స్యందమునగు మీయాకృతి, చందము మీకెతగుగాక సామ్యముగలదే.
- ఉ. ఏనెడచాసి మిమ్ము తూణమేనియుఁ దాళఁగఁజాలనయ్య మీ
ధ్యానమెకాని యేనిముషమైన తదన్యము నొల్లనయ్య మీ
మానిత మూర్తిఁజూచి కడమంబు సహింతునటయ్య జూడభో
గానుశయాన రంగపతి యిట్లనె యుండగదయ్య నాకడన్.
- గీ. అనిన రంగావతార నారాయణుండు, భక్తసులభుండు తానొడఁబడి విడిచి
రమ్ము నీయింటవసియింతు నమ్ము పూజ, లిమ్ముగావింపు మిది సమృతమ్ముచాకు.
- క. అని తనునిల్చిన ధాతయు, జని నిజనిర్మాణమైన సత్యాఖ్యంబౌ
తనలోకము నారాధన మునుకేయుచు నెమ్మతములు మున్నొలయంగన్.
- మ. జగముల్ తా పదునాల్గు వేరుపరుపగ్గ సప్తస్వయముగ్గ వైష్ణవం
బగు శ్రీమంత్రమహానుభావమున లోకారాధ్యతంజెందె నా
సగుణబ్రహ్మము రంగధామఁడె నుమీ సహ్యాద్భుత నిలై నీ
భగవద్భక్తుల దేరినూడనగునే బ్రహ్మాదిదేవాళికెన్.
- క. అనవారంబు నోయిన, తనయ యిదేమిటికి రంగధామము కావే
రిని బాచుకొనియె రంగము, దనుజుం డేకరణిఁదెచ్చె ననియడుగుటయున్.
- క. ఆకథ నేవినుపించెద, మీకు విభీషణుండు తథ్య మీహితకావే
రీకూలవనీవలయా, నేకములును గంధపుష్పనిచయాపహతిన్.

లయగ్రాహి. చందన'కురంట కుజ చందన కుమార హరి

చందన కుట న్నట ముకుంద కదళీ మా
కంద కరవీర పిచుమంద ఫలపూర ముచు

శింద ఘనసార కురువింద వట పూగ హరి
కుంద వకుళా మలక బృంద సుకుమార మక

రంద మహానీయరస తుందిల విలాసా
దిందిరని నాదములు మందగతి వీనులకు

విందులుగ నవ్వనములందుఁ జను చోటన్.

క. కడువిరియక నెరవాసన, లుడివోవక పువ్వు తేనె లరులక తేటూ
నుడియక పసిచేరక కను, ముడుపుం బువ్వులు ప్రిధానముఖ్యులు దానున్.

గీ. స్నానము లొనర్చి శుభ్రనిత్రములుగట్టి, వలువలిడు నారికెడపుగూడలుపగం
సూనములుముకుగూనూర్పులు సోకకుండ, పావగట్టి కోయించుచుఁ బరుగులిడుఁ

క. ఆయాశ్రమములు తపములు, నేయుచునున్నట్టి మానిశేఖరులకుఁ దా
చేయెత్తి మొక్కి నిలిచిన, నాయోగివరేణ్యులకు నయాలాపములన్.

క. ఎవ్వఁడవు పేరయ్యది, పువ్వులతోటలె మనంద్ర పుణ్యాశ్రమముల్
నవ్వులకునైన నిచ్చటి, కొవ్విరులందినను వెనక గొడవలువచ్చున్.

క. పావనమూర్తి వి నీవే, రావణతమ్ముడవొ మన్నె రఘురామునిచే
నీవృత్తాంతము వింటిని, దీవెననీవలయుఁ బలుకు తెలివిడిగాఁగన్.

ఉ. తప్పదు నీవె రావణనితమ్ముడవైన విభీషణుండ వీ
విప్పనికేల వచ్చితివి నిక్కముపలుకుమటన్న రాముచే
నవ్వుడు నాదువృత్తము దశాశనుచైదియు నీతచంద మీ
తప్పనకై మదగ్రిజువధక్రియయున్ వినియున్నవారుగన్.

క. ఈతెరఁగు మీరు రఘువరు, చేత నివ్వినట్టికతన జెప్పఁగపనిలే
దీతలవృత్తాంతము నా, చేత నివ్వఁడయ్య పూజ నేయఁగలయున్.

సీ. అనిననమ్మాను లోయనఘ యేదెప్ప నారాధించి దేవు శ్రీరంగవిభుని
యిపు డయోధ్యకుఁబోయి తేలేదు తెచ్చితి వేరీతి రఘురాముఁడిచ్చె నీకు
నేమిటికై నిన్ను నెడబాయువేనన్న నెందుబోయెదు లంక కేగవలయు
నెందునుంచితివి రంగేశ్వరు కావేరినడుచక్కి- నిష్పడున్నాఁడు చూడ
దేటి మాతపములపంటలేటి భక్త, పాపజాతంబు నీవెంత భాగ్యశాలి
వజుని మన్నాదులైన రామాన్వయాలను, కడచి నీవారిభాగ్యంబు కైవసంబు.

- క. లోకైకకంటకుండు త్రి, లోకభయకరుఁ డభక్త్యులొందు బహుశో
షాకలితుఁడు రావణున కీ, వేకరణిం దోడఁబుట్టితిని పుణ్యుడనై.
- గీ. అకట నాభియు నిర్విషం బొకటబుట్టి, నటుల హాహాహామృత మబ్బింబుట్టి
నటుల పౌలస్త్యులెత్తిరి ట్లన్నదమ్మ, లిట్టివాఁకాట గాన మేపుట్టువులను,
- క. శ్రీరాముఁడు కనికని నీ, కేరీతిని రంగధాము నిచ్చెఁ గలతెరం
గేరుపఱచి మరిపొమ్మని, వారలు కౌఁగిటను గుచ్చి నలగొని ధక్తిన్.
- గీ. రంగధామంబు దెచ్చి నీయంగమెట్ల, పావనతఁగాంచె నేమును పావనులము
నిన్ను నాతింగనముఁకేసి నీకునెట్లు, పరుసవేదిని సరియంచుఁ బలుకవచ్చు.
- సీ. నావుఁడు నోమానినాయకులార మిమ్మందఱ రాముపట్టాభిషేక
వేళ జూచినవాడ విన్నారెకాదె తత్పూర్వరామాయణ పుణ్యచరిత
తరువాత కథ నయోధ్యాపట్టణంబులో నడచినతెరఁగు విన్నపముచేతు
భానుసూనుఁడు వసిష్ఠానుమతంబు పట్టంబు రఘుపతి గట్టబనిచె
ననశనవ్రతసంకల్పు నపగతాత్ము
నిందు నగ్రజు రక్షణోక్తేష జాగ
యాకున నుభోపతుల్బుగాతుని సుమిత్ర
తనయు లక్ష్యుణుఁ జూచి నీతావరుండు.
- క. మమునెల్లఁ బ్రేరకులుగా, సమకట్టి బ్రినోక్తులాడి సముచితయునరా
జ్యమునకు పట్టముఁ గట్టె, నుమహాప్రార్థనలునేయ నుస్థిరమత్తయై.
- క. తానొల్లనని సుమిత్రా, సూనునికడ కోరనిల్ల శుభమతి భరతుం
బూనించిరి మానులు రా, మానుమతిం దదనుసారి యగు రాజ్యంబున్.
- ఉ. వాలితనూజభానుజుల వారిప్రధానుల నున్నవారలన్
మేలగు కట్టువర్గము లమేయవిభూషణగంధనూనతాం
బూలము లిచ్చి పంచినను బూర్ణమయం బగుదృష్టిఁజూచి మీ
పోలున కేగుమన్న నగఁబొంది తను బెడబాయ జాలమిన్.
- ఉ. ఇచ్చితి నాదుసొమ్ము లివి యిదటికిన్ మును బ్రహ్మపాలిటన్
వచ్చిన భాగ్యరాశి పరవస్తువుదెచ్చి మనుప్రభుండు తా
మెచ్చఁగఁజేసె నిష్పరికి మిత్రకులీనుఁడు మామనీనువీ
లచ్చలలీలఁ గల్మి నగలావల పెన్నిధి దాచిరందఱున్.
- క. నాకిది కులసన్నమై శుగు, నాకిది ప్రాణాధికంబు నాకిది సకల
శ్రీకారం మేలిచ్చితి, నీకుం గొనిచను ను పురికి నెప్పుని ననుచున్.

- క. తనహస్తసతసిజంబున, పెనుపజ్జఁ దెచ్చి తెచ్చి పెట్టిన నే గ్ర
కుక్కున మాళిదాల్చి రాముని, యనుమతమున గగనవీధి నరుదేరంగన్,
మ. ఒకనో తుంబురు నారదాస్యతరగానో తానరావంబు వే
రొకనో దేవవిలాసి నీచతురభావోన్మేషబాహ్యక్రిమం
బొకనో దివ్యమృదంగదుంగుభిరవం బొండొక్కనో మారుత
ప్రకరామోదము లొక్కనోట నుమవర్షంబు ల్విరాజిల్లంగన్.
- క. ఈచాయఁ గవేరాత్మజ, నీచలుపలకలికి తోపు లిమ్మానిచయం
బీచంద మేమొక్కోయని, యీచక్కని యినుకదేవు లేఁ గనుఁగొంటిన్.
- గీ. చూచి పో గాళ్ళురాక యిచ్చోట డిగ్గి
రంగపతి నొక్క యినుకయరంగు మీద
నుంచి కావేటమునిఁగి పూజించు కొఱకు
పువ్వులకువచ్చి మిముఁ జూచి పోవఁ దలఁచి.
- క. వచ్చితి ననవుడు వారలు, మచ్చికతో రంగధామమారుగ నతని
న్మచ్చటలు జూచి కాఁగిట, గుచ్చుచు దనుజేంద్రు గుచ్చుకొని భయభక్తిన్.
- క. అందఱునుగూడి కన్నుల, విందులుగా రంగధామ విగ్రహ మత్యా
నందముతో నేవింపఁగ, కొందలిరుల పూజజేసి కొలిచి యతండున్.
- ఉ. లంకకుఁబోవనెంచి తనలావున దివ్యవిమాన శేఖరం
బంకెకురాకయున్న కడు నార్తి వహించు విభీషణుఁ రమా
లంకరణంబుఁ జూచి కడులావునజూచి వరంబులిచ్చి పా
మ్మంకిలిలేక యుండుమని యానతినిచ్చి కృపావిభూతితోన్.
- గీ. దానవేంద్రుని నిజరాజధాని కనిచి, యచట వసియించె నాదినారాయణుండు
గాన మనయాజ్ఞ లచటసాగవు తలంప, వలదు శ్రీరంగవాసుల నర్తనములు.
- క. అనిరంగాభిముఖంబుగ, తనకరములు మగుడనెత్తి దండంబిడిన
న్వినువారందఱు నట్లన, వినయంబున జూగి మ్రోగికి విశ్వాసములన్.
- క. నెలయుటను జేసి యీకడ, యిలనెవ్వరు వినినవార లినతనయునిచే
నలజడినొందక యిహపర, విలసన శోభనము లొంది నెలయుదు రెందున్.
- శా. సాంఖ్యాతీతగుణై కసంశ్రియసమంసన్యోగవేదాంతవా
క్సంఖ్యాదిప్రభూరశాస్త్రవిదితస్వాభావ్యభవ్యాత్మకా
సంఖ్యాత్మాతలఖండితాసురచమూస్వాయప్రతాపోదయా
సంఖ్యాతజ్ఞనతావిపద్దననిరాసప్రాప్తసాఖ్యాంబుదా.

క. నవనీతనోర పావన, భవనా కరుణాసయోధి భాసురచరణా
దివిజేశవంద్య సత్య, ప్రవణానర యోగివినుత పరమాభరణా.

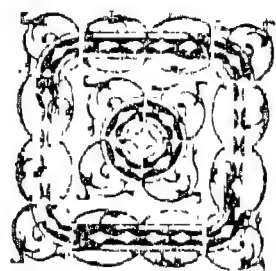
పంచచామరము.

శ్రీకథాత్మ సత్య-ధాతిస్సృష్టచరద నారదా
శ్రీకరాతి లాలితాంఘ్రినేన నిఖిల పారదా
లోకరక్షణైకచరణ లోకన ప్రచారణా
ద్వికరతాతిరాడహార్య శృంగ సంగ నీరదా.

→ గ ద్య ←

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాభి
చంద్ర నరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయ
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

దృ తీ యా శ్వా స ము.



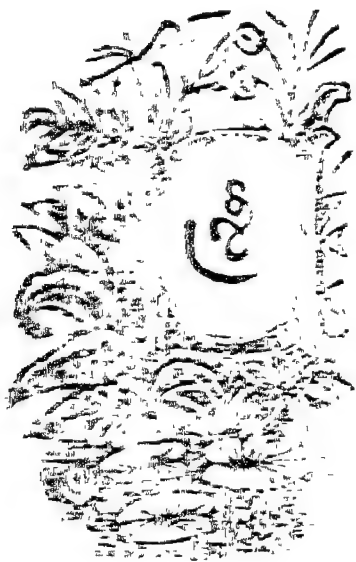
శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రంగమాహాత్యము.

శ్రీరంగ

చతుర్థాశ్వాసము.

— :- (0) :- —



భరిత కుండల కిరీ

టాభా భగభగిత మందహాస కపోల

శ్రీభరణ రమాకుచకల

శాభాగవిలాస వేంకటాచలవాసా.

౧. అనంతపురము. ఇట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తేజంగు సూతుడు శాసనకానుల నుద్దేశించి.

౨. కనుమించెనని పరాశర, తనయుని వీక్షించి నాగదంతుడు శ్రీరంగ పరివాగు కథలు మఱియును, వినవేడుక బొడమి భక్తి విజ్ఞాపించెన్.

౩. కన్యకావర్య నారాయణాంశజ బాదరాయణ యొక సంశయంబు వినుము జాగ్రత్తకొలనఁ బక్షంబు పర్వంబుల నలినవిరోధి స్నానంబునేయు బాహు మున్నె తదర్థంబు వినరించి పలుకుమటన్న ద్వైపాయనుండు మరునక నేనన్నమాట యెచ్చరికించి యడిగితిగాన నీకనువచింతు మొదలు పక్షుని కశ్విని మొదలుగాఁగ, తనయు లిరువదియేడ్వారు జనన మొంద వారి పోషకంబులకు మెచ్చి వరుని తగిన, వాని కేనిత్తునని భావమున దలంచి.

౪. కన్యకావని కమ్మలకుఁ జల్లనివాని గులంబునందుఁ బెం కెల్లినవాని భావమున నెన్నిక గాంచినవాని నాజిల్లొ కమ్మలకు బోలు వారి నొక యుచ్చమెఱింగినవాని ప్రియపుణ్ జన్మలగాఁ జెల్వములు జూచి మనంబుల నుల్లసిల్లుచున్.

౫. కన్యకామహాముహూర్తమున నశ్విన్యాదితారావళిన్ మునివారినెగిరిం బ్రకృత డీకుం డాదిగా నెల్లరున్

- గురుకుఁ యుక్తుఁడు తత్పురోహితవిధిఁ యర్చయి తేమంగళం
 స్ఫురణాఁగా పుష్కలం జదువ సుక్ష్మోకంబు లుత్సాహియై.
 గీ. తనయలకు ధాగవో పెను దక్షుడవపుడు, బొట్టుగట్టెను చంద్రుఁ డప్పుత్రికలకుఁ
 పగిలయియు జెప్పి నాదవల కగణ, మిచ్చి తగనంపె నత్తనా రింకి కతఁడు.
 ఉ. పర్విన పేష్కలం నులు పల్లకు లప్పుడు లోడిలేక గం
 భర్తులు జేరి యష్టకవితానము లెచ్చుకలవాడ చెంత గం
 భోర్వసులూదియో గమన లూశిగమున్ పనరింప ముందటఁ
 స్వర్విభునంబిపై జలధిజాతన నూతన భాషికంబులన్.
 గీ. రాజు రాజునమున సుకప్రభులుగొలువ, నచ్చె తనమండలంబు దివ్యాశమునకు
 నందిత సుహృత్తు మునబ్రవేశించి దొంగల, నందఱునుబనిచి సుఖవృత్తివలకు ముఁజే.
 క. ఎవ్వరి నొల్లక గోశిణి, జన్వనమున ముద్దుబలుకు చక్కని మొగముక
 నవ్వులు బేజిపదాపులు, జన్వాడెడునడుముఁ జూచి స్వాంతయు నిత్పెన్.
 మ. దయవాడై మరువారికిం దగిలి మాతన్వంగి కౌఁగింబిగో
 శయనాగాగము వాసి వెల్వడక రాష్ట్రంబు నిన్వనానిపకే
 మయిగో నమ్మిననాగలం చనక యేజాంకుండు నర్తిల్లం ద
 ద్దయు తన్మృచ్ఛట నిగ్వదాయ్యును సంతాపించి మాసోపయిన్.
 గీ. అందఱును పుట్టినింటికినరిగి తంకి, పాదములమీద వాగ్గి యప్పటివిషాద
 మేమనఁగవచ్చు నొగలుచు నేడ్చుచున్న, సుతలకరుణాగనమున దక్షుండు పగిల.
 ఉ. ఏమిటి కింతయార్తి కమలేక్షణబాగ నచిపుషన్నచో
 సోమునిమేర గోహిణికి సొమ్మయిపోవుట లీయవజ్జ నే
 తామటవచ్చుటన్ దెలుప దక్షుండు దక్షుండుగాన నల్లుడే
 మామకు మంచివాడైన నానిసి నంపెను చందమామకున్.
 క. పిలుపించి చంద్రుఁ కిట్లును, కులంకు లందఱును నాకుఁ గూతురులై కగా
 నలసిన దొక్కతె యిగుల, నలసనివా రిరుల్లలైన నశమే మోగవన్.
 ఆ. వె. కన్నకడుపుగాన కన్నట్టిమాట ని, న్నాడెవలనె వీరి యడలు జూచి
 పతియై దైననునుచు భావించునబలల, వేరురేయి గోషకారి గలడె.
 క. అందఱి సరిగానేలుము, కొందఱు కన్నీరుగాన కొదవయు నచ్చున్.
 ముందగ నరయుము నీవెన! లందును మాచేతనలున దపవాదంబున్.
 క. మాయన్న తొట్టు గుడుచక, నీయిగుల నీనవకుల నేలుము సరిగా
 సేయవలె నమోముదమున, నాయానకుఁ బొయి తెలుగు నాయాననునిగా.

- క. సామ్రాజ్యమును తనూజలకున్, సమ్రాజ్యపడఁ జెప్పిపనుపఁ జంద్రుఁడు ననురా
 యమున గోహిణిపైఁ దమి, ముమ్మరమున నింటికేఁగి మున్నిటిరీతిన్.
- క. గోహిణిపై ననురాగ, స్నేహంబులు విడిచి మారు చికురాకులిడన్
 మోహత లిరువురకును ను, త్సాహంబులునుండఁ దక్కు సవతులు వెతలన్.
- గీ. రంధ్రకవళేఁగి తమరు వర్తనముఁదెలుప, నొప్పుచెడినదియయ్యె నయ్యువిదించి
 మాకు మాటాడఁబోయిన మఱియందగిలె, నేల మిముమూర మాపుణ్యమిందఁగి
- ప. అన నత్యాగ్రహన్పత్తి దత్తుఁడు సరోజారాతి రావించి యో
 రి శిశాచారబహుస్కారముల నీవృత్తంబు భావించితిన్
 భువమైనట్టి వయోమద ప్రకృతిఁ గన్గానంగలే వింత నీ
 కనుజన్మంబు కాలకూటము కళంకాకాకాంతంఁ డౌటభ్రమే.
- గీ. రిపు బోషకరుండవు నిశిచరుండ, వాతతాయివి విరహిణీ ఘోరకుండవు
 పారకుండవు కర్మానుభవముచేత, ననుభవింపుము పాండు క్షయంబు నీవు.
- క. సామ్రాజ్యపుడంబు కలువలచెలి, యుమ్మలికన్ మారుపలుక నోడి యపుడు మై
 వాన్ముడిలి శ్రమము నలతయుఁ, గ్రమ్ముకొన నృహికి డిగ్గి కావేరిదరిన్.
- క. పుష్కరిణీ తీర్థములొ, పుష్కరములు కంతదన్నుముగ గంగేశుం
 బుష్కరమతి భావింపుచుఁ, బుష్కరవిద్వేషిచేసె భూరితపంబున్.
- క. మూరేండ్లు నిరాశనుండును సర్వేశాంఘి పద్మద్వయీ
 వ్యావాచంచలభావుడై జగము లత్యంతంబు భీతిల్లి సం
 భావ్యున్ వసియించి యవ్వెనక తత్కాసారతీరంబునన్
 తా నక్యుగ్రతపం బొనర్చెను శతాబ్దంబుల్ నిరాహారుడై.
- క. చుక్కడినున్న చంద్రుని, భీకరతపమునకు మెచ్చి బృందారకులున్
 లోకేశుఁడు నాకేశుఁడు, నాకాశశిరోరహుండు నండలఁ గొలువన్.
- గీ. పరిపూర్ణ బలచివ ఫణిరాజభోగంబు నవరత్న సింహాసనంబు గాఁగ
 లలహసనంబు నాజానుక్తిర్థంబు లకునేతు లరిశంఖయుగముఁ బాల్ప
 ల్లభింబోవేష్టనజంహ్వాంజైన తొలుమాపు బాయమానదయారసంబుఁ గురియ
 పుష్కరిణి తేమర్జునమునఁ దెనకొన్న హారము పేనాని నీరుచరుప
 బాహిణిని మహిమైరి చక్కదిద్ద, దివ్యమంగళపాశకొద్వృత్తి మెళయ
 బుద్ధిధున్ - కిడిచక్కదిదభూమి, జంద్రునికు రంగశాయి సాక్షాత్కరించె.
- క. పరిపూర్ణబలచివ నశరరి, ముడిబువ్వు భయంబు వెలకు ముగమును మదిలో
 పరిపూర్ణబలచివ నశరరి, ముడిబుడి మొక్కుకు లిడి సుస్తములు మొగిచి వెనన్.

దండకము. త్త్విరంగరాజ ద్విమానాంతరావాస పద్మాసనా మానసోల్లాస విశ్వంభ
రా భాగ భారేయ పర్యంక శ్రీకార రేఖాపరాభూత మీనాంక కావేరి కావేరి
తోర్నిచ్చటాజూత సీతానిలాలాల నానా సుగంధ స్రగించన్మహారస్థలా పాద
పద్మాంచల స్యంది మారంద బిందూప మాకాశన ద్యంబుధారా పవిత్ర కృతత్ర
స్థలా పుష్కరణ్యాగ్రభాగ స్ఫురద్దోపురోద్య భవజస్వర్సనా భీరకో త్కంకిణీ
మంజుశింజానకర్ణే జపాదిత్యపద్మా విమానాగతాయాతవైమాని కాన్తేక్షణా వీర
పుభానవేగా రణత్కంచి కాంచత్కలక్వాణ దాయాద గంధర్వ వాగ్దేయకా
రోక్తగీతప్రిబంధాంక సూరాది నామావశీస్తూయమానాత్మ చారిత్ర శ్రీ భూమినీ
శా కళత్రాభవ చ్చిత్రచారిత్రమున్ నేఁ బ్రశంసింపఁగా నెంతవాడఁ ద్రీయీ
వర్ణమున్ నాయగేనారువేన్ మోములయ్యున్ నిను నెచ్చఁ గైవారమున్ నే
యఁగానేర రన్నట్టివో జంగమస్థానరాకార మైనట్టి యీశ్వస్తి యుగ్మత్తియున్
వృద్ధి నాశంబు సేయన్ దయన్ డంబగుం జన్నమున్ హోతయున్దాతయుంబు
స్సకున్ సృవంబున్ పశువాతశాలాధికంబున్ సమస్తంబును నీనె చిన్మూర్తి
వాద్యుండ వధ్యాత్మ వీశుండ వాద్యంతశూన్యుండవు నీనె యేకం బనేకంబు క
ర్మక్రియాజ్ఞానకాండంబులున్ కాలచక్రిస్వరూపంబు నాధారమున్ నిర్గుంబున్
గుణాకారము నీనె సర్వేశ సర్వాత్మవు నీనె మీనావతారంబునన్ సోమకు
ప్త్రుఁచి నానాగమవాతమున్ భాత కర్పించుటన్ దుగ్ధపాథోధినిర్మంభవేగాను
సంధానభాగ్యోగి భోగావృతామోఘవైశాల్యధాతీగరంబున్ నెత్తంగ కూర్మంబు
నై నిల్చుటన్ ధారుణింబట్టి తా సందిటంబెట్టి వారాశిలో డాఁగియున్నట్టి బన్
గక్క-సున్ ఘోణిన్ మట్టి మల్లాడి కోరన్ ధరాచక్రిమున్ బూనుటన్ కొల్లు
కూటంబుకంభంబునన్ శ్రీ నృసింహాకృతిం బుట్టి ప్రిహ్లాదుఁ జేపట్టి దైత్యున్ విచి
త్రంబుగా మట్టి మర్దించుటన్ వామనత్వంబున స్మిరి పాదత్రయం బుర్వియా
చించి దానిం బలింగుంగఁగాఁ దొక్కుటన్ గార్తవీర్యాదులన్ రామనామం
బునంబుట్టి బాహుతారాగ్రధారన్ విదారించుటన్ నీవు రామావతారంబునన్
సీతకై పంక్తికంతాదులన్ దృంచుటన్ రోహిణేయుండవై ముష్టికున్ వీరు చా
ణూరు మర్దించుటన్ రుక్మిణీసత్యభామాదిజాయాసమేతుండవై ద్వారకన్ గృష్ణ
మూర్తిం బ్రకాశించి కౌంతేయులన్ గాచి కౌరవ్యులన్ దుంచుటన్ రాతులై
కల్కిరూపంబునం గీకటాలిన్ విదారించుటన్ శిష్టసంరక్షయున్ దుష్టసర్వాప
ణంబున్ బ్రకాశింపఁగాఁ జేయఁ గాదా గదాశంఖచక్రానిశాఙ్గావళిం దాల్చి
యీలీల లీలావిభూతి నిండంబించుటన్ కుండలానర్హ్య కోటిర మండీర కేయూర

హారాది నానామణీవ్రాతరింఛోళి జాజ్వల్యమానాకృతికానల్పుటన్ మీశుభాకా
మీద్యగ్విధంబులను భావించు భక్తవ్రజంబుకొ గృతార్థత్వమొందింపఁగాతా రమ
నాథ ధాత్రీసనాథాయ నా రంగనాథా నమస్తే నమస్తే నమః.

గీ. అనుచు వినుతించు హరిణలాంచనునిఁ జూచి, చెంగటికిఁ కేరవచ్చి లక్ష్మీసహాయు
డిట్లనియె నీదుతపమున కిచ్చులోన, మెచ్చితిని నీస్తువము చాల మెచ్చఁకేసె.

క. నీస్తుతిరూపం బగుభువ, సస్తుత్యము దండకము నెవరు జదివిన యా
నిస్తులపుణ్యాలకిత్తు స, మస్తుశుభంబులును భరణిమండలియందున్.

క. నీవేమి నన్ను వేడిన, నావరము నొసంగువాడ నడుగుమనిన నో
దేవ భవచ్ఛాసరమున, నావశ మగుమండలంబున నుఖన్మత్తిన్.

క. ఉన్నెడ దక్షుశాప మిది యూరక నాకనుభూతమయ్యె నీ
మన్నన మోషధీనయము మాయకమైన తుషారశీకరా
భృన్నతి బోధిసేయ నికబట్టదు త్రాణ కటాక్ష ముంచవే
నన్ను బరిగ్రహించి యనినకొ గరుణావరుణాలయుం డనున్.

క. ఈపుష్కరిణీస్మరణము, పాపంబుల కెదురుచుక్క భవనాశనమై
చూపట్టు నీకు దక్షుని, శాపంబున నీవు నెంత స్నాతపుగానన్.

క. త్రిగావేరీపరివృత, మీకోవిలలోన నుండి యీమాకృతితో
నీకుఁ బ్రసన్నుడనైతి, గైకొను మారోగ్యభాగ్యకామితఫలముల్.

మ. అమలాలాప్యనివాసమండలము నీహారాంశురేఖావృతం
బమలాత్మించుకళాకలాపరతిరమ్యంబోషధీతర్థనం
బమృతప్రాయము సర్వజీవనకరం బైనట్టి నెమ్మేనితో
రమణీకొ రోహిణిఁ గూడియుండుము దివారాత్రింబు లిచ్చారతిన్.

మ. కలవే పుష్కరిణీసమాన సరసుల్ గంగాసమానాపగల్
జలజావాళిని బోలినట్టివి వధూజన్మలబులే దైవతం
బులకుకొ నాదుమహాత్వముం గలదె నీపుజ్యాతిరేకంబుచే
గలిగె న్నన్ను భజింపఁబొమ్ము నుఖివై కల్యాణీలంబులున్.

క. ఇలనీరస మిది మొదలుగ, బొలుమకొ నీ పేరఁ జంద్రప్రకృతిశియనకొ
జలజారి పర్వముల నీ, సలిలంబులఁ దీర్థమాడి చను మెల్ల ప్రపం.

గీ. ఇచటఁ బ్రత్యక్షముగఁ జూతు రెవ్వరైన, జనులు రంగస్థలంబు దర్శన మొనర్చి
కడమనెలవుల నేబరోక్షమునఁగాని, కానుపించును భక్తవర్ధంబుననుడు.

- క. పొమ్మని హరి యంతర్థా, నమ్మన బొందుటయు నట్ల నలినారియు భా
వమ్మన బ్రహ్మోదయమంది పిరి, యమ్మన నీలోకమునకు నరిగె మునీంద్రాగ్ని.
- సీ. వినుచు తెల్పెద నొక్కవృత్తాంత మాచంద్రిపుష్కరిణీతీర్థ పుష్పామహిమ
యది దశయోజనాయతమయి కృతవేళఁ బొగడొందు నందునచగము తేరిత
నైయుండు నందర్థమయ్యె ద్వాపరమున గలివేళ నందులఁగడమ నిల్చె
నవరాష్ట్రమున గమలాపునికిరణముల్ సమయపోలికవిన సంగతులను
నాడునాటికిఁ గురుచతనంబు గాంచె, నందు నీరంబు నమృతశుల్బంబు లయ్యె
పూర్వమధురంబులై రుచిపుట్టి తేట, లై కలకలై యుగంబుగ నతిశయిల్లు.
- క. కావలిగా యుండిన భూ, తానళికలివేళయందు నంతర్థానం
బై నరలు రాజవిజయము, లావేళ గమయితంబులై కలగలుగున్.
- క. హెచ్చిన ప్రజాక్షయంబుల, పచ్చనినర్లములవేళ పరరువిధమునన్
గొచ్చుపడి ననావృష్టి స, ముచ్చరితమహాత్వమ ద్విమోఘం బెల్లెన్.
- క. యోజింపఁగ ద్వాత్రింశ, ద్యోజనవిస్తార మగుచునుండున్ గావే
రీజలపరివృతసికతా, రాజద్వీపంబు రంగరాజాకరమై.
- చ. ప్రతియుగమున్ దదర్శపరిపాటిఁ గవేరితమంబులొల్పు జీ
ర్ణతఁ గలివేళ తేరుగడ నాశమునొందుదు నెల్లచారలీ
క్షీతి నది రంగవాసుఁడు నసించినపిమ్మట పర్వమంగళా
యతను సమృద్ధిఁబొల్పెఁగ నాద్యపరిగ్రహ మట్టికేకదా.
- సీ. ధర్మైతరులు కూరికర్ములు పాపండు లాగమనిష్ఠకు లార్యభయదు
లత్యంతలోభులు కృత్యపరాయణుల్ విష్ణుమాపకులైన వైష్ణవులను
ప్రేతకూష్మాండక భేతాళికాపిశాచాధాకినీ రాక్షసవ్రజంబు
కలియుగాంతమున దుష్కథలు పాపాత్ములై విని రుద్రురీవించు వీరికెల్లఁ
గర్త పశుపతి గజముఖుకాళిగొల్చి, యుండుదురు రాజసగుణులు నుర్విబోధ
మానసులు సాత్వికులు దృఢజ్ఞానవిదులు, వైష్ణవులు లేరు నాటికి ననుభవెచట.
- గీ. రావణు హిరణ్యాక్షు హిరణ్యకశిపు, బాణు నరకాదు లవ్రేజాభర్తఁ గొలిచి
మెలఁగుకై వడిఁ దా మహాత్ములకు నట్టి, సాత్వికవి నాశమును కలిపంధి వొడము.
- గీ. అపరము పరంబనియనినందు నీశ, బుద్ధినిడి సత్సత్తని బోల్పు జ్ఞాన
మనుచు నజ్ఞానిమెంచి భూజనులు జెడఁగఁ, దాను పేక్షించియుండు సద్భావిభుభుషు.
- గీ. మోహతామసశాస్త్ర సముత్కరంబు, హరుఁడు గీలించి ధగణి జనాళిఁ జెరుప
గడగి లింగప్రసర్తకుల్ గాఁగఁకేయు, రంగధామంబు ధరణికి రాకముచుపు.

- క. ఇందుకు నొక యితీహాసము, సందేహములెల్లఁ దొలఁగు సంయమిజనతా
బృందారకవర తెల్పెద. డెందమున ముదంబు నిన్వటిల వినుమనుచున్.
- చ. కడనక దీరని రాజవోషనిరతిం గావేరితీగంబునక
విడుబట్టయ్యె భయంకరంబగు ననావృష్టిప్రవోషంబులె
ల్లిడుముంబొంది జనాళి యట్లుగుట భోగీశుఁడు బల్కకచే
పడిగేల్గొనినజేసి వీవుల సదృశ్వాసీననేత్రానలిన్.
- నీ. ఒండొంటితో గాలి నొసరి రాజకమండి భూతిరాసులరీతిఁ బోల్చె వనము
లిట్టింకులింకి వీరెండచిన్వేటికల్ గాతంబులై తటాకములు బలసె
తాళప్రమాణభేదములై న జొడిజొడి యిసుకదిక్కుల నదులెల్ల నింక
కాగినయట్టి మంగళముకై నడి సహ్యా విరహితధరణిగా విరులుగప్పె
విత్తన మొదలుకూరూరు నెడక నేని, కుత్యములుకానె మరుజసంకులము మాని
దోషమున రాజనావృష్టిదోష మేమి, నేయ నేరదు తా బ్రవేశించెనేని.
- క. భూముల మృత్యువు కేళి, భూములగతిఁ బొల్చె సహ్యాభూవాహినిలో
నేమి కొంచెపునెల్లున, గా మూరెడుమేర నీటికాలున నిలిచెన్.
- క. ఆయాసజార మునినరు, లాయాసంబులకు నోర్చి యచ్చటి తపముల్
నేయుచునుండిరి బలసిన, యేయితిరిగాక లోకులెల్లను గుమియై.
- శా. కావేరీతటముల్ నివాసములుగా కాలంబు వో వోయుచున్
దేవారాధ్యుని రంగ నాయకుని భక్తిం గొల్పుచున్ దారుకే
తోవం బోయినబోవనిమ్మనుచు నెందున్ భేదముల్ మాని యా
పోవన్ దన్మహిగాచు భూతగణముల్ భూరిప్రభావంబుగన్.
- గీ. ఏముగల్గ నీయ నావృష్టి దోష, మెట్లు గలిగెను కావేరి యెట్లు లింక
సమయ మిదియని మేఘగర్భములు చించి, వానగురియించి రతులప్రవాహములుగ
- ఉ. భోరున నక్షమాత్రజలపూరనిరర్గళధార లుప్పికిన్
భారముగాగ ముంచి జడవెట్టిన మున్వేలివెల్లి రీతిగా
వేరి దరుల్ వహించుకొని వెల్లునజాపగ నోడి కుండలన్
నీరెడలించినట్టికరణిన్ జలదంబులుఁ జేసెనో యనన్.
- మ. ఒడలభ్రంకపనీలభూధరవరంబోనాగ కెంజాయ బల్
జడలల్లాడ మెఱుంగుకోరలు తటిత్సంగంబు నిర్మింప క
నడలంగారకణంబు లీన వివృతోగ్రహ్యోప్యగంతంబుతో
ముడిగొన్నట్టి భూమల్ నటింప నదికై మున్నాడి యాహత్యయున్.

గీ. జెంది పోరగఁ గావేరి మ్రొంగడలఁచి, మండికాలెడి యున్న దీమధ్యభూమి
కాళరాత్రియనంగ నగ్గలికనున్న, వానిఁగని యేరుగాచు భూతవ్రజంబు.

మ. తనబాహుగ్రహిభ్రమాయసిగదాదండంబులక హుంకృతో
ద్ధతిఁ బోనీకుడు పోకుఁబోకు మని పంతాలాడి వెన్నాడ తా
నతిభీతిక ధరణీకు పాపము గతాహంకారమై పార ద
ర్శితులై వా రరికట్టి నిల్చుటయు తా భీతిల్లి యప్పాపముల్.

ఉ. కొట్టక తాళి నాదుపలుకుల్ వినుఁ డొక్కఁడు సోమకుండునా
రట్టసిరా జొకానొక ధరాద్విజుఁ గొంచెపు తప్ప సేయుచో
బట్టి వధించె నే నతనిపాలిట నిల్చిన బ్రహ్మహత్యనే
పట్టిన నుర్వియెల్లఁ జెడపట్టుకృమంబునఁ బాడుచేసితిన్.

ఉ. నేరముఁ జేసియుం దగిననిష్కృతి నేయఁగనేరడయ్యె ధా
తీరమణుండు కాదనక తీర్పరులైన సమర్థులయు తా
రూరక యుండి వంచుకొని రుక్మిణులై తనునాటఁగోరి యి
మ్మేరఁ జరింతు బల్లిదులు మీర లదెవ్వరు నన్న నాగఁగన్.

మ. అని నిర్దేశము దివ్యమైనయది యీయబ్జారి తీర్థంబు పా
వనమైనట్టిది యీకవేరియు జగద్వ్యాప్తవృషాపాపహం
బనిశం బన్నియుగాచు భూతగణ మల్లాడంగ గానిత్తుమే
విను బొ మ్రొచ్చటికైన పాణిములపై నీకాస వాటిల్లినన్.

గీ. ఉన్న నికతాళ మనుమాట విన్నయపుడె, క్షేత్రశీర్ధాపగాతి విశేషమహిమ
పాతకము రూపుచెడి మోక్షపదము నొందె, నేమనఁవచ్చు శీరంగధామ వసతి.

క. ఈయాఖ్యానము సజ్జను, లేయెడలక వినినఁ జదివి రేనియు ననుముల్
పాయుం డాయుకుభంబులు, నేయున్ శీరంగశాయి శ్రీమంతులుగన్.

క. ఇంకొకకథ యుల్లములు క, లంకంబులు దీర్పఁగా వలంతియగు నిరా
తంక తపోధన విను మమృ, తాంకసగోవరమహర్ష మని యిట్లనియెన్.

మ. కలదాదిత్యనివాసినీకుముదరాకాచంద్రుడాకారన
వ్యలతాన్తుఁడు చిత్రినేనుఁ డన ప్రఖ్యాతుండు గంగర్వుఁడు
న్నలకాపట్టణవాసి కాంచనవిమానారూఢుడై భేచరుగ్
జెలిమి న్వేంబడి పుష్పకాంతరములుక జేదోడువాదోడుగన్.

ఉ. గీతము తాళతుల్ తివిరి కిన్నెరలం బరికింపుచుం బద
వ్రాతము యక్షగానములు రక్తిగఁ బాడుచు గుహ్యకన్యకా

శీతలశీకరానిలముచే సిగజుట్టిన పారిజాతపు

న్నూతనపుష్పమాలికల నున్ననిరేకుల సంచరింపఁగన్.

క. గగనపదంబున రాఁగా, ధిగధిగ మనునొక్క దివ్యతేజంబున బో
లగనంబై పొడకట్టిన, బెగడి దివౌకనులు జనిరి భీతిం గడలన్.

గీ. చిత్రసేనుండు మధుసానచేష్టితుండు, గాన భోగింద్రశయన విమానతేజ
మిది యనియెఱుంగఁజాలక మదము పేర్చి, ఛాయగాదాటఁజూచియచ్చాయగడి

కా. ఛాయాలంఘననిర్విశక్తియయి యక్షస్వాంతవృత్తంబున
చ్చాయల్ రంగవిమానరక్షకులు వీక్షంజూచి తచ్చక్తి యి
చ్చాయోగంబున స్వీకరించుటయు మార్చాపక్షుడై యుర్విపై
నేయత్నంబులు లేక ద్రొక్కి వగతో నెత్తెత్తి యాపన్నుడై.

ఉ. ఏటికి నన్నుడించి కడకేగి తదాప్తజనంబులార నేఁ
డేటికి వ్యోమయానము మహీస్థలిఁగూలి మనెయశక్తి బో
నేటికి నట్లవేతనుడ నేనయితిం గరుణించి తోడుగా
లేటికి మీ రనన్ ఖచరు లిట్లని పల్కిరి చిత్రసేనుతోన్.

ఉ. ఏమొక దివ్యతేజ మదిసేడ్డెఱచండిమమైనఁ జూచి యా
సీమకు నోసరిల్లి దరిఁజేరితి మీవతి మందబుద్ధివై
యిమ్మెయి చక్కఁజేయఁ జని యిట్టియనస్థులఁ బొందినావు నీ
న్నేమనవచ్చు కర్మఫల మెవ్వరికిం దొలఁగింప శక్యమే.

గీ. పంచభూత పయోరాశి భాను చంద్ర, పర్వతాదులు సాక్షిగా నుర్విజనుల
నేయుకర్మంబు లనుభవనీయ మగుట, కీడు మే లందఱకు నొనగూడ రాదు.

క. ఈయఘమునకు న్నిష్కృతి, నేయఁగరారాదు నీకుసేమం బనఁగా
నాయత్నము నెమ్మదిలోఁ, బాయక యొనరింపు మీవు భద్రాపేక్షన్.

గీ. అనుచు ననుచరగంధర్వు లాడుమాట, వినివిషాదంబుతో నిట్టివింత గలదె
యెన్నడు పరాభవం బెందునెఱుంగనట్టి, వాని కిచ్చోట నీదురవస్థ వచ్చె.

ఉ. ఎవ్వనిచేత నిట్లనియె నెవ్వనిశక్తి గ్రహించునన్ను న
న్నెవ్వనిగాడలంచెనొకొ యిప్పుడు నెయ్యెడ పాతఁ డెట్టి న
న్నెవ్వగవిన్న శోణరుచి నిర్భరలోచనవహ్నికీలలన్
కొవ్వణగింపడే శలభకోటలుగా నిటునేయువారలన్.

క. ఈపక్షపాతి యెవ్వడ, కో పల్కరు నొక్క-వోటఁగూడి మెలఁగఁ జూ
పోపగ యిందటిలో తను, దోపగబడవైచె నిట్టి వోసము గలదే.

మ. అని తా మెల్లన లేచిపోదునని యాయాసంబునం బొంది కే

లును కాలాడక పాణిముల్ జెదిర నాలోకింపఁగాలేక మె

ల్లన యొక్కింత ముహూర్త మాత్రమున నుల్లం బూరటిల్లంగఁ బా

వసుజేసెం బరమేశు శంకరు జగద్వంద్యున్ గృహంభోనిధిన్.

సీ. వనగాళి బొడమువాడని తలపువ్వతో జడలుగట్టిన గంగమడుపుతోడ

మినుకు తీనెడుకన్ను వినకరిమోముతో పూసిన మదనవిభూతితోడ

చెలఁగి రంకెలునైచు వెలిగిబ్బుమాపుతో డారక నొరపా మిఠాతితోడ

రెట్టిద్రాపుడుగాముచట్ట దువ్వలువతో చేరూపు పుణెకల పేరుతోడ

మంటవిడిచిన మిక్కిలి కంటితోడ, సంకునన్నియ నెమ్మేని చాయతోడ

ప్రమథవర్గంబుపాలిఁటి భాగ్యరాశి, యక్షునకు మోల హరుఁడు ప్రత్యక్షమయ్యె

గీ. భక్తనులభుండు సంతతాపన్న రక్ష, జైకకరుణాకటాక్షానలోపఁడపుడు

సంస్మరించినమాత్ర సాక్షాత్కరించి, యేల దలఁచితి వేవగంబిత్తు ననిన.

క. వివరమునొల్ల దేవా, దేవరకరుణాకటాక్షదృష్టి యునిచి నా

కావరముచేత వచ్చిన, యీనెరపా టుడిపి బోవవే యని పలుకన్.

ఉ. ఏమిటిగొప్ప శక్తియది యీఖచరేంద్రధరిత్రివారె నీ

వ్యోమచరై కయానమున నుండి తలంచెడగాక యంచు నా

రా మధుపానమత్తత నెఱుంగమి రంగము చేరఁబోయి యీ

బాములు నొందఁగావలసె బాపుడు వీని మనోవిచారముల్.

క. అనియెంచి వీనిఁ గొనితెఱ, డని ప్రమథుల కానతిచ్చి యపరిమితంబా,

తనభూతకోటిఁ బనిచిన, వనములు గోలంగ రంగవాసముఁ జేరన్.

మ. గుములై పుష్కరిణీకవేరిజలపై కుంభాండకుండోదర

ప్రముఖుల్ సంచిన్పతాశ్యగర్త లగుచుకొ బారల్ వెసంజూచి దా

హముదీరక జనరాగ్నియారనివిగా నంభోనిధుల్ జాలునే

తమకంచుం దమకించుచుం గళగళధ్వానం బనూసంబుగన్.

ఉ. గోలఁగఁ జూచి బిట్టలిగి కొట్టుడు పట్టుడు కట్టుడంచు న

వ్వేలము భూతకోటిఁగని వేగమె భీమగదాసిపాణులై

యాలముగాఁగ మోదుటయు నాలము సేయఁగ నీరుగోలకా

కాలుబలంబు వారుటయుఁ గాంచి కుమారుఁడు దర్ప మేర్పడన్.

ఉ. శక్తులు భూతవర్గము పితృచగణంబును బ్రహ్మరాక్షసుల్

భక్తులు భృంగి నంది గణపాలక ముఖ్యులు మున్నుమున్నుగా

- శక్తులు భిండివాలములు శస్త్రములున్ని గుడించి భీమవో
 శక్తులబారి కొంతవడి శక్తులు మేయని వీరి బోయినన్.
- క. పోనక కుమారుడప్పుడు, లావును జేవయును నగలంబుగ శ్రీరంగ
 గావరణ రక్షకావళి, యావళికావలయుమాన్తు నని హాళహళికన్.
- గీ. చేతనైనట్టి తా నని చేసి యలసి, చిత్రసేనుని బడచేసి జెడరి పుచ్చె
 నజ్జవేసుకు తనవారి ననునయించి, పోయె గనుపించుకొనక శంభుడును మరలి.
- క. ఇంతయును జిత్రసేనుని, చేంతక గంధర్వవరులు చెప్పిన నీందుగ్రిం
 డెంతపని వచ్చెనోయని, చింతామణిపీఠ డిగ్గి చిడిముడితోడన్.
- నీ. విరావతము తెమ్మటని యమరేందుగ్రిండు నదిని బొట్టిడిపై నవ్యవహుండు
 లాయంబులోని లులాయంబులే కాలు డెక్కుడు నరునిపై రక్కసుండు
 కై జాయమర్చు వక్త్రంబుపై వరుషుండు మృగముల గైచేసి మృగవహుండు
 హరినిబల్లించి కిన్నరసార్వభౌముండు మిన్నంది నందినమీద హుండు
 దివ్యరథములు భాస్కరాదిగ్రహంబు, అమరగంధర్వయక్షవిద్యాగరాదు
 లాత్మసద్గుణములను తూర్వములు మొరయ, సంగరమైనర్పఁ దిరిగె శ్రీరంగమును
- శా. బారు దీరఁగ దేవతాగణము పైపై ముప్పదిన్నూడుగో
 ట్లూరుఁగ్గిరశౌర్యదర్పములు డాయక రా విఠోకించి టా
 నారంభంబున శౌర్యశాలి కుముదాఖ్యున్ మీరు సారక్షుఁడ
 భీరావాసమహాగ్రహాతములు భక్తిం గొల్వఁ బార్శ్వంబులన్.
- గీ. అంకమున కేగు నావిష్ణు కింకరులకు, నమరకోటికి నైవయాహునముఁ జూచి
 రామరావణకృతసమరంబు దీని, వంటి దనజూలదని నభోవాణి పలికె.
- మ. తెరలెం దేరులు కూలె భద్రగజముల్ ద్రెళ్ళెం దురంగంబు లా
 ప్పరియక సైన్యము లట్టాడె రణభూతానందనాట్యంబు లు
 ర్వరనిండెక బ్రవహించె రక్తసదు లభ్రస్యందనాదెత్య భీ
 కర శస్త్రాస్త్రపరంపరాహతిని రంగక్షోజి రక్షావళిన్.
- ఉ. ఆతరి విష్ణుకింకరసహస్రముతో కుముదుండు దేవతా
 వ్రాతముదాకి సాయకపరంపరలక దిగ్దేశముఖ్యులక
 చేతులు వీటనీర ననిజేసిన పింఛమడంగి పాతీనక
 భీతిలి లంకకాదివిజబృందముతో తన మానమల్ మొనన్.
- క. తమతమ మాయాబలములు, సమకట్టగ కట్టు కుముద సైన్యము మీదక
 సమకాలంబులు బోరిరి, యమరులకు నసాగ్యమైన యర్థము గలదే.

- నీ. కురియించి భోరున వరపుష్క-లాన రజలధరంబులు రాలు శతమఖుండు
విసరె సప్తస్కంధ లసమానయుగపట్టి సారితజంగ్మూసమీరణములు
కాసె గండపుటెండ లీనున ద్వాదశచండమాస్తాండుల మండలములు
దహియించె త్రిభుననగ్రహయాశుపటుతిగ్మహేళిసంతతులుచునహ్నిత్రయంబు
ముచె మంనుల మింనుల ముచువేల్పు, కవిసె వికృదాకృతులను రాక్షసచయంబు
తత్తదధికారదేవతాయ త్త మహిమ, సరకుగొనరైతి విష్ణుకింకరులు జూచి.
- మ. పటుజిహ్వోలూర్పి ఘోగవిషసర్పంబుల్ పయిన్ రాగ ను
తగటకాలాబ్జములెల్ల గప్పకొన గృహి శ్యేనఘాకాచి సం
కటముల్ పైకొని వృశ్చికాదులొదనన్ గల్గొద్దతిం జూచుచున్
దు కలంగడయ్యె నొకరుండున్ విష్ణుభక్తాశితోన్.
- క. కుముదుం డప్పడు దివిజులఁ, దమతమశక్తులను బోరె తమతో మాయా
సముదయముఁ జూపుఁ బ్రతిగా, సమకట్టెన్ మాయదివిజ శక్తులు మాయన్.
- ఉ. ఆతతమైన నైష్ఠనమహాంతరఘోగసమీరపాతని
ర్ధూతములై సమీరము ఖదుర్జయమాయ లడంగి గౌతమం
బై తగు కోగ్రపావకశిఖావళి భేచగమాయ లన్నియుం
బాతకశీలుయత్నముల భంగి నడంగె నిమేషమాత్రహోన్.
- చ. అదిగని యింద్రుఁ డాగ్రహసమామలితాత్మకుఁడై జగత్రియం
బదరంగఁ జేతనజిము రయంబున ద్రిప్పి దిశల్ గలంగ బె
ట్టిదముగ వైచినంతనె వడిం గులిశం బరుజేగ తేతన
వ్వొలయ మొగంబునం గుముదు డుద్ధతిబట్టె కరాంచలంబునన్.
- క. పట్టిన నాహాకారం, బుట్టి దిశావీధులండు నొక్కొక తృణమై
గట్టులమొరకలు మును తెగ, గొట్టెడు జగజెట్టియెలుఁగు కుంతితమయ్యెన్.
- క. కుముదుని హంకారంబున, నమరేంద్రుఁడు మున్నగాగ నాదిత్యులకున్
సమసె నిజశక్తు లప్పడు, భ్రమసెన్ మగ సైన్యమెల్ల బవరము దీరన్.
- గీ. పాణిభయమున నొక్కఁడుపట్టు తోవ, నొకఁడు వారక దిక్కున కొకఁడుగాక
బరవ నింద్రుఁడు పద్మజుపాలి కదిగి, యతనియడుగుల కప్పు డానతి యొనర్చి.
- క. దండమిడి లెఘులె మ్మా, ఖండల నీవచ్చినట్టి కతమెట్టిన యే
దుండగము లేక నాక ను, ఖండితమహిమానుభూతి కరమొప్పుఁ గదా.
- గీ. విన్ననెయొన్న దిపుడేల విబుధనాథ, నీదువదనంబు కైదువలేదు, చేత
కిటుకు లెందైన బుట్టిన యటలునోచె, కలుగుగా కేమి వివరించి పలుకు మనిన.

- శా. అయ్య నాచెలి చిత్రనేనుఁ డనువాఁ డాకాశమార్గంబునకా
 నీయాస్థానికి వచ్చుచో తరవులో నిష్కాగణం బేలనో
 చేయిం గాలుఁ గదల్చలేకిటులు మూర్ఖిల్లం దదీయా రీకె
 నెయ్యుండొట హితార్పినై చనితి వానిం జేవదేవాళితోన్.
- ఉ. పోయిన నెవ్వరో ధరణి భూతగణంబులు కయ్యమిచ్చినన్
 మా యనురాళి నొక్కఁడును మార్పడఁజాలక నెనగ్రతీసిరే
 నాయెడఁ జేతనజ్ఞము రయంబున బంపిన నెవ్వఁడో యొకం
 డాయతశ క్కిఁ బట్టుకొనినం తటిదీరె మదీయశౌర్యముల్.
- గీ. అనిన నమ్మాటలో కుముదానుచరుఁడు, ధాతకును గేలుమొగిచియే ధరణిను గాఢ
 నచ్చినాడను నాస్వామి వజ్రహేతి, మీనశంబున నొసఁగి రమ్మియటంచు.
- క. కుముదుని వేగులవాడని, కమలాసననచ్చె నిందుక్కి దుచ్చ భాండా
 రమునం బనిలకు చేయి, పుము నెలవా నాకు మదలి పుడమిం బోరన్.
- క. అని చారుఁ డేగుటయును నిం, ద్రునిఁ గనుఁగొని పొమ్ము నీశ్వరునిపుణ్యము చే
 సినకతన మగుడవచ్చెం, కననిది సింగంబు వాతికండ తెఱంగై.
- శా. శృంగారోపనాదిభోభనము లక్ష్మీనిత్యవాసంబు శ్రీ
 రంగవిహ్నిము సహజాంతరమహారమ్యప్రదేశంబునన్
 గంగదైభామొప్ప నుండునటె యారాజ్యంబుపై నల్లి యా
 భంగి న్వచ్చుట క్రిమ్యరం బొడముటల్ భాగ్యాతిరేకంబునన్.
- గీ. వెత్తివాడవుగాక వివేకినైన, రంగధామంబు నీవు చేరంగఁజనునె
 చాలు మనవంటివార మాస్వామియాజ్ఞ, మీరువారల నొకని నిమిత్తముగను.
- క. శిశున్త్రుము నాయన్త్రుము, పాశుపతం బపగదివ్య బాణంబులు రం
 గేశుని నేవకులందుఁ బ్రి, వేళించునె నాకమునకు విచ్చేయుఁ డనన్.
- మ. కడక్కున్ సిగ్గున నోసరిల్లి హితులం గంధర్వులం బిల్లి తా
 నడిగింపం జెవిచెంతకుం జని త్రిలోకాధీశు రంగస్థలిం
 బడియున్నాడటె చిత్రనేనుఁ డతనిన్ బాలించి రక్షింపుమీ
 యుడకుం జేర్చునుపాయ మెట్టిదయ్య మీ రీక్షింపు డులంబునన్.
- క. రంగవిమానచ్ఛాయా, సంగతినిన్ వారె తదనుచర శిక్షితుఁడై
 సంగతి నేగుచు నేము దొ, రంగి చనికతన బ్రాణ లాభము కలిగెన్.
- క. ఇందునకై గిరికన్యా, మందిరుఁడు వహించుకొని ప్రమాదము నొందెన్
 ముందెఱుంగక తా బోయి పు, రందరుఁడును కత్తియిద్ది రాఁగా వలసెన్.

- క. కలతెఱుగు సముఖింబున, తెలిపితి మును నంతఁజేస ద్రిపురారియు న
జలజాసను సముఖింబున, నిలిచి తదన్యంగా పలుకనేగక ముండెన్.
- క. అందటి నీక్షించి శతా, నందుఁడు మీకేల యిట్లనఁగఁ గర్మఫలం
బందక యెంతటివారల, కుం దరమే చిత్త్రసేను గుణకోషంబే.
- గీ. అందఱును నీశ్వరాధీను లైనవార, మతనియాజ్ఞ దుగావదంబగుట తానె
కర్మనశ్యలు యందుండి కర్మఫలము, లనుభవింపఁగఁజేయు సర్వాత్ముఁ డగుచు.
- గీ. ఇలకుఁ బతిలేమి నర్హసంకులత నొంది, చెడుట నట్లును నెందు నీశ్వరులు లేని
యెడ సకలలోకములునశ్చరములొందు, కర్త శ్రీరంగభర్త యొక్కరుఁడునుముక్తి.
- క. ఆయాశు దివ్యతేజము, ఛాయాయాపమున నుండు సత్యంబని యా
మ్నాయంబు లెపుడు మొఱియిడ, నీయర్థ మెఱుంగున్న నిటుగావలసెన్.
- గీ. నిగమశృంగంబు గంగంబు గగనవీధి, నేనుచో ఛాయ యందమై యాగి యున్న
నుత్తుఁడై దాటఁబోయి యమృత్యు... , వడియె కొల్పిన వాడేల చెడకయుండు.
- క. దివ్యచ్ఛాయామర్చిత, నవ్యోమచరుణ బునీతుఁ డగుచందము నా
దివ్యాధు బుడిపి బోవుము, భవ్యాత్మక యనుఁడు కమలభవుఁ డిట్లనియెన్.
- గీ. అనఘ శ్రీపతిమూర్తు లయ్యవనిమీఁద, తానె మొలచిన దివ్యానతార మండుగి
సిద్ధుఁడు ప్రతిష్ఠఁజేసిన సిద్ధమయ్యె, జనులునిల్పినయవి పౌరుషంబు లందుగి.
- గీ. సరణి సరిసన్నిధాననై సమ్యములను,
... .., నేయ కైంకర్యముఖసమార్చిత ఫలంబు.
- క. ఇహపగములందు నయ్యా, వహిగా నందుంచు జేయువారల యసుముల్
విహితగతి ననుభవంబగు, నహిసంచాయ లుభయలుభమై న ర్తిల్లున్.
- క. ఛాయా నిజఛాయా యుప, ఛాయయు నన నుభయమై.....
ఛాయల నవియె జనావళి, యాయక్షయకాలమునకు నగు విషమంబున్.
- క. తలదండ్రులు గురువులు నీ, డలు దాటగరాదు కలువడంబులు శయనం
బులు నాననంబు లట్లన, తలఁచక కడనుండు టనియె ధర్మం బెందున్.
- గీ. అది యెఱింగియు మెలఁగిన హానిలేదు, వీనినెఱుఁగక నడచినవాని కెందు
నిష్కృతియు లేదు పెద్దలు నీరజాక్షు, వాసములుగాఁగ నిది సాధువర్తనములు.
- గీ. పాగహీనుండు కుంటియు పగు డెట్టి, యెఱుఁగములుఁజేసి పట్టిన దురితమతులు
దివ్యభవనంబులను గురుస్విజుల నెదుర, నణకున బ్రదక్షిణంబుగా నరుగవలయు.
- క. అట్టి ప్రదక్షిణములలో, మెట్టిది నీశంకలెల్ల మెయికొనునేనిన్
జుట్టతదధీచిఛాయలు, నట్టి చరింపుడని శుభ్రులు బలుకుచు నుండన్.

- శా. చాయాధారుణి మూడుభాగములుగాఁ జర్పించి వాఁ డానిమం
దాయీశుక్ భజించుచునాడగుచు నేయంబోలుగా కూరకే
నేయంజెల్లను స్వప్రయోజనములకై శ్రీనిష్ఠుసంక్తిరనల్
నేయకై గేరడమాడినకై జెవిటియై జీవించు భూమండలిన్.
- సీ. దేవాలయముఁ జూచి తావేగ మొక్కిరి యట్టి నాస్తికుఁడు జాత్యంఘ్రుఁ డగును
హరిదివ్యభజనంబునకుఁ బ్రదక్షిణముగా జనకున్న బుద్ధుఁడు జబ్బువదలు
నాద్వారమున నమరావాసములు జేరువారలు దుర్మార్గవర్తులైరి
హరిని సంస్తుతిలేక యాత్మస్తుతులు నేయు నల్పుఁడు మూఁగవాఁడై జనించు
దివ్యసిద్ధమనుష్య ప్రతిష్ఠ లందు, దివ్యమన్యంబు నిగమకీర్తితచరిత్ర
మవ్యయము సర్వకారణ మమృతంబు, రంగధామంబు లోకైక మంగళంబు.
- ఉ. ఘోరతపంబుజేసి గయికొంటిని రంగవిమాన మేను త
ద్వారమునకై మనుప్రభుఁడు ధాతికిఁడెచ్చినతం డొసంగి తా
కూరిమిపట్టె సల్పెనర గొన్నిదినంబులకుఁ విభీషణుం
జేరఁగఁ బిల్చి రాఘవుఁడు చేతికి నిచ్చెను రంగధామమున్.
- క. ఆయన పూజార్థంబుగ, శ్రీయుతుఁ డగురంగశాయిఁ జేర్చెను గావే
ర్యాయతపులినంబున త, చ్ఛాయాలాఘనము వీఁడు జనునే నేయన్.
- ఆ. వె. యుక్తమై యనంతశక్తియుక్తస్వయం, వ్యక్తరంగతాజ వరవిమాన
ధామమైననీడ దాట తత్కింకర, భూతకోటి యేల బోవనిచ్చు.
- క. వారలతోటి విరోధము, కారడవుల వహ్ని జెణుకై వడి గాదే
మీరెఱుంగక వగవడసితి, రా-రంగము దేరిమాడ ననునే మనకున్.
- క. అనవిని యెట్లులెనను మీ, మనమున గంధర్వుఁ బోడుమార్గము నాకున్
మనవి యిదిచూడు మనవుఁడు, వనజాజనుఁ డిట్టులనియె వాసపుతోడన్.
- ఉ. రంగవిమాన దర్శనము రంగనినాను సమర్చనంబు శ్రీ
రంగనివాస పావనసరస్వలీలాద్యుత్తి సహ్యాకన్యకా
మంగళతీర్థసేవత సమగ్రతగల్గ దదన్యనిష్కృతికై
వెంగలులై చరింపుదురె వేఱను మిట్టు లొసర్పఁ జేయఁగన్.
- క. అని కొలువుదీర శంకరుఁ, డును జనియెన్ దివిజనాథుఁడు శ్రీరంగం.
బునకు డిగి చిత్రీనేనున, కొనరంగా నీహితంబు నుపదేశించెన్.
- క. అతఁ డట్లవేసి రంగా, యతనస్మరణమున లేచి యవయవముల నూ
ర్జితపూర్వశక్తిఁ గైకొని, శతమఖునిం బిలిచి తాఁ బ్రసన్నాత్మకుఁడై.

శా. త్రిమద్రంగవిమాన దర్శనశుభశ్రీ లాంఛి సాగ్రాతస్థలా
రామంబుం గమఁగొందు నమ్మనెడ నగ్రాక్షోణి కారుణ్యని
స్సీమన్ నిర్జితకాము కాశ్యపమునిన్ నేమించి యేమాని పా
లోమీనాయన పాపతస్పవను వాలోకించి రక్షింపవే.

సీ. మానంద్రముజను తేమగ కేమిచేతురు పలుకంగ తగునెద్ది తెలివియెద్ది
జేరఁ జోటెద్ది యేమేరవార డీశ్వరుం డెయ్యది విడుతు రహేచనుతులు
బ్రహ్మ మెచ్చటనుండు బగమం బనఁగనెద్ది యేరికిఁ గనిపిండు నెద్ది యొసఁగు
విజ్ఞాన మన నెద్ది యజ్ఞాన మెట్టిది సత్య మేమాపు నసత్య మెద్ది
ఇన్నియును వరుసనానతియిచ్చి నమ్మ, బోవు మొకయాత్మఁగాచిన పుణ్యమునకు
యశ్యమేగపహస్రంబు లైన దొరయు, ననివశంపర్వఁ జూచి కాశ్యపుఁడు పలికె.

సీ. నేయునాగగనిశ్చితమైన ధర్మరాలు హరిని బేర్కొనుట సత్యమును బలుకు
హరిచరణాబ్జంబు లందఁజేరుట బోధింప రక్షింప గాఁడు వారాము బాగు
పరుషవాక్యములు దబ్బరయును విడుదుట యెల్ల నోయియుండు గుహస్వరండు
సౌఖ్యంబు పరమంబు జ్ఞానాధికులుగన్ దరించు హేక్షుము దీనినెఱుంగ నదియు
జ్ఞానమగు తెల్విలేని యజ్ఞానమయ్యె, నిలుచునయ్యది యీశ్వరత్తు బానిదియును
నట్టిది యసత్తు బరికింపుచునినఁ జూచి, భువరుఁ డెట్లు మఱియు నకాగశ్యపునకు.

ఉ. పరిదుల నందఱందుఁ గలఁడిశ్వరుఁ డంటిరి యట్టివాఁడ దీ
సెందునుజూచి కాన మిదియేమియనన్ విని సూక్ష్మదృష్టిచే
గందురుగాక మాపులను కందురె జూచుచునుండి కానరే
మందురు మందుకైవడిగ దాకొను జీకటి యెల్ల వారకిన్.

గీ. ఎన్నఁడు దురాన్నములకూని యింతులందు, కామకుఁడుగాక పరిశుద్ధగాతుఁడైన
హృదయసిద్ధిని గల్గు నభ్యుదయ మొందు, దాన విజ్ఞానమపుడు శ్రీజాని గాంచు.

క. నాయందు నందఱందును, నీయందునుగలదు మనను నిలుపలేనిచో
నీయర్థమైన నెఱుంగనె, యాయతులు ముఖవిహారహితవు లరయఁగన్.

క. అంతఃకరణసమేతా, కాంతాలోకనమె దృష్టిఁగని తెలియుము ని
శ్చింతుఁడనై పరిశుద్ధ, స్వంతంబున జూడ విష్ణుసాన్నిధ్యముగన్.

మ. ఇదియే రాజగజ్జోలిమాటలు కృపాహీరాకనీరాకరం
బదుగో రంగము సహృదయక యిదే యభ్యాసోత్తరము
ల్లదె నేవింపుము తీర్థమాడుము పిపాసార్తిన్నివారింపు నీ
కొదవున్ సర్వశుభంబులు న్మునుము పా ముద్యద్వనాంతంబుకున్.

- క. అని దీనిం గనుఁగొంటిన్, వినఁగంటిన్ మంచితోన వీజ్ఞానకళా
జనకము లగునీశో క్తము, లని మానికి మొక్కి యతని యనుమతి బడసెన్.
- శా. కావేరీనదిఁ గుంకి పుష్కరిణిలో కర్మానళిం దీర్చి రం
గావాసుం బరవాసుదేవుని స్వయంవ్యక్తస్వరూపున్ రమా
దేవీసల్లభు శేషశాయిఁ గని భక్తిన్ మొక్కి కీర్తించి య
ద్దేవారాధ్యుని సన్నిధిన్ ఖచరు లావెత్తుల్ తను నెచ్చఁగన్.
- ఉ. మేళము ఘుమ్మనన్ శుభ్రసమేతమునన్ జతగూర్చి నుద్దలన్
దాళము లోవజంబులును దండెలు చాగులు నొక్కమోతగా
నాళతజేసి దృష్టిపరిహారతక్త మును తుంబురుండు తా
గౌళవరాళి నాటలను గాయనరూఢికి నాటిచూపినన్.
- క. గాంధర్వవేళ సంగతి, గంధర్వవరుండు వీణఁ గైకొని దివిష
ద్గందేభగామినీమణి సంధించిన మసకతి త్తి జతరాణింపన్.
- సీ. ఒకరాగమునకన్న నొకరాగ మందమై లయకారులను సిగ్గుపఱచుచుండ
ఒకస్థానమునకన్న నొకస్థాన మొరపులు నెదనల్లి వీరులవిందు నేయ
నొకగీతమునకన్న నొకగీత మతిచిత్రరచనల విమతిశల్ రంగుమీఱ
నొకరాయమునకన్న నొకరాయము విశుద్ధభరతవేత్తల కుదాహరణములుగ
నొక్కతాళంబుమీరఁగ నొక్కతాళ, మొకప్రబంధంబునకుమించు నొకప్రబంధ
మొక్కనామావళికిమీర నొకటిగాఁగ, వీణెనాయించు నొకవేల్పుజాణ యపున
- క. ఆవీణె నొకనిచేతికి, నావల యందిచ్చి దండి యెందుకు పాడెన్
రావణ శంకర నారద, పావనముఖ్యులను నోజి బంతి యనంగన్.
- క. ఘను దేశి శుద్ధవైఖరి, వినుపించిన చిత్రసేను వీణానాదం
బున మూర్ఛనలమునింగిన, జనుల నచేతనులగా నిజంబున బాడెన్.
- సీ. ఘనవిధంబునబాడ గారూఢస్తంభంబు తొగరుఁజాయల కొత్తజిగురు లొత్త
తంతుమార్గంబున దళుకొత్త బాదిన మణిపుత్రికలకు జెమ్మటలు బొడమ
దేశవైఖరి బాడునో శిరోమాలిక లెత్తి జయ్యన భోగి యొత్తిగిలగ
తగహిరంగములు వింతగ బాణకాంచనకలశంబుపూరముల్ కరడుగట్ట
పదముబారెడుచో రూపపదము వాడు, చోటనాశ్వారులకుచొక్కు జూపఁబడియె
మాపు నెమ్మోముబయకాధు మఘరగాన, రీతి రంగేళుఁ బాడ సంగీత సరణి.
- క. రంగము ఖమంటపంబున, బంగారపు బొమ్మలన నుపర్యవధూటీ
శృంగారరస నిధానము, లంగంబులు తక్కుతక్కు మని రాణింపన్.

క. నేచులులకు నాశములకు, భాషలకు నుదంతరుచితపరికర నానా
భూషణములకును దుర్గా, నేష్వషణుడై కొల్చియుండ విద్యాగరుడున్.

మ. ఎకతాశంబున వీరమద్దెలరవం బేకంబుగా నట్టు దాల్
ధికతోతో త్తకర్షుంకుంకుంకుకితాధితాగి నాలోధికం
ధికత తే న్యుదిధికు-ధికు-ధికతాధితాని తాశంబులున్
కకుబంతంబులు మారుబుల్కొన గోల్లశ్యందమున్నాడగన్.

ఉ. నేశినిగఱురట్టము దివ్యకళాసియు గోలచారికై
లాంకిపేరిణీవిధము లాగులు జక్కిణీచిందుకొల్వణున్
బాసలుకోపుఁ జూపులును బాట పదాభినయంబులేకయున్
వాసికమీర నాట్టుకలనం బ్రకటించెను హావభావమున్.

క. పాడినకై నడిఁ బాడుచు, నాడిన యటు లాడుచుండు నలకంగమున్
కీర్తిదామృగశాకీపిక, నీడజముఖ తిర్యగాత్మనిచయం బెల్లన్.

మ. కవితాగారణి యక్షగానరచనన్ గంధర్వ గాంధర్వమై
హానశింపన్ గనకప్రసూనముల కుత్సాహోదసంపర్కమై
మిపుల న్మెచ్చఁగఁడేసె భేచరుల భూమిన్ సత్కళావంతులన్
భువనంబెల్లను ముంచె నద్భుతసాంభోరాశి నుల్లాసియై.

మ. భటబాణౌ క్తులనానుచిత్రమనుక ప్రాథంబుకాపద్యమున్
నటనప్రాయజటాటవీరగ్రహిణవల్ల కోవ్యమకల్లోలినీ
పటువీచీరభసార్భటిం బొగడ నాపన్నప్రసన్నుండనై
కటికానంతశయానుడై యలరి రంగస్వామి గంధర్వతోన్.

గీ. మెచ్చితిని జిత్రినేన నీయిచ్చగోరు, వరము లిదియెంత నాదుచితరణమునకు
నీదు విద్యలకును వేడనేర వీవు, కొమ్ము సాహస్యపదవి నాసొమ్ము నీవు.

క. ఎచ్చటికి వలయుచోటికి, నచ్చుచుఁ బోవుచు విమానవర్యంబులపై
నచ్చరులఁగూడి మెలఁగుచు, విచ్చలవిడి భోగభాగ్యవిభవోన్నతులన్.

క. పొమ్మనిపనిచిన శీరం, గమ్మనకుఁ బ్రదక్షిణంబుగావచ్చి ప్రణా
మమ్మునరిచి యిందుగినిసము, ఖమ్మనకుం జనియె దివిజకాంతలు గొలువన్.

క. ప్రఖ్యాతము గంధగోవు, పాఖ్యానము విన్నవార లట్లనె మహిమై
సౌఖ్యములఁ బొదలి యిందుగిని, సఖ్యమువాటింతు రెల్లజాతుల వారున్.

శా. కలతేకాలజటావిటంకవిలుతద్దంగాజనుకారణో
తగ్గంతాణాత్మరపాదపద్మనఖరుత్పల్లెందుసాంద్రప్రఖా

కుంభాతనతోఁగుశార్వరమరుతోఁగ్రతీరహింద్రాననో
తక్రంతా బిందురశింధురాద్ధుహితృముగ్ధస్నిగ్ధచింతామణీ.

క. కోమల సజలవయోధర

శ్యామలవక్షాంతరాళ శంపాలతీకా

శ్రీమహిత వినూతన కమ

లామహితవిలాస నాతి లాలిత హృదయా.

మాతీనీ. జగదవన విహారీ సర్వలోకోపకారీ

నిగమభువనచారీ నిర్మలాకార దారీ

సగుణమయవిదారీ సర్వధర్మానువాదీ

భగవదహయసాదీ కంధికన్యా వినోదీ.

❧ గ ద్య ❧

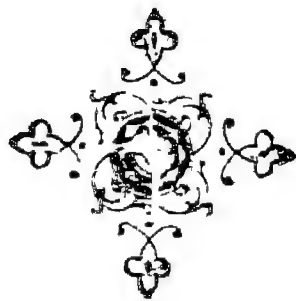
❧ ఇతి త్రివేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధః

కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాభి

చంద్రో వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయ

త్రిరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ

జ తు ర్థా శ్వా స ము.



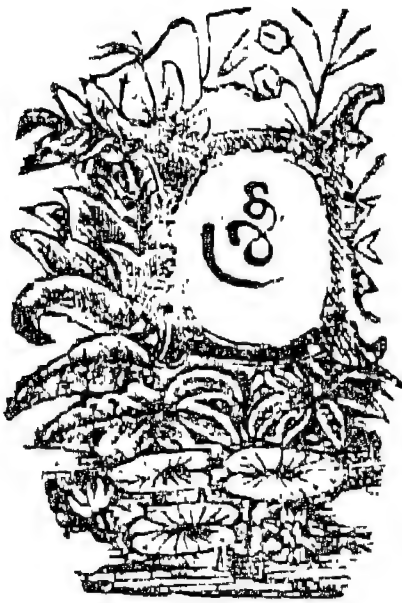
మీరస్తు.

శ్రీ రంగమాహాత్యము.

శ్రీరంగ

పంచమాశ్వాసము.

— :- (0) :- —



రమణీ ధరణీ నీ
భారమణీ యాంగరాగ లలితాతేజా
చారునితాంతలసత్కర
హరి విభాతరణి వేంకటాహార్యమణి.

వ. అనధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన శ్రీరంగ సూతుడు
శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

నీ. అనఘ ద్వైపాయన వినశేషినవియెల్ల వింటిని నీచే సవిస్తగముగ
నిగమంబులుఁ బురాణనికరంబు లభ్యాత్మసారంబులు విశేషశాస్త్రములును
నీచేతనైవని నిగమశాస్త్రార్థముల్ వేరు మీమాటలు వేరు గావు
రంగధామమున తీర్థము లెన్ని యందుల మహిమ యెట్టిది విన మనను వొడపె
నానతిండన నాగదంతాదులకును, బాదరాయఁ డెఱిగించుభంగి మీకు
దెలిపెదనటంచు శౌనకుఁ దేరిమాచి, యాదరంబున సూతుఁ డిట్లు సమఁ బలికె.

క. తీర్థంబు లారుగల వని, సార్థఫలస్రవము లనఘు లగువారల. కీ
యర్థము ధర్మాదిమ బుధు, సార్థము లొనగూర్చు నెట్టులన వివరింతున్.

కా. భారద్వాజమహామునీంద్రుఁడు తపఃప్రారంభియై శిష్యు లా
త్మరాముల్ తనపెంటగా నతులపుణ్యం బైన కావేరికా
తీరారామ రసాల ప్రాగపనసావిక్షాదుహవారితముల్
సారంగన్నులవిందు నేయఁగ యధృచ్ఛార్థ మార్గ సంచారుడె.

౧. ఉల్లోలహరికాలోద్ధూతనిర్భన్న శాతవిషాణాగ్రసామజాలి
 నవదేవతాంఘ్రితీవనజనూపుర రణాభ్రమదవిభ్రమ రణద్రుమగకులము
 స్వామి భవత్పాంత సంతతాధ్వరహవ్యవహవధూవర్ధితవార్ధరంబు
 విశ్రాంత విగమపరాయణ జపనూను సచ్చాత్రికరహరి శ్చందనంబు
 హరిణకలభచిలంఘ్యమా నాగ్రభాగ, సరణి విస్తారితార్ద్ర కాషాయవసన
 ఉదయవాహనము సహ్యకన్యకాత, టంబు పుణ్యాశ్రమములఁ జిత్తంబు బొడల.
౨. మామచుఁ జంద్రపుష్కరిణిఁ జూచి తదీయవిటంకసీమలన్
 కవిర న్మృత పుర చరిష్ట కపోత శుకీ కల స్వన
 శ్రీనివాసకలిన్ బులుగుచిక్కములై యలరింప మెచ్చుచున్
 కే చకర వాక్యతి నమేయుని రంగనివానుఁ గొల్వంగన్.
౩. చేరి సకలప్రదాయి లక్ష్మీవిధాయి, నజహరధ్యేయి జలధిక న్యామపాయి
 నామస్థాయి శ్రీనివాసావిధేయి, శేషశాయిని గాంచి పూజించి పొగడె.
౪. కోవిల వెలువడి తనదురు, పావన కరుణాసముద్రుఁ బరతత్వనిధిన్
 క్షిప్తజానవిలానుని, క్షివరు వాల్మీకిముని నదీతీరమునన్.
౫. మామన్ జేడి తదాశ్రమాంతరమునిస్తోమంబు నీక్షించి యే
 బామన్ జూచితఁగాన మద్దురునరున్ సత్యాత్ము పావిత్రసున్
 క్షిప్తమాత్రజితాంతరంగరిపుఁ గూర్చిం జూపుడ న్నంబరి
 వాగ్దాదిత్యులు వామలూరుతనయా వాసంబు సూచించినన్.
౬. తానచ్చి కొంతదివ్యున, కావేరీతీర మాని కాంతారంబున్
 శ్రీవానాగారంబుల, భావుక పావన కిశోర పరివారంబున్.
౭. నాల్గుఁ గాఁ బొడికింట లేటి బాలింతకుఁ బురుషోయు సోకోర్చి పులిమిటూరి
 యలగాడ్చు లెజకుల చిలువలాలకు లాడ బర్హ మెండకు బూలుబట్ట కేకి
 బిలక చూలాలి నోవ్వులబిట్టకుట్ల కేమరకాచు చూపిల్లి మంత్రసాని
 కలకంఠ లెమ్మలికంఠూతి వారింప గోకు సింగము వాడిగోరుకొనల
 లేటికోరమకు కంఠెఁగతేనె యుగ్గు, బోపి పోషించుఁ జీకటి పులుఁగు లేమి
 బాతివైకంబులేకనారంభమిందు, మహిమనయ్యాశ్రమ శుభ్రోచ్చమానివరుఁడు
౮. త్విమనాగ్రహయన చరి, తామృతసంఘాతి వార్తి యగువాల్మీకిన్
 రామకృష్ణాదేవరాయన, రామకసాక్షా పరావతారుం గనియెన్.
౯. కంఠాంతరాశ్రయమగు నమస్కార మతని, పాదపద్మంబున కొనర్ప నాదరించి
 యోదరబాహు యెవ్వోటనుండి రాక, యెచ్చు యెచ్చటి కేగితి విన్ని నా శుభ.

- గీ. పలుకుమన పుట్టలుట్లు తాపసినిఁ జూచి, తీర్థములు జూచజేసి ధాత్రిని జరిగించి
మీరలున్నారు కాజేరి తీరములను, ననుచుఁ గొందఱుమును తెచ్చిన కతమున.
- క. నచ్చితిమి వేడ మునినరు, లిచ్చటలేఁ డనెనువారు నెచ్చటనుండో
వచ్చుననువారుఁ జూచితి, మిచ్చట ననువారు నగుచు నందఱుఁ బలుకన్.
- క. వినినచ్చి మిమ్ముఁ గంటిన్, జననంబుఁ గృతార్థమయ్యె సఫలంబయ్యెన్
దనతన మాచార్యోత్తమ, మనమున నానందవార్ధిచున్నుండ నైతిన్.
- క. ఇచ్చటి శశిపుష్కరిణీయు, యిచ్చటి రంగేశునేవ నిచ్చటి నదియున్
వచ్చి కనుంగొను సుకృతము, వచ్చి మిముం జూపె భాగ్యవశమున నాకున్.
- గీ. ఎన్నితీర్థంబు లిహోట నున్నవందు, నాశ్రియించి కృతార్థులైనట్టివార
లెన్వ రానతినిండన్న నిట్టులనియె, నాభరద్వాజమానికి నాదినుకవి.
- క. ఏనాఁడు విభీషణుడను, దానవపతి నిలిపె రంగధామము నిచటన్
యేనాటనుండి నాయక, యీనెలవున నున్నవాడ నిచ్చాగతినిన్.
- క. కలవారి పుణ్యతీర్థం, బులు రంగక్షేత్రనికటసూముల దానం
దులలేని మహామహిమము, లలవడ నశ్వత్థతీర్థ మాద్యం బయ్యెన్.
- మ. కన దశ్వత్థముచెంత మాధవియనంగా నొక్క కన్యామణి
ళిలకం బాసరసిన్ మునింగి శుచియై తీరంబునన్ తాలి పు
వ్వులు శృంగారవనంబులన్ వెగసితావుల్ గట్టి రంగేశు ణ్
వెలకర్పించుచు నుండెఁ దీర్థనికటోర్విబ్రహ్మచర్యంబునన్.
- మ. ఉటజావాసమునం దపోనిరతమై నుత్తుంగనక్షోజలం
పట మీక్షింపకయున్నవే తనదు మీపానీయకుంభంబుచే
నెటు కానో యన కాసరోవరజలం బేసొద్దు నశ్వత్థనై
కటికానాలమునందు నింపుచును రంగస్వామి భావింపుచున్.
- క. ఉండునెడఁ గావరావే, దండింపకుగయ్య తాళజాల ననానన్
గండెవ్వరైన నడ్డము, గండను నార్తస్వనం బొకటి చెవిసోకన్.
- క. ఆకాశవీధి నేడ్చుచు, నీకరణిం బలు కనాగయింతిగనముగా
నాకర్ణింపుచు వెరనకు, మోకమలేక్షణ భయంబునొందకు మనుచున్.
- క. ఆగ్రూ యన్యాయంబును, నిగూర్తగనంబుదాన నెన్వతేవే నీ
కుమ్యాలించియు బోచెద, నెయ్యది నీజాడ యహితులెన్వ గటంచున్.
- క. గగనమున జూడ దానిం, బిగగట్టుకొ కొట్టి తిట్టి బెడరింపుచునో
సి గయాళి నీకు నోరా, వగలించిన విడిచిపుచ్చువారమె నిన్నున్.

1. అ. పోతలలోలుఁ దేల పోయెదరు మీ రాహా మహాపూరుషున్

అంతా దుష్టాచార పారుషమె యార్వంబట్టి పీడించుటన్

అంతా కృత్యమకృత్యముం దలఁప కీచందాన బాధింప నే

మరియెత్తఁ బడియేమి కేసె నకటా మేలే వఘానోహసున్.

2. నాల మూలవిలపింపనేల నీకు, బాల శ్రీరంగశాయని పాలగూడు

కొన్నకము చేలకొట్టెన రన్నలార, వలదె కనికరమింత యెవ్వారికైన.

3. మూలకాచిన పుణ్యమూర్తు లిదియేమీ కూరికృత్యంబు లే

వ్యాపకా కేయనిదెల్లఁ జేసెదరు నావాక్యంబు వో దోయితి

నాకేయము దించి మీరు చనుడన్న న్మానవీసూక్తముల్

వారాల్ గేసుల నాలకించి చన నవ్వామాక్షి నీక్షింపుదున్.

4. అర్చనానామ వినివమ్మ తపస్విని జనులకుఁ గర్మానుసార మగుచుఁ

దొంగును బుభుక్షుములు కర్మమది కాలనశమకుఁ గాలప్రస ర్తకుండు

విద్యకుఁ బట్టియూర్వరుని యజ్ఞాచక్రమరయ దుర్లంఘ్యనీయంబు గాన

విద్యా గాత్రుడై యిలకర్మవశ్యుల దండించు మాస్వామి దండధరుఁడు

నాదేవతామట్టి భూకపాతకుల నెల్లఁ, బట్టితెండన శమమనిపమపుఁ జేసి

కేయనిచ్చుచుఁ గలుషాత్మకులను నెదకి, పాలియఁ గొనిపోవునట్టి మాతలము మేము.

5. అ. పోతలలోలుఁ దేల పోయెదరు మీ రాహా మహాపూరుషున్

అంతా దుష్టాచార పారుషమె యార్వంబట్టి పీడించుటన్

అంతా కృత్యమకృత్యముం దలఁప కీచందాన బాధింప నే

మరియెత్తఁ బడియేమి కేసె నకటా మేలే వఘానోహసున్.

6. అ. పోతలలోలుఁ దేల పోయెదరు మీ రాహా మహాపూరుషున్

అంతా దుష్టాచార పారుషమె యార్వంబట్టి పీడించుటన్

అంతా కృత్యమకృత్యముం దలఁప కీచందాన బాధింప నే

మరియెత్తఁ బడియేమి కేసె నకటా మేలే వఘానోహసున్.

7. అ. పోతలలోలుఁ దేల పోయెదరు మీ రాహా మహాపూరుషున్

అంతా దుష్టాచార పారుషమె యార్వంబట్టి పీడించుటన్

అంతా కృత్యమకృత్యముం దలఁప కీచందాన బాధింప నే

మరియెత్తఁ బడియేమి కేసె నకటా మేలే వఘానోహసున్.

8. అ. పోతలలోలుఁ దేల పోయెదరు మీ రాహా మహాపూరుషున్

అంతా దుష్టాచార పారుషమె యార్వంబట్టి పీడించుటన్

అంతా కృత్యమకృత్యముం దలఁప కీచందాన బాధింప నే

మరియెత్తఁ బడియేమి కేసె నకటా మేలే వఘానోహసున్.

పంచమాశ్వాసము.

- క. నీకేమి నోరు నొచ్చునో, యీసులటక విడుగుమనఁగఁ జేరి మాటల్
గైకొన గర్మనిరుద్ధము, మామ నేర్పరమునమృ మామేరికవేన్.
- క. ఆజ్ఞానిలంఘనము మే, మజ్జులమే నేను నిట్లు గాడిని నీకుక
ప్రజ్ఞాహీనత వాటిలు, విజ్ఞానాత్మక యెఱుంగవే కాదనఁగన్.
- కా. దీనిం జిట్టలుదీరి యింగిలమునక ద్రొల్పించి పార్థింపుచుక
నానారౌరవఘోనయాపములఘోన న్నెచ్చి మర్థింపుచుక
శ్వేనోలూకబకాహికాకముఖపక్షి వాగితకాయసా
నూనతోటలుల గ్రచ్చజేయునపు డెన్నిం దొంటి దుష్కర్మమున్.
- క. ఆపర్యంతము మాకుక, గోపము దీరదునుమమ్మ గోపింపకుమీ.
నీకులుకు మీరినామని, మాపై గరుణింపు పోమమాయని యనినన్.
- గీ. అన్నలార యిదేలసత్యంబు మీరు, పలుకు లెల్లకు వినరాని పాశకములు
జేసినట్టిని యా నిది జెప్పనలసి, యుండె నొకమాటఁ దెలియవినుండు మీరు.
- గీ. దీనినమ్మించి వెరవకు మేనుగలుగ, బోతునని యంటి నాకను హెగ్గిలఁ బడిమె
మఱియు దీనికి నొకభేదమా నిమేష, మాత్రహీ దీని గడతేర్చుమతము నాది.
- క. ఇది తిరుకావేసనిది, యిదె శశిపుష్కరిణీశీర్గ మిదెయశ్వత్థం
బిదె తత్తీర్థము గంగం, బిదె గంగబ్రహ్మచరతు లీరను లెల్లన్.
- గీ. దీనియఘములు తీగనిదైన నేమి, యేనిచటఁ జేయుతపమునం దేకనాగ
ఫలముసంగితి దీనికిఁ దొలఁగిపోండు, విడువుఁ డయ్యింతినని తపస్విని నచింప.
- నీ. ఎన్వతెనచ్చె ముల్లిడుముతోరల నట్టియలివేణికా యడుగడుగు మడుగు
లీచెలియఘముల కాచెలి బాధించుఁ బగవారలెల్లను బంధులై
యేతలోదరి మేను ఘోరలా యప్పుడే మణిమయదివ్యభూషణము లగుట
యేరామ చనుమెట్లపై గత్తధార లాకుంకుమ మృగనాభిపంక మయ్యె
పెదవిగడలించి పొమ్మన్న పెద్దవాది, మానికిని నీడకొత్తమసాని దాని
నుసామ నప్పుడే దివ్యవిమాన మెక్కి, యరిగి నుగభామినులు గొల్వ నన్నెలంది.
- గీ. పుణ్యపాపక్రియలు బొందఁబోవు వారు, జముని యనుమతిలేక పోజనదు గాన
సంయమిని లోకశమనుని సన్నిధాన, మనకుఁ జేరి నతఁ డెదుర్కొని జెలంగె.
- క. జనకుని పదమునవారిని, యనువున మొక్కుటయుఁ దాడి యర్పితనయక
గనుఁగొన్నయట్ల గొంగిటఁ, దెనిచి నిజాంశముల నునిచి ప్రియనచనములన్.
- గీ. అప్పునేమమె కల్యాణి యాత్మకింక, రాళి నెఱుంగని నిన్ను దురాగతములు
చేసి యలఁగించి తఱిసిదు చిత్తమునను, మరుత్రమీ నాదుపైఁ జేరు మగుచనలదు.

- క. నీ కిట్టి పరమభాగము, చేకూరిన కారణముల జెప్పెద నేలా
వాకొను నన్యశంకయు, పాకం బగుపుణ్యఫల విభాగం బొసఁగన్.
- క. నీపదిరెండవ పుట్టువు, పాపములఁబుట్టి యెట్టి భాగ్యంబుననో
పొందించి యొక్కపుణ్యము, శ్రీపతికృప నీవు వలసినేయక యున్నన్.
- క. ఒక వైష్ణవుఁ డర్థనిశా, ధికవర్ణముచేత నొదిలి తీరని చలిచే
నొకవోటఁ జేరఁగాఁ గా, నక వాకిటఁ బంచనీరునక వణకుతరిన్.
- ఉ. వాకిటఁ దొంగిచూచియును వైష్ణవుఁ గన్గొని యెవ్వరయ్య పైఁ
గోకయులేక యీనిసిఁ దగుల్పడి భోరను వర్షధారలక
మూకనలెక వణకుచును ముచ్చముడింగినవారు లేచిరం
డీకడ యింటిలోనికని యించుకనో టూకయార పాకలోన్.
- క. ఇచ్చితి వానుకృతంబున, వచ్చితి విచ్చటికి ధాతవసతికిఁ జన నీ
వచ్చటఁ దత్సన్నిధి నతఁ, డిచ్చిన సిరు లనుభవింపు మేయేవేళన్.
- క. అనిపల్కి వీడుకొల్పిన, వనితామణి చనియె నజునివాసంబునకుక
పెనుబాపకర్మరాలికి, మనిచిన వైష్ణవియుఁ దీర్థమహిమము చేతన్.
- గీ. అపున రావృత్తి విష్ణులోకాధివాస, సౌఖ్యముల నొందెఁగాన యశ్వత్థతీర్థ
మహిమ యిట్టిచెవిన్న యమ్మానవులకుఁ, గలుగు నిష్ఠారములు రంగనిలయుఁ గరుణ
- క. ఇంకొకటిగలదు, రావికొ, లంకు చరిత్రంబు వీనులకు నంగంబై
యంకించి పలుకనగు ముని, శంకర వినుమమచు నాకసంభవుఁ డనియెన్.
- ఉ. కండు మహామునీశ్వరుఁ డొకండు గలం డతఁ డొక్కనాఁడు మా
ర్తాండుఁడు పూర్వశైల మెగఁబ్రాకుతటిక జని సహ్యాకన్యలో
నిండిన వారిపూరములు నీరము లాడి భుజంగశాయికిక
దండము లాచరించి ప్రమదంబునఁ గోవెల నిర్దమించుచున్.
- క. చెంగటననఁ గాశ్వత్థ, పొంగణతీర్థములు దరసి పావనసరసిక
జెంగటితోవల పేచుల, భృంగీనాదములు వినుచు నేతేరంగన్.
- గీ. మరకతశ్యామాయమాన కోమలగాత్రు సంపుల్లపద్మ విశాల నేత్రు
చందనపంకలిప్తారవత్సలు మందస్మితముఖారవిందుఁ గలితు
నవరత్న భాసమానకిరీటకుండలు శింజానకమలమంజీరచరణు
నంచితమాల్యదివ్యభూషణోల్లాసు శ్రీకరస్వర్ణకాశేయవాసు
నొకమహాపుణ్యపురుషు నేతోత్సవముగఁ, జూచినప్పుడు యొకచల్లఁ జూపులాడి
గిలుకుటందెలు గాజులు ననుకరింప, నగు మొగముతోడ కైదండ యగుచు నిలచె.

- క. తిజనరా లారమగుడు, రాజసమునఁ దరులనడ రా వెనక యథా
రాజాతథాప్రజా యను, నోజఁ దదాకారపురుషుఁ డొక్కఁడు దక్కన్.
- క. ఒకయేపురార్థ రచటికి, మకరాంకునిఁ గన్నతండ్రి మారటమూర్తుల్
సకలాలంకారమణీ, చకచక లాకసమునకుఁ దిశల్ గల్గింపన్.
- ఉ. ఉన్నెడ నిమ్మహాపురుషుఁ డొక్కఁడు నచ్చెను వెంట జంటఁగా
నన్నులమిన్న యొక్కకమహాసన వచ్చెను నీరు కొండతో
వన్నియ రాజు లొక్కొక్కరె వచ్చిరి చేరఁగ వీర లెవ్వరో
యెన్నఁడుగాన మీచెలువ మిట్టినిలసము లిన్ని యందముల్.
- క. ఒకకొమ్మను దీరిన క్రియ, నొకరూపున వీరలెల్ల నున్నా రొకఁడే
యొకకొమ్మఁ గూడియున్నాఁ, డొకఁ డని వేరనియుఁ దెలియకున్నది నాకున్.
- ఉ. చూచితి వీరచందములు శోభనమూర్తిఁ దలంచుకొంటివే
నీచెలువంబు వేరొకరి కెక్కడనున్నది రంగనాసుఁ డీ
లేచి చరించెఁగావలయు లే యిదియేటికిఁ జూతునంచుఁ దా
మైచెమరింప గ్రుంకు నెడ మై బరునెత్తి విమానభూమికిన్.
- గీ. పోయి యటఁజూచు నెడ శేషశాయయగుచు, ముందునలె నోచి శ్రీరంగమందిరుండు
నెనుక పరువునవచ్చిచూచిన తదీయ, వేషముల వీరుచునిచి భావించె నతఁడు.
- క. అటఁజూచి చూచి క్రమ్మర, యిటఁజూచుంజూచి భ్రమసి యిటనటఁజూచున్
దిటచెడి యిటనటఁ దిరుగుచు, జటివరుఁ డెటుఁగక భ్రమించు సమ్మోదమునన్.
- గీ. తప్ప దేలవిచార మతండ్రి యితఁడు, విడువ కేవేళ బవళించి వేసరిల్లి
నులునుపోకల ననవీధి నబలఁగూడి, మెలఁగుచున్నాఁడు శ్రీరంగనిలయవాసి.
- గీ. అనుచుఁ దానిశ్చయించి నెమ్మనములొన, పట్టఁజాలని యానందపరత చేత
తను నెటుంగక యాదొర ల్వి నెడిపాటి, పెద్దనవ్వుగ నిల్చిన పెంపుఁ జూచి.
- క. అపు డాప్రధానపురుషుం, డిపుడేటికి మమ్ముఁజూచి యిటు నవ్వితివే
మపహాసీయులమే నీ, కపవాదము వచ్చు తెలియనడుగక యున్నన్.
- క. ఏల నకారణహాస్యం, నీలీలం జేయ నీకు నెఱిఁగింపుమనకా
జాలభయంబున నిలపై, వ్రాలి నమస్కృతి యొనర్చి వరమతిసనియెన్.
- క. స్వామి కోనెలలో మిను, నేమును బొడగంటి వెంటనే నెనునడువో
నీ మేర నిన్ను నియ్యా, రామంబున జూడఁగంటి రంగశయాసున్.
- గీ. ఇట్టి లీలావిభూతుల పుట్టునెన, నిన్ను నేవించు సంతోషనియతి గాని
యేలనవ్వుదు నోతండ్రి యితర మెఱుఁగ, నీదుచిత్తంబె యెఱుఁగు నా నెమ్మనంబు

౧. జుజుక్కుచునోజరి, నోయిశ్వర జేరి స్నానమొనరుచు కతనన్
 విడువగుడమ్మలును గను, శ్రీమాలాభయ లిపుడు చేకుగఁగంటిన్.
౨. అని పట్టినెయగు సంరియంబు లేదు, ననువిభీషణుఁ డిచట నేనాఁడు నిలిపె
 నాఁడు యిచ్చోటిపై మనినాటియునికి, నతని వేడుక మనవిగా నడుగుకొంటి.
౩. వలసినచేత శయనింపుచు, నలసినయెడ మెలగుచుండు వరకావేరి
 నాయ వనాంతరముల నీ, వలనఁ బ్రసన్నుండ నగుట నలసెన్ దెలుపన్.
౪. మాచుచుగాక గమ్మనుచుఁ జూత లనంగ మధూక మాధవీ
 జాతమిచ్చివేళములు సంయముతోఁ దనవారితోడ న
 క్షాతమకాక్షుఁడైన ననపాయినిఁ గూడి వసించి యొక్కనో
 చుచు నిచ్చగంధనుమనోనిచయాసవయ ప్రచారుడై.
౫. నగరింధుపాన పట్టుచు, దరశీర్ణసుగంధకమలదళమిళననల
 న్నగరికాంధక శీతల, తరుసేమ నెసంగ సరసతరునిన్ జేసెన్.
౬. మాచులపై ననుగ్రహము మైత్రి మనోరథుడై రమాయుతం
 నాఁటి నాకరంబున సయాటల నాటల పాటలం దయా
 కిడుడు కీదనల్ప నొక దివ్యచరితుఁడు వచ్చె నెవ్వరో
 మఱితి గూడిచూతమని మచ్చిక ముచ్చట లాడుచుండఁగన్.
౭. కొంతవడిఁ గీర్తిమర్త్తి యాచెంతనున్న, వారు నందంద నెదురై నసారు వెంట
 కాఁ గర్మక్షుప్తపుణ్యతీర్థంబుఁ జేరి, యమ్మహాభూరుహంబు డాయంగ నరిగి.
౮. తానయఁ బ్రవేశించెన్, మానినియును దనదురూపు మానసులంత
 న్నాయు లొందిరి కండుత, పోనిధి యబ్బురము భయము బొందుచు మదిలోన్.
౯. నేనా నేపథయాన నన్ను కరుణాదృష్టిన్ విలోకింపవే
 పోతయది పల్ల నిన్నుఁగని కొల్పిం బాసి యెట్లోరు నే
 నేనొకఁడ నదిఁజేరువాడ నొక పై నేజాడ వర్తింపుదున్
 కాక యాకతినియవే నుజనసంరక్షా కటాక్షేక్షణా.
౧౦. మునుఁ గన్నులు భారాళమగుచు దొరుగ, భూలిభూపరితాంగుడై నేలఁ బొరలి
 లేచి ననునింతనేయ నేనొకననుచుఁ, జూడ కెట్లుండు నాజాడఁ జూచుగాక.
౧౧. అనిచు నివాసించుడై, పెనురావిం దలపునిలిపి ప్రీతిదగులఁగా
 నుచును మోక్షమండలం, వికనచ్చె నిమ్రంట మధుగవిరళోక్తంబున్.
౧౨. నీవుగూర్చివు నాకింపు తాపనేంద్రీ, నీవు నన్నెఱుఁగుటకు నేను నీకు నన్ను
 నాకు నొక్కఁడనియెడి నీతెఱుఁగలేక, తవదునేయుదు ననుమేమి తగవు నీకు.

- క. నినుఁబోచి విూపముగాఁ, గనుపించినలీల నిజముగా నిలుపనే నీ
వనజాకగతీగము నా, యునికికి నిజపుట్ట యిట్టి మోజం గఁటిన్.
- క. సాహస్యమె యీశీర్ధము, భూమిజనం బిచటఁజేయు పుణ్యపదములున్
నోములు పితృకర్మంబులు, కామతదానంబుకోటిగా ఫల మందున్.
- క. కాచన నీశీర్ధము దటి, రావిఁ బ్రవేశించినాడఁ గమ్మని నీలొ
కోనలొఁ బనలించి జ, నావలి గక్షింప పూట్నె యున్నాడెన్.
- చ. అనియుగసున్న గంగగమణా సహాయుఁడును తప్పచేసితిఁ
మనమున నింత మోచ్చరిక మానిన మత్తుడనఁచుఁ జేతులున్
దనదు కసోలభాగములు తానె మెయ్యపుచు లేచి గంగధా
మునిఁ గని మొక్కిరి యిట్లు కనమున్ క్రమియించుచుండె గావునన్.
- క. ఈకథ వినియెడివారికి, నేకాశ్యము లాల్మడలఁప నీడేరి యతి
శీకరులై శాత్రునకుల, భీకరులై యుందు శత్రుకు పృథివీస్థిపై.
- గీ. మఱి మొకశీర్ధ రాజంబు మఱిమ వినుము, దిన్యమె మొప్పు కేసరిశీర్ధ మఱిమ
నచట కాశ్యపమానిశిఖావతండు, డుగుశసోనిష్ఠ ననియించియున్న యతఁడు.
- శ్రీ. థ్వికగం బైనకాశీపట్టణ బేలు జనసుతుడు సుకీర్తి యనెడు రాజు
ధార్మికుడై సర్వభార్యజీవక్రియ పొలింప కగ్ధానుభవము చేత
తనకును బరివాగమునకు సామజకుగ గములకు కుజలు యగ్ధులు గాఁగ
ప్రీడింప నొగిలి యీబెడద మీదోష్యులు శీర్ధకేవలఁ గాక తీగదనుచు
దలఁచి హరికీర్తి నాసు మేధానిధాను, కాశ్యపునగాంచి ప్రామిల్లి కగయుగములు
మొగించినిలిచినఁ గనువిచ్చి మోలనున్న, రాజు నీక్షించి యమ్మానిరాజు బలికె.
- ఉ. ఎన్నటనుండి నచ్చితివి యెయ్యది నే రిపు డేమిగోరినా
నెన్నటి కేఁగఁగావలయు నేగ్పడఁబలుక-ము నిన్నుఁ జూచి నే
మెచ్చితి నామదిం గరుణ మిక్కుటనుయ్యె నభీష్ట మెద్ది యే
నిచ్చితి నిందునందుఁగల నేటికి నీకు మనోవికాగమున్.
- శ్రీ. అనినఁ గృతార్థుడనై నోమునినాథ యేను కారీపుగం జేలువాడ
లోకావనుడు సుబలుండు మజ్జనకుడు కృతపుణ్య నున్న సుకీర్తి యను
బలవంతగ వ్యాధిబాధల చేతనే సపరివాగంబుగా జాల నొగిలి
యాభ్యుత్తేనట్టి మావైద్యులు తమచేత నీగనీపని యని దిగులుపశిన
మగుములు నుశాంతి విధులు హోమములు సకల, దానములును జపంబులు దీనత
ప్రార్థనము మంత్రదత్తానిబంధనములు, చేర్చనెట్లుఁ జేసితి భ్రాతృగాను.

క. కొందఱు పెద్దలు ధారుణి, యందుల శీర్థములు నిరుగ నశుములు వొరుగుక
బొందవు శరీరశోగము, లందఱు ముఖమందు రనిన నగుగా కనుచున్.

ఉ. ఎయ్యవి పుణ్యభూములని రెయ్యవి శీర్థములంచుఁ బల్కినా
రెయ్యవి దేవతాస్థలము రెయ్యవి ముఖ్యనదీనదంబు లే
నయ్యెడలందుఁ జేరి చతురంగబలంబులతోడఁ జేయఁగా
నెయ్యది కృత్య మత్రైఱుగు లెల్ల నొనర్చుచు వచ్చి యిచ్చటన్.

క. తీరని కర్మంబులు మది, చేరుగడకు నీదుమరుగుఁ జేరితిననుమా
వారిని గడతేర్చునునక, యేరీ మీవార లొకడ వచ్చితి వనినన్.

గీ. అయ్య నీవువనించు పుణ్యాశ్రమంబు, నేనతోఁ గూడిరారాదు గాన వెళుచి
వారి నొకకడనుంచి నే వచ్చినాడ, నన్ను రక్షించు మార్గ మెన్నంగవలయు.

నీ. అనవిని నుబలుని తనయుడవా మాకుఁ బరమాపుఁ డతడెట్టి పలుకు లేల
రాజేంద్ర యీశ్వరారాధనం బొనరింపఁ దాపత్రయంబులు దగెలుదనియె
యెట్టివాఁ డీశ్వరుం డెట్లు లారాధింతు నెందుండు బ్రహ్మగు లెఱుంగరండు
గోచరించునె నాకు చూచెద నన్ను మీకరుగపెంపెట్టివో కాక యనిన
నవనినాథ యనంతకల్యాణమూర్తి, పూర్ణుఁ డతఁడిచ్చునుండు పరిభుండు నిశ్చుఁ
డతఁడు లోకోపకారార్థ మవతరించు, దేవతిర్యక్మనుష్యాది దేహములను.

క. ఆదేవుఁడు దివ్యాధిక, భేదముతఁ బ్రశిష్టబొంది పృథివీస్థలిపై
బాదుకొను నెల్లెడలఁ గన, కాదిమధాతువుల నేవ్యుడై యెల్లరచేన్. [ట్రయేట్ట

గీ. నిర్గుణుఁడు దోషరహితుండు నిష్ప్రమాణుఁ, డతఁడు సగుణుండు మితగాత్రుఁడను
లన నతఁడు సర్వశక్తిమయస్వరూపుఁ, డును స్వతంత్రుఁడు పూర్ణుడై యునికిఁజేసి

క. భక్తాధీనుఁడు గావున, సక్తధ్యానులకు తనదు సరణాకృతి సం
యుక్తుడయి వారు దలఁచిన, వ్యక్తాకృతి దోచుకొఱకు వరములు నిచ్చున్.

గీ. స్తంభదారుశిలాలోహకుంభములును, దివ్యనైసనదాది ప్రతిష్ఠ లొంది
జనులరక్షింప నుర్విపై దనరియుండు, రూపనామాదిభేద పరిధిపుఁ డగుచు.

క. అందులలో నాద్యంబౌ, నందము దీవ్యమును శుభ మనంతము నేవ్యం
బందమును స్వయంవ్యక్తం, బిందున శ్రీరంగ మితర మేగా పలుకన్.

క. భావింపుము నేవింపుము, కావింపుము పూజ లొదవుఁగామిత మనుచుక
దీవింపఁ గాశ్యపునిఁగని, యావిభుఁ డిట్లనియె విరచితాంజలికరు,డై.

శా. ఆవిర్భావము నొంది భీతిగల నైవ్యంబెల్ల వోడ్కొంచు నే
నీవెట్టె భవదంఘ్రి నేనకుడనై నీరేజపత్రేక్షుఁడన్

నేవింశుక్ గరుణింపుమన్న నతఁడుక శిష్యాశితో ముందఁజ
బోవక భూపతి వెంబడింజనియె నాపుర్ నేనకుల్ గొల్పఁగన్.

శా. నింబాలోకమధూకపూగవకుశాసికామగ్నిరంధ్రపూ

జంబూతీర్థము మోలఁగాంచి మునిభూజాని నివిలోకించి ని
వ్యంబైనట్టిది యీసరోవరము జంభారాతి తా బ్రహ్మహ
త్యంబాసె న్మును వృతుఁజంపి యది యాద్యంతంబు నూచించెనన్.

గీ. పెద్దపాపంబుచే వేల్పు పెద్ద కడకుఁ, బోయి మొరవెట్టు నెడ నాత్మభూతివగచి
కటకటా యితవారికే గాలకర్మ, మనుభవింపుగ వలసెఁగా యమమఁ బలికె.

క. ఓ పాకవైరి నీకీ, పాపము భూమండలమున బాయును లీలా
రూప పారిసన్నిధాన, మ, హాపుణ్యమువలన వేగ మరుగు మటన్నన్.

ఉ. వారినిఁ జంపఁ జుట్టుకొని పాపమె వెంటనె తోడునీడయై
దారము నూదితోఁ జనుచిగ్గంబున రాగ బృహస్పతిన్ నునా
నీరుఁడు దేశికుండగుట చెంగట రమ్మని యప్పు డంబుద
ద్వారము డిగ్గి ధారుణికి వచ్చె వియచ్చురు లిచ్చఁ గుండఁగన్.

గీ. ఇంద్రిపాపంబు వారింప యి...న, నూహగని రాజపారు బురోహితోయ
నంగ వినలేదె గావున నాంగిరసుని, పట్టియును సూర్యయును రాగ సార్వభౌములను

నీ. అనుపంకపరిహార మైన గంగాద్వార మాది పుష్కరిణీధవాద్భిరణి
కమలజవిహత యావిమల సన్మనోబృందవాస రణావాసి వారణాశి
శ్రీరామకృత కర్మసిద్ధి భాగయు గయ అమితదోషాటవీ దహన యమున
వలమాన బహుసరస్వతి యా సరస్వతి విశ్రుతపుణ్యయా కృష్ణవేణి
ప్రతిదినస్నాత సకల ప్రపన్న పెన్న, వీతభవరోగ గతియైన వేగవతియు
కమలనిధి కాంచి కాదివృకలితకాంచి. జలధి దేవేరి కావేరి యలయఁ జూచి.

ఉ. ఎందున నేక్రియన్ మనుజులెల్ల నొనర్పుదు రందు నందు సు
కృందనుఁ డట్టి కర్మనికరంబులుఁ దీర్పులు వచ్చి వచ్చి తన్
జెందినపాతకంబు కరజిమ్మఁగ నేరక రంగమదిరా
ళిందముఁ జేరవచ్చి తరళీకృతపావమఁడై మనోన్మగ్నన్.

గీ. ముంచుకొను నాదనీరుల మునిగి మునిగి, గుల్లగుల్ల మ వేల్పులఁ గొలిచి కొలిచి
ధాతమాటలుఁబట్టి ఛదసముఁ బట్టి, యలయుపే కాని పాపంబు వదలదయ్యె.

క. పదియేడు లిరువదేండ్లున్, బదియేడులు ఘోరమగు తపం బొక్కొకవో
వదలకఁ జేసిన పాపము, వదలక వెంటాడ నెట్లు వారింపుదునో.

- క ఈజఁబూశీర్థము తటి, నీజలధిశయామఁ గూర్చి యేఁ జేయుదు ని
 ర్వాజతపం బని యిందుగఁదూ, మోక్షించి తదగ్రసరణి నున్నట్టి యెడన్.
- సీ. ఇల్లు కేలనుదాల్చు యింతికి నీలంపుబలిమియై యురముడాపలఁ జెలంగ
 కరతమ్మిహంసంబు గ్రహారాజు దాల్చు వాకరముల శంఖచక్రములు మెరయ
 సాత్వికజ్ఞాన మచ్చట వోచెనన వార్ధియుట్టు హవికమెడఁ బొలుపుఁ దెలుప
 నీలాచలముపొడ వాల్చు గోహితరేఖ కరణిఁ గాంచనకోటి కటిదనర్ప
 తనకు నర్పించు మునుల చిత్తముల రీతి, మేన ముత్యాలసరములు మెరయుచుండఁ
 గుండలకిరీటరుదుల వాఖండలుండు, స్వామి శ్రీరంగశాయి సాక్షాత్కరించె.
- గీ. తపముచేసెద ననిమదిఁ దలఁచినపుడె, చెంగటను వచ్చినిలిచె శ్రీరంగధామ
 డట్టి నేరేడు కో నేటి పట్టుబడికి, నిందుగ్రంథోష మేమని యెంచవచ్చు.
 మత్తకోకిల. పాపమా యట తెల్లవారఁగఁ బాయ నంతకమున్నఁగాఁ
 దాపమంతయుఁ దీర నొజ్జయుఁ దాను సాగిలి మ్రొక్కి యా
 శ్రీపతిం గరుణాపయోనిధిఁ కేరి చేతులుమోడ్చి తా
 నాపులోమమతామనోహరుఁ డాచరించె బహుస్తుతున్.
- సీ. శ్రీరంగధామ లక్ష్మీనికేతవధామ రక్షోవిరామ శ్రీరంగధామ
 శీతలానిల కోమలాశిశయా రామ రవికోటిధామ శ్రీరంగధామ
 నవరత్న హేమదిన్యవిభూషణోద్ధామ మాంకశ్యశీమ శ్రీరంగధామ
 సేవకరఘరామ పాపనాన్వయభూమ రాజలహమ శ్రీరంగధామ
 పాపితవిరించిసీమ శ్రీరంగధామ, రక్షణనుజాభిరామ శ్రీరంగధామ
 సంగతమునిప్రణామ శ్రీరంగధామ.
- క. అని వినుతించిన నిందునిఁ, గని రంగస్వామి వలయు కామితఫలముల్
 యొనఁగూర్చు వేడు మనవుడొ, మనమున భయభక్తు లొదవ మఘవుం డనియెన్.
- మ. హత్యాదోషము మాన్చి బోచితివి నీవాధార నస్మత్తనూ
 భృత్యామాత్య వధూసుతాశ్వ మరనారీముఖ్యసంపత్తి కి
 ట్టత్యాపన్నుని నన్నఁ బోచి తిఁక నేలా కోరికల్ చాలదే
 సత్యాధీశ సమర్పితాంఘ్రియుగళా సర్వేశ రంగాధిపా.
- క. నీవానిఁగాఁగ నమ్మున్, భానంబున నునిచినదియె సాలించు వరం
 బేవరము నొల్ల ననవిని, శ్రీనరుండును రంగధామసీమనుఁ జనియెన్.
- మ. గురుండున్ దాను మహీధరాదిదివిషతుగ్రంభేంద్రసంకూళుడై
 నురలోకంబునకేగి నచ్చరల వీచొప్పల్ విచారంపఁగా

పురుషేందేనియుఁ దీర్థముల్ గలవె జంబూతీర్థరాజంబుతో
నరపాలాత్తమ దీనిఁ గుంకిడుము దానన్ జాల మేలయ్యెడున్.

క. ఈయిందోపాఖ్యానం, బేయనఘులు వినినవార లెల దురితముల్
మాయించి సకలసౌఖ్య శ్రేయంబులు నొందు నది ప్రసిద్ధం బెందున్.

తా. పొగ్గీరంత పరిష్కీయాకలన క్షత్వాదాబ్జలక్ష్మిమ్మగీ
ద్భుగాడశ్రితచామమన్య కరుణాప్రేంఖ మ్మనోంభోరుహ
వాగ్గోరీవర వాసవప్రముఖ దేవస్తుత్య నిత్యశ్రిదా
యగ్గాధాశ్రినణావధూతజనతాత్యుగ్రోసుసద్భాననా.

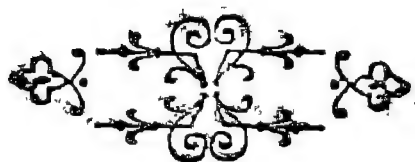
క. యమనియ మాధీనమయా, క్రిమ విమలాతార మానికంఠీరవ హృ
త్కమలసరోరుహ విశద, భ్రమరాయతవేష శేషవర్వతగేహ.

మనోజ్ఞవృత్తము. ప్రసాద గుణభానురా ప్రణమదేవతా భానురా
రసాతిభర వారణా ప్రశమితాత్వయగ్నారణా
లసత్పుధులకంధరా లలితగాత్రభాకంధరా
యశుకృపిభవాసనా యజహరేకభిద్వాసనా.

॥ గ ద్య ॥

ఇది త్రివేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతం బైన గాయకపురాణశతాధ్యాయ
త్రిరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ

బంచమాశ్వాసము.



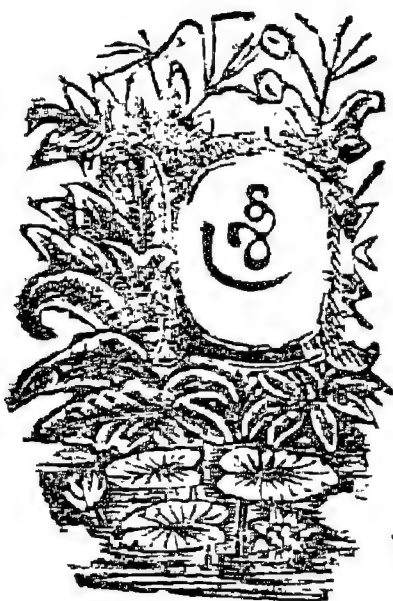
శ్రీ రంగ మహాత్మ్యము.

శ్రీ రంగ మహాత్మ్యము.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము.

మహాత్మ్యము.

— (0) —



మహాత్మ్యమునా

మహాత్మ్యమునా మహాత్మ్యమునా

దాహంతర మునిహృత్కమ

లా హితచంక్రమణ వేంకటాచలరమణా.

వ. అవసరింపు మిట్లు నాగదంతనుహమునికి వ్యాను బానశిచ్చిన తెలింగు నూతుండు
శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

క. ఈజంబూత్తీర్థమున, భూజనులు నీవు గుర్తింకు భూవర' యన నా
రాజట్లన యొనరించిన, తేజము బలపుష్టి గలిగి దేహంబులకున్.

క. నీరోగగాతుర్మిలమహా, కారులునై రాజు ప్రజలు కాశ్యపువెనుకకా
శ్రీరంగమార్గమున జను, వారలు గని రామశ్రీర్థవర్యము నెదురన్.

గీ. అమృతీర్థంబు డాయంగనరిగి పనస, నారికేళ రసాల ఖద్దూర వకుళ
నింబ జంబీర జంబూ కదంబ పూగ, పాటవీ కదలికా తరుప్రకరములను.

క. మీరిన యామృతీర్థ త్రీ, 'రా'రామములందు నున్న యనఘులతో నీ
సారసిని మహిమమును మా, కేరుపడక బలుకు మరిన నిదలు చివరగన్.

మ. అపు డాసంయములందు భార్గవసమాఖ్యన్ మీరు మానీంద్రుడొ
నృప శ్రీరంగముచూడ భూమినురుఁ డర్థిం బుష్కరాఖ్యుండు రా
కపహార్వి న్నెరికించి బెబ్బులివలెకా గన్నట్టి పట్టంగ నా
క్క పిశాచంబు పయింబడకా గినిసి హంకారంబుతో విప్రగ్రేడున్.

- క. అదలించి నిలువుమనుటయ్యె, నదిరా కడువెంత బాపనయ్య బిగువు నే
నిది చూతుఁగాక యనినను, గదిమిన యటుఁ బోవనిత్తుఁ గనకని నిన్నున్.
- గీ. పట్టి మిఁగకపోనన్నఁ బట్టఁడరమె, యేడ్విజుండఁ దపోనిధి నిట్టి దుష్ట
జంతువులు జేరునే యన్న నింతయేల, నేను భూతంబ పోనిత్తునేని యన్న.
- గీ. భూత మెటుఁజేరు నాపంచభూతములును, సాక్షిగా భూతములకెల్ల స్వామియైన
యీశ్వరధ్యానరతు నన్ను యీశ్వరుండె, పట్టుమని పంచెనని విపుఁగి డిట్టులనియె.
- సీ. ఏమిపిశాచంబ యీశ్వరుండె నిన్ను భేదబుద్ధిని బంచ పేరకుండు
కాక భూసుర యేను గర్తనే యయ్యాశు యనుమతి మిఁగెదనంటి నిన్ను
నవివేకభూతంబ యాబుద్ధి నీకెట్లు గలుఁగఁజేసినది మత్కర్మ మింతె
నెట్టిబాపడ యొల్లనృత్తులు నీశ్వరునాజ్ఞ లేకఁ దృణంబు నాడరాదు
గాలిదిమ్మరి యీశుం డకల్కషుండు, హింసఁజేయించు నే కాల మింతెగాక
యోరి వినరోరి జాతిమాత్రోప జీవి, కాలమని యీశుండని వేరుగాదు వినుము.
- క. కర్మఫల మనుభవించెద, కర్మము ఫలమిచ్చు నింతెకా కీశ్వరుఁ డీ
కర్మము నేయించుననన్, గర్మం బీశ్వరుని నంటుఁగదనె పిశాచీ.
- మ. అనినన్ గర్తయు భోక్త కారణము కార్యంబెల్ల నీశుండె తా
వెనుగుం బాపడ నోరినేయను నుఖాభివ్యక్తకర్మంబు లెం
దునుఁ గన్నట్టుడు నెన్నఁగాఁ బ్రకృతియందుం జూవె తద్రూపమై
చను నెందున్ గుణజాత మీశుఁ డమరున్ సాక్షిత్వ మాత్రంబునన్.
- గీ. అనిన బ్రాహ్మణుండవుగావు మును పెనీకు, వేదమునురాదు శీక్షయులేదు శుంక
సత్యమంతర్వహితత్వమనియు, వ్యాప్తనారాయణస్థిత య నెడు చదువు.
- గీ. ఉండు నిండి యథ స్తిర్యగూర్ధ్వములను, స్వామి నారాయణుండను జదువు విననె.
వేదశిరము లవేమన్న విశ్వమెంత, నంద నొక్కొకయెడల వినంగ లేదె.
- క. జందెముఁ జూచియు భ్రమసితి, నెందు కులాలుండువోదు వేమోయన భూ
బృందారకుఁ డోరసి యల, మందరకే పుట్టి నావొ మహి వక్త్రోక్తిన్.
- గీ. నేయబడనవి నేయుట నేయువాడ, నొక్కఁడంటివి వచనంబు లొక్కొన్ని
చెప్పితివి మేలు మారటచెప్ప నాతి, యీశ్వరుఁడు వేరుగా మది నెన్నికొనుము,
- క. యుక్తమగు కార్యసాధన, శక్తిన్ సకలంబు నతఁడు సాధించు క్రియా
శక్తిని శుభాశుభంబులు, సక్తములుగ ననుభవింప జనులకు వలసెన్.
- క. ఈశుఁడు నిలక్షణుండౌ, దాసీకన్యాకరమయ దబ్బర వినరా
యాశాపాశ కులీగను, లేశంబును వినియు నెఱుఁగలే వేమందున్.

- క. ఈమానుశీర్థమునకుం, బోయి మహామునులతోడఁ బుట్టిన వాడం
 వీయెడ వినుపింతుము వా, రేయర్థము సత్యమనిన నెఱుగున్ జయమే.
- క. ఇందున కోడిన వారలు, బొందిం బెడఁబాయునా జ్ఞ బొందిడువారీ
 పండెమునకు నిలుతే యనఁ, బొందుగఁ జెయిఁ జేతఁజఱచి పుష్కరం డలుకన్
- క. కమ్మని యిరువురు చూతస, రమ్మనకున్ జేరి మానిరాజుల కచటన్
 సమ్మతిని గేలుమొగినిచి, త మ్మిద్దఱు వచ్చినట్టి తలఁ పడుగుటయున్.
- శా. ఈవిప్పుండు వచించు నీశ్వర వివాదాలాపముల్ వ్యాఘ్రమా
 యావాదక్రిమ మానుపూర్విగఁ దదీయారామమానవ్రజం
 బావేశన్ విని రెండుపక్షములు తా నాగాకనన్ లేక వా
 రేవాక్యంబు నెఱుంగలేక రొదగా నిట్టట్టు తర్కింపఁగన్.
- మ. కురియున్ ద్రిచ్చలు కన్బొమ్మల్ ముడివడం గోలాహలం బొప్పఁగా
 నిరువాగై స్వమతప్రతిష్ఠకులుగా నిట్టట్టు గట్టై వినన్
 సరిగా వారిబలంబునన్ నిగమశాస్త్రగ్రంథరాధ్ధాంతవా
 గురుశక్తిన్ దనువుల్ చెమర్పఁ దమగెల్పొట్లాప్పంగఁ బోరాడఁగన్.
- క. పోరఁగఁ దమతగవిచ్చటఁ, దీరదు వీరంటివారె తీర్చకయున్నన్
 దీర దిఁకనెందు దైవం, జేరీతిఁ దలంచెనదియు యెఱుఁగ మనంగన్.
- సీ. ఒసపరి సికజుట్టు ప్రసవమాలికలకు నంగంబు తేటల నామతింప
 యెలనవ్వు టారుచెక్కులకు మాణిక్యకుండలములు నీరాజనంబు లెత్త
 దయలీను తెలిగన్నదామరలకు ముఖలావణ్య మొరసి యుల్లాస మెసఁగ
 వలివాటువైచు దువ్వలువ బంగరువొళ్ల తరువితానము కొత్త తలిరులెత్త
 జకచకల్ చల్లు కట్టాణిసరుల వలన, నొకట వననిధి రంగవల్లికలు దాల్పఁ
 జాల నమ్మినవారల మేలుదలఁచి, యేలుకొను రాజు మానులమోల నిలిచె.
- క. నిలిచిన మానులుఁ దమలో, గలిబిలి చాలించి కన్నుఁగరువులు దీరన్
 గొలవను మొక్కిను బొగడన్, దలఁపులు పురిగొలుపఁ జూచుతటి నవ్వెనుకన్.
- సీ. శీరైన జడమట్టు పారిజాతపుసయల్ తావి పువ్వల కొక్కతావిఁ గట్ట
 సురుపయోధనములు నురుపార రవికెలోఁ గాంచనాచలశృంగగరిమఁ దెలుప
 ముఖనంద్రకెమ్మొవి ముద్దాడు రోహిణి నాసాగ్రిమున మాక్తికంబు మెరయ
 దెక్కుల చిద్రంబు చిలికినారనిపించు కడవన్నియ కదానికమ్మ లమరఁ
 పల్లమాపులు చలన నశంతమాడ, సన్నదువ్వలువ పైట మైచాయఁ దెలుప
 పాదమాతీని జావళి నకపుటాడి, వచ్చె నొక్కతె పారిరాణివాస మనఁగ.

క. సడిసన్నఁ జేరి యొసపరి, నడవుల నందియలు మొరయ నడు మసియాడన్
జెడ వారలుగని యబ్బర, పడ నా రాజమణి వామభాగముఁ జేరెన్.

ఉ. ఎక్కడనుండి నచ్చివొకొ యిర్వరు మువ్వరుఁ జూడ నన్నిటన్
జక్కనివార లవిభుని చాయన చామనచాయ మేనివా
రక్కడఁ జేరి కేల్మొగిచి యంతట నింతట నిల్వ రిట్టివా
రక్కడనుండి వచ్చిరని యెవ్వరుఁ జూచి యెటుంగ రేమియున్.

నీ. ఆదిగర్భేశ్వరుండగు పట్టభద్రుఁ డీరాజన్యఁ డెక్కడిరాజౌ యనుచు
రాజుగా డాదినారాయణుఁ డీలీల నేతెంచె లక్ష్మీసమేతుఁ డగుచు
నారాయణుడుగాడు శ్రీరామచంద్రుఁడో వై దేహితోఁ గూడివచ్చె ననుచు
రామచంద్రుడుగాడు రాధాసమేతుఁడై వనవీధిఁ గృష్ణుడు వచ్చెననుచు
నగుదు మీరుదలంచిన నట్టివాడు, యేల కలహింప మీకితఁడెవ్వఁ డెట్టి
వ్యాఘ్రే యెవ్వతె వివరింపవలయు ననిన.

క. వారందఱు నోపుణ్యశ, రీర యితం దొక్కద్విజపరేణ్యుడు వ్యాఘ్రా
కార పిశాచం బిది వా, రారంభం బిట్టులనుచు నామూలముగన్.

గీ. తెలిపి మీరెవ్వరయ్య కన్నులకుఁ జూడఁ, జల్లనై నారు మీకటాక్షములు మీగుల
జల్లనై నవి మీసుభాషణములట్లఁ జల్లనై యున్న వని తపశ్రాంతి యణచి.

మ. అని నీచెంత నెయుందు మెల్లపుడు నీయారామసీమంబులన్
వనితారత్నముఁ గూడి యేము నృగయావ్యాపారపారీణు వ
ర్తనచే వచ్చితి మిచ్చటన్ బహుజనారావంబు లేతేర నే
మినిమిత్తం బని చూచి పోదలఁచి నుమ్మి వచ్చినా మియ్యెడన్.

శా. ఇచ్చో మిమ్ములఁజూచి ముచ్చటలు మా కీడేర సంతోషమున్
హెచ్చెన్ జిత్రము లందు వీరికలహం బీడేర్చు టట్లుండఁగా
నెచ్చెయ్యం బనిలేనిపాటలకుఁ దోచీంత కొట్లాటకై
రచ్చెన్ గూడుకు నింతపెద్దలకు మేరా యిట్లు పోరాడఁగన్.

గీ. నాకుఁ దోచినయర్థంబు వాకొనంగ, మీకు సరిపోయియుండిన మెయిగొనుడు
కాకయుండిన ఖండించి కత్యయిడుతు, యిత్తు నిందుకు నుత్తరం బిట్టునియె.

నీ. సకలచరాచరాత్మకుఁ డీశ్వరుడు హేయమైన విశ్వమునకు నన్యుఁ డతఁడు
హేయ రాహిత్యుడు నేకదోషాత్మక ప్రకృతి శరీరసంస్కృతి చేత
బరగి శుభాశుభఫలముల నందుచో సాక్షియై పరమాత్మ జలమునందు
నబ్జమైయుండియు నంటకయుండిన యీశ్వరాజ్ఞయై శాస్త్ర మిట్టి శాస్త్ర

- మార్గసంచారి జీవుండు మతముచేత, నొక్కటొక్కటి జంట యొందు గాన
గాదు వీరల నొక్కరిఁ గాదనంగ, నిద్దరును సరిగెలు పోట మిందు లేదు.
- క. ఇందుకు నిదర్శనంబుగ, నిందుల నిర్వరును గూయ నీయామృతసం
బొందించు ముక్తిసన విని, యందులఁ బుష్కరుండు వ్యాఘ్ర యవగాహింపన్.
- క. దానన్ మణిమయదివ్యవి, మానంబులు వారలెక్కి మానులుఁ జూడన్
శ్రీనాకపథముఁ బొందిరి, నానందరసాబ్ధిమగ్నులై వాఁడెల్లన్.
- శా. భీరంబుల్ మధురాక్షరంబులు నసందిగ్ధంబులున్ వేటలున్
సారస్యంబులు నర్థగర్భితములున్ స్వల్పంబులున్ శైత్యగం
భీరంబుల్ లఘువుల్ శ్రీవోహితములై పెంపొందు దత్సక్తముల్
వారల్ మెచ్చుచు నాలకించి యచటన్ వశ్యాత్ములై యున్నవోన్.
- క. అంత న్వారలుఁ జూడఁగ, నంతర్ధానంబుఁ జెందె నానుచరుండే
యంతట మానులు లక్ష్మీ, కాంతుం డితఁ డేమరితిమి కనలే కనుచున్.
- క. విలపింపుచుఁ గైవారం, బులు నేయుచుఁ జెట్టుఁజెట్టుఁ బొదపొద బాటుల్
కలయంగఁ జూచి కలయో, తెలివిడియో యనుచు నలసి ద్రిమ్మరి వగలన్.
- క. ఆయామృతీర్థనికటమ, హోయతనముఁ జేరి తపము లవ్విభుఁ జూడన్
జేయఁదలంచిన యపుడవి, హోయనము మొలచెనను నయాలాపంబుల్.
- క. చేరువగా నే నిదిగో, శ్రీరంగములోన నుజననేనధినై ర
షారూఢి నున్నవాడెన్, గోరిక లీడేర్తుఁ జేరికొలుపుఁ డటన్నన్.
- ఉ. అందఱు నట్లుజేరి వసుధామరభూజము రంగమందిరా
ళిందనివానుఁ గొల్చి యవలీల నభీష్ట సమస్త సౌఖ్యముల్
జెందిరి గాని మానవు లశేషము నీకథ విన్నఁ గామినీ
నందన వస్తువాహన ధనంబులుఁ గాంతు రసంశయంబుగన్.
- నీ. అపుడు నుకీర్తిమహారాజు నేనతో నామృతీర్థస్నాన మాచరించి
తనపురోహితుండు చెల్వినరీతి నచ్చట బ్రహ్మాండఘటతిలపర్వతేభ
సాలంకరణ గోసహస్ర హేమాచలహారాది మణితులూపూరుషాశ్వ
కన్యకా కామినీగణ పాంచలాంగలోభతో ముఖిచ్ఛాగపంచకాగ్ర
హారముఖదానములు పెక్కు నాచరించి, దేవతాలయస్థిరి కాధికములైన
సప్తసంతానముల నొంది యాప్తజనన, మన్వితంబుగ రంగధామంబుఁ జేరి.
- నీ. ఏవీధిఁ జూచిన శ్రీవైష్ణవ ప్రబంధానుసంధానమహానినాద
మేచాయఁ జూచిన వాచయ యాకృతు స్వాహాపత్రోక్తాకూలము

- లేమేగఁ జూచిన సామాదివేదవేదాంగపారంగతాన్యాయననినద
మేజాడఁ జూచిన నిష్టమృష్టాన్నదానావాసఘోషశాంత్యాదిరాన
మెచటఁ జూచిన నుపవనప్రచురరుచిర, వికచవిచికలముఖనుమప్రకరమధుర
మధురసవివృద్ధసహ్యకుమారికామ, హాప్రవాహాయ తామకూఙ్కాచయంబు.
- గీ. చూచి యందందఁ గన్నులఁ జొక్కుచుండ, వినెడు నోటను వీనులవిందు గాఁగ
నాడునెడఁ జిత్తమన్వల చాటుకుండ, నబ్బురమునొంది చనువోఁ దడగ్రయునకు.
- సీ. శుంభద్భ్రజాగ్రకాశుంభాంశుకాంశుకసంధ్యాయమాన నక్షత్రవీధి
రమణీయరత్నతోరణరశ్మిరింఛోళి పింజరీకృతహరితుక్రంజరంబు
కరిదంతవిదళిత కావేరికాతీర ధూళిధూసరితరోధోదిశంబు
నీమంతినీశిర స్సిందూరపరిభూత బాలార్క బింబప్రభామయంబు
నిరత వారవిలాసినీ చరణకమల, మంజుశిఙ్గానమంచీరమధురనినద
పూరముఖరిత కనకగోపుర సువర్ణ, పట్టకుట్టిమమొప్ప నప్పట్టణంబు.
- గీ. ద్రవిడవారాంగనాపాంగ ధాళధశ్య, సరణి యతనుండు మోహనాస్త్రములుఁజేసి
వెలయ శ్రీరంగవీధుల విరహి హృదయ, గోళములు లక్ష్మ్యములుకేసి లీలనేయు.
- గీ. కలితకలకంతకాకలకలరవంబు, మదనశాస్త్రోపనిషదర్థమంత్ర మగుచు
వికచకుంజకటీగర్భ విరహమాణ, వీట విటపాళిఁ బోవిగావించు వీట.
- ఉ. త్నికరలీల నందులఁ బసిండిగృహంబులలోన సంగలీ
లాకలహోత్సవంబున విలాసవతీ జఘనాంశుకంబు లు
తేకమునకా బిరియుల్ దిగువ సిగ్గుల మున్లఁగఁ దన్నితంబముల్
పైకొని చీరపైఁ బొదవు భాసుర గుగ్గులఘాప ధూమముల్.
- చ. కుసుమనుగంధు లచ్చమణికుట్టిమహర్మ్యము లెక్కి నిక్కి ధీ.
మసమున నాసికాభరణ మాక్తికమా ననిపట్టిఁ జూచి రా
క్షసగురుఁ ద్రిప్పిత్రిప్పి యళికంబగు బెజ్జము లేనితేటికిం
బొసఁగదు గుడ్డపోచయని పోవఁగ మీటుదు రప్పరంబునన్.
- ఉ. చండమయూఖు మీరు పురిసాల వినిర్మిత నాటశిల్పికా
ఖండలు లుగ్రిటకకళికాశిపురంబులఁ బుండరీక గ
ర్భాండకరండకర్పరపు టాంచలముల్ పగులించి తద్బహి
ర్మండల విర్రులోదకముఁ ద్రావుదు రూర్ధ్వవిధానవేళలన్.
- క. భూపాలనందన శ్రీ, శూరిపరికరములకొకింత యూరటగలదే
యాపురి పుణ్యవధూటుల, చూపులు తముఁజేరె నెదురుచూచుట దక్క న్.

- సీ. వినుత సవక్ష మేరునగాయమాన కేతనసమాకలిత రథవ్రజంబు
 ప్రబలనిర్జరసానుభాగశైలోపమ ధారాశదానవేదండకులము
 పవమానమానస జవజగీషు నిరర్థలోన్నతత్తురగసముత్కరంబు
 పరవాహినీశనిర్భరనీ సారణ్యా విలయాగ్నిసంకాశ బలచయంబు
 మహితగంభీరపరిమాయ సహ్యా..., కన్యకాభయవాహినీ ధన్యతరము
 కేళికాద్వీర్ణికాయ తావేల పుణ్యః పుష్కరిణి రంగధామంబుఁ బొగడదర మే.
- మ. స్ఫులకంఠీరవుఁ డప్పరీవిభవముల్ నేతోత్సవం బొప్పఁగా
 నపుడీక్షింపుచుఁ దన్మహామహిమచే నానందముం బొందిలో
 చపలత్వంబులుఁ దీరి కాంచనసహస్రస్తంభమాణిక్యమం
 టవముం జేరి ప్రధానులం బిలిచి బంధారంబు సర్వస్వమున్.
- క. తిరువీధుల యిల్కిల్కికుఁ, దిరుమాలికలకును ధరణి దివిజాలకును బే
 ర్వరుల నాచార్యులకుఁ , వరవైష్ణవతతికి భూకవహిగా నొసఁగెన్.
- క. ప్రాకారంబుల నొక్కొక, వాకిలివోటు నెడదిరిగి వలగాజనుచున్
 శ్రీకర రంగవిమానం, బాకేలనగాంచి నముగ్రిడై చేరంగన్.
- సీ. రత్నకురంగమరాశపారావతకేంకారకలరావసంకులంబు
 నానామణీహిరణ్మయదర్పణప్రభారారజ్జమావతోరణగణంబు
 గంగానువర్ణ సైకతకవీచంకషశాతకుభద్రయ సంభృతంబు
 తనకపంజరగర్భగతకీరశారికాసంస్తూయమాన రంగస్తవంబు
 భూరి పరమాన్నశర్కరాపూపనూప, గంధబంధుర దశదిశాంగణము నైన
 గరుడమంటప మీక్షించి కదిసి దివ్య, ధామమైనట్టి శ్రీరంగధామమునకు.
- క. ఎదురై న వైష్ణవావళి, పదములకున్ మొక్కి ద్వారపాలకులకు న
 భృదయాపేక్షం జాగిలి, మది దలఁగఁగఁ జేరి శ్రీవిమానము లోనన్.
- చ. పడగలు వేయుగల్గు నునుపానుపుపైఁ బవళించి పద్మపై
 నడుగులు నిల్చి యొక్కకర మల్లన సాచి కరణ బొకండు పెం
 పడరఁ దలాడగా నునిచి యబ్జవిలాసవిలోకనంబులన్,
 బొడము దయారసస్ఫురణఁ బోల్చిన రంగనివాను నీశ్వరున్.
- క. నేవించి ప్రణామంబులుఁ, గావించి తదీయమైన క్షణ్యాణగుణ
 శ్రీవిభవంబులు మదిలో, భావించి నుకీర్తివిభుఁడు ప్రణతు లొనర్చెన్.
- సీ. శ్రీమదాదిమభోగశేఖరశయనాయ లోకలోచన శశిలోచనాయ
 మహనీయ రంగనామవిమాననాసాయ సహృదయాయ...

చంద్రపుష్కరిణీప్రశస్తభూరిఫలాయ శోభనారామసంశోభితాయ
ప్రతిదినోత్సవ శుభప్రదదర్శనాంగాయ మారముఖాద్యమరసమర్చితాయ
భక్తనులభాయ లోకైకపావనాయ, మంత్రీరూపాయ సింధుజా మందిరాయ
రంగనాయక సజ్జనరక్షకాయ, దేవరాజాయ తే నమస్తే నమోస్తు.

గీ. రంగనాయక కావేరిరంగ చెలువ, రంగ కన్తూరిరంగ భుజంగశయన
రంగ నై భోగ రంగ శ్రీరంగయనుచు, జూచి మెచ్చులమునిగి యారాచమేటి.

నీ. త్రికరంబును బ్రణవాకార మైనట్టి రంగధామునకు శ్రీమంగళంబు
మహియెల్ల నొకఫణామణి దాల్చు శయ్యాభుజంగమస్వామికి మంగళంబు
తమ్మతేలని మీపదమ్ములు చేదాల్చు మంగళాకారుకు మంగళంబు
భుజమధ్యమున మిమ్ముఁబూని చరించు విహంగవల్లభునకు మంగళంబు
సజలజలధర కోమల శ్యామలాంగ, రంగదాకారునకు మీకు మంగళంబు
హరిభవదీయ కరుణాకటాక్షములకు, మంగళము మంగళము నిత్యమంగళంబు.

గీ. అనుచు వినుతించురాజుపై గనికరంబు, చాల గనిపింప శ్రీరంగశాయి యపుడ
ధాతమొదలు విభీషణాంతంబుఁ గాఁగఁ, గలుగు తనరాక తెలివిడిగాఁగఁ బలికె.

క. వింటివి మత్కథఁ గన్నులఁ, గంటివి నామూర్తి దీనిఁ గడచిన భాగ్యం
బొంటి మరిగలదె ధన్యత, మంటివి సుఖముండు మనుచు మరి యురకున్నన్.

క. ఆధాత్రీపతి రంగా, రాధాబహుమానవిధుల రంజిలి నెడలెన్
శ్రీధామ మతనితో సం, బోధించె బురోహితుం డపు డమితసూక్తిన్

ఉ. చూచితివే నృపాలక విశుద్ధము సత్య మనంతశక్తియు
ష్టాచరితంబు రంగమహిమాహ్వాయ దివ్యవిమాన మిందుపై
గోచరమైన శృంగము లగున్ నిగమావళియే తదాకృతిన్
లోచనపద్మమూర్తి బొదలుం బ్రణవం బజహర్విభూతితోన్.

నీ. శయనాసనాంతుక ఛతోపధానపాదుకల యుద్భవమని తోయజాక్షు
సేవించుకతమున శేషి శేషత్వసమ్మద మీశ్వరునకును ఫణిపతికిని
కలుగుట శేషాఖ్యఁ గాంచనియనఘుండు వీర్యతేజోబలైశ్వర్యశక్తి
విజ్ఞానములపేర విలసిల్లు షడ్గుణైశ్వర్యంబులని నివి చాల యునికి
నయ్యెభగవంతుడని నీదృశాత్మగుణము, లందుఁ బరిపూర్ణుడగుట ననంతుడయ్యె
గాన హరి కార్యభార మొక్కరుడె పూని, తలకు నెత్తుకుయున్నాఁడు తలకులేక.

గీ. అట్టివిశ్వంభరుని శేషు నాత్మలోన, దలచి తాదృశగుణధ్యానపరత నున్న
వారలకు నెల్ల నిహపరనాసనుఖము, లాత్మవలదన్న బోవక యనుసరించు.

- క. ఈయీశు నీవిమానము, నీయహివరు నెవ్వరైన యెఱుంగ కితర దే
వాయతనసామ్యబుద్ధిం బాయరు వారిలకుఁ బాలుపడు నీరయంబుల్.
- క. అనుఁడు పురోహితువచనము, విని యలరుచు రంగధామ విభవంబులకుఁ
మనమున వెరగందుచు గగ్గి, కుక్కున కోవెలవెడలె సైన్యకోటులతోడన్.
- మ. కనియెన్ రాజు తదీయదక్షిణదిశన్ గావేరితీరంబునన్
ఘనమార్గోపనిరోధకంబగు మహాగ్రావంబుఁ దా నందుపైఁ
దనయాప్తావళిఁ గూడి యెక్కి యతులతోత్సాహంబుతో సహ్యానం
దన సౌభాగ్యము రంగధామమును గాంతారాశ్రమవారితమున్.
- క. కనుఁగొని మెచ్చుచు గిరిపైఁ, దనకన్నులనెదుర నంతధారుణిఁ గనియెన్.
గనినంతయు నర్పించెన్, జనపతి శ్రీరంగధామ సదనంబునకున్.
- చ. పాడగనవచ్చు వారికిని భోగమువారికి నాటవారికిన్
దడిగెలు మోచువారికిని దండలుగట్టెడువారికిం బ్రియా
నడపుతలంపువారికిని నంబులవారికి సాచినట్టి యు
బ్బడుగుల బోయివారికి ధనాంబరభూషణంబులంబున్.
- చ. అది గిరిదుర్గమై దనరు నంతకుఁ జుట్టును గోలలట్టడల్
సదనములు న్నగళ్ళు వనజాత లగడ్డలుఁ గొత్తడంబులున్
బదిలములై యెసంగ యొకపట్టణ మందముగా నొసర్చి తా
మదగజ ఘోట వీరభట మంత్రీ వధూటులతో వసింపుచున్.
- క. దినమున్ శ్రీరంగమునకుఁ, జనుచున్ రంగేశు దివ్యచరణాంబుజముల్
గనుచు గుగ్గిమ్మరుచున్ బహు, దినములు వర్తించె నపరదివిజేందుగ్గిఁ దనన్.
- శా. ఆరాజోత్తముఁ డిట్లు వర్తిలి తలంపంతర్ముఖుండైననో
శ్రీరంగేశు నిజాంశసంభవుని నుశీలున్ నునామున్ నుతుం
గారామొప్పఁగ రాజ్యలక్ష్మీ కభిషేకం బింపుమైఁ జేసి తా
నారమ్యాశ్రమవాసమందు మునిచర్యన్ రంగరాట్సన్నిధిన్.
- క. కొన్నాళ్ళు నిలిచి శ్రీపతి, సన్నిధికిం జనయెఁగాన జను నీకథ పే
రొగ్గెన్నను విన్నను జదివిన, సన్నతసౌభాగ్యముల నొసంగుదు రెందున్.
- క. అనిన భరద్వాజుం డి, ట్లను నావాత్మీకితోడ యల్లది కంటే
విను మోయి నల్లనై యొక, పెనుమాని మహానగంబు పెంపునహించున్.
- నీ. మఱియుఁ జూచితరె కుగ్గిమ్మరుచున్నవార లాకింద నానామానిబ్బంద మెపుడు
శ్రీభండతామగ్నిపక్షిపక్షిమళ శీతమలయానిలంబులు మలసె నిపుడు

- సోమోదినిగమఘోషంబులు వీనులపర్వమై యాచాయఁ బర్వె నిపుడు
సంతతానహనీయసమిను మృఖోద్ధాతధూమ మాలికలు పైఁదోచె నిపుడు
నగముమాత్రంబు గాదిది నాకుఁ జూడ, పద్మలోచను విశ్వరూపంబు గాని
యచట వింతలుగలనని యాత్మఁదోచె, జేరి చూతమెయనినఁ బ్రాచేతనుతుండు.
- మ. అదియే కాదె కదంబతీర్థము సమస్తారాధనీయంబు నీ
విది వీక్షింతువుగాక రమ్మనుచు మానీంద్రుండు వాల్మీకి యా
హృదమున్ డాయఁగ నేగ నచ్చట మునీంద్రుఁడైన మర్హానిక
ప్రస్తుతైన న్నదిమెచ్చి వారలను సంభావించుచు నెచ్చుచున్.
- ఉ. కొండలకున్ బ్రజాను మిడి కొండలు మొక్కిన నాదరించి తా
గొండలు గొంగిరించి మఱికొండలు హస్తవిలోచనాదులన్
విందొనరించి వారిడ పవిత్రపవ స్తనంబుపై ననుల్
కర్పిందుగనుండ నుండి ఘను గౌతము సంయమి జూచి యిట్లనున్.
- ఉ. యూపము లగ్నికుండములు హోమపదార్థములున్ సమిత్తులున్
దాపసతోటి పాత్రలు నుదర్భలు నుక్స్పృశముల్ సమస్తమై
చూపులకి మృగుంబుఁ గడుఁజోద్యముఁ బుట్ట సమాప్తిగాని యె
ట్లే పాలు పేదయున్నయది యత్తై యె గానతియియున్న నావుండున్.
- నీ. అదిగిది రిందుకేమనువాడ మీమాటఁ గాదని జనదాటరాదు గాన
బలికద మిథియాధిపతి యిందు జన్మంబుఁ గావింపుచును ఋత్విగావళికిని
బహుపదార్థము లిచ్చి భక్ష్యభోజ్యాదులఁ దృప్తికొందింప ఋత్విగణంబు
బలుగెరికిదే జాలబుద్ధిరి సోమరితనములఁ బరికరద్రవ్యమెల్ల
మరిచి పదిలంబునెయ నేమరి తదీయ, శాల నిదింప శునకమచ్చాయ నొకటి
యిచ్చఁజొచ్చి పురోడాశమెల్ల మెసవి, యాజ్యపాత్రలు దొలిపి తినంత జనియె.
- క. అది యింతయు నెఱుంగక నె, మృది యాగముఁ దీర్పఁబూని మంత్రము తంత్రం
బది యిది యనిదోచక దిగు, లొదనఁగఁ గాశ్యపునిఁజూచి యుల్లము గలుఁగన్.
- గీ. మంత్రములురాక యవి నడమంత్రముయ్యె, జన్న మేరీతిదీర్చు రాజెన్న నతఁడు
నన్ను కొను నెమ్మనంబున నన్ను నడిగి.
- క. పావన కర్మంబులదే, గావింపఁగ నర్హమైన క్రితు విట్లనుచిం
గావింప నెందుఁ దీరదు, కావున నజ్ఞాన మపుడు గప్పెను నన్నున్.
- క. ఎంతటివారికిఁ దెలియని, యంతటిపని యేనుఁ దెలియ కాకశ్యపుతో
నింత మహాశ్రేయమునకు, నెంతయు విఘ్నములుగాక యేలా మానున్.

- శా. చేయ నేడినయట్టి యర్థము మడిం జిరితించి కానంగ లే
మియజ్ఞానము పద్మపత్రినయనుం డేలాగు వారింతునో
చాయాధీశుఁడుఁ జీకట్టున్ గడుపు నోజక్ గాన మన్వంబు నే
చాయం జర్చయొనర్చి యున్న విని యాసర్వంసహాదేనతున్.
- క. మిథిలాధినాథు మునుఁగొని, యధిక తపోధ్యాననిష్ఠులై చిత్తములక
విధియు నిషేధముఁ దెలియక, మధుసూదను శరణకమల మందాత్మకులై.
- క. ఉన్నారన వాత్మీకియు, జన్మము గడతేరునొక్కొ సయమివరుఁడే
యెన్నికఁ గడతేరుదురో, యన్నియుఁ గండ మనియున్న నాసమయ మునన్.
- నీ. పీఠిలఁ జేసెనో యియాహీనశయాన మచ్చగా పులితోలు పచ్చడముగ
నెటులయ్యెనో జటామకుటరత్న ముమ్మాల్యహీరాదిరత్న కోటిర రాజు
మేగతిఁ బన్నెనో యక్షేశు మాళికాఫలయంబుగాఁగఁ జుట్టులుగువాలుఁ
గావించె నెట్లకో కమ్మగండపుఁబూతు లేతగా భసితవిలేషనంబు
యోగిమానసములయందు నుండు పోద, యోగి గానేరఁడే రంగయోగియానమయ
ఖచరులు నుతింప సిద్ధసంకల్పుఁడైన, మూలవేలుపు మానులమోల నిలిచె
క. మఱికొందలు శిష్యులుఁ దమ, యరుఁడె వేదాన్యయనపరాయణులై రా
పరమారాధ్యుం డాయెడ, నరుదేరఁ బ్రణాములై మహామును లెల్లన్.
- గీ. కరములు మొగిడ్చినిలిచిన బరమమునులఁ గాంచి మీరేల యసమాప్తకర్మ లగుచు
నున్నవారలు గావింపుజన్న మేల, మానితిరి నేయుండన్న నమ్మానిగణము,
- శా. దేవా ! తోచవు మంత్రితంత్రములు సంధిల్లక మహాజ్ఞానమే
తోవం జన్నముఁ దీర్పఁగాన మిది యందుక జెల్లె మీచేతఁగా
కీన్పత్తాంతముఁ జిక్కువాప నొకఁ డేడి నీవె సాక్షాద్ద్రమా
దేవీవల్లభమూర్తి పాట కొక సందేహంబు లే దాకృతిన్.
- గీ. అనిన నయ్యోగివరుఁ గనినట్ల వారు, పలుకఁగా విని కొన్ని మాయలు నటించి
కన్నుఁగవమాసి భావించుకరణి నుండు, దెలియువాడౌచు లేనస్వచిలుకలులిత.
- క. మీరెటుఁగరు గా కెటుఁగని, వారెవ్వరు మనుజులెటుఁగ వార్త లటుం డెఱు
భూరుహములైన నెటుఁగుక, శౌరి సమస్తముననుండు సాక్షీత్వముగన్.
- మ. వినితాత్మీయమహామహీరుహసమావిర్భావఘాటంబుచే
వినిగో చెంత కదంబభూరుహముచే నీవేళఁ బల్కింతు నె
య్యది మున్నట్టితెలుంగె పలుక కరియె యేతేరఁ దా సాక్షియా
నది యేకాస్త్రము మర్మలే పలుక మీరేతెండు నానెంబడిన్.

- గీ. అమృతాభూమిరుహమున కర్ణ్యపాద్య, ధూప దీప నైవేద్యనాదులు సమగ్ర
ములుగఁగావింపుడనినమానులుఁ జేలంగి, శాజునకుఁదెల్పకతఁ డపారంబుఁగాఁగ.
- క. ఆకులుఁ బోకలుఁ జీరలుఁ, గోకలు నైవేద్యములును గుజ్జులు వన్య
నేక ఫల భక్త్య శర్కర, శాకాదులుఁ గడిమి మాన్యజాతరఁ జేసెన్.
- క. త్నిరంగరాజయోగి మ, హారాజుం గాంచి చాలఁ దనియఁగఁ బూజల్
పేరాకట నీభూజము, నేరడు పలుకంగ సాక్షి నిక్కం బనుచున్.
- క. అందఱుఁ జూడఁగ సజ్జన, మందారం బపుడు కడిమిమాన్య విశితా
నందు నుఖాసేనుండై, యందుకొనియె వార లిచ్చు నర్చాదికమున్.
- గీ. పూజలు నుభోజనంబు లీభూజమునకుఁ, జాల వనుమాట విని శాజునచివకోటిఁ
బంచి నైవేద్యమునకుఁ దెప్పించె నేమి, కోరినను గానె కావేరి తీరమునను.
- సీ. పనసరసాలాది పరిమత్సవలరసం బమృతప్రవాహినులై గమింప
మృదుకోమల సుగంధ కదళికా ఖర్జూర ఫలశాను లంద కర్పరము నొరయ
నారికే శామ్ల జంబీర పుణ్యఫలంబు లజహనబోనిన కూహన మొనర్ప
లికు చేత్తు జంబూ క్రీముక దాడిమీ ఫలప్రకరమావరణ ప్రైవముఁ జూడ
చంపకోత్పలకుండవాసంతికాది, నవ్యనుమధామకాయమానములు మేరయ
కాశికాగరు కర్పూర ఘనకరండ, ధూపధూమంబు నెరయ వీచోపు లమర.
- శా. కేలక బంగరుఁ గచ్చుఁగోల లలియక గేలీపతిం బణ్యకాం
తాలోకం బసమాస్తుఁగట్టికలనందకైత్రీగాధావళున్
లీలం బాడెడుగీతి నయ్యెదురఁ గోలే కోలు కోలన్న కో
లాలాపంబుల దండ లాస్యముల సాట్టంబున్ మిటారింపఁగన్.
- శా. వీణావేణామృగంగకాహళరవావిర్భావమున్ తూర్పుని
స్సాణాభంగురశఃఖదుందుభిరవ స్వానంబు దిగ్విగులక
రాణింపం జతురంగ సైన్య వివిధారావరణ భంభంభణ
ద్ధాన్ధానధమామికార్చటి నృపాంతర్లోణి ఘోషింపఁగన్.
- సీ. ఆతిరసంబులుకొండ లప్పాలుతిప్పలు బూరెలరానులు గారెగట్టు
లిడ్డెనలస్నులు లడ్డువాల్ గుట్టలు గరిశనపోగులు నరిశ మెట్టు
లప్పడాలకొరారు లమృతఫలాదులువడకుప్పలు దూదిమణుగుగిరులు
మన్యంగికణజమున్ మనుశికోగ్రావంబు బొబ్బట్టుకెలంబు లుబ్బుగుడుము
సారువులు నుప్పట్టుండలు మేరువులును, పొరులనీవులు నేతులశరధు లమర
చేరిమ నైవేద్యములుసమర్పించఁ జెట్టు, మీఁదఁగూర్చుండి యయ్యోగి మెసవుచుండె

శ్రీ ౨ : గ మా హా శ్చ్య మాం

౧. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! జెట్టుకేతినిపించె నీర్థ మోగి
 ౨. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! నంది గాని హావ భక్త్య భోజ్యము లెల్ల.
 ౩. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! మునులందఱుఁ జూచునెకఁ బ్ర మా నాశ్చక్రులై
 ౪. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కని విమతించె మృదమృకణములు దొరుగన్.
 ౫. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కావాహనము కుటజాగ్రమణికి
 ౬. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కర్ణ్యులు సాలవంశాధిపునకు
 ౭. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కువాద్య మగ శేఖరునకు భూపార్శ్వనంబు
 ౮. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కలరునోయిల్లు నగాధిపతికి
 ౯. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! నరుల నైవేద్యములు లతానల్లభునకు
 ౧౦. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కభిమతులు మీఁదనున్న మహాత్మునకును
 ౧౧. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కెట్లుతోఁగూడి నయ్యోగి శేఖరుఁడు
 ౧౨. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! యైకొకమాట యమ్మహాభూరుచామున
 ౧౩. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! మేనరికి మీర నిప్పు డిచ్చినపూజ
 ౧౪. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కలకదేరిన బుద్ధిన్.
 ౧౫. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! దీరె పాపిశ్చాగములకు దివిజాల మింటకొ
 ౧౬. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! బాహుళములయ్యె మీహృదాబ్జములతోన్.
 ౧౭. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! రాగమునొందించి నిజపురముఁ జేర్చుదువే
 ౧౮. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కీకణములతోటి కలకదేరిన బుద్ధిన్.
 ౧౯. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కాట్టి నొనర్చి కృతార్థచితులై
 ౨౦. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కైకొని హేమరత్న భూ
 ౨౧. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కేసిన నంది యమ్మహా
 ౨౨. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కున్నెడ నద్భుతంబుగన్.
 ౨౩. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కొమ్మ గుప్పునవెలువడి గోచరించి
 ౨౪. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కిమ్మలను దాను యవ్వారిచెంతఁ జనక.
 ౨౫. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! మొకరిమాడ్కి మానియొరపుఁ దాల్చి
 ౨౬. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! మొకరిజేందమున దేశికతఁ దోచి
 ౨౭. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! మొకరికి రంగనాయకతఁ జూపి
 ౨౮. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! మొకరికేళ్ళరుడను యూహానొసఁగి
 ౨౯. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! కణ్ణతరథంగకాశ్యపగౌతమావె
 ౩౦. మహాదేవ! మహాకాశ్యపముని! మొదటి మొందుండిరాక మొదట

క. ఇ-దము నీచేఁ జాగ్రాముఁ, బొందికల బొందియట్ల పొందిని నిత్యా
నందప్రదూప నీకృప, నొందెను ముత్యియను ముల్లమువగుటే.

మ. అని నానెఁబడిగఁడు బాచు నికనెల మీకు ముద్దగ్దవ
బనిశం బిచ్చట గంగమందెగమె నాయావాం మే గునిభా
ముని పంజ్జంజనువాడె రాజు పననాబుక్ గానియొద్ది న్యహా
మునులక్ మియుక్ గనుంగొనక్ దలంచి యిమ్మా ర్థిక్ నిడఁబొందినా.

గీ. నాకు నిపుడీ స్థూభిమానంబుచేత, యోగమున కిందు నొందె నా నకు నీ యనుదు
రానల నె మీకు నిమ్రహా రాజానకును, బ్రేమనిచ్చితి క్రిగ గధాను పుదు.

చ. కొలిచి కృతార్థులె మనుడు గోరిక నిచ్చితి నందుఁ బోవునా
హలమలిశాంతుశాంతుజ మహాతర లక్షణలక్ష్మిశాంతు
జలధిశయాను పాదజలజాతశుభాంకము లున్న సైకత
చలములు జూచి మౌక్తికుఁచుఁ బ్రసన్నమనోగఘ్నై మహామునునా.

మ హా ప్ర గ్ద శ.

వసుధీశుం గూడి పార్వం బెలమిఁగొలిచి రా నందిబృందాబు పాదజ
అసమానామ్నాయముల్ నల్లక భటులవీలక్ బ్రహ్మాసింహ దిర్యుల్
ప్రసవంబుల్ మందరంగాభరణమపుడు శు భద్రనూనందు లోక
శ్వసనానూరాత్మకుల్ మేల్ సమధికభణిరాట్టయ్యపై బర్వభిదెక్.

గీ. అప్పు డారాత్రి కానంగ నాయు గత్తు, రాజన రాజనోపచారములు నిమిష
నతి విభూతిఁ బ్రకాశించు నాదిదేవు, గంగ నాయకుఁ జూచి సుప్తంగ మొందె.

ల య వి భా తి.

గంగ శయనాయితభుజంగ కరుణాగసతగంగ విహంగోత్తమకుగంగ వినుతత్స
గంగకగ చాసజన మంగళకగస్సుగదపాంగ భృతవారిజరథాంగ గిరికన్యా
భంగుగ తపఃఫలమభాంగ శశిపుష్క-గపదాంగణవిహంగ మునిపుంగవమసస్స
గంగ బలనోపరిపతంగ శశిలోచన తగంగితనివాస జయమగళ నివాసా.

గీ. అనుచు పన్ను తులొనరించి యవ్విమాన, దర్శనమహత్వమున గృతార్థత నగించి
పెలయు భాగ్యంబుదమలోనదలంచిపొగడి, మనమునంగరబహుజాబుమహిమ మెచ్చి

క. లోక స్తననియుడు నా, ల్మీకే భగద్వాజాగూడి మెలంగెననుచు ను
న్లోకుఁ డగున్యాసపంయమి, నాకప్రియకుడు మునిగొందుల కనిమెన్.

గీ. ధరణిజనులెవ్వరై న గదంబశీర్థ, రాజమహిమంబు వినినవాగలగుఁ గల్లు
నాయు రాహోగ్యపుత్ర సాత్రాభివృద్ధు, లకలుచు క్రిగంగనా మనవి గను.

క. పాయకః కదంబభూజ, చ్ఛాయాఽ విహరించువారు సారమహీజ.

వ్వాదా నేలకొందు కచటక, వ్యాయామమొనర్తు మస్మదాదుల మచినన్.

మ. పంచామృతమమోగమానస చరణోజవారాగ్రసప్తాశ్వ స

జ్జుతానిత్యయ దావదాహ నశిఖాజ్వాలావళివారిదా

కనకాక్షా మరకస్వభూమిగరలేఖహ్రితరాజన్య భూ

జనకాక్షా కరబద్ధకంకణమర్చాముఖ్య హస్తాంబుజా.

క. సైకటిక చంద్రిపుష్కరి, ణీకమలవృషత్పు షీతనీషదమానా

వ్యాకంఠమాన నుమమా, లక్ష్మీకల్పితహృదయ సజ్జనావన సదయా.

సూరిం. బహుళమునిజనాంతః పరిస్ఫుట బ్రహ్మవిద్యా

నిహితచరణయుగ్మస్మేష సత్యపరిభావా

బహిరబహిరవస్థా హృథలోకాంతరస్థా

జహరజహదమోఘేచ్ఛా నిసర్గపరిధానా.

॥ ర ద్య ॥

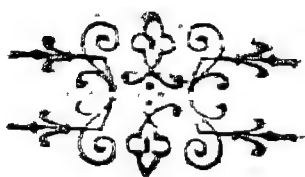
ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదానాదిత చాటూధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ

కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి

చంద్రి వరదరాజేంద్రిప్రణీతంబైన గారుడపురాణతాధ్యాయ

శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

షష్ఠా శ్వాసము.



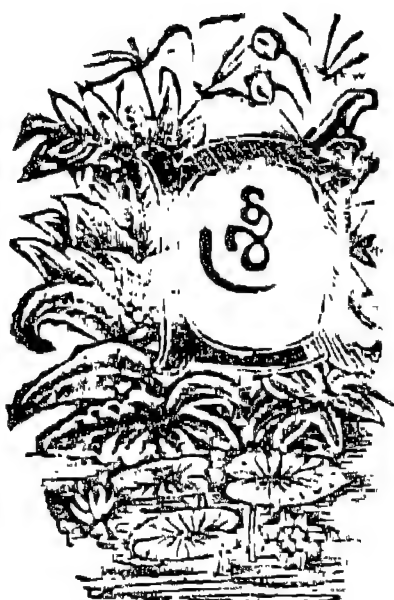
శ్రీ రంగ స్తుతి

శ్రీ రంగ మాహాత్మ్యము.

శతకము

న ప్త మా శ్వాసము.

— :: (0) :: —



రమణీయ ని

హారోచితవికచకుసుమహరిమకరందా

సారోరుపటీర తరూ

ధారవనీవలయ వేంకటాచలనిలయా.

వ. అనధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాను లానతిచ్చిన తొంగు నూతుండు
శౌనకాదుల నుద్దేశించి.

నీ. అనఘ వాల్మీకిమహామునిచంద్రుడొచ్చి కరిగె... ..

వాకొనుడన సత్యవతిపట్టి ఖేదేహయాగశాలావాసులైన మాని

రాజి కిట్లను భరద్వాజులతోఁగూడి తీర్థరాజము బిల్వతీర్థమునకుఁ

జనియె మైత్రేయ గార్గనియెడి భూనురశ్మిలందు ముక్తికిఁ జేరిరనియు

కణ్వమునివాలఖిల్యవైఖానసులును, గామితము లొందిరనియును గమలభవుఁడు

సవనమొనరించు యూపసంచయములున్న, వనియుఁ బౌరాణికులుదెల్పు వినినకతన

ఉ. అంతయకా దగ స్త్యముని యాది బులోమనుతావరుండు చా

దంతిపయి౯ నురాలయపదంబున రాగయికాన్త-గాఁగ చా

మంతిసరం బొసంగుటయు వజ్జి యెఱుంగక వ్యోమకుంభికుం

భాంతరసీమ నిల్ప నది హస్తగృహీతలతాంతదామ మై.

గీ తీసి పదముల నిలమిఁద వేసిరాసి, మట్టిమల్లాడఁగాఁగని యుట్టిపడఁగ

మిట్టిపడిదంచవన యోరి మిగులఁ గొన్ని, నను దృణీకాఠముగ నెంచినావు నీవు.

- క. పుచ్చిన సుమమాలిక, యేనుఁజేతికి నొసంగ నింతటి గర్వం
జేసుకకఁ జూచి తాళిన, మానుల కింక నేటిబ్రదుకు మత్తులచేతన్.
- సీ. ఇల్లులవాతాపు లేమెరి నాచేత చండించి యొక నిమిషంబులోన
మేరువుతోఁ బోరి మిన్నెల్ల నిండిన వింధ్యాది యెటఁబోయె యెఱుఁగరాదె
యాపోతనప్రాయమై వార్ధులన్నియు నరచేతనుంచుట మరచినానె
నీదు కట్టఁబుననిలిచిన నహుఁడు గర్వించి యేమయ్యెఁ గానవైతి
యొక్కతల బ్రహ్మరుద్రవిప్రులు కరిత్రీ, కొక్కతల యేసునైయున్న యునికివిననె
యట్టికుంభజఁ డిచ్చిన యలరుదండ, నేలవైచిన సిరు లింకనేల నిలుచు.
- క. ఈ నీకలుములు వారధి, లోనక బడుఁగాక ననుచు లోపాముద్రా
జూచి శపించిన నిందుగిడు, మానసమున గలఁగి గురుని మంత్రముచేతన్.
- క. జూరెల్లెకొలని చెంగటి, యాబిల్వసరోవరము మహాత్మ్యమున నిజ
శ్రీవాలకాల్య గైకొని, యాబర్హి కృతవిభుఁడు యరుగుట వినికిన్.
- క. అచ్చటికివచ్చి యమ్మని, వచ్చిన ప్రియశిష్యుఁ జూచి నాకొకకథ ము
న్నున్నటి మహిమముగా నా, కుచ్చిన్ నారదుఁడు మదికి గోచరమయ్యెన్.
- మ. వినుప్పితున్ మనుమున్ను హేమకుఁ డనక విశ్వంభరాభారభా
జనచాహాదిమభోగి శాంతిరమవిజ్ఞానాత్మమోగాద్యవ
ర్తమఁ దాచక మహాధరాకలిత సప్తస్విపనానాజయా
జ్ఞానానా పరిణాత సర్వజనరక్షాదక్షుఁడై పెంపునన్.
- సీ. కరియించు నొకవేళ శరదమేయతన్పష్టి ధరణికన్యాచృష్టి బరిహరింపఁ
నాదులు కెందలు భామకరణి విల్వరివేళ నీదుడే బ్రజ నొప్పి నెనయునీక
వెనకి చల్లనిగాడ్చు లసమాన పవమాన శాబమై ముందుగ్రేవల యందు
కుడిచు సస్యసంపద లోషధీకుఁడై తృణలతాదాత్యంతమృతము నించి
చేరగియఁడు రుజులందుఁ జనక నీదు, మృత్యువును భూమిజనుల ధార్మికుండతండు
యోబలములదివిజులుయాగడములు, సాగనియఁడు మొక్కొక్క సమయములను
- సీ. ఇచ్చినవియెల్లఁ బాత్రంబు లేమిచేసె, నేని నుకృతంబులాడిననెల్ల సత్య
మెచ్చనవియెల్ల గర్వంబు లెందునున్న, నిధులుగా ధాత్రీయేతె నానృపతిమాళి.
- క. ఇప్పుములు కెమ్మఁ లొనరిచి, యెన్నఁడు పగయనెడి మాట యెఱుఁగక దీనా
సేన్దుల పాలిలు నిల్విన, పెన్నిధియై యుండఁ జింత పెంచెన్ మదిలో.
- ఉ. నేటి యాగమున్ మహియశేషము నేలితి దానవై ఖరిక
భూసురతోటి కెల్లచు ప్రభుత్వ మొసంగితి సర్వదిగ్గమో

ల్లాసనమాఖ్యః గాంచి యుపలాలనః జేసితి నెల్లనిశ్చయమ్

మోసము లేని మేలునకు ముచ్చట దీరదు నెమ్మనంబునన్.

గీ. ధాశి శాస్త్రంబులెల్ల నపుత్రికునకు, గతులు లేవని వినరించుకతన నెన్ని

గతులు దలచినఁ బరలోకగతులు లేవు, గతి తదన్యంబుగలదె యేగతిఁ దరింతు.

క. భోగములు రాగములు నను, చాగము లున్భోగములును సత్కర్మముగా

యాగములు శుభాగములు, బాగులు గాలేవు పగవిభాగంబుకున్.

చ. తడబడతొక్కుఁ బల్కు లమృతంబులు చిందగఁ దప్పతప్ప చి

ట్టడుగులు నందియ ల్మారయ నాదల నిద్దపురావిరేక ము

ట్టిడుకొన నాడుబాలకుల నెత్తు కృతార్థుల పుణ్య మెట్టికో

కొడుకులు లేని వానిబ్రదుకున్ బ్రదుకే పరికించి చూచినన్.

చ. జననిమృదురుపీఠి దిగజారి తనుంగని బారచాపుచున్

దనయుఁడు రాఁగ గ్రుక్కన నిధానము వచ్చెను దండిరిచ్చె జి

క్కని యపరంజి వచ్చె ననుగాచిన యయ్యలు వచ్చినారు మో

హనపుమురారి వచ్చెనని యక్కునఁ జేర్పని జన్మ మేటికిన్.

సీ. తరియింప నేర్చునే నిరయకోపానలావరణ వృధాతాపభర పయోధి

కడతేర నేర్చునె నడలిపోనిపితృణగాఢాయసోమశృంఖలచయంబు

తోయఁజాలునె నిరపాయ జన్మానధి క్రిమపమార్జిత ఘోరకలుషరాశి

యనుభవించునె విలోకన తపఃఫల మానంద సౌఖ్యరసానుభవము

కటకటా పుత్రహీనుఁ డేకరణిఁ గాంచు, నుభయలోకసుఖంబు లెందున్న నేని

వ్యర్థజీవనుఁ డేలెక్కవాఁడుఁ గాడు, తగునె యనపత్యవదన సందర్శనంబు.

శా. కేలుం దమ్ములు జాలువాసరిపిఱుల్ గీలించి బాలామణుల్

డోలాశయ్యఁ గుమారకు న్నిలిపి లాలో లాలి లాలమ్మ లా

లీ లాలీ యని జోలబాడఁ జెవు లాలింపంగ నే పుణ్యముల్

చాలా చేసికొకో నృపాలకులు సత్సంతాన లాభార్థులె.

సీ. ముద్దులతనయుండు ముందట నాడంగ వలునదే గృహములుగల ఫలంబుఁ

జెవులలో జోలలు జిలుకుకుమారుని గనుటెగా కన్నులుగల ఫలంబు

పట్టి నాగారాపుపట్టి యనుచునెత్తఁ గాంచునె నెమ్మెనుగల ఫలంబు

మాటికి నన్యక్తమధుకోక్తముల సుతుల్ పలుకుట వీనులుగల ఫలంబు

నుతవిహీనుని సామాజ్యనుఖము లేల, కామినీమణు లేల భోగంబు లేల

చింతనేయుట గతజలసేతుబంధ, నంబు చందంబు చరమకాలంబు నందు.

- క. నా కిన్నాళ్ళు నయ పరి, పాకంబున డెబ్బదేడ్లపై బది నడువన్
దైకార్యం చేమరి విష, యాకులమతి సతులమీద యాసల నుంటిన్.
- గీ. అనుచు జీతాపయోనిధిమునిగి రాజు, హితులనాపుల బుధపురోహితులఁజూచి
కొలుపులోపల పరిమితగోష్ఠివలన, నొకప్రసంగంబుఁదెచ్చి యందుకొని పరికె.
- ఉ. మోలు ధర్మశాస్త్ర సుసమాహితమానసు లెచ్చరిల్లఁగా
వేరకయున్నవారలు కనింగని లౌకిక వైదిక క్రియా
చారము లప్పుడన్వయము చాలునఁ బోవక యంతరింపఁగా
చూరక యిట్లుపేక్షఁ గనుచుండఁగ ధర్మమె యాప్తుకర్మమే.
- క. మనువారిక జనువారిక, జనియించినవారిఁ గని విచారము గలదే
లేన కూర్చులొకసౌఖ్యం, బును మీ కిహలొక సౌఖ్యమును గనవలదే.
- ఉ. పండు మెచ్చుఁగా ధరణి నేలితి నుర్విజనాళి యెప్పుడుక
చుడినుల్ల పోచి నవనంబులుఁ జేసి ధరాసుపర్వుల
చ్చందన వానవైఖరి మనంబున పృథ్వినిహించి నించి పెం
పొందితి చెన్నచందములఁ బొందఁగనేర పిర్మాణమోక్షముల్.
- క. సంతాన మెట్టివారికి, సంతానం బగువితత్ప్రసంగతిచే నా
చింతఁ దొరఁగింపుఁ డన సా, మంత పురోహిత హితాప్తమండలి బలికన్.
- గీ. కథిప పశుపక్షిమృగతిర్యగాత్ము లెల్ల, సంతతియె గోరి స్వసమాత్ప్రసంగమంబు
నిచ్చుఁగింపుచు నిగమంబు లెచ్చరింపఁ, జేయుఁ గర్తవ్య విజ్ఞానసిద్ధి కతన.
- ఉ. నేయఁగరాని కార్యములు నేయుదు రాత్మజువేడి దేవర
న్యాయము గొంద జేయఁగుములైన శుశ్రిష్టస్మృతిమార్గనిష్కృతుల్
నేయఁదొలంగుఁగాని మతుఁ జెందనివానికి లేవు సద్దతుల్
మాయఁదెలాప నీతలఁపుమాటయు నొక్కటియయ్యె నియ్యెడన్
- గీ. మేలు నమస్తకశ్రీశ్రీ, పాలక యేనింతవాడ బరలోకమునక
జాక యొక టున్నదేయను, బాలిశ నాస్తికత లేక పలుకుట లొప్పెన్.
- గీ. నాగాధిపత్య విమలా, ద్యోగుడ విట తలఁపు నీకు నొదవుట కర్మ
త్వాగ్ర పరమయపుణ్యం, మాగమున జూనె యీశ్వరాధీనమునన్.
- గీ. గోవు లంతములు జనుకతుల నట్ల, ప్రకృతిసంబంధదేహి కర్మముల నొంది
తెచ్చివాడుకనంబుచే నిక్షిణపరి, వృత్తి మరపున నెఱుఁగడు నెనకజనిన.
- క. నా నడులేక కార్యము, నేరదు కలుగంగ దహనునికి గార్యంబుల్
కానిదు బిగ్గరిక, మేరం గలుపములు చేరు మితపుణ్యములన్.

- క. కాన ఫలజయ మేరికె, కా నేరదు గాన కానికగ్మము లొగుణ్
 శ్రీనాగుఁ గూర్చి యిష్టవి, తానముఁ గావింపఁ గామితము లొసఁగూడున్.
- నీ. కొడుకులయూరడిఁ గుంది మాంధాత యనశనవ్రతముచే ననఘుఁ డయ్యె
 దుందుమాడును పుత్రులుపేక తపముచే నకలుచచ్చతి గృతార్థుఁ డయ్యె
 పృనుడనూనత మనోన్యగనొంది దేవతారాధనంబున బుణ్యరాశియయ్యె
 ననపత్ముఁడై నిలీపాధీశుఁ డేనమున్ మాన్చి యాగములచే మాన్యుఁడయ్యె
 పుత్రకామేష్ఠి దశరథభూనరుండు, చేసి శ్రీరాముఁగనియె నూర్జితుండు జనకుఁ
 డిట్లు తనయులఁగాంచె భాగ్యమున సగరుఁ, డందె నమ్మేర నేవురు నందనులను.
- గీ. మాగనశ్రీతి భద్రకర్మము లొనర్చి, యంతరాయంబులకుఁ బాయుమనిన యతఁడు
 సవనములొనర్చి దక్షిణచాలమొసఁగి, యుండుచుదంబువినియెమ్మకండునుతుండు
 మ. బహుశిష్యావళితోడ హేమకమహాపాలు నివిలోకించ రా
 సహవీశప్రతిమానుఁ డవ్విభుండు డాయంబోయి పూబోదులక
 బహుమానింప నుభోపవిష్టుడయి సంప్రశ్నంబులం దేల్చి యా
 గహవిర్భాగము లానుయజ్ఞపురు షాకారంబుతో నిట్లనున్.
- గీ. నేమమే నీకు భద్రమే నేవకులకు, కుశలమే నీదుబహు గార్హకోశమునకు
 నంగములయట్ల యంగంబులరసిబోతె, మఖమె రాష్ట్రము మనకెల్ల సుఖములందు
- గీ. బలుసుకూరను ముళ్ళేరుపగిది నీవు, రాష్ట్రకంటకశోధన క్రిమమునలన
 నెచ్చరిక మానకున్నారె హితులు నహితు, లిట్టివారని క్రియలందు నెఱిగినావె.
- క. ప్రజ నీమదిభాండారము, ప్రజభాండారంబుగాఁగ బాధింప మనో
 రుజచేసినంచు గావున, ప్రజయుం భాండారమునను బతిపోషించున్.
- క. తేనల మర్ధాతురుఁడై, మానరుఁ డుచితవ్రత్యంబు పొత్తెఱుంగనినో
 నాని తమె మృత్యువగున్, గావున సుచితగతి కెందు గైకొనవలయున్.
- క. పాపములు బొత్తుగలియక, యేపట్టున నిలువ మోదనిడ మోవక ప
 త్నాపక్షము లెఱుంగకమును, నాపురుషుల కొసఁగినావె యధికారంబున్.
- క. ప్రభుమంత్రోత్సాహములను, నభిమతశక్తిత్రయంబునందుల పతికిన్
 బ్రభుశక్తిప్రధానంబుగ, విభుమతమన్వాదులందు విరచిత మయ్యెన్.
- క. ఇరరాలోచనయును విను, మతమును సరిజూచి యేది మదిబకకొపక
 హితమగునది యపుడే య, ప్రతికూలము లపుడు కార్యభాగము లెల్లన్.
- క. తాతేశవిభుండు యొక్కని, పాలక నిగవిడున నృపతిపదవి నఘోషం
 డాలింగనవిధమై తన, వేశకుఁ డేకూడిరాక వికలత నొందున్.

- క. ఒకరిని నమ్ముట తమనె, పొకనికినై వశముచేసి యురకుండుటగా
దొకనికి మరెయొక్కఁడు శా, సకుడను నడపింప విబుధసతమకు పతికిన్.
- క. సహలక స్వకార్యపరుడై, చెడుబుద్ధులుగగపి యనుపశీలకు మిద్దెన్
పడసిడ్చునాని నమ్మిన, వెడమతి పతియనుచు జీరు వీరడిగలడే.
- క. ఏయెడల దీరుపని దన, తోయమువారలనె యుంచి దొరతనవారిక
దోయికయుండుట లెప్పుగు, న్యాయము దొరబ్రతుకుఁ జూచి నడతురె నారిన్.
- క. నమ్మినవారల పూర్వజ, నమ్మల నొగలంగనీక నడపుడె విశ్వా
నమ్మన విశ్వాసమును, నెమ్మదిభావించు పరుల నిలిచిన యెడలన్.
- క. కరణంబులు నధికారులు, పరిజను లానగరితీరుపరి యొక్కడైనక
దొరతనమే దది యిహమో, పరమో రాజత్వమణఁచి పనిగొనవలయున్.
- క. సరిరాజునందు సామము, పెరగూటువమూఁగదొరల భేదము బలవ
ద్విరసముల దాన నల్పులఁ, బొరిగొన చండంబునడప భూవర వలయున్.
- గీ. సాధివిగ్రహముఖతంత్ర సాధనములు, శత్రుడగు గడిరాజు సమితుడైన
యచ్చలి నృపాలులోగొన నగునువీరి, గడచిన శ్రీయుదాసీనుఁ దడవనేల.
- చ. కొలువు పురాణచర్చ హితగోష్ఠి రహస్యవిచార మాస్తపుం
జలకము నామశ్రీర్థవిధి చందనదానవిభూషణాంబరా
వలి గయివేత భోజనము వారిజగంధులపొత్తు నిద్రయున్
దలఁపులు వేళతెల్పి యుచితంబులుగా నడపించు నిచ్చలున్.
- క. కాయక మానసికములన, బాయని రుజ లౌష్యమున బరమాచార్యో
క్తాయతనియమము కలిమిన్, మాయంపడె సమతచేత మనుపడె ప్రజలన్.
- క. క్రితుల నానానాస, స్థితుల మహీసురులనెల్లఁ జిత్తములలగన్
బ్రతిపాలింపుడె నీపలు, కతిశయమని జనులునమ్మ నలరుదునె నృపా.
- క. నేరములు జూచి తాల్మియు, నేరము లేకలుగునదియె నేరము పతికిన్
దా రా జందజకును దన, కారయగా రాజనీతి యని నెరవ నగున్.
- గీ. ఆత్మబుద్ధిస్సుఖఁడైన యనుట నిజము, గాని పరబుద్ధినెంతయు హానిఁజెందు
కాదు తరుణులబుద్ధి యీకృమమెటింగి, నడచునృపతికి గొఱతె యెన్నఁడును లేదు.
- క. తరుబుద్ధి రాష్ట్రమునకుం, బనిగొనదే నందునిందు బ్రాక్తనులగుచున్
జనువారిచిజ్జలుగని, పనిగొనఁగావలయుఁ గార్యపద్ధతు లందున్.
- క. ఒరుడల నొరుకార్యం బొరుఁ, డెఱిగించిన నది మొనర్పుఁ డెల్లిదమగుదా
నకరియఁ బడియనిగా మఱి, యరుగడఁ దగివట్లు వేత నృపయుక్త మగున్.

- క. శీవితమియ్యక వేగము, లే నెదకుచుఁ దగినచులు తెక్కించుచి ధా
తీరినరు విగక్తి యెఱుంగన్, నేవకులకుఁ బట్టపగులుఁ బీచకటిగాదే.
- క. ననుచుతి ననుమతిగానీ, యసమానాధ్వరములందు నవనినుగకున్
బసధనము లిచ్చినును నీ, యశమే వినికాడె వచ్చునది నీయెడకున్.
- క. అడుగంగవలసి నేమని, బడిగితిగా కిందు సములు నధికులు నీకున్
బుడమి న్నపొలుగకొక వేరి, ల్మడచి నచిఁపుటకుఁ గలదె మమువిను మనఘా.
- మాతినీ. సంతతపాదపకుంజసమేతము సంతము శ్శలగన్నగోహిత భా
స్వతము పుష్పగుళుచ్ఛకసౌరభవాసిత బిల్లినఘాజన నీ
మంతము దంతిమదోదక పూగసమాగమ చంద్రికికోపకచే
శంతము నౌ హిమవంతము చెంత రసాదర మొప్పు మహాశ్రమముల్.
- మ. కనుగొంటి న్నిను నిప్త పెద్దియన మార్గంఁడేయు నీక్షించి యి
ట్లుదెన్ హేమకచక్రినర్తి భవదీయం బౌ కటాక్షంబుచే
నెననొక్కింత గొఱంతలేక ప్రజలున్ విశ్వంభరాచక్రి మే
నును సౌఖ్యోన్నతి నున్నవార మొకయందున్ లే వసాధ్యాంశముల్.
- క. మీకుశలంబులు మీరలు, వాకొనఁగా వింటి మీదు వాత్సల్యమున
జేకూడెను బనులన్నియు, లోకోత్తమ యున్న వెలుతులున్ సమకూరున్,
గీ. వెలితి నెఱిగింతుఁ బరలోకవిభవమెల్లఁ, బుత్రులయధీనమగుఁగాన పుత్రహీనుఁ
డెట్టిదరిఁజేరు ననియెంచి యేను మిమ్ము, శరణుజొచ్చితి నాలింపు కరుణనన.
- క. బలభేరితో బృహస్పతి, పరికినచందమున రాజ పరమేశ్వరితో
బలిక మృకండుతనూజుఁడు, జలగరగంభీరనినద సందంభమునన్.
- గీ. ఎంతపనియుది భూపాల యేలనింత, చింతిలఁగ రంగశాయి రక్షింపఁగలఁడు.
నెన్నగలుగంగ నెయ్యేలవేడ నొకని, రమ్మ పోదము నేడు శ్రీరంగమునకు.
- ఉ. పాము నఘంబులన్నియును భద్రము లొక్కట సంభవించు ర
మిక్కి యననీశ యంచుఁ దన యోలమునన్ హితమంత్రయుక్తుడై
యాయననీశ్వరుండు వినయప్రియసూక్తుల వెంటరాఁగ రం
గాయతనంబుఁ జేరి శిఖరావళి దగ్గన మాచరింపుచున్.
- నీ. అనఘ యాశ్రీరంగ మగుసఁజికి దాన యష్టదశపద్మ మగుచుఁ జంద్రి
పుష్కరిణియెసంగుఁ బాలుచు రేకులరీతిఁ దీర్థముల్ కేసరిశీర్థ మొప్పు
పావనదిశ నుత్తరావని నమరు కదంబశీర్థము మూలఁ దనరు నామృ
తు నెడిశీర్థంబు తూర్పున బిల్వశీర్థ మింపలర జంబూశీర్థ మనలరేశను

- మీకు పాపశతీర్థములు దక్షిణమున, దెలియు మహనీనురాశనతీర్థ మొప్పు
వారు పశ్చిమదిశను పున్నాగతీర్థ, మవియె నవతీర్థములు రంగభవనమునకు.
- క. ఈమేరగ తీర్థములలో, శ్రీమత్పుష్కరిణి సర్వశేఖరమగుచు
- నా మనుజుల తాపత్రయ, నామాదివ్యాధు లణచు నరవరతిలకా.
- క. యోగులు ధాగవతులు సజ, యోగానలదగ్ధకర్ము లుందు రిచటఁ బు
న్నాగం బనుతీర్థము పు, న్నాగరజచ్చాయఁ గాంచనప్రభ లీలన్.
- శ్రీ. శార్వణమాసి తపంబుచే నుత్తకక్క కీర్తిఁ గైకొనియె నుత్తీర్తి విభుఁడు
తాపమహాహ్వ నివారకుండై పొల్చి మిథిరాధిపతి మనోన్యస లడంచె
మృత్యుక్షిణ్ణకీరకోగమున్ దొలఁగించె కాశ్యపమాని విఖ్యాతిఁ గాంచె
సకలపతి బ్రహ్మహత్యబో కడబెట్టె పూనిషష్ఠాఖుఁడు నేనానియయ్యె
పుష్కరిణీతక్రం దక్కిన బుద్ధాతీర్థ, రాజములయందు మొదటిపగ్యాయములును
పరశతీర్థముతో మునినాత మెల్లఁ, దీర్థములు తొమ్మిదనుచుఁ గీర్తింపుచుండె.
- శ్రీ. శ్రీనాథారణముగఁ గీర్తింపనగునె, చంద్రపుష్కరిణి మహాసరసిఁ గాన
లేక నవతీర్థమున్ నదున్ వెండిసేయు, నేకనారాప్లవనమయ హేతుకంబు.
- క. రామలను పిల్వతీర్థ మ, మందమహామహిమములును మహనీయఁ బై
యిదును నిందును కోరిక, బొందించు నృపాల దీని, నొకకథ వినుమా.
- శ్రీ. తమచు మాక్కండేయుఁ డనియె తొల్లి యవంతిజనపతి జనరథుం డనెడురాజు
తాపిల్వపురము పాలింపుచు నతని ప్రధానులు పాషండు లైవకతన
సన్మాయములతోర్చి యాగడంబులుచేసి యన్యదారాదుల నపహరించి
నందును దిక్కుగానక మహీశుఁడు వారు జెప్పినట్లులుసేయు తప్పుకతన
బోయెవానలు పంటలేదాయె భువిని, హెచ్చె నోరాదిబాసలు విచ్చెపుణ్య
మెదిరెపాపంబు వ్యాధులుముదిరె ప్రజకు, నుకిగెపాడియు శుభక్రియలడఁగెనపుడు
- క. పుచ్చెనె కుడిమగలు ప, బాయిశులై పకచి దోర్నలప్యబూరా
బాయెనుట లేమి తమక, న్యాయమనుచు ధరణీసురలు నరచుచుఁ బోవన్.
- శ్రీ. కింకరాగు రాజ్యము నవస్థయనంబులు లేక యాగసం
తాపం బిహమాశ్రమయి నాకనుపించక ముఖ్యధర్మమున్
నాకు గోష్ఠముకొ విరవితానము నిర్వచనీయమై జనున్
బాంధవమిత్రుల నమ స్తుభేకరులై చరింపంగన్.
- శ్రీ. కింకరామిష్టమై యత్తునక్రికర్మ, ములను వర్ణాశ్రమంబులు గలిసి వావి
పిల్వపురంబు ప్రకృతల్ల గర్జిలంగ, నట్టిగామలు భూకాసుఁ జుట్టుకొనియె.

- క. ధరణీజన దురితంబుల, ధరణీశుడు మునుగ నతని తనయులు దినమున్
వరుస నొకఁడొకఁడుగా యమః పురికిన్ సకుటుంబముగను బోయిరి వరుసన్.
- మ. కచబంధంబులువీడ గుబ్బులుపయిన్ గన్నీరు రాలంగ హః
రచయంబుల్ చెడకన్ గలస్వనగతుల్ రాయంగ నెమ్మేను లెం
తె చెమర్పన్ వదనంబులెండ తనయా ర్తిబ్బంగి హాహగన
ప్రచురాలాపములం మహిం బొగలి రార్హల్ విష్ణు కాంతామఃసాల్.
- చ. కొడుకులుబోన వెంబడినె కోడలుకొమ్మలు గూలి గందుకై
పడతులు గేహశీఘననపంక్తుల రోదన మాచరింపఁగా
యడలుచు భీతినొంది తనయాపద కడ్డమువచ్చువారి నే
యెడఁ గనలేక తా ధరణియేలిన మార్గము బుద్ధి నెన్నుచున్.
- క. తనయట్టివాని కెక్కడి, తనయవ్రాతంబు జనులు తల్లడగుడువన్
బెనుపాపంబున ధారుణి, బెనుపంగా లేక యార్తి బెనచితి నకటా.
- క. అనుచుఁ దరిలేని చింతా, వననిధిలో మునిగి మిగుల నందురుచుండన్
జననాథు సుకృతవాసన, యనుభవమున కెదురు కారుణాతిశయమునన్.
- గీ. మును భరద్వాజమాని భూములుజరించి, వచ్చె వాల్మీకియెడకును వాకొనంగ
విన్నవారిక దా యెట్టివేళ నతఁడు, జయరథుని పట్టణోపాంతసరణిఁ జనఁగ.
- క. ఆతటి శిష్యుఁడు తారకుఁ, డీతనికిఁ బుటోహితుఁడు సహిష్ణున రేణ్యం
డాతరి తనగురుచరణా, జ్ఞాతంబుల వ్రాల్చి పూజపలిపెన్ భక్తిన్.
- క. పూజించి యొయ్యన భర, ద్వాజులతో తమనృపాలు నర్తనము నతం
డీజాడ నున్న తెరఁగున్, ప్యాజము గల్పించి మనుపవలయుట దలిపెన్.
- శా. తా తా గాకని యమ్మహేశ్వరుఁడు చెంతన్ శిష్యుఁడున్ రాగ ను
ద్యానశ్రేణులు జూచుచున్ జని భరద్వాజుండు వాల్మీకికిన్
మానిశ్రేష్ఠునకున్ జగద్గురునకున్ సాగిల్లి యీభూనరున్
దీనుంబోవు కృపాపముద్ర యని యెంతేఁ బార్థసల్ చేసినన్.
- క. కరుణించి యతఁడు మును భూ, వరుపురమున నుండి నెడలి వచ్చినవారిన్
ధరణీశుఁ డలగ రండని, పరునడి సభఁగూర్చి వినయభాషణఁ డగుచున్.
- గీ. రాజునకు నెందునేరంబు రాదుగాని, కలని వారలగుణదోషములను జేసి
పుణ్యపాపంబు లూరక పోవువేసు, కుందు రింతియకా కాత్మమందు లగుచు.
- గీ. భూమి నర్థంబు ధర్మంబు గామ మోక్ష, ములును రాజులచేఁ గాదె గలుగుటెల్ల
వానిపై మీరలలుగ నెవ్వారు దిక్కు, నేడు మాకొఱకు నితని మన్నింపవలయు.

- క. మీకోపాసల మితని పు, గాకృతసుకృతములు కాష్టరాశిగ నెంచెన్
లేకునికి మీరు తత్పురి, యాకసము నిరస్తతాగ మగుగతిదోచెన్.
- క. కోపంబు తడవు నిల్పిన, పాపం బది ధారుణీనుపర్వుల కెల్లన్
భూపాలుని దీవింపుడు, చేపట్టితినితని ననిన శేషద్విజులన్.
- గీ. మీయనుగ్రహంబె మైకొనునట యీతఁ, డెంతపుణ్యఁ డగుము లేదు నుడు
మాకు ప్రమదమెచ్చు మనుగాక సుఖియాను, మీసుభాషితములు మేరగలవె.
- మ. అనుచు న్వారలు నెంటరా నృపతితో నవ్వేళ నాత్మీకి వ
చ్చి నమోఘంబగు బిల్వతీర్థమున కా శ్రీమన్మహాభూరుహం
బునకున్ మొక్కి మునీంద్రులెల్ నలగా పుండ్రేక్షు కోదండ శిం
జికారుంకరణంబు నీనుల బ్రహ్మాక్షింపన్ బ్రసన్నాత్ముడై.
- క. వచ్చి యొకచాయ నెలకొన, నచ్చట నొకవింతయై నను మార్గండ్డే
యొచ్చరితము విని జయరథుఁ, డచ్చెరువున నెద్ది తెలుపుడన యడుగుటయున్,
- నీ. వినవచ్చె నాకాశవీధి నేధిత సౌరవారాంగనా మురజారవములు
జడిబట్టికురిసె నప్పుడు పారిజాతమహామహిజాతలతాంతవృష్టి
తలఁజూపె సురభి కోమలచారుశీతలచందనామలమరుత్కందరములు
మెచ్చొనరించె నాయచ్చరగాయనవల్లకీఘమఘమధ్వానసమితి
యంటివో యిట్టివనియని యట్టిజాహ, గ్రసుగ్గన సనత్కుమారుఁ డాకస్మికముగ
వచ్చె నచ్చటనుండి యావామలూరి, తనయుఁ డమ్మానిగాంచి సంతసము నొండె.
- క. తాను నతండును సమవి, జ్ఞానతపోయోగమతివిశారదు లగుటన్
మానీశ్వరు లిరువురు ప్రేమ, దామా నాలింగనముల నమరుదుఁ బ్రీతిన్.
- గీ. సమత బ్రసియనుఋష్యాశ్రమముననుండి, కుశలములజేరి మోగి జేర్కొనినమహు
రించి యపుడు భరద్వాజుఁ డంచితోప, చారవినయోక్తు లమర బ్రశ్నంబుచేసి,
- శా. పూవుం దట్టపునాన లేల గురిసెన్ బుణ్యంబు మాత్రేనిపైఁ
దానల్లలెడు లేతతెమ్మెరలు శీతాశించ నేలయ్య పై
తోన నేమిషముతాటపాటలని యేతోయంబునం గల్గె మీ
రీప్యత్నాంత మెఱుంగఁ బుట్టడన మానీంద్రుండు తా నిట్లనున్.
- మ. ఒక గంధర్వుడు చిత్రకేతుఁ డనువాఁ డుర్వీస్థలిన్ బిల్వనా
మక తీర్థంబిదిమాడగోర యరుజే మార్గంబునన్ దేవతా
శుకజేణీ సుమనర్త గీత పవనస్తోమానకధ్వానమున్
ప్రకటం బయ్యెననంగ మోగివరుతో బల్కెన్ భరద్వాజుఁడున్.

- గీ. అయ్య యేమిటి కీరాకాయనిన సతఁడు, పంచమీనాథ మీబిల్వ పద్మినీత
టంబునక జేయుననిన నేమి బడెట్లు, పంచమీనాథ మెయ్యది బలుగఁడనిన.
- గీ. ఆదిపాద్యమి విదియ తదియ చవితి పంచమి షష్ఠి సప్త మష్టమి నవమియు
దశమి యేకాశి ద్వాదశి త్రయోదశి చతుర్దశి యమావాస్య పౌర్ణమి లనంగ
తిథులన్నిటిని వ్రతతిథు లుల్లసిలు నేడు పంచమిగావున ప్రకృతమగుట
గంధర్వుకథ దెల్పఁగానయ్యె శుక్ల పక్షశ్రావణంబు పంచమినిగూఁకు
మార్గశీర్షంబు నోమంగవలయు బంచ, మితిథి నుత్తరాభాద్రయందు
సోమవారంబునందైన శుక్లపక్ష, మొనరునపుడైన నోముందు రుచనఁపించి.
- క. ఈరెండుచతుర్థుల నొక, వారము భుజియించి మరుసెనఁమున నిరా
హారము యాలుమగఁడుక, శ్రీరంజిల బిల్వపూజ నేయఁగవలయున్.
- క. మొదట నొకవేదియిడి యెని, మిదిదిక్కుల కలశము లేనిమిదియునునిచి శుభ
ప్రదకాంచనాదికంబుల, నొదవినకలశంబు నడుమ నుచుపఁగవలయున్.
- గీ. వస్త్రములుగట్టి జలములునట్టియందు, దూర్యము ల్పద్మకేతకున్ తులసిదళము
లగ్గనుమకుందకునుమకల్హారములును, వరుస నుచుపఁగవలయు నుత్తరములందు.
- క. ఫలములు ప్రత్యేకంబులు, కలశంబులు నిడి లవంగకర్పణితైశా
వళిసర్వపగోధూమం, బులు మద్దయవాదులునిచి మొదలింటిగతిన్,
- గీ. బుద్ధి శక్తి సరస్వతి శర్ధి లక్ష్మి, తుష్టి ధృతి పుష్టి యనెను శక్తులు తదియ
నాచుముఖవర్ణములకు సన్నలునొసంగి, బలికి యావాహనము నేయవలయు వరుస.
- గీ. అన్నికుసుమము ల్పూజనీయును, భాగ్యుగాధాన్యమగ్యకుంభమున నుంచి
యష్టశక్తి సమన్విత యైనయట్టి, పెంపు భావనచేసి శ్రీ బిలువవలయు,
- క. త్రివనితక శ్రీనీలమ, హావరమంత్రమున నావహ మొనరిచి యా
యావరణకలశశక్తులు, నావహ మొనరింపఁదగు మహాకుంభమునన్.
- క. ప్రత్యగ్గ్రకలశములు తా, ప్రత్యేకము పూజఁజేసి పార్శ్వమములచే
ప్రత్యయమున శ్రీనూక్త, స్థిత్యారాధనము లక్ష్మి జేయఁగవలయున్.
- క. కలనంటకములు దేరుగ, కలశములకు నడిమి పూర్ణకలశంబునకుక
గలనంటలెల్ల నిడఁగా, వలయుక నైవేద్యములు ధృవస్పార్థనలన్.
- గీ. అన్నిమూర్తుల వెలయుమాయమ్మ లక్ష్మి, వ్రతము నువ్రత మొనరించినచ్చి మాకు
వరములిమ్మని కోరిక ల్వరుసబలికి, యనవలయు విష్ణు మావాహయామి యనుచు.
- క. హరితోడఁగూడి మమ్ముం, గరుశింపుచుటంచు నుతులుగావించి యలం
కరణములు చేసి ధగణి, సురదంపతులకును దృప్తి సొంపునహింపన్.

- గీ. భోజనములిడి నిర్జలంబుగ స్వభార్య, తోడ నుపవాసమొనరించి నాడురేయి
జాగరముచేసి యితరభాషణము లలక, మాని నాడెల్ల నోము నోమంగవలయు.
- క. త్తిరామ కృష్ణ లక్ష్మీ, నారాయణ యనెడునుతు లొనర్పుచు తనదే
వేరియుఁ దానును గురువి, పాఠాధన మాచరింప నమరుఁ షష్టిన్.
- క. మేధక్ విప్రులకు సమా, రాధనమొనరించి పిదప బ్రాహ్మణతతిచే
సాధుక్రియ కలశాంబుల, చే ధరణీవిభుని స్నాతజేయఁగ వలయున్.
- క. నేవించి తమరు పెద్దల, దీనెన లపుడంది యొసఁగు దీపనివాళున్
భావించి వేదసాధుల, కీవలయు నభీష్టనస్తు వెసగిన కొలఁదిన్.
- గీ. దంపతులు బిల్వవృక్షంబుదరిని నీడ, తొక్కక ప్రదక్షిణముగ మాలూరపండు
కాయ పిండెలుఁ గోయక గ్రములపత్తి, రింతగైకొని శిరసావహింపవలయు.
- క. కలశంబులు నర్పించిన, ఫలములును ప్రసాదములును పత్తిరి బూజక్
కలయగైకొని దానం, బులు చేసినవెనుక తమరు భుజియింపదగున్.
- గీ. వసుధ నీబిల్వపంచమీవృతము తమరు, నేయఁ గల్పిక్తమును లక్ష్మీ బాయకుండు
కొదవగాఁజేయ రౌరవకూపములకు, నేగుదురు దీన సందేహ మింత వలదు.
- క. ఆయుర్విద్యయుఁ దేజము, శ్రీయు మహారోగ్యభాగ్యచిరకల్యాణ
శ్రీయోమహిమంబులుగల, యాయాఖ్యానంబు వినిన నెవ్వరికైనన్.
- ఉ. రావణ పాదకాంబుద హిరణ్యనిశాట లతాలవిత్ర సా
త్వావనిపాల శైలమలిశాయుధ శూరతదూలగర్వవి
ద్రావిణ చైద్యభూవరదరప్రద బాణభుజాపహార తా
రావర దర్పభంజన ఖరత్రిశరః పటుశౌర్యవారణా.
- క. కారణశరీర మరముని, చారణ గంధర్వమానససరోవర సం
చారి మదహంసకంసవి, దారణ సంసారదూర తాపసలోలా.
- స్రీశ్రిణీ. బాహులేయా బ్జనీప్రాంతనానావనీ, వ్యాహ కేళీపుళిందోత్తమగ్రామణీ
రాహుమ స్తిచ్చిదారంభకారాగ్నిస, న్నాహదివ్యాప్త్రుసన్నద్ధబాహుంచలా.

❦ గ ద్య ❦

ఇది త్తివేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్యజ్ఞనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాబ్ధి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయ
త్తిరంగమాహాత్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

స త్తమా శ్వాసము.

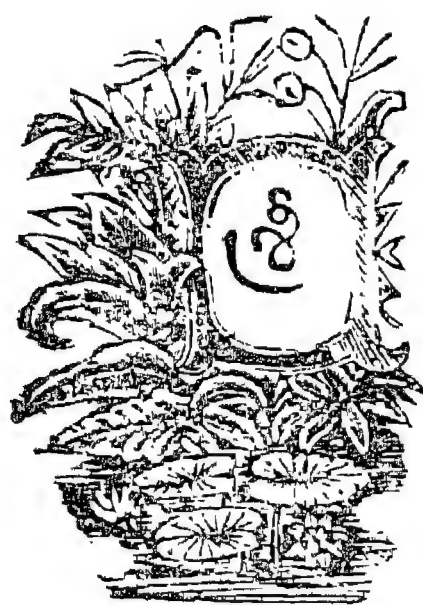
శ్రీ రంగ మహాత్మ్యము.

శ్రీ రంగ మహాత్మ్యము.

శ్రీ రంగ మహాత్మ్యము.

అష్టమాశ్వాసము.

— :- (0) :- —



మ డల మేలుమంగా
హైమశలాకో పమాంగ హరినీకాశ
శ్రీమహనీయ మహాబా
హమగ్యవిలాస వేంకటాచలవాసా.

- వ. అనగరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాసు బానతీచ్చిన తేజంగు సూతుండు
శౌనకాదుల నుద్దేశించి.
- గీ. ఆశ్రుజలవేడిరేని పాయసముచేసి, బిల్వమునకు నైవేద్య మిప్పించి యింతి
కిడిన వెన్నునిబోలిన కొడుకుఁగాంచు, నిటులుజేసిన మరి వంధ్య తనరు గలరు.
- క. పృష్ఠినగ్రతంబు నట్లన, నిష్ఠాపరులగుచు నాత్మ నియమముతోడన్
సౌష్ఠ్యమతులై స్నానా, నుష్ఠానము లాచరించి నోమఁగవలయున్.
- గీ. పూనియరగంట మారేడుమూని మొదట, బిల్వపాటుగ నరుగు గల్పించి శ్రీమ
దర్శనమునావహించియంతయుప్రదక్షి, ణముగ దిక్పాలకాయుధోత్తముల కెల్ల.
- క. నారల వారలదిక్కుల, వారలతోఁ గూడియుండ వచియించి నితాం
తార క్తగంధనుమన, స్త్రీరాధన వస్తువుల క్రియాచతురుడై.
- శా. జ్వాలానాప్తిదిగంత రాకుఁ డగు శ్రీచక్రాత్మకస్వామికై
చాలున్ భక్త్యుఫలోపహారములు పూజల్ చేసి వేటొక్కటన్
మోలన్ మర్త్యులవేడి మృగ్గులిడి తూముల్ పెంటిబియ్యంపువుం
జాలంబుట్టి యమర్చి యాపయిదిలన్ సఁపూర్ణభావంబునన్.

- గీ. నింది నాలుగుకలశంబులుంచి నడుమ, చక్రకలశంబు లుంచినఘాయ నున్న
కలశముల శంఖశాస్త్రాణిగదల బూన్చి, పాయసగుడాజ్యదన్యన్నభాగ మిచ్చి.
- క. పంచాయుధముల నెల్లను, పంచవిధప్రసనములు విభాగించి సమ
ర్పించి సుదర్శనవిభు పూ, జించగవలయున్ సుమాద్య శేషము చేతన్.
- మ. తరుకుల్ జిల్లెనువెల్ల బట్టుసిడ ముద్యత్స్వర్ణదండంబుతో
కెలన న్నాదిగరుత్మదాకృతిగత తేజ తుస్థలిన్ హేమరే
ఖలనిర్మించి తనెయచిత్రపటిపై కదూసుతద్వేషి ని
మ్ముల నావాహనజేసి భక్తిపరుడై పూజావిధానంబులన్.
- క. అనిపలికి జలదమాలిక, ననిలుడు పోవీచునటుల నస్మదఫలముల్
పెనుకెక్కగాడ్చుసాలుపం, బున మాలికెలట్లు పరపు భుజగారాతీ.
- గీ. అనుచు వినుతించి యజమాను నవనిసురలు, ధగధగాయత గారుడన్వజనిరుద్ధ
కాంచనోత్తాలమూలవికస్వరంబు, చిటుత గద్దయపైని యాసీనుఁ జేసి.
- క. మునుమస్యకలశజలములు, వెనుకన్ దిక్కలశతీర్థచితతి స్నానం
బొనరించి కనకపాత్రిక, కనగనుమను సరసపాత్రకంబగు నత్తిన్.
- గీ. నేరజాశి పద్మక్షణహేతువమఁ, పాసగ నైపుత్ర లారతి మొసఁగి నోతి
పరిహరింపంగ తాతేచి కరము మొగిచి, సదనమునకేగి యారేయి నిదురమాని.
- క. మరునాడు కలశపూజలు, కరమర్చింజేసి విప్రగణ భూజనముల్
బరగించి భూరిదానా, భరణాబరనస్తు లిచ్చి పవచిన వెనుకన్.
- క. తామరగించి యీక్రియ, నోమినవారలకు నందచులు రణజయమున్
భామామణులై శ్వశ్యము, సామగ్రిం గలుగు నదియ సందయ మెందున్.
- గీ. జన్మనక్షత్రముల కుక్లషష్టియందు, దాసి మారేడుకడ గరుడన్వజంబు
నిలిపి యుపచారములొనర్చి యేడునాల్గు, బ్రహ్మముఁజేడఁదగుఫలసాగ్రి ప్తికొలుకు
- గీ. నిలుపునది యగ్రకలశ మేవలనునొరఁగి, కదలుదానును మేల్గిడుఁ గనఁగవలయు
యొద్దిముఖముల శత్రుజయోత్సవముల, తూర్పుగదలిన గెలుచుట గుఱినమునుముత్త
- గీ. టెక్కెయి దక్షిణదిక్కునగదలిన నపజయంబగు పశ్చమాశగదల
చరనైవ్యములు విగిపించు నుత్తరమున తనమూకదిరుగు నయ్యనలుఘాయ
దొరకొనుకొరగాను నిరుతియందు బలంబుసాలియు వాయువుదెస బోసగలుగు
వీరాన్యమున మగ్ని నేనుగుల్ ద్వజకాటి చినిగినగాయమున్ తనకు గల్గు
కరుణున్నను శేరికిఁ గొమనకేడు, విరిగిపడిరేని పరరాజు ధరణిద్రోఖు
యొద్దికొల్పింకా దెల్లపెప్పుడు, పాకియె గారుకన్వజసగ్ని మనఁగ.

- క. అది నోమిన సకలప్రద, మిది తమచేగాని వార లీకథ విన్నట్
- కదనజయంబును సఫలం, బొదవు నిజంబనుచుఁ బరమ మోగి నచించెన్.
- అ. వె. నష్టినపనసించి సప్తమీతిథినోము, తెరఁగు వినుము బిల్వశకున్ మొదట
- చౌకమైనయరుగు సవరించి లక్ష్మీస, మేతు శౌరి నందుమీఁద నునిచి.
- క. తూమెడుజలములు నించిన, హైమంబగు పాత్రయందు నలరులునిచి ది
- గ్భూములు నాలుగు కలశము, లామేర యమర్చి యంబులమరించి తగన్.
- క. బడినుష్పతిలలు బసపుం, బొడి ధాన్యమునించి నుట్టి మూకుడులందున్
- గుడమును దేనియ పాలున్, బొడిశర్కర యునిచి విప్రపూర్ణాగనలన్.
- క. ఎనిమిది వాయనముల కొక, యెనమండ్ర నమర్చి పూజలిచ్చి యెసఁగి భో
- జనమిడి కలశప్రతిమల, నెనయ రమన్ శౌరి నావహింపఁగవలయున్.
- క. పూజించి పెక్కులగు నీ, రాజనములు నారతులును రమణులు పాటన్
- శ్రీజాని దదాష్టాక్షర, పూజారాధనలఁ బ్రీతిఁ బొదలింపవగున్.
- గీ. యువిగతో నాటిచిన మెల్ల నుపనసించి, దక్షిణగోపంగి మంగళాదాయకంబు
- సప్తమీవ్రత మీరేతి జరుపవలయు, జేసి మునునాఁడు భారణకేయవలయు.
- గీ. అష్టమీవ్రత మెట్లన్న నష్టదశము, లలర పద్మంబు తండులంబుల నమర్చి
- పూజలొనరించి మెట్టులబొడవుసొలపు, దనర నొకహోమకుండ మత్తరి నమర్చి.
- క. దుత్తూరుప్రసవముగతి, నత్తుండన్ హేమనాశమలరించి కడున్
- జిత్తులు దర్భలు ననురిచి, యత్తటి బెడిదముగ జ్వాలలల్లాడుతఱిన్.
- క. జ్వాలామగ్నంబున ల, క్షీణోలుని యుగ్రనారసింహుని గలుగన్
- మేలించి తలఁపునిలిపి ద, యాభుని ప్రణవోక్తి వహి నట నిల్పనగున్.
- గీ. అగ్నిప్రతిష్ఠఁజేసి పూర్వార్వాగ్రిములుగ, దర్భలమరించి తత్కరియాద్రవ్య మెల్ల
- యెడమకడనుంచి వేలిచి యిగ్మమాజ్య, మున హవిస్సున హోమంబు దనరజేసి.
- గీ. ఆయువర్ణించి గలికి తొయ్యలులువేడి, బిల్వదశముల రుజలు వోబెట్ట నుత్త
- రేని ఘృతమున తిలలును బూని తిప్ప, తీగె నపమృత్యువునకు వర్తిల్ల నెల్వ,
- క. సంపదలు వేడువారును, సంపెఁగపుర్వులునువేల్వ జను నైదుల ని
- ర్జించుటకు నెట్టగన్నెరు, లింపున హోమంబుసేయ నెఁగు మునీంద్రా.
- క. మారణహోమంబునకున్, గారణ మావాలు వేపకాయలజివురున్
- మారీచ ముష్ప నెముకయు, గారంబులు తవుడు మొదలుగా వేల్వనగున్.
- క. చిత్తభ్రమ నొందఁగ ను, మ్రొత్తలు తామరలచాత మెలతలవలపున్
- బత్తియు స్తంభన మోహన, వృత్తామలకొఱు నిట్లు వేయవలదగున్.

క. కవీశ్వరులు వేల్చిన, యది నృపవశ్యమగు నేతిమాహాతు లిరువేర్
పరిపేలు నెరువేలున్, గురుగుండ జేయనలె గోరుకోరిక కొలఁదిన్.

క. అకలశోదకములచే, శ్రీకరముగ స్నాన మపుడు చేసి నివాళున్
నైకొని వ్రతము సమాప్తిగ, నేకడ సంకల్పసిద్ధి నొసఁగుచు నుండున్.

క. నవమిశ్రీత మెఱిఁగించెద, నవభాన్యముతోడ వినుమ నా కావేరీ
పవిత్రజగిత మైనన్, మిథుల ఫలంబిచ్చు లేక మేదినియందున్.

ఉ. నవమిశ్రీత గుంకి సకలేశ్వరుఁ గృష్ణుని రుక్మిణీవిభున్
భావమొనర్చి యందు సికతాస్థలి నుండదలంచి నశ్యమున్
మానములున్ భూదులును శోభనవస్తుల పూజనేయు క
న్యాయమందగున్ తగినయట్టి నరుండొనఁగూడు గోరికన్.

ఉ. జేయుచు పాలునుం బెరుగు నించినపాత్రలు నాయనాబుగాఁ
జేయుచు దానమివలయుఁ జేకొని యేవుర పేరఁటాండ్రున్
పాయక వారి చల్లభుల పంక్తిని భోజనమాచరింపఁగాఁ
జేయుట యెయ్యెడన్ నవమిసిద్ధము లిట్టి వ్రతప్రచారమున్.

చ. నవమిని దండి, పోదరియు తల్లియు మున్నగువారిలోపలన్
గుఱియుఁగోరి కన్యకలకున్ వ్రతమున్ నడిపింపకొప్ప నా
గళనముచూచి మాననమియందువచానము జేసి యింనెరా
నకునిలంచి కుంభము నవారిగ నుంచఁదగున్ యుగస్థలిన్.

చ. హృస్యమైన గుడాన్న నైవేద్య మిచ్చి, తిలలు మండలముగనుంచి తిలశితాక్షు
పరసనోజులు వ్రాసి యంతకుని గమల, భద్రకర్ణిక నావహింపంగవలయు.

క. వెలుగున్ కలశముపై శ్రీ, సదమని బంచాయుధము తెసంగించి ముదం
బొడుచు లిరుగడలఁ బూజలు, సదమలమతిఁ జేయవలయుఁ జక్కని విరులన్.

చ. కలశమొప్పి ద్ధి హంకారతతులఁ గూర్చి, కాలమూర్తిని లక్ష్మీశుగాఁ దలఁచి
కలశమోతాయుధాంచితుగాఁగ నాత్మ, భావనముజేసి కాంచనప్రతిమ నునిచి.

క. జేయు విచిత్రటూచిస, మాదరమున విల్చి యధికమగుదక్షిణతో
శ్రీగురుకు కాలప్రతి, మాదాన మొనర్చి విప్రమండలి కెల్లన్.

చ. నామభాగ్యము నీతి యందు కలశవారి, చేత నభిషిక్తుడైయున్న శేషచుపుడు
నాంగవలఁగూడి భుజియింపఁచామునసుము, నాయురభివృద్ధియగుసిరులతిశయిల్లు

క. నాకాశిగోప విది, లోకస్తననియ మెల్లలోకంబులలో

లోకనిక నాభావన, మాకాదర నిత్య మంగళప్రద మెందున్.

- గీ. పక్షపక్షాఘముల కధిపాఞ్చితంబు, వైష్ణవవ్రత మట్టి దహ్వాదశియును
దశమి నుపవాసమొనరించి యశనిగాక, స్నానజలమాత్రకర్తవ్య మైనవిధిని.
- శ్లో. ఏకాదశ్యమహం కించి । తద్దర్శ పురుషోత్తమం
భోజ్యేపరేహని శ్రీయాత్ । మహిమాం పురుషోత్తమ.
- క. అనుమంత్రము సంకల్పం, బొనరిచి త్రికరణముగాఁగ నుల్లములోనన్
వనమాలి నునీచి వనితా, జనితాసంసర్గమున కొసంగక విరతిన్.
- క. ఆలోచనములు నిద్రయు, నాలస్యము శయనమంత్రపూర్తియు కూ
ద్రాలోకము బహిరిందియ, లోలతయు వ్యసనవిధులు లోనుగ వెలిగాన్.
- క. ఏకాంతులు భగవద్భ్యా, నాకలితాంతఃకరణ నియామకు లతిను
శ్లోకుపురాణపరాయణ, లై కడపుట నాటిదిన మహర్నిశ లందున్.
- గీ. ద్వాదశిస్నాన మొనరించి తర్పణములు, చేసి హరిఁగూర్చి మామకజీవనంబు
తావకాధీనమని పరతంత్రుఁడగుచు, మనసువచ్చిన పరిశుద్ధి గనఁగవలయు.
- గీ. భాగవతసంగమునకు నపారమైన, వత్సరంబున గంధమాల్మ్యపచార
విధుల భుజియింపఁజేసి యవ్వెనుకనున్న, శేష మిల్లాలు దాను భుజింపవలయు.
- గీ. ద్వాదశివ్రతనియమంబు వదలకెపుడు, నాడు హరివాసరము నట్లనడచి తాను
ధారుణీదేవతాసంయుతము త్రయోద, శీదినంబున పారణ సేయవలయు.
- క. ఏకాదశిలో దశమి క, శాష్టాంశమును తా గలసి మధురనుధా
శ్రీకలశము మధుబిందు స, మాకలితం బైనగతి ననర్థముఁ చేయున్.
- గీ. కారడవియేర్చు పావకకరణియట్ల, సేయుపుణ్యంబు లూరక చెరిచి పోవు
కణిదిపాపంబు దశమి యేకాశి గూడి, నేల రాకాసివేరె మహీజనులకు.
- క. త్రియేకాదశి శ్రీహరి, సాయుజ్యం బొసఁగు నితర సౌభాగ్యంబుల్
చేయుననుటెంత మరికల, దే యెంచిన వ్రతములనఁగ నిహపరములకున్.
- గీ. బ్రహ్మహత్యాదిదు స్తరపాతకంబు, లాతపముచేత చీకటియట్ల తొలఁగు
నమృతమో వ్రతమో కాక హరిదినంబు, మానవులకిచ్చు నమృత సౌఖ్యానుభవము.
- గీ. రాత్నపుంగోటియ ట్లపారంబుగాఁగ, తీరనేరని విషమసంసారమునకు
కటకటా హరిదేవస మొక్కటియులేక, యున్న నేలేతి దరిఁజేరునొక్కొ- నరుడు
- గీ. యోగసిద్ధులు నతిపుణ్యయాగ ఫలము, లిష్టకామితములు తపోభీష్టపదవు
లఖిలశీర్ధాచరణ లాత్మనుభిము, నట్టి యేకాదశిఁదలంచు నాక్షణమున.
- మ. అశిపాపాత్ములు విష్ణుమాషకులు వేదాచారమూర్తు మధు
వ్రతపాషండులు మిత్రవంచకులు సర్వదోహు లాజన్మదూ

శ్రీ గౌతమీ గురువర్యుల గౌరవార్థం శ్రీ వైష్ణవద్వారా

పేషంట్లు పాలుమానిన మునంద్రా పల్కవే వచ్చును.

మనంతకల్పాని మోక్షసాధ్య, ఫలవ మేకాదశీస్వరూపంబు కరత్ర
కలెననుకంబు ద్వాదశీక్రిమము సకల, కామితార్థప్రసంబు నకారణంబు.

మొదటి భాగము : మొక్కవిప్రులయక వేదసృతాఖ్యుండు పు
ష్పనామాత్మక పద్మనీతటమహిణ గన్గలి యవ్వోఁ బరా
శ్రావ్యుక మతపోధవాధ్యు ననఘుక సక్మాని మైత్రీయు లా
శ్రావ్యుండి నమస్కరించి పరభిక్షాండేహివారంబునన్.

జిల్లా కలెక్టరు కార్యాలయము, బిట్టి విచారమును దౌన్యమే కలిగెను.
జిల్లా కలెక్టరు కార్యాలయము, బిట్టి కలెక్టరు కార్యాలయము.

శ్రీమద్విద్యాచరిత్ర కథాంసప్రసిష్ట, జంతుజ్ఞ... రగోళ సంపర్క ములకు.
 శ్రీమద్విద్యారంగ తత్వబిడి తపించు, వారి గనియును సేనట్టివాడైనదియె.

అందుచేత మనము మనమును ననబడునాడననియు
అందుచేత మనము మనమును ననబడునాడననియు
అందుచేత మనము మనమును ననబడునాడననియు

[illegible]

మొదటి భాగము, యొక్క తెలియని గునికికల యుచిశోక్తులకున్.
 మొదటి భాగము, సాక్షియనగనిశ్చయ, దనపరంజ్యోతియనవామ్యుడగుపరిభాను
 మొదటి భాగము, సమలతీవు, దతఁడు కారణమతఁడు కార్యాత్మకుండు.

అయితే, యుంహింటికి గూడి రాశయండియు నొకటై
 అయితే, యుండి జడవైన పుక్కుతి నొసరిన వేళు.

అందుచేత, యుద్ధం జరిగిన ప్రకృతి నొసరిన వేళనా.
 అందుచేత, తాను బహుశరీర, నాటకంబులు నటియించు నోట నీవి
 అందుచేత, నట్టిమమత, బుట్టుగొని పిరికాయ పుర్వట్టు లాగు.

[illegible]

అందుచేత, కలన నుమన రేఖండు గావలయు జను
 యును. యును, కాకము కౌచులు శాంతి గతి మానము శా
 నము, పాదాక్షరలనగ జ్ఞానబహుసాగనము.

జాతీయము, ముల్భోషాయమున వనిన జాతీయ రాష్ట్రము.

[illegible]

- క. కలదే మేకాదశీనో, ఊలగా నృతమనిన ముదముతో మైత్రేయుణ్
నలనచ్చి మొక్కి యిట్లు, సలిపెన్ తద్రవతము మోక్షసంగతి నొందెన్.
- క. ఏకాదశ్యాంగంబై, వైకుంఠస్థాప్తిసేయు ద్వాదశి వినుమీ
నీకథయని తా వెడియు, వాకొనియెన్ యోగినలన వాల్మీకి వినెన్.
- చ. కుశలుఁడనంగ రాజౌకఁడు కుంభినిపై స్వశరీరముక్తుఁడై
దశదిశలున్ మణిద్యుతివితానము నిండు విమానమెక్కి తా
ను శమనురాజధానికి జనుండు తదర్చలొసంగి కొల్వులో
విశద సువర్ణపీఠమున వేడుక నుంచె సమాదరంబునన్.
- క. తనదు పురివైభవమునం, గనుపొవఁగఁ దగిన మణిహాగాండ్లను గూర్చున్
జనపతి వారలవెంటి, జని సంయమ నీపురప్రచురము లెల్లన్.
- ఉ. రక్కసి కూలముంగొని పరామరికింపుచు రాఁగ నొక్కచోఁ
జక్కని దేవకామినుల సందడి జేర్చి సుఖించువారి నొం
డొక్కట రత్నభూషణసముజ్జ్వలులై వెలుగొందువారి వే
రొక్కట దివ్యభోగముల నుండెడివారిఁ గ్రమక్రమంబునన్.
- గీ. చూచుచునునచ్చి దక్షిణక్షోణియందు, భయదహోహారనరుతిప్రసంచఘోష
మాలకించి యదెట్టి నోయనుచు వారి, నడిగె వివరంబుగావిని యచటఁ జేరి.
- నీ. రౌరవంబును మహారౌరవంబును నశిపత్రీచనము కాలసూత్రీ కూప
మగధతామిప్రళాలంబు సేవనములు కంటకంబు నధోముఖంబు కూట
శాల్మలియును విశసనమయఃపాత్రభంజనము తప్తాన్ని సేచనము లైల
భాండ మజ్జన మగ్నికుండ గోపనశిఖాభక్షణంబులు క్రిమిభక్షణంబు
రాక్షసకరాళమును వికరాళమును వి, గుంతుదము కుంభిపాకంబు ధూమగర్త
మనఁగ నిరుచది మొక్కటి నైనయట్టి, ఘోర నారకభీభత్స కూపములను.
- క. పడువారిఁ బొరలువారిన్, బొడవెట్టెడువారి మురిసిపోయెడువారిన్
దడఁబడువారిన్ భయమున, సుడిగొనువారలను జేరినూచి భయమునన్.
- క. గడగడ వణకుచుఁ గన్నులఁ, గడువడి మానుకొని చెవులఁ గరములపిమి య
క్కడనిలువక వై వస్వతు, కడకుం జని కేలు మొగిచి కరుణాపరుఁడై.
- క. ధార్మికుడఁ పీపు నీకున్, ధర్మాఖ్యజెలంగ నిట్లు దండింపఁగ నే
కగ్రములుచేసి రేలా, శరేత్తరు లైరియనిన శమనుం డనియెన్.
- గీ. ఈశ్వరాధీనమిది పనియేమి తనకు, బ్రహ్మవ్రాసిన కట్టడ పాపపుణ్య
ఫలము లనుభవ మొందు నీప్రాణికోటి, కగ్రవశులకుఁ గాదనఁగాఁ దరంబె.

౧. అంగము నేతే పీఠికి, దసరిన నిష్కృతియటన్న భరణీశ్వరుతో
 సమాధి పీఠికిచ్చెద, నిస తెనునరినె న వినుము నీహరిభక్తిన్.
౨. తోలిగడ్డయిన నీవొనర్చితవి చేతోనిష్ఠమై ద్వాదశీ
 కలిగియున్న మహానతంబు త్రిజగద్విభ్యాతమై నొక్కయే
 నీలపుష్పయిన నొక్కనాటి ఫల మియ్యంజాలుదే నందఱుఁ
 పొలంజాలును రిమ్మహానిరయ పంక్తుల్ మాట మాత్రంబునన్.
౩. కాకయుండిన పీఠల కల్పశంబు, బ్రహ్మకల్పంబునందు దీరదు నృపాల
 మోక్షప్రదం కృపాకుండై యతఁ డట్టులెన, దొలుత నిచ్చితినన బ్రాణజాలమెల్ల.
౪. మలకంజేయమ నమ్మహానరకరాసుల్ మీటి యొక్కొలుగా
 కలకంజై నమిగూడి చీమపరివీకంఠోపుత్రోపాడుమన్
 పొలంజొడోయఁగరాక పుష్పకములందున్ జెంతలన్ దేవతా
 కలనాడీ కగచాచనామరము లంగ్రశాంతి వారింపఁగన్.
౫. దగలుని నీచింపుమఁ దమ, కుశలంబులు పలికి యింద్రుకొలుపున కరిగెన్
 దోషిగలు వెలయఁ గీర్తులు, వశమగు శమచుడు బయప వసుగకు జిగియెన్.
౬. తననాడ్యంబునఁ గలిగియు జనులెల్లను ద్వాదశప్రశస్తనత న
 ప్రశస్తై యహాపరమభములుఁ గని మన నిలయేతె నతఁ డకల్మషమహిమన్.
౭. ఈకథ మెవ్వరు విరివన్, శ్రీకరులై కొర్కులెల్లఁ జేకొని పిదపన్
 జేరువపదవిఁ గాంతుర, నాతులమతి నెపుడు రంగనాయకు కరుగన్.
౮. నాదలచంద్ర యలకరద్వాజతో స, నత్కుమారుడు వ్యాసులు నాగదంత
 బాణుడుతోదమాతుండు కౌవకాది, మునులతోఁదెల్పెననుచ మృకండునుతుడు |
౯. మఱిన్ గామకుతో స, వృలివృత్తాంతంబు యోగివరుడు భరద్వా
 కుల నిర్భయై త్రయోద, శృలఘువ్రత మాచరింతు నత్తెఱఁ గెల్లన్.
౧౦. పొలంజెల్లనాచునెద దావనవారిని దీర్థమాడి తా
 నేమిఁబోజి తామమున శక్తుఁడునామికి మృగ్మయంబుగా
 నొక దోషి కనించి చిలుకబడు చప్పటి నెన్నచుద్ద మం
 దునఁబడి గట్టిదా పయినిదన్ నలయుం బరిపూర్ణ కుంభమున్.
౧౧. భూమికిఁగోత్రో శాశి నానహించి, వెన్నపై నష్టదశపద్మ మున్న కలన
 ద్వాదశాంబులమర్చి జేరుజేరఁ, బూజనేయంగఁదగు విష్ణుపూజ చేసి.
౧౨. పొలంజొచ్చి, మల యెరిమినియందు నుంపఁ జొప్పమరుచు శ
 ప్రసాదమునైకగ్యా, నులనారాశింపఁ నగు నగ్నాయుతముఁగనున్.

- గీ. అట్టి నవనీతకపళంబునెట్టి రెండు, పాళ్ళుగా వారి కొక్కటి పగ్మవాస
కొక్కటియు వేరైనవేద్యమొసంగి వైష్ణవ, వంబయన ముగ్ధభార్యకీవలయు మొదట
- క. త్రిభాగ మైనకబళము, తా భామినికొసంగ రెండు ధరణి భుజింపక
శోభనకరుడగు పుతుని, సౌభాగ్యము గాంచు నుతయు జనియించు నొగిన్.
- మంత్రం. పురుషః పూర్ణ కామస్య హరిర్భద్రం తనోతినః
యోషిద్వరాసతీ లక్ష్మీరక్తంగళం విశతు స్వయం.
- గీ. అయచ నవనీతమును తనయతిన కొసంగు, నపు ముంత్రించినేవిపురుషవలయు
తరుణియురమున కేలుంచినరుడువెనుక, మంత్ర మొక్కటివలయు నీమమునబలుక
గర్భాదానమంత్రం. యస్వంతరాత్మాభూతానా, మనాదినిధనోచ్యుతః
నపరఃపరయాభక్త్యాకుక్షిం రక్షంతు తే సదా.
- క. అని నాటికి నాచార్యా, ది నిజాశ్రితతతికిఁ బెక్కు దీనారంబుల్
తనశక్తికొలది దానము, లొనరంగఁ గావించి నాటి కుపవాసముగన్.
- క. జాగరమొనర్చి రాతిరి, వేగిర మఱునాడు మున్ను విప్రావళికిన్
బాగుగ నన్నంబిడి కల, శాగతు లక్ష్మీకుఁ గొలిచి యాతరువాతన్.
- గీ. పారణమొనర్పఁ జండాంశుభాగ్విభూతి, నాటి విధినోపమానులైనట్టి సుతుల
వెత్తుదురు కోరియీకథయంత వినిన, వంశ్యయైనను సత్పుత్రనతి నిజంబు.
- క. కలదె చతుర్దశభువనం, బులబోఁ జతుర్దశః ప్రభుగ్రామనకున్
దులగా సద్వ్రాతమని వైద్యులకున్ గలగుండుగలదె యూహింపంగన్.
- గీ. ముదులేటికి నెదకంగ ముదులగుచు, నష్టవిధకుష్టుగుల్మజ్వరాతిసార
శూలనోషజ్వరాదులు సోకనీదు, తనచరిత్రంబు చెవిసోక వినినఁ జాలు.
- గీ. సర్వరోగాదిశాంత్యర్థపూర్వకముగ, మొదట సంకల్పమొనరించి మునుఁగలేక
యున్న శుచియైననుపవాసముండి సూర్య, జపతపంబులు నాఁడెల్ల జలుపవలయు.
- ఉ. భానుఁడు గుఱికునట్టితటి భావములో రవినుంచి యింద్రియా
ధీనుఁడు గాక సర్వమయు దేవశిఖామణి విష్ణుఁ గొల్చుచున్
మానుటమొప్పు నిద్ర రవిమండల మమ్మరునాటి పౌర్ణమిన్
దా నతిభక్తిఁజూచి సుకరంబుగ నిత్యజపంబు నేయుచున్.
- క. నేవించి యాత్మ తనుర, క్షావరమతి నైదుపళ్ల సవ్యోస్సుత మిం
పానహకలశమునం గొని, పూవులు బంగరపురత్నములు నిడవలయున్.
- గీ. నశ్రుములునుడ్చి సూర్యమావాహాయామి, యమచ కలశంబు గూపగంధాక్షుతోప
హారముల గొల్చి కట్టినచీర విడచి, నీడఁ జూచుట మొప్పున న్నేతిలోన.

గీ. ధరణిమరు పేదఁదెచ్చి సదక్షిణాంక, ముగను నుత్తము తెరకు లోనుగనొనర్చి
మరల వెలువడి మార్తాండమండలంబు, జూచి కరములు మొగిచి యస్తోకభక్తి.

బయగ్రాహి. తామరసమిత్రవిను తామరవరేణ్యజన

తామరవిదూరశిత తామరసనేత్రా

రామ నిరతాచితధరామర నిశాచరవి

రామనిగమన్తుత నిరామయనుఖ శ్రీ

కామితనిధాన సనకామనూతిప్రియ య

కామన తపఃఫలచకామ రిపుమూర్తి

నీమరుగుఁ జొచ్చితని నేమమున నన్మనున

వేమరమర ట్టారుగ వేమెరుగు తండ్రి.

ఉ. నిన్ను నుతింపనట్టి శ్రుతి నీమహిమంబులు గాని శాస్త్రముల్

నిన్నుభజింపకున్న యతి నీస్తుతులంటని సత్పురాణముల్

నిన్ను బ్రధానుఁగా దలఁపనేరని ముక్తులులేరు దేవ యా

పన్నశరణ్య భాస్కర యపారయశస్కర శ్రీ పురస్కరా.

గీ. అనుచు వినుతించి విప్రభోజనమొనర్చి, తాను పారణజేయును త్తముఁడు పొందు

నాయురాగోగ్యభాగ్యవంశాభివృద్ధు, లనఘ యిక పౌర్ణమీచక్రం బనధరింపు.

గీ. పౌర్ణముల నాచరించిన పాపపుణ్య, కర్మఫలములు తను జేరుకాలమునకు

మనుజుఁ డరువదివేలేడు లనుభవించు, గాన పర్వంబునందధికంబు ఫలము.

క. ఎఱిగెయు నెఱుంగకఁ జేసిన, పరిహర మద్దినమునంద పాటిలు స్నానాం

తరమున జితేంద్రియుండై, నరుఁ డక్షతమండలములు నలుమూలలుగాన్.

గీ. ఉంచి లక్ష్మీ హరిని నావహించి క్షీగ, కలశ మాపయించి యక్క లశములకు

నావహింపఁగవలయు పంచాయుధములు, నలుగడల నాల్గుకలశము నిల్లులుపరలయు

గీ. పాణిబుద్ధింద్రియమనఃప్రపంచ మట్టి, కలశమున నిల్పునది సుమంబులకు బూజ

చేసి యందావహించు నశేషదైవ, తముల వేర్వేరఁ బొగడి పార్థన లొనర్చి.

క. తా నాపార్థిశ ననలుని, బూని ప్రతిష్ఠించి త్రిపునుపూర్తిని హేమం

బై నడలెంతన్మంత్ర, స్నాన మొనర్చునది కలశపరణాల చేతన్.

గీ. టలలు నన్నంబు నుప్ప విత్తులును బసపు, దాన మొనరించి యాచార్య దక్షిణలను

సిరికొలఁది దానములుజేసి మరుసినమున, బ్రాహ్మణారాధన మొనర్పంగవలయు

క. తామును బారణసేయుట, నోముతేజఁ గిందులను మనోరుజ లడఁగున్

నేమములు గలుగు పార్థమి, నీమము లగుస్నానదాననియమము లెల్లన్.

- క. ప్రతిపద్యైతంబు మిక్కిలి, నతిశయముగ నలికి మృగ్గులమరించి క్రిమా
చతురులయి తండులంబులఁ, జతురశ్రిమండలంబు పలుపుట మొప్పున్.
- గీ. నలినగోచను నావాహనం బొనర్చి, రేకురాల్యని నవపుండరీకములును
ప్రేమఁబూజించి పాలుఁ బంచామృతంబు, నారగింపంగఁ జేసిన స్నేహలందు.
- క. సరసిజసంభవు వాణి, గురు నిందుని నావహించి కోర్కెలతో నె
ల్లరఁ బొగడి పూజఁజేసిన, తరువాతను వాయసప్రతానము నలయున్.
- క. మఱునాఁడు విదియతిథి స, ద్గురునారాధించి విద్యకు ముసక్రిమమా
చరియించి చదువదొరకొని, ధరణీసుర భోజనంబు తాఁ కేయవకున్.
- క. తా వెనుక నారగించుట, యీవిధమున నోచి యపుడు యిటుగాడె గురుం
డావాక్యము జవదాటక, కేవల గురుశిష్యనియతి క్షీతఁగొనవలయున్.
- సీ. కనుమోగిల శయనింపఁ గా నెట్టివేళల గురుసరాధీనాత్మనిరతి మేలు
తద్వధూమణిఁ గన్నతల్లిగా భావించి సోదరబుద్ధి తత్సుతులఁ జూచి
యతనితనూజుల నతఁడె కా భావించి యాచార్యుఁడంద్రీగా నాత్మమనిచి
గురుఁ డపుత్రకుఁడైన పుత్రితవహించి భవరూక ర్తవ్యమున జెలంగి
మెలఁగునది శిష్యధర్మ మీమేరననుచు, వానిఁ దనునానె శారద వచ్చిసాందు
తశ్యమైనద్వితీయతావ్రితంబు, సిద్ధసారస్వతజ్ఞానసిద్ధి కొఱుకు.
- ఉ. స్నానమొనర్చి శుభ్రనవతండుల మండలమాచరించి యా
పైని నిశాతపుష్పదళపద్మము వాఁసి సరోజవాసిని
దాన సమావహించి కరతామరసంబులు పద్మనేత్రముల్
దాని మృణాళబాహులను దత్సదృశానన మట్టిసాదయున్.
- గీ. తన్మరందవశాళికుంతలవిలాస, ఫాలము తదీయకింజల్కభావిభాసి
కోమలాకారమూర్తిని గామతించి, కోరు టొప్పుగు నవ్వేళ కోర్కు లెల్ల
- గీ. దళములందు సరస్వతి దాంతి భూతి, రతియు కాంతియు విద్య సన్మతియు మైత్రి
యననెలయు దివ్యశక్తుల నావహించి, తేవలయు వారికడ దిశాదేవతలను.
- గీ. ప్రజ్ఞయును మేధయును సత్యప్రభయు ఛాయ
క్షమయుఁ గీర్తియు దయయు నా జనిన పేళ్ల
దేవతల నావహించి ప్రార్థిశను శ్వేత
రక్త పీతాశితాంగవర్ణ క్రిమయున.
- క. అవరణమునకు వీరల, కావలిగా నుంచి యునుపఁగావలయు నదీ
ధేవీదక్షారుణసి, ధ్వానిభిఖావిశ్వ చండతరనామ కలన్.

- గీ. అరుతనగ్నిబ్రతిష్ఠించి యానుపాయ, నేతహోమంబు వేలిచి నేతఁజాల
సంస్కరించుటఁ దగు ద్రవ్యసంచయంబు, దానహోమంబు నేయుచుండంబు వినుము
- సీ. ఒనరంగ తేనె నాయుఁకాముఁడై వేల్పు శ్రీకాముఁడై బిల్వచిరదళముల
నాగోగ్యకామకుఁ డర్థి శ్రీలతలకు హత్తి సంతానార్థి యుత్తరేణీ
నవమృత్యు పరిహారనిపుణాత్ముఁడుగఁ జూచి తుష్టిగోరిన నాఁడు తొగలచేత
నర్థంబుఁబొరయువాఁ డలజాజిహ్వామృల నరిజయంబొందువాఁ డంబుజముల
వేల్వనగు నెన్ని యాహుతు త్వేల్చివాని, నిర్విగుణముగ తర్పణములు తద్విగుణములుగ
జపముగావించి తామదర్శనముఁగూర్చి, యరసిమముఁబ్రోచునీ జ్వాలయ సంగవలయు
- క. భుజియించి యుచితవి..., ద్విజు లభిషేకం బొనర్ప దిక్పాలకులకొ
భుజియించి సాధనముల, నిజమహిమయు లాత్మనుంచి నిపుణత మెఱయన్.
- సీ. ధర్మవిరోధి యూధశిరోధిదళన చక్రాయుధం బెపుడు నాయంగరత్న
గర్వితానురవధూగర్భనిశ్చేదనా పాంచజన్యము పాణిబలము నాకు
పాండ్రకసాశ్వనప్రస్థంసనంబైన గద మాకు సర్వమంగళవిధాయి
శేషకాంహ్వోలతోచ్ఛేదకంబైన నందకము నా కిహపరానందకరము
దివ్యశరములునర్దించు దివిజరిపుల, నెంచు శాఙ్గంబు భేదము తీర్చు మాకు
నజ్జిహ్వోచకు శక్తి కుంతాగ్రచయము, నేడుమొదలెల్లసమలఁ జేదోడు మాకు.
- గీ. అనుచు భావించి సకలకల్యాణకార, గంబయిన బుద్ధి నీరాజనంబు లొంది
దానములొసంగి విప్రసంతానమాంత్రి, తాక్షతలు మాళిఁదాల్చుట యది వ్రతంబు.
- క. ఏమరియుండక నాదిమ, యామంబున దీర్పనగు మహావ్రత మిది పై
జ్ఞామైన నిష్ఫలంబగు, నీమత మాబ్రహ్మచేత నిర్మిత మయ్యెన్.
- క. చవితిం బారణ భూసుర, నివహము భుజియింప నెనుక నియమిత మయ్యెన్
భువి నిది నోమినవారికి, నవిరళమృతిఁ బొందరాని యర్థము గలదే.
- క. సునత్రమనఁ జెల్లు చతు, ద్దీనత్ర మివత్రములకు నధికమైజయరా
జవ్రమునకుకొ వలె నిది, యవత్ర మేమరక వినఁగనగు నెట్లన్నన్.
- సీ. దంతుల రుజకు భౌమాంతరిక్షోత్పాతములకు గుఱ్ఱములవ్యాధులకు రాష్ట్ర
రోగంబులకు శాంతియాపపదం బిది ద్వాదశారత్నమార్గముగ నరుగు
మూఁకెడుసాదవున నేరుపాటుగవైచి మెట్టు లేర్పఱచి నమ్మేరలందు
ముమ్మల హోమకుండములు ద్రవిష్టించి ఖాదికోదుంబరాదళము బిల్వ
చలదళర సాలసాలాశములును దిలలు, మాషతండుల గోధూమమధుస్పృతములు
పాలును హవిస్సు నాల్గరిగ్భాగములను, వేల్చియున్నను నడుచుకొ- వేల్వనలయు.

1. అంతః పార్శ్వముల్గిరికి యందుమీఠ, నారుతూముల బియ్యంపుటరుగు వైచి
2. కల్యాణార్థమున కర్మకంఠంబు నడుమ, నునిచి నికులకలశంబు లునిచియటలు.
3. అంతః పార్శ్వమున, నయన్ శ్రీనారసింహు నావాహింపన్
4. అంతః పార్శ్వమున జొక, టందంబుగఁ దీర్చి నహ్ని నట నిల్పనగున్.
5. అంతః పార్శ్వమున సమగ్ర మగ్ని శుద్ధి, కొఱకు సుష్టు పుచే నరహరిసమాఖ్య
6. అంతః పార్శ్వమున వేల్చి పీఠప తామ, స్పష్టకృత్తమహామంబు నేయవలయు.
7. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు మొదటి, కుంభముఖమున గేలుంచికొని నృసింహు
8. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు కడమ, కలశములుపట్టి గావింపవలయు ద్విజాలు.
9. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు నాచరింప, వెనుకయజమానుఁ డింద్రావినినుతి నేయు
10. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు యగ్రకుంభోదకముల నీరార్పవలయు.
11. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, నతని గజాశ్వానికముల నభిషేకింపన్
12. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, పతి కాకతు తత్తవలయు ధద్రాపేక్షన్.
13. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు బిరియనుచు బుధనికాయము పలుకున్
14. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, పరిధన జనుభృదయచాంఛ బాటింపంగన్.
15. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు నోపరి, భూరియిడి వస్తువాహన భూహిరణ్య
16. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు నాచరింపవలయు, సరణినురవర్గమును చాలఁ దనుపవలయు.
17. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు లక్ష్మీనంతుఁడై పిమ్మటన్
18. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు జయనిస్సాజాదివాద్యస్వనున్
19. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు నాప్తంబు మామోదంబుతోఁ గొల్పి భూ
20. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు బంధున్ హితున్ దోడుగన్.
21. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, నతని పురోహితులు వాహనపుశాలల నే
22. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, మిరియిన కలశోదకములు మితి జల్లఁ దగున్.
23. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు నావహించి, పూజనానరించి తక్కువేల్పులను గొలిచి.
24. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు కలయభూతి, తృప్తి మొనరించి శాలలందెల్ల వరుస.
25. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, శ్యామక్తి నొనర్చి వార లాశీర్వాద
26. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, వాసరసిం బూన్చు నవివాహములన్.
27. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, జన్మలతనికి బల మగ్రజన్మలకును
28. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు పీఠ, ములకు నటుగాన రంగేళు గొలుచుటరుపు
29. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, జయరఘుండు నేయు పాపసంచయములెల్ల
30. అంతః పార్శ్వమున కర్మకంఠంబు, ప్రీతిఁబ్రాచేతసాగ్యసుప్రీతుడగుచు

- క. గారుడసంహితలోపల, సారాంశం బగువ్రతప్రచారము తెల్లక
భారద్వాజులు తద్గురు, డారసి విను ముదమునొందె నవనీనాథా.
- క. అనవుడు మార్గంఁడేయుని, గని హేమకన్యపతి బల్కె కథ సాంగముగా
వినవలయు వ్రతములను సా, టున బల్కిన నాకు నేర్పడునె యొకమాటన్.
- క. జయరథుడు పురికిఁజని యే, క్రియ మెలఁగెం బోచె నీధరిన్ గెలుల దు
ర్ణయన్పత్తి యేమియొసరిచి, నయినట్టి తెఱంగు దెలుపుమన యిట్లనియెన్.
- శా. వేదోద్ధారణమందోద్ధరణభూవిన్యస్తదంష్ట్రాగ్ర ప
ష్టాదాంహోఽఘబలీంద్రాక్షికర సాధ్యత్కౌత్వయోత్పన్నవి
చ్ఛేదిపాభవ రావణాహిత యదుశ్రేష్ఠాత్మ కాంతేయర
క్షాదారాదికలోకరత్న రజిఘాసాయత్నలీలారతా.
- క. శరణాగతభరణా హిత, కరుణా పరిపూర్ణనయన కాసారమునీ
శ్వరనుప్రసన్న లక్ష్మీ, తరుణీనాథాయమాన తతభుజమధ్యా.
- వనమయూరం. చండతరళోటి రుచిజాల నమదీశా
ఖండల విరించిముఖ కంధితనయా హృ
త్కాండజ మధువ్రత విఖండిత నిశాటా
పాండవసహాయ నిరపాయ మునిగేయా.

❧ గ ద్య ❧

ఇది శ్రీవేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటూధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్వజ్జనాధార కట్ట హరిదాసరాజగర్భాభి
చంద్ర వరదరాజేంద్రప్రణీతంబైన గారుడపురాణశతాధ్యాయ
శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహాప్రబంధంబునందు

అష్టమా శ్వాసము.



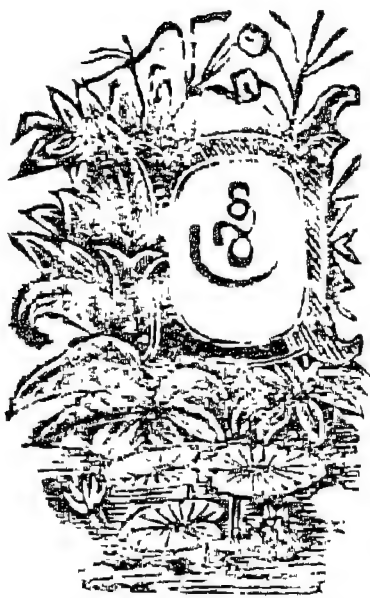
మీ క స్తు

శ్రీ రంగమాహాత్యము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

న వ మా శ్వా న ము.

—:-(0):-—



సదనాయతనయన ను
ధాసాగరమధ్య భోగితల్పశయన దే
వానుర చారణ సిద్ధ మ
హా సంయమిగేయ వేంకటాచలరాయా.

- వ. అనగరింపు మిట్లు నాగదంతనుహామునికి వ్యాసు లానతిచ్చిన తే అంగు నూతుండు శౌనకాదుల నుద్దేశించి.
- నీ. పురికేగి జయరథభూపాలకుడు మున్ను తనవర్తనముఁ జూచి కినిసి రోసి విడిచిపోయిన మహావిరుధులఁ బార్థివించి శ్రీకరలీల బహూకరించి యగ్రహారము లిచ్చి యాశ్రితకోటిగా మనుపుచు ధర్మనర్తనముచేత దనపురోహితుఁడు బల్కినజాడ మెలఁగుచు దొలుతటిలెక్క పుత్రకులఁగాంచి పౌత్రులను జేంది పాడియుఁ బంటకలిగి, జనులు నుఖమున రామరాజ్యముననంగ పుణ్యములపోకయై తలంపున దలంచి, రంగవతిఁ గొల్వవచ్చె శ్రీరంగమునకు,
- గీ. వచ్చి తాఁజూచి యటుల బిల్వంబుచేత, రంగనాయకపూజాపరాయణులను మానసధ్యాననిరతులు నైక యతుల, లోన విలగిల్లు వాల్మీకిచూనిఁగాంచి.
- క. అతనికి సాష్టాంగముగా, నతియొనరిచి తన్నుఁ బోచిన భరద్వాజున్ మతఁబూజించి పురోహితు, ననుమతి ననుపెభూపతెసగంబెసఁగన్.
- ఉ. ఉంగరముల్ దుకూలములు నొల్లెలుఁ జీరలు మాళ్లు జాళువా పొంగులు లెచ్చు చౌకటులపోగులు కుండలముల్ మురుంగులున్

బంగారునాగినట్టికలనాటిలరామొలకట్లు దాయితో
సంగడివిప్రకోటులకు సమృద్ధివాటుల కిచ్చె నచ్చటన్.

గీ. ఇచ్చఁ దనున్గీతుగాఁ జేయునృపునిగాంచి, సేమమే రాజ మరలినచ్చితి వజేమి
యనిన నీకృపనోస్వామి యందఱమును, వసుధఁబరిణామముననున్నవారమిపుడు.

క. నినుఁ బూజచేసి రంగము, గనుఁగొని శ్రీరంగనాయకస్వామిని నే
మనసార గొలిచి రావలె, నని వచ్చితిననిన మునియు నౌ గా కనుచున్.

గీ. చంద్రపుష్కరిణీసర స్నాతుఁడైన, రాజు వెంబడివచ్చి శ్రీరంగధాను
మందిరముజొచ్చి గరుడునిమంటపంబు, మీరి యొప్పువిమానంబుఁ జేరె నపుడు.

క. భూమిశుఁ డపుడు కణ్వామ, హేమునిఁ గనుఁగొనుచు వినతుఁడై మ్రొక్కిన యా
భూమిపతి కాశీర్వా, దామలమంత్రాక్షతంబు లతఁ డొసఁగుటయున్.

నీ. ఆ రాజు మదినుదం బలరంగ నలరంగ మందిరమణిమయాళింద కనక
పంజర శాఠికా సారానత మరాళ కేకినీ శుక ముఖోద్దీయమాన
రంగరంగాతిసంరావకేళితాండవములు జూచుచు నననరమగుట
సేవింప దరిగాక శ్రీవిమానద్వారపాలకో పాతభూభాగమునను
రత్నకుట్టిమముల మానిరాజు లెల్ల, కెలనవనియింప దానొక్కవలన నుండి
కణ్వామునిజూచి యుగనుసోకలకు రాజు, పలికె వాల్మీకిమాని చెంతల విరంగ.

క. ఈలోకు లెల్ల చాగున్, గాలమునకు నశ్వు లట్టి కాలము దానిన్
గాలనశంబున బొందెడు, నేనా నీమర్మ మానతిమ్మని పలుకన్.

మ. గరిమన్ గణ్వామునీందుఁ డిట్లు క గాకాష్టాము హూర్తంబులన్
దిరుగన్ గాలము స్థావరంబుల నురల్ తిర్యక్మనుష్యావళుల్
గెడయో కాలములోనివారలె త్రిలోకీభర్త శ్రీరంగభా
గ్యరశయ్యాశయుఁ డీతఁ డొక్కఁడునునా కా గానికుం డెన్నఁగన్.

క. ఈలీలన్ రంగేశుఁడు, కాలమునను గడచినతఁడు కాగత్తుఁడు నౌ
నాలింపు మనుఁడు నాలో, వేగాయెన్ నేన కనుచు వెన నేకాంగుల్.

శా. తోమాలెన్ గొనిరాఁగ నె బడి మునిస్తోమంబు రా రంగమా
భూమిలోత్తముఁ డొప్పుకేరి యెదుటన్ భోగేంద్రతల్పున్ హరి
శ్యామాంభోధరదేహు రంగవిభు శ్రీజానిన్ విలోకించి ధా
త్రీమందార యనాగరక్షక జితంతే పుండరీకేశుణా.

చ. తోణుకుకరల్లో జలధి దోడొకదేనియు లేవనీ నకా
రణముగ ముద్దుపాదము కరంబున గూర్చి ముఖంబు జేర్చి యా

భజిమతి యల్లనాటి వటపత్రముగా శయనించు బాలకా

గ్రజివిగదయ్య రంగ ఖగరాజతురంగ భుజంగతల్పకా.

జి. తీర కవేరికన్నియ కడే విరజానది వాసుదేవుడొక్క

వారలు మీరకా పరమవాసము శ్రీతిరురంగమందిరం

చార మిముం గనంగలిగె నంతయచాలదె నేకృతార్థుడొక్క

నారకవేత్త రంగ యని సన్నతుడేసి భజించె సన్నిధిన్.

క. ఆనందాశ్రులు కన్నుల, సోనలుగా నిండఁ బరవశుండై పులకల్

మేలింప మోడ్చుగరముల, తో నుండి బ్రపత్తిఁబూని చొలఁగని భక్తిన్.

క. శ్రీరఘసాదములు పురు, పార్థము లొనఁగూడ నంది యాశాస్యంబుల్

పార్థివించి వెడలె గోవెలఁ, బ్రార్థితమశిషనము లొసఁగి భాగవతులకున్.

గీ. కణ్వావాత్మీకిముఖ్యులఁ గ్రమముతోడ, నాశ్రమముల కనిచి వా రనుమతింప

తనపురముఁ జేరువాడయి చనుచుఁగాంచె, సహ్యాకా సైకతాంతర స్థలమునందు.

గీ. పగవంపుచాయ నొప్పుగు దీర్ఘతుండంబు శింశుపాంకురచేఱి జెలఁగుగోళ్ళు

తళతళల్ దులకించు తెలిమించు టెక్కలు కాంచనప్రసాద నీనుకంఠరయును.

పర్తి బబర్జసంపద నీనుసోగలు నరుణారుణాంశుచూడాంచలంబు

వైమూర్యసంకాశవర్తుల నేత్రంబు లున్నతహాసితవల్లోదరంబు

గరిగియును రూపవరవిహంగములగములు, గొలువ లేతకరశ్లష్టై గలసించుచు

కొదమతెమ్మెరబొడి టెక్కగుంపుగదల, మలయుచున్నట్టి మొక పెద్దపులుఁగుగనియె

ల్లో. ఆనంతానంతశయన పురాణ పురుషోత్తమ

రంగనాథ జగన్నాథ నాథ తుభ్యం నమో నమః.

గీ. ఆనుచు నిలధరగంభీర మైనరావ, ... మారుఘూర్ణిల్ల నేయు.

బలుకునందజకులసార్వభౌముగాంచి, హితుఁడునాపుఁడు నగుపురోహితునకనియె

కా. కంటే యొక్కమహావిహంగ మిదిగో కావేరితీరంబునకా

ఘంటారావమహావిరావమున రంగబ్రహ్మ సంకీర్తనల్

వింటే నీనులుచల్లగాఁగ బులిసోర్పిక లోకపాలావభీ

లుంటాకత్వ మొనర్చుచున్నయది సుశ్లోకప్రసంగంబునన్.

జి. జె. కాంతివిగ్రహంబు చక్కదనంబుఁ బ్రి, సన్నభావమును సమున్నతముగ

సున్న దీనిచెలుపు కన్నులకును విందు, చేసె మఱియు నొకవిశేష మిపుడు.

క. ప్రతిపదరంగస్మరణం, బ్రతిపాద్యము లగుచుఁ బ్రమదబాష్పంబులు ను

ద్భవమగుచున్నది రమ్మని, క్షీణివతి మంత్రీయును దాను చెంగటి కరిగెన్.

- కా. చేరంగాజని తేరిచూచి విహగశ్రేష్ఠుండ నెవ్వడ వా
కారం బిట్టిదిగాని నీమధురవాక్యంబుల్ శ్రవోలంకృతుల్
వీ రెవ్వారలు నిన్నుఁ జేరియును జీవశ్రేణిచందాన ను
న్నారన్నన్ విని మందహాసమున భూనాథు నివ్విలోకింపుచున్.
- క. ఎవ్వడనొ యేను వీరలు, యెవ్వారలా కొంద తేను నెఱుంగననిన యే
నెవ్వడనొ వీరలందఱు, యెవ్వరొ యనఁజెల్లునయ్య యెఱుంగక యడగన్.
- నీ. అనిన నిక్కంచేని నవనిమాట నృపాల యేను నెఱుంగక యిట్టులాటి
యేనెవ్వడనొ వీర లెవ్వరొ యన నేల వ్యర్థోక్తుగాడంగననిన రాజు
వ్యర్థోక్తులన నెట్లు వచ్చు విశేషార్థ మరయవేషియకాదె యంటి ననిన
పక్షి యిట్లు మంచిపలుకులే పలికితి పలుకు నర్థము నాకుఁ దెలియదనిన
నామజాతులువేరయ్యు నాకు నొండు, తెలియదనవచ్చునే యను తెలివి దైన
బలుక నేననితలఁపు నాతలఁపు వేఱు, గాన నిట్లుంటివనిన భూకాంతుఁ డనియె.
- గీ. అండజాధీశ నీమాట నైన నాదు, జాతిభేదంబు లరయు నిశ్చయ మెఱింగి
యెఱుంగననఁజెల్లదన నిట్టితెరఁగు లోక, సవ్యసాధారణము నాకు సమ్మతంబు.
- క. పరమార్థంచే పలికితి, ధరణీశ్వరయనిన నీదు తలఁపెట్టిని నా
తెరఁగెట్టిదియో గాదను, నెఱవకు మెవ్వారు మనల విధ మేర్పరుపన్.
- నీ. అనిన నీబుద్ధి మేలనను వివేకివి యాత్మస్వరూపంబె యడిగె దనిన
యెందునేని విశేష మెఱుంగ వేడినవార లడుగంగఁ దగువోట నడుగవలయు
యన దేహధారుల మగుట నహంకృతి నిట్లుంటి ననిన ధాత్రీశ్వరుండు
దేవ యాచార్యుండవీవు నీదుస్వరూప మానతిండని మొక్కినంత నలరి
పక్షి యిట్లు నీస్వరూపంబుఁదెలుపు, మెవ్వడవనంగఁ గెల్మోడ్చి యిందువంశ
జాతుఁడ నుకీర్తిరథుఁడుమజ్జనకుఁ డేను, జయరథుండను నితఁడాత్మ సచివవరుఁడు
- ఉ. రంగముఁ జూడవచ్చు సుకరంబగు పుష్కరిణిన్ మునింగి శ్రీ
రంగనివాసుఁ జిత్తమలరంగ భజించి పురంబుఁ జేరువో
ముంగిట పెన్నిధానమయి మోలినసించు నినుం బతంగరా
ట్పుంగవుఁ జూడఁగల్గె నిటఁ బొందిన మామకపుణ్యవాసనన్.
- క. పేరెండకాకఁ బడు నరు, చేరున నమ్మతంబుచెలమ చేకురుభంగిన్
గారుణ్యాంబుధి నిను నీ, మేరం గనుఁగొంటి నెంత మేలొనగూరెన్.
- మ. అన నోభూవర నీకు నొక్కటి రహస్యం తౌపురావృత్త మే
వినుపిగతున్ జలమెందు రాజులకు నేవెంటం బ్రశస్తంబుగా

నరకమాట యలంఘ్యనీయమని దేవుణ్ రంగధాముణ్ మనం

చాచ భావించి నమస్కరించి విహగంబుణ్ జిత్రవాగ్వైఖరిన్.

శ్రీ. కర్మ యానంద మన్యయమకళంక మన్య క్తాబు సత్య మనంతమాద్య
మిప్రకృతయ సత్త హేయమనీమ మనిత్యమసాగ్రీప్యంబు నింశితంబు
జీవండు బద్ధుఁ డస్థిరుఁ డాత్మ నుఖదుఃఖ హేతుక రామదిస మేతుఁ డజ్ఞుఁ
దొడలనిత్యమపద్ధిజడమ స్తిగోమర క్తత్వగాత్మకము వ్యర్థస్వరూప
మయ్యు నీమేనితో నాత్మప్రకృతి..., ప్రకృతి యీశ్వరునంటి యేర్పరుపరాజ్ఞ
వాలు నీరును గలిసినపగిది నుండు, గావ్రన నుండు సత్తని గానిపించు.

శ్రీ. రూపుచెడక శుభాశుభరూప మైన, శక్మనీజంబు విశ్వలాలలము నండు
మొలుచు సరిసారవృత్తముల శరీరి, నావుబడి తేగయై కర్మమనుసరించు.

శ్రీ. ఎచ్చట నేమిహేతువుల నేకరియ నెన్వరిచేత నెప్పు డా
నచ్చట నట్టిహేతువుల నాకరియ లండఱిచేత నెప్పు డా
నొచ్చుచులేదు కర్మఫల మొండక తోగ్రియఁగరాదు ధాతకుణ్
పచ్చని చేలదాల్చు నిరపాయుండు రంగవినోది దక్కఁగన్.

శ్రీ. ఇట్టి కీలావిభూతిచే నెరఁగుచున్న : శేషశాయికి విశ్వస్పష్టిప్రకాశ
నముల సకల్పరూపమబ్బను జలంబు, నంటి యును నంటనటూ లుండుననుచు బలికె

క. త్రిమద్రంగేకు మహా, ధాముణ్ శ్రీరంగశబ్దకవినీలతనో
స్వామిణ్ మాంపాహి యనన్, తా నుటియుంగన్నువిచ్చి తత్కథ పలుకున్.

శ్రీ. ఎన్నిదుఃఖంబు లెన్ని పే శ్శెన్నితనుచు, లెన్నిపావులు భోగంబులెన్ని యంద
జీకిని దా తండ్రీ కొడు కిందజీకిని దొరయు, బంట నగులెన్నిచూరు లీబంధుతతికి.

క. ఈరాపాత్మకరంగము, తేవగ భవనార్ధిదాటి తెఱగెఱుఁగనివో
భూపాల పాతకాంతక, మేపట్టున గలదె బోగ్ని నితరుండు గలడే.

శ్రీ. అజ్ఞానతిమి రాపహరణంబురుహబంధుడపరిచ్యుతుండుకల్యాణశీల
రనుండు సర్వాధారమును సనాతనుండు పూర్ణుండును నణువ మృతుండు రంగ
మందొక్కసాయి శేమమునొసంగు నొక్కట కలుషంబులణచుఁ బుష్కరిణియొకటి
స్థంబు రంగక్షేత్రగి మిల నొక్కటియె తిరుకావేరియే నటుగాక కలడె
కాని నిన్నొటదరలిపోఁ గాల్పురాక, యున్నవాడను నీవేడుటాకటి యస్మ
దుర్లభం బొక్కటియునని దత్తరిలక, వియము తెల్పెద నొకకళ జనవరేణ్య.

శ్రీ. కర్మనాతోగ్నిగ్ధుండు ప్రభాకరుడనంగ, యోగవిజ్ఞానసంపన్నుఁ డూర్ధ్వ తేజుఁ
దెల్పియు నెఱింగి బహువిద్య లభ్యసించి, యాగమములెల్లఁ గావలెనని తలంచె

- క. ఈమెన్నిక లధ్యాపకు, లే యే నెలనల వసింతు రెచ్చటికై నక
బోయి చదువుమను ధార్మికుఁ, డాయన యిల మెల్లఁదిగి యలయనిమనోన్.
- క. నియమవ్రతుఁ డభ్యస్తా, న్యయమలకు నై మెలఁకుకతన నాముగి పెరిగెక
లయమందక యతఁ డాగమ, చయభాభము నొందవేక నలయున నొకచోన్.
- సీ. అవనిశ యతఁడు విద్యాతురాణాన్నమఖన్ననిద్రాయని కలగుగాన
యాగమార్థము వార్ధి యనగాహన మొనర్చ బాలికుండు దలంచులీల జపము
దశనర్మము మరు దశమఁడై యొకే డు త్తారిరాకోయై పూని యెన్ని
సంవత్సరము లూర్పుసడలక యంగుష్ఠ మీలమోపి రెండుబాహులను జాచి
అమరవిభుచేత విన్నుంబు లవనయించి, తపముగావింప బ్రహ్మరంధ్రంబునందు
పొగలువెడలెను పొగలపై నెగసె మంట, లభ్యమౌనంబునో గుడాకట్లు చెదర.
- క. యోగీశ్వర తేజం బగు, యోగానల మల్లుకొని మనకోద్ధతి నభముక
భూగోళము దిశలస్థి, భాగములై తల్లకితై పరితాపమునన్.
- మ. అది యిందుగ్రిం డెఱిగింప ధాత విని బ్రత్యక్షాకృతిక నిల్చి బె
ట్టిదమైనట్టి భనత సోగ్నిబడి మాడెకా విశ్వమే మెచ్చితక
మది నీకోరికలితు వేడుమన నమ్మానంద్రుఁ డబ్బాసనుక
సదయాలోకునిఁ గాంచి కేల్మోగించి యోసర్వేశ వాగ్వల్లభా.
- క. ఆగమములెల్ల నామని, లో గోరెదమనుచు నిలువ లోకేశ దయా
సాగర కట్టవనీయును, సాగేశ్వరుఁ డనియె పేర నలుమొగములతోన్.
- క. వెట్టినాఁడు తపంబును వేడబంబు, గట్టుకొని జీవరాశికి కడలుపెట్టి
నాదుస్పృష్టియు దెరచి తనంతమైన, యాగమంబులు సాధింతు ననితలంచి.
- క. వేదములు వేదమయమడగు, శ్రీదయితుని మహిమ యొకటి చేజిక్కునని
ర్వేదమున నంగలార్చుట, మోడటి మిక్కిలి తపింప మేలే నీకున్.
- సీ. వరము లేవై ననిచ్చెన వలదు తపము, తనదుమేలున కుర్వి బాధల బొదల్చు
వానిదియునొక్కటతుకెనా వనజభవుని, గాంచి భయభక్తితో ప్రభాకరుఁడుబలికె
- క. రావని యంటివి నిగమము, లేవెరవున దపముఁకేసి యెగైకొందుక
గావలయు విద్య అనవిని, యావనజోద్భవుఁ డదృక్కుఁడై తొలఁగుటయున్.
- తా. సప్తాశ్వపాతమాన తేజు డతిభాస్వంతాంతరంగుండు సరి
తప్తాంగారక సన్నిభుండు నయి చిత్తం బాత్మచిత్తంబుగా
సప్తాశ్వల్ తనచుట్టు సూక్ష్మభయదజ్వాలావళిం గప్పు ను
త్తపు డై తప మాచరించె భువనత్రాంబుగా వెండియున్.

ఉ. క్రమ్మర వచ్చి ధాత ముని కట్టెదులున్ వసియించి యక్కటా

యెమ్మెల కాచరించెదవె యీతప ముర్వికి నెల్ల దాయనై

సమ్మతమౌను మాకు నిది జాలును వేదములెల్ల రావనున్

నమ్మకు నాదుమాట వినినన్ విన వెన్నడు దెల్పఁగాఁ దగున్.

గీ. ఆయువల్పులు మానవు లందుమీఁద, బుద్ధియును గొంచె మనుములు బుట్టినిల్లు

కర్మవశ్యులు మీకు నాగమములకును, దలఁప నీ పూర కీరీతి దపము వలదు.

క. లోకంబులెల్ల గెలిచితి, వేకోరిక నైననిత్తు నేనని పలుకన్

నాకేల కోర్కె లేటికి, లోకంబులు నిగమబాధలోపము లైనన్.

గీ. తపము వేయుటయును యసాధ్యంబుగలదె, తపముచే ముక్తి మొదలుదు స్తరములెవ్వి

కోరి సర్థంబు చేకొననేరకున్న, వాని తపమేల వ్యర్థజీవన మతండు.

క. నాతపముల నాతపముల, శీతలమును వాతములకుఁ జెదరక నిగమ

వాతము నేరుతు ననవిని, ధాతయు మునువచ్చు తోనఁ దప్పుక జనియెన్.

చ. మరల తపం బొనర్చె రవిమండలచండతపానలప్రభా

పరిధి నిరర్థశగ్రహితపద్మభవాండకరండజంబుగా

సరసిజగర్భుఁ డాకసము చాడ్చున నిల్చి వచించె వచ్చినన్

శరదముచాటున న్నిలిచి శస్త్రము లేచిన నింద్రజితనన్.

కా. ఓరీ విప్రకులైకపాంసన కిరాతోవ్యోగివై సృష్టి యి

ట్టారా చీకటిగ్రమ్మఁజే సెదు తపం బీపాప మెందారు నీ

కౌరా మానిసిదిండిహింసలకు లోనైనావు దుర్మార్గ నీ

ప్రారంభం బొనఁగూడనేర దిది నిర్భాగ్యప్రయాసంబునన్.

గీ. అనిన నాకాశమటుమాచి యమ్మునీందుఁ, డిట్లనియె నీదుచేవరమీయ గాకో

దూషణములకుఁ జొచ్చిన దోషమేమి, నీదులోనొచ్చె మారాడగాదు తనకు.

గీ. తపముచే మోక్షమందంగ తపముచేత, పాపములునాముఁ దపముచే శ్రీపురానా

పురుషుడగుశౌరిబాడచూపబారయుటెంత, వేదమును బొమ్మనమాటగాదువినుము

క. ఏనె సదాచారాత్ముడ, నేని శ్రుతుల్ నిజములయ్యెనేని యసత్యం

జేనాడనేని తపమున, బూనిక నెరవేర్చువాడ బొమ్మని పలుకన్.

క. నలుమొగముల నమ్మాటకు, వెలవెలబారంగ ధాత వినువ్రన జనియెన్

గలకల నగుమొగమున ముని, తిలకము తపమాచరించె దినకరుఁ డలరన్.

కా. సూర్యోపాస్తి యొనర్చి కుండలగరున్ జ్యోతిర్మయున్ భాస్కరున్

దిర్భగ్ స్థావర మాన వామర సముద్దీప్తున్ గిరీటాభు నం

తేర్యామిన్ నిగమాత్మకావయపు బద్ధపాణిబంధుకై గిరియా
పర్యాయంబున జిత్తవీధి నిశి యప్పారుండు ఘోరంబుగన్.

క. తపమానరించి పన్నిని, కపటపునిద్దురను కన్నులవ మూయ దమిన్
నిపుణుండై కలజనకిన, యపు డలరంగజేయు దొర రయంబున నచ్చెన్.

గీ. తటగుద్యక్షుజనంబులు పెటలిపడంగ, చిటిలి పడగాయు కట్టెండశిఖల కతన
శరనిగులువేడియనలంట పొరలిపొరల, నిలకుడిగి సౌమ్యమూర్తియై నిలుచునంత.

క. భానుసకు భక్తిని బృహ, ద్భానుం డెదిరికొనునట్ల ప్రణమిల్లి మహా
మానీంద్రుఁ డుత్తమతపో, జ్ఞానాధికుఁ డెదులు నిల్చి సన్నతిఁ జేసెన్.

స్తో. సాష్టాంగములు విబుధారాధ్యునకు నీకు సప్తాస్త్వనకు నమస్కారశతము
లలఘుకుండలకిరీటాధారికి బ్రహ్మ మార్చనన్ సకలాగమాశ్చకునకు
శరణంబు ధృతశంఖచక్రిసాధనునకు నంజలిబంధ మబ్జాపువకును
నభివాదనము జగదననవిహారికి మందేహ వైరికి మంగళంబు

కర్కసాక్షీకినతుల భాస్కరునకర్ణ్య, పాద్యములు సన్నతులు లోకబాంధవునకు
తిమిరహంతకు డండమార్యమున కలరు, దోయిళులు దానుడను నీకుఁ దోయజాప్త
గీ వనజబాంధవ నీ పేరువాడ నే ప్రి, భాకరుండను నీవు ప్రభాకరుడవు
తగదు పేక్షింప నాగమదానమున గృ, తార్థుఁ జేయుచుటన్న నయ్యరుగ్గడనియె.

క. ఓపరమతపోధన కృత, పాపంబులు దీర రంగపతి గరుణించున్
శ్రీపతికృప నాగమములు, నీపాలవహించు నన మునివరు డనియెన్.

గీ. అయ్య పాపంబులెందుల నణఁగుననిన, యజ్ఞ దానతపంబుల నణఁగుననియె.
యజ్ఞ దానతపంబులె ట్లంటివేని, మానసము వామక కామ కర్మంబు లనియె.

క. భూతదోహవివర్జిత, మై తనరున్ దిక్రరణంబు లనఘాత్మక రెం
డై తోచుఁ జరాచరమై, భూతలమున దీర్థములు విభూతి దలిర్పన్.

గీ. జంగమము లైనతీర్థముల్ సత్పురుషులు, స్థావరము లైనతీర్థముల్ జగతినుండు
తలఁపు నిరువాగు లైనతీర్థములు గలవు, మంగళప్రద మైన శ్రీరంగమునకు.

గీ. మడిఁ దపస్సిద్ధివలతేని మానినాథ, యొక్కట సునేతుఁడనుపక్షి యున్నదచట
దానిచే విద్యలొనఁగూడుగాని నీకు, నెందు నట్లున్న లేదది యెట్టులనిన.

స్తో. అమృహండజము విద్యార్థియై రంగేశుఁ గొలిచి గైకొనియె నత్యలఘుమతిని
బహుదినంబులనుండి పాయఁ దాతిరుపతి యనిన నేరీతిఁ బ్రత్యక్షమయ్యె
రంగనాయకుఁ డేతెఱంగున పక్షికి నాగమంబు లొసంగె నానతిమ్ము
నావిని యెంగునైన సుహృత్ములగునారి తనువులె చూచి యిట్లనఁగరాదు

- యోగు వేమేరనుండిన నుండఁగలరు, నలయు మేములు చాల్తు చెప్పరితరంచు
కాదనఁగ నవ్విహంగంచు కననచింత, నినుడనుచు భానుడనియె నముక్తినిగురించి
మ. క్షితపాఖ్యుండగు మానిరా జెపుడు నక్లిష్టప్రచారండు శి
క్షితుడయ్యున్ దన కూరికే నిగమమున్ చేకూరఁగాఁగోరి శా
శ్వతు రంగప్రభు నాత్మలొడలచి హించిత్పుష్కరిణ్యాగ్ర మా
నితపుణ్యాశ్రమభూమిఁ జేసె తప మెన్నేవర్తమున్ మన్థిరిన్.
- గీ. తలకు లే కొకకొన్నివత్సరము లుంబు, పర్ణపననాశనతదూర్ధ్వబాహుఁ డగుచు
నటనిరాహుఁడై కొన్నిహాయనంబు, లున్న క్లితపునిపైఁ గృపాయుక్తుఁడగుచు.
- నీ. జలధరశ్యామకోమలగాత్ర, మిందిరా తరళకటాక్షునై ఖరుల బోవ
దరహాసదనచంద్రకళాకలాపంబు పాంచజన్యప్రభాపటలి బోవ
హారమాణిక్యకోటిరకుండలరుచున్ తనక రాంచలనుదర్శనము బోవ
కాంచనశాటికాచంచత్పరికాశంబు మేననున్న లతాంగి మిసిమి బోవ
మగముమ్మగనాభి శ్రీవత్సగరిమ బోవ, నరణములు నై నతేయుహ స్తములు బోవ
నధరము దయారసాలాపమధమ బోవ, తాను మునిబోవ శాశి ప్రత్యక్షమయ్యె
- గీ. కాంచి యయ్యోగి రంగేశుమించి భక్తి, నెంచి గులకలు మేననర్చించె నశు
లుంచి తత్పదములుమాడ్కి పెంచె ప్రేమద, మెంచెశద్ధన్యత దృఢీకరించె భవము.
- క. దాసోహమనుచు నంగ, న్యాసనమస్కరణుడై కృతాంజలికరుడై
యాసంయమి శ్రీరంగని, వాసుని నుతియించె సజలచారిదర్శని తోన్.
- సర్గర. కనుఁగొంటే రంగధామం గలశజలధిరాటగన్యకాపూర్ణకామున్
వనదశ్యామాభిరామున్ వనజహితసతావార్యకశ్యాణధామున్
బ్రహ్మతబ్రహ్మాదిధామున్ బహువిధమరితాపాదిరక్షోవిరామున్
దినమాసద్యత్సహ ర్యేధితభువనమహాదేవతాసార్వభౌమున్.
- నీ. త్త్విరంగధామ మీ శ్రీమదాకారంబు వలయుఁ జూడఁగఁ జూట్కిగల ఫలంబు
దీనమంచార మీదివ్యాఘ్రియుగ్మంబు పూజింపవలె గరాంభోజ ఫలము
కావేరికానాథ మీవిమానమహాత్మ్యములు వినునటయె వీనుల ఫలంబు
కమలానివాస మీకశ్యాణగుణములు ప్రకటింపవలయు నామక ఫలంబు
కమలజాతాభ్య మీదుకైంకర్యములను, బూని మెలఁగంగవలయు నెమ్మేనిఫలము
గాక యితరఫలాపేక్ష నాగదంత, వాదములు సాక్షి నేనవివాద మేల.
- గీ. కలననిక్షేపరాసి తంగేటిజున్ను, ముంగిట మగదుగ్గిమంబు ముంగొంగుపకిడి
యింటిలోకామగవింగనుఁగొంటిననక, మనక నినుఁగొల్పజనునాఁడు మనుజుపశువు

- క. దేనా నిగమంబులు నా, భావమున గోచరింపఁ బ్రార్థించెద నా
కీవే యానతి ననవుడు, కావేరినరదుఁ డవియెఁ గరుణాపరుఁడై.
- క. ఆగమములు వేమాడెడ, నాగతి వినరింతు నీకుఁ బ్రార్థింపు మదికా
వాగంగన వేగం గొన, సాగున్ గనవలయు నర్థజాలం బెల్లవ్.
- క. ఆవిద్యాశక్తియె వా, ద్వేనత భజియింపుమని యదృశ్యత నొందెన్
దేవీధ్యానమొనర్చి మ, హావైష్ణవుఁ డాతఁ డీశ్వరాజ్ఞాపరుఁ డై.
- కా. దేవీధ్యానపరాయణుం డగుచు ధాత్రీదేవతామాళి భ
క్త్యావేశంబున గన్న మోడ్చి నిముషం బంతర్ముఖా గోలుఁడై
భావింపన్ జగదేకమాత కరుణాసారీణ వాగ్దేవి తా
నావిర్భావముఁ బొంద బుష్పమయ దివ్యద్రివ్యయానంబునన్.
- సీ. తగుకుతగుకున సన్నచలునదువ్వలువతో దులకించు పట్టుకంచులికతోడ
జారుకొప్పున పారిజాతమాలికలతో కమ్మినాసామాక్తికంబుతోడ
కర్పూరచందనాగవిలేపనంబుతో మగరాలతాటకయుగముతోడ
అంచమావులుదువాళించు పూదెరవుతో చలువముత్యపుగుబ్బసరులతోడ
రంగధానుంకగీతానురాగభసిత, వల్లకియుతకరపల్లవములతోడ
కలన గనికొల్పు తెరగంటి కలువకంటి, చాలుతో హరి యెదుట సాక్షాత్కరించె.
- క. వీణాసరోజ పుస్తక, పాణీ కమలభవురాణి బంధర వేణిన్
పాణీరితశుకవాణిన్, వాణిన్ గనుగొమచు మానివరుఁ డిట్లనియెన్.
- గీ. అమ్మహాదేవి పరమకళ్యాణి యెల్ల, దానములయందు విద్యాప్రధాన మధిక
మంది లోభించె నీనాథుఁ డతనితోష, మోసరింపుము నిగమంబులొసఁగి నీవు.
- క. రమణీమణి భార్యమూ, లమిదం పుణ్య మనువచనలక్ష్మితవై యా
గమదానమొనర్పుము నీ, కొమరుఁడ కరుణింపుమనుచు కోరె వరంబున్.
- మ. అనన్దాగేవి మనీంద్ర పక్షు లీనా ల్లాశ్మీయముల్ గంటివే
చనినేవింపుము వెళ్లగాయునవి మాంసంబుల్ వడిన్ గోలు మీ
వనఘంటైన విహంగరూపమున విప్రారికార మందంబుగా
దెసయన్ వేదములెల్ల నిన్నునని పోయెన్ శారదాదేవియున్.
- గీ. శారదాంబాప్రసాదానుసారమైన, పక్షిరూపంబుతో క్లితపద్మిజుండు
చేరి నాలుగుపక్షుల శ్వేతనీల, లోహితశ్యామములను సుశ్లోకుఁ డతఁడు.
- క. చేరినయంతనవినియు, ద్దారించెన్ వివిధమాంసఖండము లవి యా
హరించె విప్రపక్షియు, చేరెన్ సకలాగమములు చింతానుకృతిన్.

- గీ. ఆ ప్రిభాకరుఁ డోతిమిరావహారి, యెవ్వరాపక్షు లమ్మాంస మెద్ది యెట్లు
వేదములువచ్చె నితనికి నాదరమున, బలుకుమనుటయు గమలజబంధుఁ డనియె.
- క. గమములు నాలుగు నా, ఖగములు వేదస్వరూపకము మాంసము నీ
కను నధికసిద్ది యవ్వలు, గగణితవేదములు నీకు నావేసించున్.
- గీ. అతిసోహితుఁడైన యయ్యవనిసురుఁడు, చంద్రపుష్కరిణీపరస్పవిగభూమి
క్షితప్రచెంతకునరిగె పంకేజహితుఁడు, తనకు నానతియిచ్చుచుండఁబు చెల్పె.
- క. క్షితనదుని నునేతుండను, పతగంబై యున్నకతన బలికె నతనితో
కృతపుణ్య ప్రిభాకర వి, శుభ్రమై నీతలపు మదికి చోద్యం బరయన్.
- గీ. అగడఁగాను నారంభ మవనిజనుఁడు, నేయఁబూనిన విరివిగాఁ జేయవలయు
దొడ్డయత్నంబుపూనితి వడ్డు లేక, స్వామి నారాధనము నేయవలయు నీవు.
- క. పాచంబులెల్లఁ దొలగి మ, హాపుణ్యము లెల్లఁ జేరు నవసర మయ్యెన్
నీపాలగలఁడు రంగమ, హాపేరిటిభూషణంబు హరి యని పలుకన్.
- క. పుష్కరిణి సరసిభావన, పుష్కరముల నీగి హృదయము వికాసముగా
పుష్కరనిభగాతునినిన్, బుష్కరలోచనునిఁ గూర్చి భూనురుఁ డనియెన్.
- క. సుండియట్టి డెందమున భక్తివిధేయుని రంగనాయకున్
పాండురకౌస్తుభాభరణుఁ బాయక నిల్పి తపం బొనర్ప నా
ఖండలముఖ్యులౌ నురనికాయము మిన్నెడుమీడు కొల్చిరా
వెండి వియచ్చరీపణవవేణుమృదంగవి రావ మొప్పంగన్.
- గీ. ఒకకన్న రవిపుట్టువుగ బాల్పడఁగ నొక్కకర శస్త్ర మాతపన్నురణనింప
నొకచూపు చందమామకుతల్లిగా నొకకేళిచందము చందిగికాళి బెనుప
నొకపాదము వియన్నదికి బుట్టిల్లుగా నొకదయ జలరాసి నొకటి బెనుప
నొకయంఘ్రి నిగనుశీర్ష కలాపమైమించు నొకకృప క్షమజల నూరడింప
బుష్కరిణిమీఁద చాయన భూతపర్వ, విగ్రహుండైన దై తేయనిగ్రహుండు
రంగమతి పక్షి రాజతురంగుఁడగుచు, నలప్రిభాకరు నెదుఁద బ్రత్యక్షమయ్యె.
- అయ్యగోపి, దండము సమస్తజగదండభరణాధిక పి

చండీలశరీరునకు దండము నిశాటన్

దండభుజశౌర్యవనమండలికృశానునకు

దండము జగత్పతికి దండము సకృన్నాట్ర

దండ రమణీయతరమండల నివాసునకు

దండము దయానిధికి దండము భుజంగా

ఖండతశయానుకు దండము విమాననగ

మండనునకు హరికి దండ మిదె నీకున్.

- క. నేవింపక నిను మదిలో, భావింపక నీదు పాగపద్మము లెదున్
పేనింతుమనుచు నెంచక, యేవగ నెన్నాడు ముక్తికేగు ననంతా.
- క. నీవే నిగమము లన్నియు, నావేదములెల్ల నెన్ని యభిమతిసేయున్
దేవా శ్రీవల్లభ దయ, నీవే నీవేదములు నిజేకాంతనిదీ.
- గీ. అనిన చిఱునవ్వునవ్వి శేషాంగశాయి, అటుల నీకొనఁగూడునా నాగమములు
శక్తి యాయువు బుద్ధి కొంచెంబు నరుల, కఘములఁగక రావు నీ కాగమములు.
- గీ. నీకు నఘములువాయు సునేత్రచేతఁ, గలుగు నిగమంబులెల్ల నాఖగవతంనుఁ
జేరి నామాట లీవునచించు మచటి, కేగుమని గంగశాయి యద్భుత్యఁడయ్యె.
- క. పోయె ప్రభాకరుఁడచటికి, నాయండజయోగి యపుడు నమ్మునివరుచే
నాయర్థమెల్ల విని రం, గాయతనము నెవలి పుష్కరావలిఁ జేసెన్.
- గీ. మొదట సంకల్పములుజెప్పి ముసలిబాతు, బాగునయ్యమునింగిచే పాపమెల్ల
బాసి తానుపదేశించె పావనాత్ముఁ, జేసెను ప్రభాకరుని రంగవాసు కరుణ.
- క. వేదములన్నియు మదిలో, బాదుకొనఁ దాఁగృతార్థభావనుఁడయ్యెన్
వేదార్థ యనుచు సజ్జను, లాదిం బలుకంగవింటి నవసీనాథా.
- సీ. ఆప్రభాకరుఁడును మాతశేషకల్మషుఁడై పుష్కరిణీతీర్థ మాడు కతన
యూగమంబులునేర్చి హరియందు సాయుజ్యపదవి నొందె సునేత్రపక్షి యటుల
కై నల్యమునకేగె నావిహగోత్తమునుత నిర్విశేషశిష్యులమునన సు
వర్ణబిందుండను వరతామ్రచూడుడు ఘనబృహన్మతులునా గడఁగువారు
ననఘ నాపేరు సుగర్వనుఁడటండు, నలుగురికి నేర్పె నిగమముల్ నాల్గు నతఁడు
వెలసె శాఖలు మన్నాముల నెడినాల్గు, దాచ నిక నేల యేతదర్శంబు వినుము.
- క. ఆచార్యుఁడున్నయటులనె, వాచంయమి సుతులమయ్యు వరవిహగాకా
రాచారరతుల మైతిమి, మాచే నభ్యయనవాంఛ మానికుమారుల్.
- కా. నానారూపవిహంగమాకృతుల నున్నా రిద్దఱంజూచితే
భూనాథోత్తమ యోగనిద్రను జగంబుల్ బోయి రంగేశ్వరున్
ధ్యానారూఢి భజింపుచున్ నిరతమున్ దత్పుణ్యతీర్థ స్థలం
బానందంబున బాయలేక పరలోకాపేక్ష స్వేచ్ఛారతిన్.
- క. మఱికలదే యెందే నిహ, పరసౌఖ్యము లాత్మగోరు భాగవతుల కా
దదువెందు రంగనాయక, చరణమె శరణంబుగాక జగతీనాథా.

- క. క్షరగుల్మలతాదులు, నీతీర వనాంతరాళ మ్మగ కీట ఖగ
 వాతములై సురచారణ, జాతము మోక్షార్థులగుచుఁ జనియింతు రిలన్.
- క. నినుఁబోలు పరమధార్మిక, మనుజేంద్రిలు గరణియేల మాద్యకులకు నె
 ల్లను యోగతపోనిష్ఠలు, కొనసాగుచు మన్నయని యమరితలన్.
- క. ఓగుణసాగర భగవ, ద్భాగవతాచార్య కృప నపారధరితీ
 భాగము పాలింపుము పు, రాగమను య్యెడమటంచు నని విని యంతన్.
- క. విహగోత్తమునకు జాగిలి, మహిపతి నిజపురికి నరిగె మంత్రీయు దానున్
 మహినీయరథముపై తను, బహుసైన్యము గొలుచు నచనిఁ బాలించె ననన్.
- క. యాగములుచేసి సముచిత, భోగంబులు నంధవలయు పుత్రులఁగని భూ
 భాగంబు లొసఁగి వారికి, యోగంబున విష్ణుగోకయోగము గాంచెన్,
- గీ. కానఁ బుష్కరిణీనదీ స్నానవిధులు, మోక్షలక్ష్మీసమాశ్రియ మూలకార
 ణములు తీర్థములగుగుంకి కమలనే గ్రీ, రంగపతిఁగొల్చి కామితార్థములుగనుము.
- క. అని పుత్రకాముకుండగు, మనుజేంద్రిన కానతిచ్చి మార్కండేయుం
 డును జనియె నపుడు హేమక, జనపతి శ్రీరంగవిభుని సన్నిధి కరిగెన్.
- పీ. అమృతాంశుమూర్తిపై నంకంబు పొంకంబుబెరగు పన్నగశయ్య నొరగువాని
 చాచియుఁ జాపని జరణపద్మంబులు కమలలేదొడలపై ననుగునాని
 ముఖచంద్రిమండలసఖి చంద్రికయనంగ సెలవులచిరునవ్వు చిలుకువాని
 తలగడచాచిన దక్షిణహస్తమా నభయదానాభినయంబువాని
 వలుదమణులయనర్ఘ్యకుండలకిరీట, తారహారాంగదప్రభాతతులు వాని
 దివ్యమంగళవిగ్రహు భవ్యతేజ, రంగనాయకుఁ గోర్కెలూరంగఁ గనియె.
- క. పొడగని తనపై మిగిలిన, తొడవులు దోహదఁగి మొక్కిక్కుతోయములగు బ
 ల్మడుపులపరాధకానిక, బెడపక యర్పించిపొగడె హేమకుఁ డంతన్.
- ఉ. రావణసోదరానురకరప్రతిపాదిత మైన దుర్గమై
 యావరణాంతరప్రణవహవ్యకరుండని గుప్తమెశ్రితా
 శీవిషమా నిధానమిది చేకొనఁగంటిమి మంటిమందు వే
 రావలె నిన్నుఁగొల్వఁగ ధరాజనులందఱు రంగమందిరా.
- ఉ. ఆపదనొందునో జ్వరభరామయపీడలు కేరనేర్చునో
 పాపములంటునో గతశుభక్రియ లామటనిల్చునో మన
 సాపముగల్గునో పరమధార్మికులై భవదంఘ్రియుక్తముల్
 చూపులనానువారలకు శోభనదాయక రంగనాయకా.

- గీ. జేవ పుతార్థినై నీదు తిరువడినులు, శరణుజొచ్చితి జన్మంబు సఫలమయ్యె
కోర్కు లీడేర్పుమన నెంత కొంగుముడిగ, గల్లునన్నట్లు దక్షిణగౌలి బలికె.
- క. విని సన్నిధివారలు న, జ్ఞనపతియును నలరి తత్ప్రసాదముగొని సే
నలు దాను పురికి నరిగెన్, గలిగిరి తనయులు వృషాలక శ్రేష్ఠనకున్.
- గీ. జ్యేష్ఠతనయుని రాజ్యాభిషిక్తుఁ జేసి, పెక్కుబుద్ధులుబల్కి తానొక్కరుండు.
బంధములువాసి రంగేళు పట్టాంగుఁ, జేరి కొన్నాళ్ళు మోక్షలక్ష్మిని వరించె.
- నీ. వినునాగదంత పావనమైనయట్టి యాయితినోస మేనరులేని వినిన
జదివిన వ్రాసిన సకలభోగంబులు దూని మోచనము కాగణము నుక్చత
తరుణీనుతావాసగన ధాన్యపకునస్తువాహనలబ్ధియు నైరిజయము
దుస్స్వప్నశాంతి బంధుసమాగమము నాయురారోగ్యభాగ్యంబు లచలలక్ష్మి
నిత్యమంగళములు రామణీయవిభవ, మఖిలసంతోషములు కామితార్థఫలము
లంది పిమ్మట శ్రీరంగమందిరా మ్మి, సారవరసప్రభావృత్తై మీరగలరు.
- క. అని వ్యాసు లానతిచ్చిన, యనువున మాతుండు శౌనకాకములతో
వినుపించిన నవ్వలికథ, వినవేడుకయయ్యె ననిన వినుడని పలికెన్.
- శా. కళ్యాణార్థివినోది ఖండితమహాకాలాగ్రకోదండ కా
సల్యాజాతరమా క్తి కామరమునీశ శ్రేణికాజన్మసా
ఫల్యాకారధురీణ మానివర శాపప్రాప్తపాషణతా
హల్యా నూత్నపునర్భవీకరణ పాదాంభోజ రేణుప్రజా.
- క. శేషాచలనాయక పు, త్రిషణదాసకనక రేషణమారా
న్వేషితపదాబ్జ త్రిభువన, పోషాతత్పర వినమ్రప్రభావనరా.
నుగంధివృత్తము. ఆదితేయ పాకశాసనాబ్జభూతి వామదే
వాది మాళిరత్న భానురాంఘ్రివారిజద్వయా
సాద బిందుసత్కళాసనాథ యోగయోగిహృ
త్పాదదుర్లభపరికర్షవర్ణితాత్మవిగ్రహ.

✽ గ ద్య ✽

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సరస చతుర్విధ
కవిత్యగచనాచమత్కార సకల విద్యజ్ఞనాథార కట్ట కూరిదాసరాజగర్భాది
చంద్రి వరదరాజేంద్రిప్రణీతంబైన గాతుడపురాణతాధ్యాయి
శ్రీరంగమాహాత్మ్యంబను మహాప్రబంధంబునందు

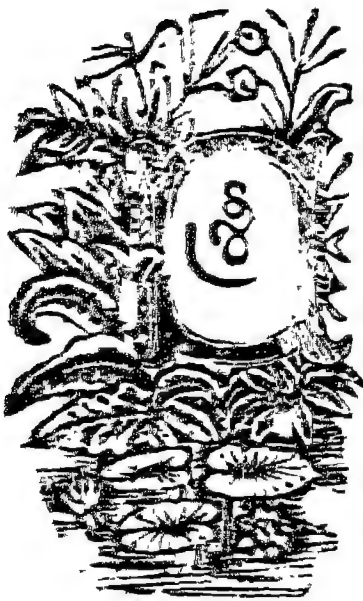
న వ మా శ్వా స ము.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

శ్రీరంగమాహాత్మ్యము.

దశమాశ్వాసము.

—:-(0):-—



మానితాంబరీష ధ

రామండల రమణ నిజపురాతన పుణ్య

శ్రీమంగళవిగ్రహ తను

తామర మునియూధ పేంకటాచలరమణా.

వ. అనధరింపు మిట్లు నాగదంతమహామునికి వ్యాను లానతిచ్చిన తెలింగు నూతుండు
శౌనకాసుల నుద్దేశించి.

శా. విన్నా సర్వశుభావహంబగు నుఖావిర్భావహా చూచినన్
పున్నాగంబును శీర్ధరాజ మదియొప్పున్ చంద్రుకో నేరు చెం
తన్నిర్వాణరతిన్ సువర్చనుఁ డనన్ ధాతీశ్వరుం డొక్కఁ డ
చ్చెన్నుం జేరును ముక్తుఁడై యనిన తద్వృత్తాంత మాద్యంతమున్.

క. తెలుపుమని నాగదంతుఁడు, పలికిన నియ్యకొని వ్యాసభట్టారకుఁ డ
వ్యతికథ వేడితి గావున, కలుషవిముక్తుఁడవు మానిగణముల యందున్

శీ. జననములనొంది యేకవింశతిశరీర, దుఃఖములు కర్మసంగతి దొడరుచుండ
దాని నత్యంతము లయంబుగా నొనర్చు, జాడయిని దాపుయిని ముక్తి సౌధమునకు.

క. మామైకాంతులు ధర్మా, చరణాలు సత్యవ్రతులు ప్రశాంతులు ఋషులున్
నిరతము నీకథ వినుచున్, జరుపుదురు దినంబు లిదిప్రశస్తము వినుమా.

శీ. అనను గాతమమహామునిశిష్యులు నుమంతుఁడును నందుఁడు సమాఖ్యు లనెడియిట్ట
జిమ్మునిదాలకు లానాగ్యపన్నిధి నగ్యయనము చేసి యతనివలన

వేదములో మొదలెల్లవిద్యలు నేరిచి తజ్జన్యమైన మేధానిరూఢి
నలరి వసిష్ఠమహామునియాశ్రమం బసతిమారము గాన నచటి కరిగి
యమ్మునీందుని కభినందనమొనర్చి, నిలుచుటయు వారి యాకారవిలసనములు
గాంచి మీరెవ్వరన వారు గౌతమునకు, శిష్యులమనంగ మెచ్చి వసిష్ఠుడనియె.

క. ఎయ్యది జదివితె రనవిని, యయ్యా నిగమములు నాల్గు యనవిని మే లేత్త
లియ్యాకారము లరసిన, యయ్యర్థం బడుగనేల యడిగితె దానన్.

శా. ఏదీ మీకు గురూపనిష్ఠమును మీ యిచ్చానురూపములొ
వేదం బొక్కటి యుచ్చరింపుఁ డననవ్విప్రాశ్రమలో వీనుల
హ్లాదంబొందఁగ జోడుగా శ్రుతిహితంబై మీరు విన్పింప వి
ద్యాదీక్షాగురు నమ్మహాముని మనం బానందమున్ బొందఁగన్.

శీ. చాలు నుచ్చారణాభ్యాసశక్తులందు, బాలుపడినారు గౌతముపాటి గురుని
శిక్ష యిదియేల యొచ్చుచు ల్లెందుఁగాన, మంచివారౌట మీ రభ్యసించవలయు.

క. ఆవెలితఁ దీర్చుకొనుచో, నీవేదము లెల్లమీకు హృద్ధతమని యా
పావనముని యావటువుల, కీవిధమని మర్మసరళు లేర్పడఁ బలికెన్.

క. వేదార్థరహస్యము లీశాదులకును దుర్లభంబు లివి మరుగిడి లే
దాదేశించితె జనుఁ డన, మోదంబున మరలివచ్చి మునిబాలకులున్.

ఉ. ఆదర మొప్ప గౌతముని యంఘ్రిలకున్ బ్రణమిల్లి మాని యా
గాదివిశిష్యులన్ జులకఁగాఁ గని మోరిదురాత్ములార మీ
లేదెస కేగినార లిపు డెక్కడనుండి తలంచి క్రమ్ముట
నామసమక్షమంబునకు నచ్చినవారయి వచ్చినా రేనన్.

శ్రి. ఆదరంబున విను మోదేశికొత్తమ యలవసిష్ఠమునీందుని నాశ్రమంబు
చేరి మీరానతిచ్చిన యాగమములెల్ల వినునీంప నలరి యావేదవేత్త
మతీయుఁ దా నాగమమర్మంబు లగుకొన్ని యుపదేశ మొసఁగి మీ మొద్ద కనిచే
ననుమాట వీనులనాలించి భగ్గున నెయ్యంటు నాహవనీయు నటుల
మండిపడి నిండచమటలు మతీయుక్రమ్ము, కన్నుగోరుల నంగారకణములును
బొమలముడిగొన నాగ్రహంబున మునీంద్రి, బాలకులఁజూచి యొకవేడిపలుకుబలికె

క. నాకును బ్రీయశిష్యులరై, మీ కవ్వల నొక్కగురుఁడు మిశ్రములనుచున్
జేకొని యిటకును నెంతయు, రాకునికిని దెల్పనత్తు రా మీరిటనున్.

శీ. మీరు నాకునుశిష్యులుగారు నేను, మీకు గురుఁడనుగాను ప్రాడ్వాకులార
మీకుఁబడినట్టిపాటెల్ల మిథ్యయయ్యె, అలవసిష్ఠుండు నాకెక్కడా యటంచుఁ

- క. కోపించి పిశాచులరై, పోపొండని వారిఁ దిట్టి పొసఁగడనక తా
శాపం బొసఁగినవా ర, త్యాపన్నత వేడి వెండి యశుగిలు రాలన్.
- క. నగచుచుఁ బదములపైబడి, తగునే మోతండి యేమితప్పితి మేమీ
వగ లదరి జేరుదుమని కడు, దిగులున వినుపింపఁ గరుణ తేకువనతఁడున్.
- ఉ. పిల విలాపముల్ కినుక యించుక తాళక మించ బల్కితిం
బాలకులార మి మృతకృపానిధి రంగనివానుఁ డిందిరా
లోలుఁడు గట్టుఁజేర్చు నతిలోకుఁ బరాశరుఁ జూచునంత మీ
జాలిదొలంగుఁ బొండనిన శాపము తమ్ముఁ బరిగ్రహించినన్.
- సీ. అతిభయంకర శుష్కి తాంగయష్టులతోడ పుడమిఁజేరెడు పల్లజడలతోడ
వర్తులారుణభయావహలోచనములతో తెమలరాని మహోదరములతోడ
ననశనామయవివృతాస్యగర్తములతో దారుణకూరదంతములతోడ
నిరసనకాష్టసన్నిభకరంబులతోడ కడుఁబొడవౌ కుత్తుకములతోడ
కడవమసిరాసియిడు పెండెకట్లతోడ, చిట్టి కమరెత్తు జేవురబొట్లతోడ
జేవుజన్నిదములతోడ నావులింత, లిడి పిశాచంబులైరి వారిరువు రపుడు.
- క. ఒదుగుచు నెప్పటిమేనులు, వెదకుచు నెవ్వారు లేని విజనస్థలముల్
కదియుచు నిజధర్మంబులు, వదలక హింసాచరణనిప ర్తకమతులై.
- క. రంగద్వారముఁ జేరి ని, జాంగశ్రమ మపనయించి యచ్చటి మానుల్
గంగాధరచరణాంబుజ, భృంగాయత హృదయులగుచు పేర్చినమదితోన్.
- గీ. సకలపుణ్యపురాణప్రసంగములను, వెడయువారలఁ గని చింతనిలిచి తారు
గోచరింపక వారాడుకొను నుభాషి, తముల నిలయెల్లఁగున్మురు తలఁపువొడమి.
- ప. అప్పటినుండి నిగూఢసంచారంబున నుమంతనునందనుల తమకలుషంబులు దొలఁ
గించు సనాతనుండైన బరాశరబ్రహ్మ సాక్షాత్కారం బెచ్చట సిద్ధించునో యని
యమనియమాసనప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణసమాద్యష్టాంగయోగ
నిరంతరభ్యాసనపరాయణ నానాయోగిజన శరణ్యం బైన నైమిశారణ్యంబును,
నిజసందర్శనమాత్రభూస్వర్గాపవర్గనైభవోదారంబైన కేదారంబును, దేవానాంపూ
జయోధ్యాయను శృతివచననిదర్శనంబైన నిర్వాణబాధతత్పరపరమభాగవతారాధ్య
క్షయోపయోగ్యయును, రుక్మిణీసత్యభామాప్రముఖాష్టమహిషీరహాచర శ్రీకృష్ణ
విజయవిక్రమకన్యాసమాన మణిసౌధద్వారకయైన ద్వారకయును, జననానంద
సముద్రమునుతపరిఘాయమానజననీజాతరగోళపరిపీడ్యమాన విణ్మాత్రప్రాయా
శ్చత్యుస్మేళనసంతప్యమాన జంతుర్యధావిషవల్లివిచ్ఛేదనకారణానియైన వారణాసి

యు, శంబరా రాతిశాంబరవిడంబన మోహినివ్యూహాయమాన జగన్మోహనవిలాస
రుద్రకన్యాస హంసాంజానచరణమంజీర ఝణఝణతాగ్ర శకలితధైర్యకంచుక
కుమారచంగమావాలంబైన శ్రీశైలంబును, నికటకూటదరీపురీలహరి ముహుర్ముహు
రుత్వవీతజలశీక రసమాకలితమరుత్కశోరదంభోళిధారవిదారిత ప్రసన్నజనజనాం
త రార్జితమహామోఘకుతిలీలంబైన వేంకటాచలంబును, నిజాచరితజపతపస్వాధ్యా
యాదిసుకృతపరిపాలాయమానాశాంతశ్రవణధన్యతావలయం బమ్మహామోగిజన
సంస్తూయమాన వీరపుంభావవేగారణద్దణికాకాంచలకాంచి యైన కాంచియును,
ఆదివ రాహమాహత్యసుధాన్యస్థిప్రశమితభవాతపోష్టంబైన శ్రీముష్ణంబును, మో
క్షులక్ష్మీసౌధని శ్రేణికా శ్రేణికాయమాన సుధాసౌధనిర్మాణంబైన కుంభకోణం
బును, జహ్నుకన్యాసాపత్య మత్సరసమాచరితతపోబలపరిలబ్ధనిజాతిశయ హేతు
శ్రీమద్రంగవిమానపరివృతప్రవాహధన్యయైన కవేరికన్యయును, స్వశ్రేయససం
ధాయకసార్థంబైన జంబూతీర్థంబును, సాత్యజనవాగ్రితసందర్శనమాత్రమారతా
పాస్తవైతరణియైన చంద్రపుష్కరిణియును, మున్నగాగల తీర్థక్షేత్రదైవతం
బుల నాలోకింపుచు నెచ్చట మనోరథంబు సఫలంబుగానక నప్పిశాచద్వయంబు
తదగ్రభాగంబున.

మ. కని రాతీరవనీ రసాల కదళీ ఖర్జూర బిల్వాగమౌ
వనితాశ్రీయమహత్వవారితమహాపాపద్యధావేగమౌ
జను రాదిత్రిదశప్రచారభవకాసారోగ్రపున్నాగమౌ
వనజారాతిస్థరోగ్రభాగమన పేన్యంబైన పున్నాగమన్.

స్తీ. రంగేశపూజాపరాయణ మునిరాజమశ్రాంతయోగిసంయమి సమాజ
మాహవనీయాగ్నిహవనముద్ధితధూమమగ్ధ యనాధ్యాప కాగ్రజన్మ
మతిథిసంతతసపర్యాస క్తమానంద్రిమనిత రేతరవైరవనమృగౌఘ
మంబు భక్షణభజనాస్తజటాలోక మహారహస్మరణసన్నాహ నుజన
మాస్తమితవిషయాసంగమార్యసేన్య, మాప్లననకూరకర్మవిఘాతకరణ
మాకలితరంగమాహాత్మ్య మతిపవిత్ర, మాచరితయోగమైన యయ్యాశ్రమమున.

మ. ప్రసవంబుల్ గొనివచ్చి సన్మనుల పై పై జాల వర్షిపుచున్
బ్రహ్మరేణుల్ మునిపాదపద్మములఁ బర్వన్ మేను లానింపుచున్
దసభావంబులు గానలేనితరి నర్థం బొక్కెడం బుక్కుచున్
యాసమానంబగు భక్తివారంగం గరాబ్బంబుల్ మొగిడ్చున్ దగన్.

- క. ఆచుట్టుఁ జుట్టుఁ జుట్టుఁ బి, శాచంబులు విజనమైన జక్కటిలను దృ
గ్గోచరులుగాక నందఱీ, జూచుచు వైష్ణవుల కొదుకుచును నికటములన్.
- గీ. చంద్రపుష్కరిణీస్నాతజనులదరిని, శయపుటంబుల నార్ద్రవస్త్రములు పిడుఘ
తజ్వలంబులుదొరుగ కౌదలలుసాచి, పావనులమైతి మనుకొండు భావములను.
- ఉ. గాడొకొ శ్రీపరాశరుఁడు రంగమహాత్మ్యముఁ జూడ నిచ్చటన్
లేడొకొ యేల యేమరెనొ లెంకల మమ్ముఁదలంప కెందును
న్నాడొకొ బోచుఁ బొమ్మనుచు నమ్మకఁ బల్కిన గౌతమర్షి యున్
గాడొకొ సత్యనాది ఘనుగాథ లసత్యములయ్యెనో కదే.
- క. అనుచుం బున్నాగసరో, జని చుట్టునసించు మానిసింహుల లోనన్
జనకుని వెదకుచునుండఁగ, మును లచటివిశేషములకు ముదితాత్మకులై.
- నీ. అలికి మృగ్గులునెట్టి నరుగులు నేలకో కుప్పగా కురిసె నీకుసుమరాజీ
మధురస్వరముల సమ్మతి వీనులలరఁగ విననీయవేలకో వేదచయము
విలసితపైకతస్థలముల నేలకో నంకరయడుగులు పొంకమయ్యె
చీరలు మురళింప నీరంబులేలకో యిలరాల నటునిట్టు తొలకబారె
వీరలెచ్చయో మాయావు తొర రంగ, మందిరమునకు వచ్చి రేమందమనుచు
గుమలగొని యబ్బురమునొంది తెమలబార, ధారుగొని నవ్వుకొనుచుచెంతలమెలంగ
- ఉ. వచ్చె సనాతనుండు మునివర్యులు గొల్వ పరాశరుఁడు వా
రిచ్చదలంచినట్ల మును లీతఁడె బ్రహ్మమనంగ వచ్చినాఁ
డిచ్చటి కచ్యుతుండనఁగ నేమిటిమాట హుతాశనుండు తా
వచ్చెననంగ భాస్కరుఁడు వచ్చెననన్ మహనీయమూర్తి తోన్.
- కా. చేరన్ గా మును లర్హపాద్యములు నర్చిపంగ భూలోకమం
దారుఁ డమ్మనిచకనినర్తి తనచెంతన్ దద్విఃర్దిష్టసీ
రామాఢుండయి పొన్నమానులను ఛాయంబుట్టి వృత్తాంతముల్
పారు దెల్పఁగ సర్వముం దెలిసి యాపద్బాంధవుం డయ్యెడన్.
- క. ఆమాసిందులు యోగ, క్షేమము లొరసి పిశాచచేష్టితములుగా
నామొదట నడుమకార్యము, లామూలముగాఁ దలంచు నాసమయమునన్.
- నీ. అఖిలప్రపంచమహాభూత మోహినీమునిజనానుష్ఠాన ముఖ్యవేశ
వ్యైరిణీపుణ్యసాక్షాత్కారదైవంబు చోరావళిభావిశోభనంబు
కలితనీధిగీకాళికాజనయిత్రీ కమలామయావహ క్షతజమూర్తి
న నేనాశ్మహకుంకుమస్థానకసమృద్ధి యస్థాగదావానలాభివృద్ధి

- వరగపడమటి నెరసంజబంధుకీన, ఘుస్పణకంకేళి దాడిమీప్రసవకింశు
కప్రవాళజపారాగైరికాగ్రి, కిసలకిలయితరప్రభాగ్రిసన మగుచు.
- మ. అపు డామానిగణంబు కాల్యకరణీయంబుల్ చనన్ దీర్చి రం
గపురాణశ్రివణప్రసంగతతి రంగధ్యాననిష్ఠామహా
జపతాతత్వనిరూఢి రంగరమణాంచత్పూజనాసక్తి రం
గ్గపురీతీర్థమహత్వకీర్తనల శ్లోకంబుల్ ప్రసంగింపుచున్.
- ఉ. వేకపువేడి కాకబడు విశ్వము శాంతివహించునట్లుగా
చీకటిపేర యొక్క జపసిద్ధుడు గొంగడి గప్పినచ్చి యొ
క్కుకున మంత్రభూతి పయినూదిన కైవడి తావి పూజాదల్
సోకిన రాగపూరములఁ జొక్కిలి తీర్చె సమీరవారమున్.
- క. పుప్పొడి వెంబడి పూవుల్, కుప్పలుగాఁ గురిసె మానికుంజరుపైఁ దా
నప్పుజ లంది తలఁచిన, యప్పుడ కనుమోల గర్హితాకారములన్.
- సీ. నిల్చి తద్బడపద్మముల కింతయొడగల్గి సాగిలి మొక్కి యంజలు లమర్చి
వేదోక్తముగ వెక్కువినతులు గావించి తమ తెరఁగెల్ల మాతండ్రితోడ
విన్నపం బొనరింప విని యేల చింతిల గౌతముండు శపించుఁగాక యేమి
యఖిలలోకారాధ్యుఁడైనట్టి మాతాత. యాచార్యుడటె మీకు నతని గరుణ
నొక్కయక్షర ముపదేశ మొందువారు, జగతిభేదంబులొంద ప్రసక్తి గలదె
మ్మిమ్ముఁ గడతేర్తు నింతకు మిగిలినట్టి, తలఁపు లేదెందు నాకుఁ గర్తవ్యమొకటి.
- క. కావలయునర్థ మెయ్యది, యేనరము లొసంగవలయు నిదియది యనిమీ
భావములఁ గొంకనేటికి, యీవేళ నచింపుడన బ్రహ్మస్తాత్మకుడై.
- గీ. వరములేటికి మీపాదవనరుహములు, వరము లితరంబులైన దెనతులగడన
పొడగనితినున్న యామాటనుడున దడన, విడిచె వారిపిశాచత్వవిభ్రమములు.
- ఉ. చక్కఁదనంబు నంగములు చాయలు బ్రహ్మవిశుద్ధతేజమున్
నిక్కముగాఁగఁ దొంటికరణిన్ దెరమాటుననుండి వచ్చిన
ట్లక్కజమై యొసంగుటయు నందఱు విస్మయమంది వారలన్
బెక్కుతెఱంగులం బొగడి పేర్చి నుమంతనునందు లేపునన్.
- క. తనసన్నిధి నిలిచినచోఁ, గని యాసక్తిఁ బ్రసూతి కరుణాపరుడై
మునిబాలకులం గని యి, ట్లనియెన్ భావ్యర్థనిశ్చితాత్మకుఁ డగుచున్.
- గీ. ఈశ్వరుండు మేనులనియెడి యిల్లలోన, బూనుకొనియుండు గుణరూపియైన మాం
వనుసరించుఁ జరించు దేవాదితనువు, లెత్తి యిందుకుఁ దగినభోగేచ్ఛ మెలఁగు.

- క. పిమేనులెత్తు యీశ్వరు, తామేనులయెడ. మనుత్వమాది స్వరూపం
బేమరి కులాలచక్రము, నేమి బగుసంస్కృతికిని నెలవై మెలగున్.
- క. సాక్షిజ్వలరై సాలంబున, విజ్ఞానము లేమరక వివేకము బలిమిన్
జిజ్ఞాసాపరులగుట న, భిజ్ఞులు సొగడంగ నిట్లు పెంపును గలిగెన్.
- క. ఇతనివిధానం బాత్మా, యతనమునం జేయుడి భవానలతాప
చ్యుతి మొసరింపుడు యోగ, ప్రశిభామృతసేచనమున బాయుఁ డనుములన్.
- క. త్రిరంగబ్రహ్మము మీ, కోరిక లీడేర్పుఁగాత గురుసన్నిధికిన్
మీరగుఁ డనినమాటకు, వారలు నిర్వేదపారవశ్యా శురులై.
- మ. గురు లెవ్వారలు పోవు టెచ్చటికి మాకున్ దల్లియుం దండ్రీయున్
గురువున్ దైవము పోవు దాపు భవదంఘ్రిన్ గాక వే టున్నదే
కరుణాసాగర చాలుఁజాలు భవమఃఖంబున్ సహింపంగలే
మరనేయం దగదిమ్ము ముక్తి కరుణాయ తైకచిత్తంబునన్.
- సీ. నినునమ్మి శరణుజొచ్చినవారి నీలీల సొమ్మని విడనాడ పొసగునయ్యో
అనిన మీహృదయశోధనతక్తె యిట్లుటి నటులగావించెద నన్నలార
తాతశిష్యులరునై తనరిగావున మేలొనర్పఁగఁ బూని జాలినాడ
నున్నాడు దీనులపెన్నిధి శ్రీరంగనిలయుండు నాదుపూనికె వహించు
గట్టుఁజేర్చుటకై యటుగాన నిపుడ, ముక్తికనుపును మీచేఁ బ్రసక్తమైన
కార్యమొక్కటియవునది గాదనకను, పూను డది మన్నిమిత్తంబు పూర్ణకరుణ.
- మ. ఇదె యీచెంత సుసర్పలుండనఁగ మానీంద్రుఁడు మోక్షార్థియై
మదిలో నన్ను గురుంచి యాగనిరతిన్ మాటాడకున్నాడు పూ
ర్ణదయన్ మీ రతనిం గట్టుతుమిడి నిర్వాణంబు నొందించి నా
మదిగై కొం డనునంతలో నతఁడు ధన్యత్వంబునుం బొందెడున్.
- క. మీరు పిశాచాకృతులన, చేరుం డచ్చటికి ముక్తిఁ జేందుడటుల శా
పారంభము క్తముక్తియు, నారయ నొకటైనగాని యందఱు రెంటున్.
- క. నాకిది యుపకారంబని, వాకొన శిరసావహించి వారలు పుణ్య
శ్లోకు పరాశరు వీడ్కొని, లోకస్తుతుఁ డగు సుసర్పలుం జేరి రనన్.
- క. నవ్వి సుసర్పలుఁ డనువాఁ, డెచ్చం డతఁడెట్లు చేరి నీపున్నాగం
బాన్పత్తాతం బానతి, యీవేశ నొసంగుడనిన యిట్లు పలికెన్.
- గీ. నాగదంత యనంతపుష్పంబు వినిన, నాసుసర్పలుచరిత మాద్యంత మేను
తేటగావివరింతు నెంతేని భక్తి, నానుప్వాగ వినుడని యానతిచ్చె.

- క. వరుణాశరంగిణీపరి, సర మా ర్యాన ర్తభూమి సకలధరిత్రీ
తరుణీసీమంతముగతి, పుర మమరు విశాల యనవిభూతి దలిర్పన్.
- సీ. వెడమువెట్టకరాని ప్రియుగూర్పు మనిరంభ కిచ్చకమ్మలుపల్కి- తెచ్చు విటుల
పారిజాతపుపువ్వు పరిమిళంబులుగట్టి గంధంబుపొడిచీల్చు గంధకారు
యిననుమంత గాలితేవీటలెంత పనిచేసితని యగస్త్యునిపల్కు నవనినురలు
వలయుకార్యములు మాకెలనికొక్కరిఁ బంపుచుని యింద్రుఁడేమ రాజావళియును
కలశములు దివ్యవాహినీకమలకోర, కముల బెనఁగొను వరదంబు లమరి యమర
పురము నప్పురమున సౌధవరము లొప్పు, కతన నేకీభవించె నూర్జితవిభూతి.
- గీ. అష్టమదముల ఝరపూరితాద్రులనఁగ, మీరు దంతుల తనదుసజ్జారమునకు
రావుగాయనుభీతి నైరావతంబు, వెలుకనైయుండె నప్పరి దరమె పొగడ.
- క. ఆవీట నింద్రుఁపాగా, మావులు దిగుకతనగాదె మావులనంగా
బూవి గతమరుజ్జయనిజ, ధావనముల మీరె నున్నతతురంగమముల్.
- క. అగణితకరణిన్ వెలువడి, నగరికవీనులను జూచి నానాఁటికి ప
న్నగపల్ల పులూర్చఁగ బెట్టుగఁ దత్సంతతికి నలవడును నిట్టూర్పుల్.
- ప. మఱియు నప్పురంబు సుందరీమణిగణనికరమణిభూషణమాణవప్రభాకలితమందార
మండీరచంపకోత్పలమాలికానుగంధబంధురంబై రుచిరప్రభాతభాస్కరవిలసితమ
ణిమాలికానుందరంబై వసంతతిలకానునుమితలతావల్లిత వనమయుఁడమ త్తకోక్తి
కౌంచపదాదిఖచరపుతమనోజ్ఞంబై సగ్ధరాశ్వలలితభద్రకమత్తేభ విక్రీడితంబై
భూసుతభూతిలకానందంబై మేఘవిన్నూర్జితవిద్యున్నాళికాతరళ మానినీరతిప్రియ
భుజంగవిజృంభితప్రహర్షణమంజుభాషంబై సర్వతోముఖమంగళమహాకీకరంబై
వృత్తరత్నాకరమధ్యంబున వృత్తారంబునం బలె నలరుచుండె. వెండియు.
- ఈ. ఆపురి కాశ్యపాహ్వాయమహాద్విజముఖ్యుఁడు మాధవీవధూ
టీపతియై పదార్థము గడించి క్రిశువ్రజముల్ సమస్తమున్
మాపతిఁగూర్చి చేసె నుకునూరు నువర్చలునాముఁ బుతుఁగ
నాపర మేకులబ్ధపరుఁడై కనియెన్ గృతపుణ్యవాసనన్.
- క. పొడియు పంటయు తొడవులు, పోడిమియున్ గలిగి కాశ్యపుఁడు మహి నెనఁగా
నేడు గృహమేధియని యే, నాడున్ దనమాట వాసిన మెలంగుతటిన్.
- మ. సుతుఁడైనట్టి సువర్చలుండు నిగమస్తోమంబులున్ శాస్త్రుసం
తతులున్ నేరిచి తండ్రియాజ్ఞ నొకకాంతారత్నమున్ బెండ్లియై

- శతవర్షంబులు నిండ మన్నగరులకు సంతాపవారాశిలో
నతఁడన్యాయతముంచి తా విరతిచే ధన్యాత్మబోధంబునన్.
- ఉ. చెక్కిట చేయిఁజేర్చి తనచిత్తములో వగపుంచి యాల్పిపై
యక్కఱలేక సొమ్ములని యందక ద్రవ్యమనందు డేందముక
జిక్కఁగనీక యెవ్వరిని జీరక పిల్చిన పల్క కూరకే
యొక్కడనో విచారమయి యింటికి రాకొకపంచ నుండఁగన్.
- క. ఉన్నెడను దల్లితండ్రులు, గన్నట్టి జనంబుచేత గల చుట్టములుక
విన్న ప్రజలెల్ల మూగుకు, యెన్నఁడు నీచింత యెఱుఁగ మెఱుఁగ మనంగన్.
- గీ. కాశ్యపుఁడు నంతఁ గనకపాంగళ్లు గదల, తలవణకగ తనసోమిదమ్మగారి
నూతఁగొని యొండుకరమున నూతకోల, వాల్చి మెల్లనవచ్చి నందనునిగాంచి.
- క. లేనడు జనకుఁడు వచ్చిన, నావలకుం దొలఁగ డున్నయరుగునఁ జోటి
దేవచనము నాడడు కను, గావడు తలయెత్తిచూడఁ గానడు విరతిన్.
- క. ఇటులున్న కుమారుని చెం, గటికిక దాఁజేరి నెడదకన్నుల నశ్రుల్
జొటజొటఁ గురియఁగ నెమ్మది, దిటఁదప్పి యెలుంగురాల దీనుం డగుచున్.
- క. ఆశీనుడై విశిష్టా, శ్రీసర ధర్మంబు లీనెఱింగియు మహ్మా
దాసీన్యంబునఁ జూచిన, నీసభ్యత కౌతనెలితి నేడు ఘటిల్లెన్.
- ఉ. నేర్పితి నాగమంబు లిక నేరనిశాస్త్రము లెల్లఁ దెల్పితిక
దీర్చరివైతి వీవు జగతీవరసన్నిధులందు నన్నిటిక
వేర్చరి విట్టులుండఁదగు నే యిది యేటివిచారమన్న మా
నేర్పులు నేరముల్ మదిగణించితొ నీకొరు లెగుఁ జేసిరో.
- ఉ. కానకకన్న బిడ్డడవు గావున నీవిటు చింతనొందఁగాఁ
దా నిదెవచ్చి నీజనని దైవ్యముతోఁ గనుగంటనీరు నె
ట్లానుచు మాట నెల్వడక యండనవుంగుడువుంగుడై విచా
రానుభవంబుతో నడల నక్కటికింప విదేమి పుత్రకా.
- గీ. అడుగునెట్టిన గందు నరికాళ్ల మురిపెంపుకొరమాటగండచక్కెరలురాలు
గేలుగదల్చిన కింకరంబు లిగుర్చు పొలయువో నెల్ల మించులు ఘటించు
మొగమెత్తునపుడెల్ల మొలపించు హరిశాంకు నిలిచిన జాళువానిగుఱుకు
నిండజాలంబువహించు పెన్నెరులార్చి కలవరేకులుచల్లకలయు జూచి
శీలములకెల్ల నెలవులక్షీవిలాస, మందిరము పుణ్యసాధ్వినీమందిరమున
సమవయోరూపముల గౌరవముల మఱియు, యుండియుండంగ నేర కిట్లుండనేల.

- క. తన కప్రియం బొనర్చిన, వనితన్ బుత్రవత్తినైన వదలుట ధర్మం
బనిచి త్తము కులకాంతా, జనము నివడనాడు దుష్టజన్ములు గలరే.
- నీ. ఏమన్న మాతోడ నెదురాడ దెన్నఁడు నెందు వంచినతల యెత్త దీవు
తనపాలి దైనబ వనినిచ్చు భావించు మాకు శుశూషి లేమరక సేయు
నతిథిసపర్యల నలయకల్ మాపదు గడపదు ముష్టి భిక్షములచారి
ననదలఁ దనదునందనులట్ల బోషించు నయ్యలఁ జూచి మాటాడఁబోదు
కోపమెఱుఁగదు తనుఁదిట్టుకొనదు పెద్ద, మాటబల్కదు నిద్దురమగరియుండ
దనవదాపమ మర్కంబు లనలనుడువ, దట్టి యిల్లాయిఁ బాయ నేలయ్య నీకు.
- గీ. పుణ్యాచారిత్ర మా కేకపుత్రవిషయ, మన్వయము పుత్రులను గాంచి యలరఁజేయు
విత్తు మొదలయినవాడవు వెనగఁముంద, తెవ్వరును లేరు మాకుఁ బ్రాపెన్వ టింక.
- క. నీవు విరక్తుడవగుచుఁ ద, పోవనవృత్తి మెలగు దీన పుణ్యము గలకే
యీవల మేమును యిల్లా, లావలఁ బలవింప దురితమంట కుమారా.
- గీ. పుత్రహీనుండు సద్ధతిఁ బొందడనుచు, నీవు చదువులఁజదువుటలేదె యుర్వి
నాశ్రమంబులలో గృహస్థాశ్రమంబు, సాధుజనులకు నిహపరసాధనంబు.
- శా. నామాటల్ విననేరకే నియతినున్నన్ భస్మహవ్యంబుగా
కేమీ దానఁ బ్రయోజనంబు గలదే యేలన్న బూర్వంబునన్
రామాదుల్ పితృవాక్యపాలకులుగారా వారు నీసాటి రా
రా మెందుండఁగనేలరా తనయ రారా లేచి నానెంబడిన్.
- శా. ఈశా మ్రిధన మీదుకూలముటి నీయిల్లన్ బశువ్రాత మీ
దాసీవాసజనంబు లీసకలసంతానంబు లీయూళ్ళు ము
న్నా సంసారనుఖంబు మాని జెడనేలా వృద్ధుడే గాక స
వ్యాసం బింతయలంతియే నడప భోగాయ త్తకాలంబునన్.
- గీ. నేఁడు మముబోటులకు నెల్ల నిన్నుఁ జూచి, చలువయింతయెగాక యేవలనుగలుగ
పలుకననియేమి యేమింత పలునరింప, రా కటా డెదమూసకురా కుమార.
- గీ. ఆదరింపుము ననుఁ దల్లియడలు మాన్పు, మూరడిలఁజేసి యిల్లాలు గారవింపు
నలువ దిటులుండ తొకికనై దికముల, నీనెఱుంగనె నియతమానే తనూజ.
- క. పితరుల ఋణంబుఁ దీర్పుము, నుతలాభముఁ బొంది మమ్ముఁ జూడుము నీవే
గతియ నెడు వారమింకే, గతినోర్తుము నిన్ను బాయఁగలమె కుమారా.
- మ. వినరావో చెవు లేని విస్మృతిమొ యావేశాంతరంబో మనం
బున నజ్ఞానము గప్పెనో యనుచుఁ దాఁ బుత్రాశచేఁ బెట్టురా

- కొన నాలించి నువర్చలుండుఁ బితృభక్తుం డిట్లనున్ దండితొఁ
 పనవిజ్ఞానవిరక్తి భావము యథార్థత్వంబు సంధిల్లఁగన్.
- శ్రీ. అయ్య యీక్రియ మీర లానతిచ్చినదెల్ల సత్యంబె యేనసంసారి నగుట
 నార్జవఁ జవ మనిత్యం బనికాంచితి కర్మపాశంబులు గట్టువడియు
 తాపత్రయముల సంతపుడయ్యును నదృష్టకళాహతులక్షేపములఁ బడియు
 నజ్ఞానతిమిరకారావాసమునఁ జిక్కి వాఁచాగ్రహగ్రస్తవర్తనుండు
 నయ్యుమేమత్వమును నుడియఁదుమునిగి, గర్భవాసానలజ్వాలఁ గాగి గోళ
 పంజరాంతరవర్తి నై బరగునట్టి, యేనుమరచుట చింతిల్లు టేమియరుదు.
- క. అకటా యనవైయామ్య, క్రికచచ్చేదనవిభిన్నగాతుఁడనై పో
 నొక దిక్కులేని తనుగని, నికటాహితములు వచింప నితరమె తండ్రి.
- శ్రీ. పుట్టుమొదలును మృతికి సంపూర్ణభీతి, పెనచి రోగజ్వరంబుల పీడ నొంది
 కర్మవాసన జెడక యొక్కడ నసత్తుఁ, జూచి సత్తును దానికి నుఖము గలదె.
- క. తీరముననుండి యెయ్యది, భారంబని యెఱుఁగలేని భ్రాంతిమతికి నా
 త్కారమానందనుఖ, శ్రీరంజిలునయ్య యేను జింతిలు టరుదే.
- శ్రీ. వలదు చింతిల్లననుచు మీవచనసరణి, వాటరా దటాగాన జింతలువొలంగి
 యున్నవాడ నెఱుంగక యున్నవారె, నాదువర్తన విదికాదనంగఁ దగునె.
- క. తమతమ భోగవ్యవహారములకు దుర్విషయతత్పరత శ్రీపురుషున్
 తమిగూడి బంధరూపాం, గముల సృజింపుదురు వారె కారే యహితున్.
- శ్రీ. మాతృపితృకుక్కుళోణితాత్మకశరీర, ధారులకు నైష్ఠవంబౌపదంబె గాక
 కలుగునే యొండుగతి యార కాశ్యపునకుఁ, బుట్టువానికి ననుములు బొందనగునె.
- క. కరుణింపుడు నను నే నీ, దురితములకు వెరతు జట్టి దొంతర లంతకా
 వెరతునని దల్లితండుగిల, చరణంబుల వ్రాలటయుఁ బ్రసన్నాత్మకులై.
- క. దీవించి నీదు కతమున, పావనులము నీవు వంశపావనుడవు రం
 గావాసము కేరుము మా, దీవన నిష్ఠార్థసిద్ధి తిరమగు నీకున్.
- క. ఆరాధింపు పేశాచా,కారంబుల నున్నవారి ఘనుల నిరువురన్
 శ్రీరంగపుష్కరిణీదరి, వారలచే ముక్తి నీ కవశ్యముఁ గలుగున్.
- క. ఆశక్తితనయుడైన బ, రాశరునకు శిష్యు లాకరణిమన్నా రా
 వేశాకారంబులతోఁ బ్రేశాచికరూపవేషభాషణు లగుచున్.
- శ్రీ. తనతల్లిదండ్రుల యనుమతిచేతను శ్రీరంగధామంబుఁ జేరి యచట
 విజనస్థలంబులు వెదకుచు చంద్రపుష్కరిణీపరితీర కదళికా ర

సాల పున్నాగ వాసంతికా చంపక మాధవీ రమ్యాశ్రమంబు లరసి
కానక పితృపరాధీనుఁ డగు నేని యామ్నాయములు సత్యమయ్యెనేని
గురుల దైవంబుగా నెంచి కొలుతునేని, యెప్పుడును నూన్యతం బేను దప్ప నేని
యేను గనుఁగొన నశికారి నేని నాదు, మోల నిలుతురుగాక యమ్మునియుగంబు.

క. అనుచుఁ బిశాచాకారులఁ, దనమది దేవతలుగాఁగఁ దలఁచి తలఁచినన్
గని మోల వారు నిల్చినఁ, గని సాష్టాంగప్రణామకము గావింపన్.

క. ఎటు లెఱిగితివో మమ్మున్, జటేవర నీవనిన సూర్యచంద్రులు నరులె
చ్చటనున్నఁ దెలియఁజాలరె, న్నుటమై యున్నయది మీయపూర్వఖ్యాతుల్.

క. సర్వేశుకరణి మీరలు; సర్వాంతర్యాము లెందు సామాన్యులరే
గర్వాఁధుఁడ మిముఁగొల్చుట, సర్వశుభాచరణహేతు సాధన మయ్యెన్.

గీ. అనిన వారు సువర్చలుఁగని మునీంద్ర, మమ్ముఁ జూచినకతన నీ నెమ్మనమున
గోరునర్థంబులెల్లఁ జేకూడెననుచుఁ, జాల నమ్ముము మదిలో నసంశయముగ.

క. కోరుము వరమున వారా, త్మారామము పరాశరమహాత్ము గురున్
శ్రీరంగవిభునిఁగా మది, నారసి తద్వచనసరణి నని రాజనితోన్.

మ. భవరోగౌషధ మాత్రసౌఖ్యకర మాపన్నార్తివిచ్ఛేదకం

బవలంబం బగుణం బమేయ మనఘం బాద్యం బనంతం బనన్
వివిధాభిఖ్యల నొప్పు బ్రహ్మమతఁ డుర్విన్ రంగధామాఖ్యమై
యనతారింఁచెఁ దదంఘ్రిమూలములు నీకొగాక యాధారముల్

గీ. అని సుమంతుండు వెండియు ననియె వాను, దేవుఁడు పరాశరుండు రమావినోది
రంగపతియిచ్చు ముక్తి సామాజ్యసౌఖ్య, మరుగుమని వారు చెయిచూపినంతదడవ

గీ. ముక్తుడయ్యె సువర్చలముని ముకుందు, చరణసరనీరుహధ్యాన నిరుపమాన
పావ నామృత శమితపాపజ్వలంబు, లన వటుజ్వాలులై వారు జనిరి యటల.

క. కావున పున్నాగంబను, పావనతీర్థంబు శీతబానుసరంబున్
సేవించువారు ముక్తి, శ్రీవర్షదులు రెండు నధికసిద్ధం బనఘా.

క. ఈతొమ్మిదియును బుష్కరి, ణీతీర్థము లందు నెపుడు నెలకొను కావే
రీతోయ మునీతోయము, శీతలపవమానవశతఁ జేయు నె చలముల్.

క. కావున నీకథ విన్నజ, నావళికెన్ వలయు కామితార్థము లెల్లన్
దేవాదిదేవుఁడగు రం, గావాసుం డొసఁగు శోభనావహ లీలన్.

శా. ఆతీర్థంబులు నట్టిపుష్కరిణి యయ్యారామపుణ్యాశ్రమ
వారితం బిచ్చటి సహ్యాజాతటిని యారంగంబు నప్పట్టణం

- బాతీరోత్సవమంటపంబులను నాహా రంగరా జాత్మకం
జాతం బెంతయొనర్చె నందుల సౌభాగ్యైకసంయోగముల్ .
- సీ. విహరించు నొకవేళ బహుళకావేరికాలహరిప్రవాహోహవిహరణములు
జరియించు నొకవేళ సరసవిద్యాధరుల్ గొలువ నైకతశుభస్థలములందు
మెలగు నొక్కొకవేళ నలఘుపుణ్యాశ్రమాంచలమహాభూరుహాచ్ఛాయలందు
గీడించు నొకవేళ కేళీసరోవరకమతాంత రాళావగాహనములు
రంగనాయకితోడ శ్రీరంగవిభుడు, రంగమీఱంగ నెనలేని రాజసమున
ప్రతిదినము నిట్లుమెలగుచు భావవీధి, దలచి యొకనాడు తీరకాంతాగములను
- సీ. ఒకపరి సికమీడ నొరపుగాఁగట్టిన బురుసారుమాలు బిత్తరముమీఁద
దళకులీను సుతారతపుముత్తెముల పెద్దచాకకుల్ చెక్కులఁజొకళింపఁ
దగుజిల్లుతాపుతాదట్టిపైఁ బసిడిదువ్వలువచెరంగులు దురంగలింపఁ
గస్తూరి సాబాలుగలుగు కుంకునుబూత మెయిఱాయతోడ సమ్మేళనముగ
నొక్కసామాణి నెక్కిన హా యటంచు, వందిజనములు సన్నిధి గ్రొందుకొనఁగ
నాప్తసైన్యంబుతో మృగయావినోద, కేళి రంగేశ్వరుండు వాహ్యళి నెడతె.
- క. ప్రమరోత్సాహముతోఁ దా, నుచితక్రియ వచ్చునప్పు డొరయూరపురిన్
నిచుకొనినాధకన్యక, విచలితధమ్మిల్ల రంగవిభునిన్ జూచెన్.
- ఉ. చూచి విరాళి జాలిపడుచున్ వగజాపఁగఁజేయు ప్రియపుణ్
రాచమిటారి తాల్మి వలరాచకటారికి నగ్గమైనచో
లోచెలి జొక్కి సారసవిలోచనముల్ ముకుళించి పాన్పుపై
లేచుఁ బడున్ గలంగుఁ దరళీకృతబాష్పముఖారవిందయై,
- సీ. అదివిని పద్మినీ హృదయాంబుజాత మారంగేశునందుఁ గరంగు టెఱిగి
మతనూరడించి భూసురవరేణ్యులచేత శుభలేఖఁ బనిచిన జూచి యపుడ
కైచేసి తనతిరుకళ్యాణమునకు మహర్షు లేతేర ప్రహర్ష మెసఁగ
రాజుగొల్ప భద్రగజాధిరూఢుడై భేరీన్పుదంగముల్ మూరటిల్ల
చోళరాజన్యనగరియస్తోకమహిమ, సుందరంబైన మాణిక్య మందిరమున
సామజంబునుదిగి పెండ్లిచవికెకరిగి, రంగవిభుఁ డొక్క శుభము హూర్తంబునండు
- మ. చోళష్టాపతి పుత్రికన్ గనకవాసోమాల్యభూషాది నా
నాలంకార విభూషితాంగిని మనోజ్ఞాకారకల్యాణమై
యాతీలావతిఁ బల్లకీనునిచి రంగావాసముం జేరి తా
నేరెన్ బద్మిని నిచ్చులున్ రతముఖాభీష్టప్రధానంబులన్.

గీ. తోడు శ్రీరంగనాంచారుతోడఁ గూర్చి, లీలనొరయూరునాంచారునేలె సరణి
సమయకారతముఖ్యవాంఛలును దేల్చె, వింతయొకటన్నయది నాగదంత వినుము

నీ. శ్రీమహనీయమా శ్రీవిల్లిభుత్తూర విష్ణుచిత్తుం డను వేదవేత్త
కలఁ డొక్కవైష్ణవాగ్రణి యమ్మహాతిరుపతినున్న శ్రీవటపత్రశయనుఁ
గని కొల్చి మాలికాకైంకర్య మొనరించి మత్స్యధ్వజునిఁ జేరి మధురలోన
విద్వజ్జనము విశిష్టాద్వైతసుప్రతిష్ఠయు నొంది శౌరి సాక్షాత్కరింప
నలరి తనవిభుఁడుజేరి కృతార్థుఁడగుచు, దినములుగ్రమింప నొకనాఁడు వనములోన
దులసికాననసీమ కన్నులు జెలంగ, నెట్టివో పుణ్య మొకముద్దుపట్టిఁ గనియె.

ఈ. చామనచాయ మేనుగల చక్కని యన్నన నట్టిచూచి చే
యామరకెత్తు నేర్పున సమంచితలీలల హస్తపద్మమున్
జేరిమ గ్రహించి సంతతము బ్రీతిజెలంగగ రంగధామఁడు
ద్దామగతిన్ సమస్తజగదావసదీక్షితుఁ డత్తటిన్ గృపన్.

ఈ. అందఱు రాణివాసముల యక్కఱ లిక్కువముల్ స్వభావముల్
కందువ లిచ్చలుం దెలిసి కామితవస్తులొసంగి బోచి తా
నందఱ కన్నిరూపులయి యార్తశరణ్యుఁడు రంగధారుణీ
మందిరుఁ డుర్వియేతె నసమానమహామహిమానుభావతన్.

నీ. శ్రీరంగనాయకుఁ డీరీతి నలరుచు ననుదిన పక్షమాసాబ్ద విరచి
తోత్సవంబుల మించి యొకమాట తనుఁ జేరుకొనునారలకు నెల్లకోర్కుతోసంగి
యవనినాద్యస్వయంవ్యక్తవిమానమా గంగసౌంజ్ఞిక మను నాగకథల
తెలివిదైన ప్రధానతిరుపతి విలసిల్లె నని నాగదంతుతో వ్యాసమాని
తెలిపెనని శౌనకాదిమానులకు సూతుఁ, డిటు శ్రీరంగమాహాత్మ్య మేరుపరుప
వారలెల్లఁ గృతార్థులై మీరి యుభయ, లోక సౌఖ్యము లంది రస్తోకమహిమా

ము. నరు లీదృగ్విధ మైన గారుడపురాణప్రోక్త పద్యావళిన్
జరణంబైన లిఖించినన్ జదివినన్ జర్పించినన్ బల్కినన్
బురుసార్థంబులుఁ గామితార్థములు సంపూర్ణాగమస్థైర్యముల్
పరమాయుర్విభవాంగనాయత నుసౌభాగ్యావళుల్ జేకురున్.

మ. తతకశ్యాణకలాప నేవకజనానందస్వధాపాంగ సం
శ్రితభోగప్రది పాదవద్మభజనక్షేమంకరా వైభవా

ధృతభక్తవ్రజ దానదాతృతవిదారీకారనిష్ఠామనో
వ్రతపుణ్యోదయ భాగధేయ నుజనైశ్వర్యోపకన్యాత్మకా.

క. కమలా మనస్సరోరుహ, కమలాలంకరణ సతత కరుణా భగవాన్
కుముదాదీ దాసలోచన, కుముదనుధాకిరణ మగమకుటయుత భగవాన్.

సగ్విణి. భండనవ్యాళి నిర్బంధ నిగ్రింధిరూ
పాండజస్వామిసాహాయ్యచర్యద్భుతీ
చండదోష్కార్యరక్షాకులీనోచ్చనో
ద్దండ కోదండ పాండిత్య గండాత్మకా.

❦ గ ద్య ❦

ఇది శ్రీ వేంకటేశ్వర వరప్రసాదాసాదిత చాటుధారానిరాఘాట సగమ చ
ర్విధకవిత్వరచనాచమత్కార సకల విద్యజ్ఞనాధార కట్ట హరిదాసరాజ
గర్భాభిచంద్ర వరదరాజేంద్ర ప్రణీతం బైన గారుడపురాణ
శతాధ్యాయ శ్రీరంగమాహాత్మ్యం బను మహా
ప్రబంధంబునందు సర్వంబును

ద శ మా శ్వాస ము

సం పూర్ణము.

